

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת נח

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 296

פנינים לפרשת נח

ביום שלישי חזרו בני הזוג לביתם - וילה מפוארת בעלת שתי קומות. היה להם פריזר מלא בשר טרף. המדען קרא לגנן והורה לו: "הוצא את כל הבשר לחצר, שפוך עליו נפט ושרוף אותו!"

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על האמונה הטהורה

"וַיִּפֹּץ ה' אֶתֶם מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ" (בראשית י"א, ח')

באחד הסימפוזיונים שנערך בשנת תשל"ו, נכח מדען שעסק בחקר קרני לייזר בטכניון ברחובות. האיש היה אתאיסט מושבע, ונהג להתווכח בנושאי אמונה. בסופו של דבר הוא הגיע לסמינר, לאחר שהמזכירה שלו אמרה לו: "אני הולכת לסמינר של ערכים, נראה אותך גיבור, לך לשם ותוכיח להם שהם טועים!".

היה זה הסמינר הראשון של 'ערכים', ואחד המרצים היה הרב שלום סרבניק שליט"א. ביום שלישי בלילה התעורר ויכוח חריף בין רבי שלום למדען. רבי שלום הוכיח לו שיש בורא לעולם, אך המדען אחז בכפירתו. כך גם היה ביום רביעי בלילה, רבי שלום הוכיח שיש בורא עולם, והמדען התווכח וכפר. הויכוחים גלשו ליום חמישי בלילה וליום שישי.

פגשתי אותו באותו תאריך בשנה שלאחר מכן, והוא אמר לי: "היום יש לי שני מאורעות מרגשים, יום הולדת ויום השנה. יום הולדת - כי בשנה שעברה נולדתי מחדש. ויום השנה - כי ביום שנולדתי מחדש, מת האני הישן, ובחסדי ה' איננו עוד!".

הייתי מתפלל איתו בכל ליל שבת. לפני שהייתי קורא 'קריאת שמע' הייתי מסתכל לעברו, נזכר איך התרגש וצעק: "יש! יש!", ואז הייתי אומר: "שמע ישראל!" בכוונה מיוחדת...

היום הוא כבר לא בטכניון. הוא יושב ולומד חצי יום, וביתר הזמן עוסק בקרוב רחוקים. הוא תלמיד חכם עצום, בניו למדו בישיבות מצוינות, ונישאו למשפחות מפוארות.

הוא אחד מריבואות שהצליחו להינצל בחסדי ה' מצפורני הכפירה והמרדה בה'.

ליל שבת הגיע, הויכוחים העצימו, עד שלפתע בשעה שתיים בלילה השתכנע האיש. האמת נכנסה לליבו, והוא גילה שאכן יש בורא, ויש תורה - והכל אמת. הוא רץ לחדרו, פתח את הדלת וקרא בקולי קולות לאשתו: "את שומעת? יש! אבל באמת יש! גיליתי שיש! אכן יש בורא לעולם! ואם יש, הרי שמהיום אנו שומרים תורה ומצוות!".

ביום שלישי חזרו בני הזוג לביתם - וילה מפוארת בעלת שתי קומות. היה להם פריזר מלא בשר טרף. המדען קרא לגנן והורה לו: "הוצא את כל הבשר לחצר, שפוך עליו נפט ושרוף אותו!".

לאחר מכן הם סגרו את המטבח על בריח ומנעול, ונסעו לבני ברק כדי לקנות שימורים וכלים חד פעמיים. ביום חמישי כבר באו אברכים להכשיר להם את המטבח.

ולערוך, כביכול, מלחמה כנגד הבורא.

נראה היה להם שאפשר להסתדר, חלילה, בלי הקב"ה. בדיוק כפי שרואים אנו בימינו, שיש אנשים הרוצים להילחם בה' ובתורתו. התורה מלמדת איך להתנהג בדרך ארץ כבני אדם, אבל הם אינם רוצים שום עול ומגבלות. הם רוצים לחיות כמו חיות ובהמות. הם רוצים להתלבש, להתנהג ולעשות ככל העולה על רוחם. רק דבר אחד מוכנים הם לקבל על עצמם - לחיות חיי חברה מתוקנים. להקים 'קומונה', להקים קיבוצים, לדבר בשפה אחת: "ויהי כל הארץ שפה אחת", "ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים" (בראשית יא, א). להקים ביחד מדינה ככל הגויים, ללא עול מלכות שמים. לחתום על חוזה, לחוקק חוקים, כאשר בפועל כל הנהגתם מלאה צביעות ורשע.

מה עשה הקב"ה לאנשי דור הפלגה? נתן להם להצליח כביכול בתכניתם, אך לבסוף הוא בלל את שפתם כמאמר הכתוב: "הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו" (בראשית יא, ז). האחד ביקש לבנה, וכשחברו הגיש לו פטיש, הוא רוצץ את גולגלתו...

ממש כפי שמתרחש בדורנו: חשבו להקים חברה מתוקנת בעלת חוקים שוויוניים ושפה יפה. אך מה קרה בפועל? כמה שנים לאחר קום המדינה, איש אינו מבין את שפת רעהו, וכל אחד מדבר נגד האחרים, וטוען כי הם חבורת נוכלים ורמאים... והיכן היא האחדות? הרי האחד אוכל את זולתו! הם מפורקים ומפורדים ממש כמו דור הפלגה "אשר לא ישמעו איש שפת רעהו ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ"...

בתוך החברה המקולקלת שחיה בדור הפלגה, היו מספר אנשים שפויים. שם ועבר הקימו ישיבה ורצו להנהיג את העולם בצורה מתוקנת, ולקרר את הבריות לבורא העולם. אך ההשפעה של נמרוד גברה על השפעתם. נמרוד היה רשע מרושע, שידע רבוננו והתכוון למרוד בו, וכל העולם נסחף אחריו וסגד לרעיונותיו ולשיטתו.

כך בדיוק עשתה ההשכלה. אנשיה ידעו שיש בורא לעולם ושיש תורה ומצוות, אך הם לא רצו עול. הם רצו להיות כבהמות. וראו מה עוללה תנועה זו לעם ישראל.

עד קום ההשכלה, לפני כמאתיים ושישים שנה, היה עמנו פאר הבריאה. גם הגויים נאלצו תמיד להודות בעליונות של היהודים וקנאו בהם. הם אסרו אותם בגטאות, לא נתנו להם לסחור והצרו את צעדיהם בדרכים שונות ומשונות, אבל היהודים נשארו תמיד

בילדותי גרתי בתל אביב. הלכנו יחד בחוצות העיר החילונית, חברי ואני, שני ילדים חובשי כיפות ועטויי ציציות המציצות בגאון בחוץ. לא התרגשנו ולא פחדנו מאף אחד. כל ילד שהסתובב באותה תקופה בתל אביב, עם לבוש חרדי בגאון ובלי פחד, בבחינת "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי הימים ב, יז, ו), שאג והכריז בהתנהגותו ובחזותו החרדית: "יש אדון לעולם! יש בעל בית! כל הכפירה וכל התכוננים שלכם לקרוע אותנו מבורא העולם לא יצליחו!".

לאחר שנים נפגשנו שוב, ונסענו יחד במונית עם נהג חילוני. סיפרנו לו כי בהיותנו ילדים, מגיל שנתיים ועד גיל תשע עשרה, גרנו בתל אביב. תארנו לו כיצד החילונים משכו לנו בפאות, הרביצו לנו וצעקו עלינו, אבל אנו עמדנו נגדם בעוז ובאומץ, ולא פחדנו מאף אחד. ומה הגיב הנהג החילוני? מה הוא אמר? "אילו לא הייתם נוהגים באומץ כזה בתל אביב, לא היתה כיום בני ברק! בזכותכם יש המשך לציבור שומרי התורה והמצוות!".

כיום אנחנו ציבור גדול וחזק מאד. בשיבות מלמדים ומחשלים אותנו להילחם על האמת. יש לנו את גדולי הדור המנחים אותנו בתבונה ובסיעתא דשמיא, ואנו איננו זזים בלעדיהם. אמנם הקב"ה מנסה אותנו בניסיונות קשים, אבל המשיח כבר בפתח. הבה נתחזק ונתחשל מול הניסיונות הקשים, נעצים את אמונתנו ואת גאוותנו בדרך התורה, הדרך האמיתית.

ברגע בו יופיע המשיח ותתגלה האמת, כמה מסכנים יהיו כל אלו שלא עמדו בניסיונות בעוז ובאומץ, ועזבו את מחנה יראת ה'. כמה עלובים יהיו אלו שלא הכירו בדרך האמת, בבורא העולם ובמנהיגו. מה יש לרובם היום? כלב וילד שרואה בהם כספומט. ומנגד יעמדו כל אלו שדבקו בה' ובתורתו, ולא התרגשו מכל הפעולות שנעשו כדי להטותם מדרך האמת. אשרינו מה טוב חלקנו שהבדילנו מן התועים.

"ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ ויחדלו לבנות העיר"

כשלוש מאות שנה לאחר המבול שהשחית את כל הבריאה, הביא הקב"ה ברכה לעולם, והשפיע על בריותיו שפע רב. אבל אנשי דור הפלגה לא הכירו טובה לבוראם ומרדו בו. "ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים (בראשית יא, ד). רצונם היה לעלות לרקיע

המשך בעמוד 30

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

הנה כל ימי יגעתי ושיננתי, עמלתי ולמדתי, אולם כעת אני בא בימים ואינני זוכר את תלמודי! במה, אפוא, אבוא לעולם האמת? "... אכן, אני אבוא לעולם האמת ובידי אמונה!!! גם היום, כאשר כוחותי בל עמי - אמונתי בידי, והרי אני 'רואה' אמונה בחוש, בדיוק כפי שאני רואה את השולחן העומד מולי!".

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, על האמונה התמימה

"איש צדיק תמים היה בְּדַרְתָּיו" (בראשית ו', ט')

על החשיבות הרבה שייחס רבינו מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, ליכולתו המופלאה של האדם 'לראות אמונה', ולחוות בחוש את הידיעה וההכרה כי יש מנהיג לעולם, וחיינו נתונים בידי - יכולים אנו ללמוד מתוך הדברים שאמר לרבי יוסף הכהן רוט זצ"ל, כפי שסיפר לימים: היה זה בליל הושענא רבה באחת השנים, כאשר עלה הרב רוט אל ביתו של רבינו ושאלה בפיו: חז"ל הקדושים מלמדים אותנו בכמה וכמה מקומות, שהקדוש ברוך הוא משלם לרשעים בעולם הזה את שכר מעשיהם הטובים, בכדי שיאבדו מן העולם הבא.

ולכאורה, כיצד יתכן הדבר? כלום ניתן לשלם בעולם הזה שכר כנגד שכר העולם הבא? הרי על שכר העולם הבא נאמר כי "עין לא ראתה אלוקים זולתך", והבלי העולם הזה - הלא נחשבים כתבן וקש ביחס לשכר העולם הבא! הכיצד נבין, אפוא, כי באמצעות תבן וקש חולפים - משלם הקב"ה לרשעים את שכרם הנפלא והנצחי, המגיע להם לעתיד לבוא?

כך הקשה הרב רוט, ורבינו נענה והשיב:

"הן אמנם ודאי צודק אתה, כי שכר העולם הזה הנפלא ביותר - אינו אלא כתבן וכקש ביחס לשכר העולם הבא הנפלא והנצחי. אכן, ישנו אופן בו ניתן לשלם בעולם הזה שכר מעין עולם הבא, והוא על ידי מתת החיים! כאשר נותן הקדוש ברוך הוא לרשעים חיים, יותר מכפי שמגיע להם - הרי שבכך הוא מעניק להם את האפשרות להתבונן בעולם ולראות אמונה בחוש, וכאשר אדם מנצל את ההזדמנות הזו ומתבונן באמונה - הרי שבכך הוא יכול להרגיש טעם ומתיקות מעין עולם הבא! ממש גן עדן בעולם הזה!

"נמצא, אפוא, כי הרשעים מקבלים בשכרם את האפשרות לראות אמונה בעולם הזה, את האפשרות לזכות לתענוג הגדול ביותר שניתן למצוא, תענוג אשר הוא מעין עולם הבא! בעולם הבא - יזכו הצדיקים לישב כשעטרוניהם בראשיהם, ולהזין עיניהם בזיו השכינה, ואילו בעולם הזה - ניתן לראות בבחינה מסוימת את הקדוש ברוך הוא, מתוך ההתבוננות באמונתנו העולה וזועקת מכל פינה!

"ההזדמנות הזו, האפשרות לחוות את התענוג הרוחני הגדול ביותר

כבר בעולם הזה - היא אשר מוגדרת כ'שכרם של רשעים', ואמנם, אין לך שכר גדול מזה!" - סיים רבינו.

מעתה, מאחר ונוכחנו לראות את תחושתו של רבינו, ביחס לגילוי האמונה כאן בעולם הזה, אשר נחשבו בעיניו כהזדמנויות לתענוג מעין עולם הבא, אשר אין למעלה ממנו - ברור כי כל רגע של חיים בזה העולם, יקר היה בעיניו מכל, שכן כלום יוותר אדם על פיסת 'עולם הבא', אותה יכול הוא לחוש ולחוות כאן בעולם הזה?

ואמנם, רבינו לא היה רק 'נאה דורש'... הוא היה בראש ובראשונה 'נאה מקיים'! באחרית ימיו של רבינו, כאשר גברה עליו חולשתו - התבטא באזני אחד ממקורביו ואמר:

"חשבת לי עצמי, לכאורה, לשם מה נותן לי הקדוש ברוך הוא חיים? הרי אינני רואה טוב, כוחותי הולכים ואוזלים, אינני מצליח ללמוד כדבעי, ואפילו לא להתפלל כראוי... אם כן, אפוא, מה תועלת יש לבורא העולם בחיי?

"אולם לאחר מחשבה הגעתי למסקנה, כי ישנו דבר אחד, אותו יכול אפילו אני לעשות, גם במצבי ובכוחותי הדלים... אני יכול להאמין! אני עדיין יכול להרהר ב'אמונה', וכל עוד אני יכול לעשות זאת - משתלם, כביכול, להקדוש ברוך הוא להעניק לי חיים!"...

ובהזדמנות אחרת, כאשר תקפה עליו הזקנה, התאונן: "הנה כל ימי יגעתי ושיננתי, עמלתי ולמדתי, אולם כעת אני בא בימים ואינני

"הרי לנו, כי רק האמונה התמימה - היא שבכוחה לשמור על ייחודו של עמנו. הדרך המסורה מדור דור היא שעמדה לנו בכל הדורות חרף כל הגזרות והשמדות, השחיתות והפרעות. בכל המצבים עמדנו איתנים באמונתנו התמימה, וזה אף המפתח שיוביל אותנו אל פסגת האושר שבאמונה השלמה: תמימות, מבלי חקירות, מבלי חשבונות, פשוט אמונה פשוטה וברורה - וזה הכל!".

ואכן, דעתו של רבינו היתה, כי באופן כללי מוטב לפלפל כמה שפחות בענייני אמונה, ולהסתפק בהתבוננות פשוטה מבלי פלפולים מיותרים ודיונים מעמיקים...

כך למשל, כאשר נשאל רבינו אודות מה שהביא בספרו 'אבי עזרי' בשם הגרי"ז, שאמר משמו של אביו הגר"ח מבריסק, כי חובת ה'אמונה' - מתייחסת אל התחום שמעבר ל'דיעה', והיינו שבמקום בו מסתיימת ה'דיעה' וה'הבנה' - שם מתחילה ה'אמונה' ושמשמעותה הינה: להאמין במה שלא משיגים. את החידוש - מסיים רבינו באמרו, כי על כן זכה משה רבינו רק למ"ט שערי בינה ולא נכנס לשער הנ', משום שאילו היה מגיע אל שער החמישים - שוב לא יכול היה לקיים את מצוות האמונה המתיחסת, כאמור, אל מה שנמצא מעבר לגבולות הידיעה.

בהתייחס לדברים אלו - נשאל רבינו על ידי אחד מתלמידיו, שהרי גם אילו היה משה רבינו זוכה להשיג את שער החכמה החמישים - עדין בוודאי לא היה עולה בידו לרדת לעומק תבונתו של הבורא אשר אין לה חקר, ומדוע, אפוא, לא היה יכול לקיים את מצוות האמונה באשר לחלק שמעבר לגבולות השגתו?

רבינו הקשיב לשאלה ומשייח התלמיד - אמר לו: "אתה צודק. אמנם בודאי ניתן היה לקיים את מצות האמונה גם בכהאי גוונא, אולם למרות זאת - אין ברצוני להרחיב בזה את הדיבור... בעניינים אלו - מוטב שלא להרבות בדיבור ובכתובה!".

ואמנם רבי רפאל וואלף מספר, כי פעם שאל רבינו: מדוע מקצר הרמב"ם כאשר הוא מביא את עיקרי האמונה בהלכות 'יסודי התורה', בעוד בספרו 'מורה נבוכים' - הוא מאריך ומרחיב בדברים? תשובתו של רבינו, היתה קצרה וברורה: "מכאן מוכח" - הטעים - "כי בכדי להגיע לאמונה בה' אין צורך בעמקות מעין זו הניכרת מתוך דבריו של הרמב"ם ב'מורה נבוכים'... עיקר האמונה - הינה האמונה התמימה והברורה, אותה ניתן להשיג מתוך דברי הרמב"ם בהלכות 'יסודי התורה', בעוד ה'מורה נבוכים' - מיועד רק למי שהוא נבוך ומבולבל באמונתו, אשר מחמת כן זקוק הוא לעיתים להוכחות ולראיות עמוקות ומורכבות יותר...

ואגב, רבי אפרים גרינבוים מספר, כי רבינו היה ממליץ לדורשי עצתו, להתבונן מידי יום ביומו בתפילת שחרית ובפרט בפסוקי דזמרה, למצוא את הפסוקים המדברים על ענייני אמונה, ולומר אותם בכוונה יתירה מתוך תשומת לב מיוחדת. באופן זה - סבר רבינו, כי ניתן להחדיר את האמונה אל הלב, את אותה אמונה תמימה

זוכר את תלמודי! במה, אפוא, אבוא לעולם האמת? "... אכן, תוך כדי דיבור חזר בו ואמר: "אני ידוע במה אבוא לעולם האמת... אני אבוא לעולם האמת ובידי אמונה!!! גם היום, כאשר כוחותי בל עמי - אמונתי בידי, והרי אני 'רואה' אמונה בחוש, בדיוק כפי שאני רואה את השולחן העומד מולי!".

זו היתה תחושתו של רבינו, והיא אשר הביאתו עד ימיו האחרונים ממש - לנצל כל רגע בכדי להחזיק ולהרהר עוד ועוד בענייני אמונה. בתקופות הקשות ביותר, כאשר לא היה מסוגל להתפלל או ללמוד - היה מבקש מבני ביתו כי יקראו לפניו את מזמור 'ברכי נפשי', כאשר הוא מתרגם ומבאר כל פסוק ופסוק, מתוך התפעלות עצומה מחסדיו יתברך והתעוררות לאמונתו... על כך לא ויתר רבינו, שהרי מבלעדי אותה אמונה - למה לו חיים?

תמימות האמונה

האמונה התמימה - היא אשר מעניקה לבעליה את האושר הגדול ביותר, והיא המאפשרת לו להתמודד בגבורה מול כל הניסיונות הקשים כולם, ומול כל המשברים והאתגרים המשכימים לפתחו. מעתה, שומה עלינו לברר: הכיצד נוכל גם אנו לזכות לאמונה תמימה שכזו? כיצד יכולים אנו להביא את עצמנו לידי כך, שנחוש בכל רגע ורגע את העונג העצום הכרוך בכך שאנו יהודים, בניו של מלך מלכי המלכים? כיצד גם אנו נחוש מאושרים, גם כאשר החיים מערימים לפנינו קשיים כאלה ואחרים, קלים וכבדים?

תשובה לדבר, יכולים אנו למצוא בדברים שאמר רבינו, במשאו לרגל פתיחת ישיבת 'ירחי כלה' בשנת תשמ"ט, וכך אמר:

"החסידי יעב"ץ כתב, שבתקופת הגזרות בספרד היו שמסרו נפשם על קידוש ה', אולם מאידך - היו גם רבים שלא עמדו בניסיון. הוא עומד על כך, שהיה מכנה משותף ברור מאד לשתי הקבוצות הללו: רוב ה'חכמים בעיניהם', הפילוסופים וה'מבינים' הגדולים - לא עמדו בניסיון, בעוד פשוטי העם - מסרו את נפשם בשמחה למען כבוד שמו יתברך!

"וכך כותב זאת החסיד יעב"ץ: 'אני מגלות ספרד, אשר גורשנו בעוונותינו הרבים. ורוב המתפארים בחכמה - השתמדו ולא הלכו בגלות, רק הנשים, ועמי הארץ הפשוטים - מסרו נפשם!'.

"הכיצד נסביר זאת? הכיצד נבין כי דווקא האנשים הפשוטים - מוכנים היו למסירות נפש יותר מהחכמים המחוכמים?

"ובכן, התשובה פשוטה: היהודים הפשוטים, שאמונתם הינה מושתתת על יסודות של תמימות, מתוך הכרה פשוטה ותמימה שיש אדון לבירה ומנהיג לעולם - עמדו איתן על משמר אמונתם, ובהם עמי הארץ והנשים הספרדיות.

"אבל ההולכים בדרך ה'חקירה' - הושפעו מהחכמות הזרות, ומשום שלא היו תמימים באמונתם - הסתבכו בהתחכמותם עד שהשתמדו! נורא ואיום!

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?   שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

אשר כוחה להעלות את האדם עד לפסגת המעלה, כאשר זו ורק זו היא הדרך הנכונה לקנות את מעלת האמונה, ולא על ידי פלפולים וחקירות מעמיקות יתר על המידה...

גאונות באמונה - בפשטות...

ואכן, בהזדמנות נשאל רבינו על אודות מרן ה'חפץ חיים', אשר גאונותו המופלגת ושליטתו בכל מכמני התורה - באה לידי ביטוי היטב בכל הנוגע לחיבוריו ההלכתיים והתלמודיים, בעוד בנושאי האמונה - אין אנו מוצאים כל ביטוי לגאונותו ולחריפותו המופלגת. ולכאורה, מה פשר הדבר?

אולם בהזדמנות הסביר רבינו, כי התשובה פשוטה:

אנו, כאנשים קטנים - זקוקים להברקות גאונות או למדניות בכדי שנתפעל ונתעורר לאמונה וליראת שמים. אצל ה'חפץ חיים' לעומת זאת, האמונה היתה כה פשוטה, ברורה ומוחשית - עד שהוא לא היה זקוק לעטוף אותה במעטה נוצץ אשר 'משוך את העין... הוא לא היה זקוק ללמדנות או לגאונות בכדי להטעים את האמונה התמימה והפשוטה שלו, משום שלדידו - היה זה בבחינת: 'טעמו וראו'... וכי מה יכול להיות ערב יותר מאשר הבנת האמונה בתומתה ובטהרתה? והיה רבינו מסביר זאת באמצעות משל:

כאשר מבקש סוחר למכור את מרכולתו, עליו לצוד את עינם של הקונים. לשם כך, הוא צריך לקשט את המרכולת, ולהציגה במקום בולט המושך את העין.

אפילו כאשר מבקש האדם לאכול דבר מה - עליו לגרות את תאבונו... אם לא יקשט את האוכל ויתבל אותו עד שידיף ריח ניחוח - סביר להניח שלא ימצא בו כל טעם, אלא אם כן יגיע למצב בו הרעב יציק לו עד מאד.

לעומת זאת בכדי לנשום - אין צורך לייפות ולקשט את האויר... האדם נושם בין אם האויר מבושם ובין אם הוא מדיף ריח צחנה נוראי... הוא נושם - משום שהוא אינו יכול לעשות אחרת! הוא מוכרח לנשום, ואין צורך לעורר או לגרות אותו לעשות זאת... הוא ינשום אפילו מבלי שישים לב לכך!

ובכן, כזו היתה האמונה אצל מרן ה'חפץ חיים'... היא לא היתה כחפץ אשר יש לקשטו ולהציגו לראווה, היא לא היתה אפילו כאוכל - אשר יש לתבלו ולהטעימו... היא היתה כאויר לנשימה - אשר הינו בבחינת 'צורך' גמור, ואיש אינו יכול לחיות בלעדיו - יהא טעמו אשר יהא...

בהזדמנות אחרת, כאשר נשאל רבינו על ידי תלמידו רבי ישעיה קלאר, האם כדאי ללמוד את הספר 'יסוד ושורש העבודה', המלהיב את האדם וממחיש בפניו את גדלות הבורא - השיב רבינו בחיוך ואמר בענוותנות: "אנחנו לא מחזיקים בכאלו מדרגות... זה מעל ומעבר למדרגות שלנו!", ומיד הוסיף ואמר:

"אני לעצמי לא צריך שום דבר... אני רואה את הקדוש ברוך הוא ואת גדלותו בכל רגע ורגע, ואיני מבין איך ישנו מי שאינו רואה את הקדוש ברוך הוא בכל רגע ורגע... הסיבה היחידה שיכולה להסביר את חסרון ההכרה הלזה - הינה אך רק חוסר התבוננות! לו רק היה

האדם מתבונן - הרי שכל אחד היה רואה בחוש את הקדוש ברוך הוא בכל מצב שהוא!", סיים רבינו...

ספר בראשית - ספר האמונה

כפי שהזכרנו, האמונה היא אשר מאפשרת ליהודי להיות מאושר תמיד, בכל המצבים כולם. אם מבקשים אנו ללמוד כיצד להתעורר על אודות אמונה זאת, כיצד להתחזק בה ולהפנים את יסודותיה - מן הראוי שנתבונן בדברים הבאים שכתב רבינו, כעצה ברורה ופשוטה ביותר כלפי המתמודדים עם קשיים כאלו ואחרים ברוחניות, בשקידת התורה וביראת שמים. וכך כותב רבינו:

"מה שנוגע להתחזק בתורה ויראת השם, אכתוב לך דברים קצרים. חי נפשי, אולי היה זה מצעירותי, אם כי לכל אדם יש במצבו עליות וירידות - חוץ מהיחידים כמו ה'חפץ חיים' זצוק"ל וכדומה, אשר היו טהורים וקדושים מרחם, אבל בדרך כלל יש תקופות של עליה ויש תקופה של ירידה.

"תמיד הי' אצלי למשיב נפש כשלמדתי בספר בראשית, שהאמונה נעשית אצלי יותר חושית בהתבוננות בבהירות כל מה שמסופר בתורה, החל מבריאת כל דבר ביומו, ואופן בריאת האדם שהי' יחידי בעולם, ומסירת כל הדברים לפי סדר הדורות.

"בטח שאדם הראשון סיפר להדורות שבאו אחריו, מתושלח ועוד - איך שהוא הי' יחידי בעולם, והבורא עולם בראו. ונח סיפר להדורות אחריו על המבול שבא על ידי גזירתו של הקדוש ברוך הוא, ואיך הוא נשאר בחיים על ידי התיבה שכל כולה היה נס, שהחזיקה את כל אלפי הסוגים והמינים בבהמות ובחיות. וכך היתה המסורה איש מפי איש עד דור מקבלי התורה שהיו נכדים ליעקב, והוא סיפר להם את כל מה שראה ושמע בבית אביו ובבית זקנו אברהם אבינו.

"וכל מה שכתוב בתורה נתאמת אצלם, על ידי מה שכבר ראו ושמעו את זה מהאבות, מאנשים נאמנים שלמים בלי שום פגם, כי אלו הי' עליהם איזה פגם - לא היתה התורה מסתירה, שהרי במקום שהקב"ה מצא איזה פגם - גילתה זאת התורה ולא חסה על כבודם של הראשונים, כמבואר בס' מסילת ישרים (פרק ד').

"ואף על משה רבינו שכל קבלת התורה היתה על ידו, ועל ידו האמונה בה' ובמשה עבדו, ולפי הבנתנו היתה התורה צריכה להסתיר הפגם שלו, שלא תפגם האמונה בו ובתורתו - בכל זאת לא הסתירה התורה כל תביעה שהיתה עליו.

"וזהו לימוד להגיע שתורה אמת וחיותו של הקב"ה אמת, וגם חיזוק גדול הוא לאדם, שידע עד כמה כל מעשיו חשובין, ועד כמה צריך לדקדק במעשיו ודיבורו, ומה גדול הוא ערך האדם, שבעבורו הוא נוטה שמים ויוסד ארץ, כמו שביאר בס' הקדוש 'נפש החיים'...

"ומהתבוננות בזה, צריך להביא את האדם להתרוממות ולהתחזק ולעמוד על נפשו, ולא להגרר אחר תאוות לבו, כי התורה היא מקור חיים, ולא להתמסר לספרים חיצוניים בקריאתם, כי הם בורות נשברים והם מורידים את האדם לשאול תחתית, כי כל כולם הבל ושקר.

"ובטוח אני שמי ששכלו ישר וטעם טעם תורה, יבין את כל מה שכתבתי לאשורו כי אם קצרתי במקום שאפשר להאריך..."

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'ארחות החיים')

כל אימת שאני מתבונן בדברים הללו, נשמתי רועדת. אני מפחד, האם אכן מנצלים אנו די הצורך את הכוחות שקיבלנו מהקב"ה, ומקדישים אותם למען כלל ישראל, או שאנחנו דואגים רק לעצמנו, בבחינת "שלום עליך נפשי", ולא מתמסרים להצלתם של בני הדור המשוועים לעזרה?

הגאון רבי ראובן אלכז שליט"א, על החובה הגדולה של זיכוי הרבים

"נח איש צדיק תמים הָיָה בְּדֹרֹתָיו" (בראשית ו', ט')

מובא בדברי חז"ל במדרש (דברים רבה יא, ג): "נח אמר למשה: 'אני גדול ממך, שנצלתי מדור המבול'. אמר לו משה: 'אני נתעליתי יותר ממך. אתה הצלת את עצמך, ולא היה בך כח להציל את דורך, אבל אני הצלתי את עצמי, והצלתי את דורי, כשנתחייבו כליה בעגל". ממשך המדרש: "למה הדבר דומה? לשתי ספינות שהיו בים, והיו בתוכן שני קברניטין, אחד הציל את עצמו ולא הציל את ספינתו, ואחד הציל את עצמו ואת ספינתו. למי היו מקלסין, לא לאותו שהציל את עצמו ואת ספינתו? כך נח לא הציל אלא את עצמו, אבל משה הציל את עצמו ואת דורו, הוי (משלי לא, כט): 'ואת עלית על כלנה'".

בשחרית ואחד בערבית, וכיון שעמד נח - נחו". מכל מקום היתה עליו תביעה: ניתנה לך העוצמה הגדולה הזאת כדי שתשתמש בה להציל את העולם, ואתה השתמשת בה רק כדי להציל את עצמך ואת משפחתך! לעתים מזומנות אנחנו שומעים תגובות מאברכים בני תורה, בני עליה, כשמבקשים מהם לצאת אל ה"עמך": "אני עסוק בלימוד סוגיות עמוקות, או בלימוד קבלה, ואתה מבקש ממני לסגור את הגמרא?". "מה כבר אני יכול להשפיע? אין לי את הכוחות לזה!" או לחלופין - "מה הציבור הזה יכול להבין? מקסימום איזה סיפור! האם בשביל לספר סיפור יפה כדאי כל המאמץ והטרחה, והזמן היקר שמתבזבז?". רעיא שטיא! נתנו לך משמים כחות, נתנו לך עוצמות! האם ניצלת אותם ליעוד שלשמן הם ניתנו לך? לכל אחד יש עוצמות, השאלה היא האם הוא מוכן למסור את הנפש ולנצל את העוצמות הללו, להציל את העולם מהמבול השוטף אותו? המאמצים שלך למען קרוב רחוקים, הדמעות שלך עליהם - יכולים להציל אותם מן המבול! כל אימת שאני מתבונן בדברים הללו, נשמתי רועדת. אני מפחד, האם אכן מנצלים אנו די הצורך את הכוחות שקבלנו מהקב"ה, ומקדישים אותם למען כלל ישראל, או שאנחנו דואגים רק לעצמנו, בבחינת "שלום עליך נפשי", ולא מתמסרים להצלתם של בני הדור המשוועים לעזרה?...

למדנו מכאן יסוד גדול וחשוב לחיים: לא די בכך שאדם דואג להתעלותו האישית, להיות איש צדיק תמים, ירא אלוקים ותלמיד חכם. גם לא די בכך שדואג לבניו שימשיכו ללכת בדרכיו. הכל טוב ויפה, אבל מה עם שאר אנשי העולם? מה עם זיכוי הרבים?

כל אחד יתבע האם ניצל את ה"נח" שבו, את היותו איש צדיק תמים, כדי להשפיע על אחרים? האם בכה עליהם? האם התחנן אליהם שישובו בתשובה? האם ניסה לשבת ולדבר על לבם, שיטעמו את טעמה המתוק של התורה הקדושה? מי שסבור שעליו להתמסר אך ורק להשתלמותו האישית, וחבל לו לבזבז את זמנו היקר על אנשים ריקים ורחוקים, יושבי קרנות - הוא רעיא שטיא!

חז"ל (בראשית רבה ל, ה) הפליגו במעלותיו של נח ואמרו, שלפיכך כפלה התורה ואמרה: "אלה תולדת נח - נח", ולא אמרה 'אלה תולדות נח - שם', משום שנח עשה הרבה ניחא בעולם: 'ניחא לו, ניחא לעולם, ניחא לאבות, ניחא לבנים, ניחא לעליונים, ניחא לתחתונים, ניחא בעולם הזה, ניחא לעולם הבא'. ועוד אמרו (ילקו"ש פרשת בראשית רמז מב): "עד שלא עמד נח, היו המים עולים ומציפים אותם בקבריהם שני פעמים, אחד

זיכוי הרבים קודם לכל!

אתו! תסבירו לו מהי התורה הקדושה, ומהר מאד תראו את השנוי".
אכן לאחר שיחה אחת או שתיים, מלב אל לב, ניתן היה לראות את ההתלהבות, את הזיק שנדלק. אט אט היה השומע הופך להיות קודש לה!

הרבה מנסים לכבות את האמונה בהש"ת. מנסים לעקור את הילדים, שלא ידעו מה זה "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד". אבל הם לא יצליחו לעולם! כי "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה" (שיר השירים ח, ז), זו האמונה, אהבת האחד, אותה לא ניתן לכבות! לכל מקום שבקשתי ממנו לבוא - הוא בא! כשהיה שומע את המילים "זיכוי הרבים" - לא היה לו דבר חשוב יותר מזה! פעם בקשתי ממנו לבוא לאילת.

"יש באילת כאלו שרוצים לשמוע דברי תורה?", שאל.

"בודאי!", השבתי לו, "הקמנו שם סניף של 'אור החיים'".

לא היה צריך יותר מזה כלום!

כשהגענו למקום, והוא ראה שבאו שלוש מאות איש, אי אפשר לתאר את השמחה הגדולה שהיתה לו...

לאחר מכן הזמנתי אותו בשנית לאילת. הפעם לכנס של שבע מאות איש, ולפתיחת תלמוד תורה.

"שבע מאות איש באילת?", תמה הרב. כשהשבתי בחיוב, שברוך ה' יש שם תסיסה גדולה לתשובה, שמח שמחה רבה, והסכים לרדת שוב לאילת יחד עם הרבנית מרגלית ע"ה.

בהזדמנות אחרת, נגשתי אליו ואמרתי לו: "אינני יודע אם מותר לי להטריד את כבוד הרב, אבל אנחנו הולכים לעשות כנס חיוזק בבת ים. יש שם בית כנסת גדול, ואפשר לפעול שם הרבה לקרוב יהודים רבים לאביהם שבשמים. הייתי מבקש שהרב יבוא!".

"רבי ראובן!", השיב. "אל תאמר שאתה מטריד אותי! ענין של זיכוי הרבים אינו טרחה או הטרדה עבורי! אני בא!".

כך בכל הזדמנות, קטנה כגדולה. כשעשינו סיום מסכת באיזשהו בית כנסת קטן, או פתיחה של בית כנסת באזור חדש, בכל מקום ששמע שיבואו אנשים לשמוע דברי תורה, ויש סיכוי שיתחזקו באמונה וישלחו את ילדיהם לתלמודי תורה - היה שמח לבוא. הרגישו שזוהי שמחת חייו.

כמה היה נהנה לבוא לשיבה. הוא מסר כאן, בכל יום חמישי, שעור בהלכה יותר מעשרים שנה. הוא היה נהנה לראות את כל תלמידי הישיבה, בעלי התשובה, מאזינים ברוב קשב לדבריו. כשהייתי מציג לפניו את כל אחד מהם ומספר לו על עברו - לא היה גבול לשמחתו! לראות אנשים שבעבר הלא כל כך רחוק היו שקועים במ"ט שערי טמאה, והיום הנם ב"ה יראי שמים אמתיים, תלמידי חכמים, בני תורה - היתה פסגת אשורו!

יום אחד הוא פנה אלי ושאל: "רבי ראובן! מדוע אינך מגדיל את הישיבה?".

"אין לי האמצעים", השבתי לו. "זה עולה הרבה מאד כסף".

"תצא לחו"ל ותגייס שם כספים", הציע.

"אני מפחד לעזוב את הישיבה. כאן אני נמצא קרוב לתלמידים, מודריך אותם, נותן להם שיעורים, לומד בעצמי, ספון באהלה של

מי לנו גדול ממרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, שהקדיש כל כך הרבה מזמנו היקר להשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם. בעיני מרן היה הזמן הדבר היקר ביותר עלי אדמות! הוא ניצל כל רגע ללמוד התורה, כל שניה היתה יקרה בעיניו מפז רב!

אני עדין זוכר, לפני עשרות שנים, בעת שישבתי בבית מרן ודברתי אתו בלימוד, בא בנו ושאלו: "אבא! מה השעה?", נענה הרב ואמר לו: "בשביל מה אתה צריך לדעת את השעה? שב ותלמד! בכל שעה, תהא אשר תהא, צריך ללמוד!". לדידו של מרן לא צריך שעון, לא צריך לדעת מה השעה, כל הזמן צריכים לשבת וללמוד!

אף על פי כן, כל אימת שהתבקש להקדיש מזמנו היקר, ולכתת את רגליו לחזק אחרים - לא חס על זמנו, לא הסתכל על התועלת האישית שלו, ויצא בחפץ לב למשימה. זיכוי הרבים היה אצלו בנשמה. הוא התמסר לעולם בכל לבו ונפשו.

פעם אחת הזמנתי אותו לדבר בכנס של קרוב רחוקים שערכתי. והנה התברר שבאותו ערב עשה אחד מבניו סעודה לרגל סיום מסכת, וביקש מאביו לבוא ולהשתתף. הרב סרב לבקשתו!

"אבא!", שאל הבן, "לא תבוא לסיום מסכת שעושה בנך? האמנם הכנס ההוא חשוב לך יותר מסיום של בנך?".

"כן!" השיב מרן. "הכנס הוא זיכוי הרבים, וזהו הדבר שחשוב לי יותר מכל!".

לא היו אצלו נגיעות, לא היו אצלו אינטרסים אישיים! אם יש הזדמנות ליזכות את הרבים - זה קודם לכל, אפילו לבן! כדאי בשביל זה להקדיש את היקר מכל - הזמן!

מרן, שכבר מגיל צעיר עמל והתייגע בתורה הקדושה יומם ולילה, מיצה את כל כוחותיו לגדול בתורה, כל דקה היתה מחושבת ומנוצלת אצלו עד תום - לא הפסיק במשך כל שנות חייו לחיות עבור אחרים, ולא חי את חייו הפרטיים. (וראה ב'משכני' במדבר, ח"א עמוד קמ"ו) כיצד דחף אותנו מרן להתחיל במסירת השעורים לרבים, שמהם צמחה כל תנועת התשובה בארץ ובעולם.

אחים יקרים! מורנו ורבונו עטרת ראשנו הוציא כמעט את כל יהדות ספרד מהכפייה הנוראה שכפו עליהם! הוא נתן להם להרגיש שהם בבחינת פאר והדר, להרגיש שהם יכולים להקים ישיבות, כוללים ותלמודי תורה, לכהן כדיינים, לחבר ספרים ולהפיץ את אור תורתם ברבים.

מרן הפיח בעצמות היבשות את רוח הטהרה, את הרוח של "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" (ישעיה מ, כו). כך אנחנו זוכים לראות שבכל הארץ יצא קוום, ובכל מקום בארץ, בכל פינה, יש בית כנסת ובית מדרש, כוללים, ישיבות ותלמודי תורה!

האמונה שהפיח מרן בלבבות נמצאת בכל פינה, על כל צעד ושעל. אנחנו רואים אותה מקרית שמונה שבצפון ועד אילת שבדרום!

מרן דרבן אותנו להפיח את האמונה בקרב כל יהודי, אפילו רחוק, אפילו אם אינו שומר שבת, ולא כשרות. הוא היה אומר: "תדברו

לפני שנים רבות, בערה פי רוח הקנאה, והחלטתי שצריך לעשות 'טומל', בלגאן גדול מהעניין של לימוד הלכה בישיבות. שלא תהיה ישיבה אחת שבה אין סדר לימוד מסודר ללימוד הלכה. נכנסתי למרן הראב"ד הגאון רבי ישראל יעקב פיישר זצ"ל, ואמרתי לו שחייבים לעשות מזה רעש גדול. הגרי"י פיישר הסתכל עלי בחוסר אימון: "אתה אומר לי שיש בחור ישיבה שלומד גמרא ולא יודע משנה ברורה בעל פה?"

ראש ישיבת המקובלים 'שער השמים' הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על
'אחרי החגים', השגרה האפורה והדרך להמליך את הקב"ה בימי החולין

יעקב א. לוסטיגמן

תקופת 'אחרי החגים', הוא תקופה משמעותית מאוד בכל הקשור
לשמירת ההישגים שהושגו במהלך החגים. זה נכון לכל הישג, וזה
נכון ביתר שאת להישגים הרוחניים שהושגו בחודשי אלול ותשרי,
שהיו מלאים בהתעלות רוחנית ובהליכה מחיל אל חיל בקיום
המצוות ובקבלת החלטות טובות למשך כל השנה.

פנינו אל הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, ראש ישיבת
'שער השמים' ובעל מחבר ספרי 'טיב הכוונות', 'טיב הפרשה'
ושאר ספרים, וביקשנו לשמוע מפיו מעט דברי התחזקות לימים
אלו, שיאירו לנו את הדרך וידריכו אותנו כיצד נוכל להמשיך את
האור הגדול שזכינו לקבל בימים הקדושים, ולהאיר אתו גם את
ימי החולין הבאים עלינו לטובה. להלן הדברים ששמענו מפיו, עם
שינוי עריכה קלים כמתבקש:

"לא מזמן עמדנו בבית הכנסת והחזקנו ביד מחזור של ראש השנה
והתפללנו מעומק הלב", אומר הגר"ג רבינוביץ שליט"א.

"מה קרה בראש השנה? כולם יודעים! הקב"ה דן את העולם כולו,
הוא יושב על כס המשפט וכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון.
אחד אחד אנחנו עברנו לפניו, כל אחד קיבל טיפול אישי, בדיקה
מדוקדקת, מה אתה שווה... מה עשית השנה? שווה לקב"ה
להחזיק אותך עוד שנה בעולם או שחלילה הגיע הזמן לפנות
מקום למישהו אחר..."

אנחנו עמדנו שם, רועדים כעלה נידף, התחננו על החיים שלנו,
בכינו וזעקנו אבינו מלכנו, מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי חובותינו,
אבינו מלכנו כתבנו בספר חיים טובים! אנחנו רוצים לחיות!
אבל מה עוד אמרנו בראש השנה? "ובכן תן פחדך ה' אלוקינו על
כל מעשיך... ואימתך על כל מה שבראת... וייעשו כולם אגודה
אחת לעשות רצונך..."

אנחנו ממש חילקנו לקב"ה עצות, המלצנו לו לגבי אופן ההנהגה
של העולם. אם תפחיד את הגויים, כך הסברנו לו, אז הם יכבדו
אותנו ואותך... הם ידעו שאתה המלך ולכן כדאי שתטיל עליהם

פחד ואימה...

תגידו לי, זה נראה לכם סביר להתנהל ככה? בעיני זה ממש לא
סביר, ואני אמשול משל למה הדבר דומה...

השודד המייעץ

היה פעם מלך תקיף וחזק מאוד ששלט במדינות רבות, וכל כולו
אומר כבוד והדר, כולם יראו ורעדו מפניו, אבל גם אהבו אותו
כי משפטיו אמתיים וצודקים, הוא תמיד רדף אחרי הצדק, וכל
אזרח שהתלונן על עוולה שנעשתה כלפיו זכה ליחס מכבד, ואם
טענותיו נמצאו נכונות המלך טיפל בבעיה בהתאם ודאג שכל
אזרח יקבל יחס הגון ומכבד מפיקדי הממלכה השונים.

מנהג היה לו למלך, שכאשר אדם חטא בחטא חמור מאוד
שהצריך להטיל עליו עונש מוות, היה המלך עצמו משתתף בניהול
המשפט, כדי להראות לשופטים ולעם כולו שחיי אדם חשובים
בעיניו, וגם אם אין ברירה ולפעמים צריך להעניש את החוטאים,
משפטי מוות צריכים להתבצע בכבוד ראש ועם תשומת לב

אחרי החגים...

עכשיו אנחנו כבר 'אחרי החגים'. חזרנו לשגרה האפורה של ימות החורף, אבל אסור לנו לשכוח חלילה וחס את הימים הנוראים ואת החגים הנשגבים של חודש תשרי. אנחנו עדיין מייחלים שהקב"ה ייתן פחדו על כל העמים, ואנחנו עדיין רוצים שייעדו כולם אגודה אחת, וגם אנחנו ובעיקר אנחנו, דווקא אנחנו, כל אחד ואחד מאתנו, יעשה את רצון ה' וימליך אותו עליו בכל יום ובכל רגע מחדש, כי זה התכלית של הבריאה כולה, להמליך את הקב"ה על כל יצורי עולם.

אבל איך ממליכים את הקב"ה? איך עושים את זה בפועל? לצעוד והתחנן זה לא מספיק, לבכות ולהתייפח זה לא תורם שום דבר אם לא מגיעים המעשים המתאימים.

אז איך באמת ממליכים אותו עלינו?

נועלים קודם את נעל ימין ואח"כ את נעל שמאל, ולאחר מכן קושרים את השרוך של נעל שמאל ורק לבסוף את השרוך של נעל ימין...

ככה ממליכים את הקב"ה! מקיימים הלכה מהשו"ע. זאת המלכתו של המלך, כשמצייתים לחוקים שלו.

מרחן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, אמר פעם על דברי רבי חנניה בן עקשיא, רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות - הקב"ה נתן לנו מצוות בדברים שאנחנו ממיילא עושים. הרי כל אחד רוחץ פניו וידיו כשהוא קם בבוקר, הקב"ה הפך את זה למצווה כדי שנעשה את זה כהלכה ונזכה ונקבל שכר. כל אחד אוכל, הקב"ה קבע לנו שצריך לאכול פת שחרית, ואיך צריך לאכול, ואיך לשטוף את הידיים קודם, ולאחר מכן לנגב אותם... ראית פעם מישהו שאוכל לחם עם ידיים רטובות? כל אחד מנגב את הידיים, אבל אצלנו זאת הלכה, זאת מצוה! כשאנחנו אוכלים ארוחת בוקר אנחנו מרוויחים ים של מצוות, מהנטילה, וצורת האכילה, אם מכוונים באכילה כדי שיהיה כח בעבודת ה' אז כל אכילה היא עוד מצווה חשובה וגדולה, לאחר מכן מים אחרונים וברכת המזון.

מה עשיתי? אכלתי ארוחת בוקר! אבל יצאתי עשיר, מלא וגדוש במצוות וזכויות!

כך ממליכים את הקב"ה, עם קשירת הנעליים כהלכה, עם ארוחת הבוקר, עם שטיפת הפנים לפני התפילה, עם צחצוח השיניים לפני התפילה! כשאתה מצחצח כי כתוב בהלכה שצריך לשטוף מהפה את הרירים שנשארו מהלילה - המלכת את הקב"ה!

הצד השני של המטבע

אבל זה גם מחייב... מי שלא נועל את הנעליים כמו שצריך, חלילה וחלילה עלול לעבור 365 פעמים על ההלכה בכל שנה, רק בגלל קשירת הנעליים בסדר הלא נכון. אם הוא נוהג לישון בצהריים ולחלוץ את נעליו, ולאחר מכן לנעול אותם בשנית, מדובר ב-730 פעמים שהוא עובר על ההלכה. ואם הוא גם נועל קודם את נעל שמאל וגם קושר קודם את נעל ימין, אז בכל פעם החטא הוא

מיוחדת, שלא תהיה חלילה תקלה ויוציאו להורג אדם על לא עוול בכפו, רק כי לשופט היה מצב רוח רע ביום של המשפט.

ביום מן הימים תפסו גנב מועד שהיה מלסטם את הבריות, ולאחר מצוד נרחב תפסו אותו. מביאים את השודד אל בית המשפט, לאחר בירור קצר עולה שהעבירות שלו מצדיקות עונש מוות. כמובן שהוא נכבל בשלשלאות כבדות ועבות במיוחד, ונשלח אל עיר הבירה כדי להישפט על ידי המלך.

המל מגיע במלוא הדרו לבית המשפט, מתיישב בראש הרכב השופטים, וברור לכולם שמה שהוא יחליט זה מה שיקרה. בדקות הקרובות יחליט המלך אם אותו שודד יועלה אל הגרדום, או שמא יישלח לביתו לחופשי וייתן לו צ'אנס נוסף בתקווה שיחזור למוטב. המלך פונה אל השודד ושואל אותו: מה יש לך לומר לזכותך? אתה רוצה אולי להסביר את עצמך?

האיש שמח מאוד על ההזדמנות. הוא פותח את פיו ומכה את כולם בתדהמה: "אדוני המלך", הוא אומר, "תשמע טוב למה שאני אומר לך, אם אתה רוצה להצילי. הרי הצבא שלך מנהל איזו מלחמה בגבול הצפון מזרחי, וכבר הרבה זמן שלא משיגים שם הכרעה. אם לעצתי שמע, אני חושב שכדאי שתשלח לחיילים שם אוכל יותר טוב, וכך יהיה להם יותר כח להילחם ולהכות באויבך. ואם אנחנו כבר מדברים על אוכל, אז תדע שהמחירים של הקמח במחוז הדרום יקרים מדי, אנשים שם כועסים וזה לא בריא לממלכה. כדאי להתחשב בהם כדי להרגיע את הלחץ שם שלא תהיה מרידה חלילה. גם את מחירי הדלק הייתי מסבסד במקומך, זה נראה לי קצת מדי יקר לשלם שישה שקלים על כל ליטר של בנזין וכדו'.

מה נאמר על אותו אדם? אין ספק שדעתו השתבשה עליו. אתה שודד! עברייני! בעוד חמש דקות אתה עלול למצוא את עצמך מתנדנד שם על העמוד הזה שעומד כאן בחצר, אתה נידון עכשיו במשפט שמתקיים כי שוקלים להעלות אותך אל הגרדום, מאיפה אתה לוקח את החוצפה הנוראה הזאת להפוך את עצמך כיועץ של המלך? וכי חסרים יועצים למלך? וכי הוא לא יכול להסתדר בלי העצות שלך לגבי טיב המזון ומחירי הבנזין?

אז איך אנחנו באים ומייעצים למלך מלכי המלכים הקב"ה איך לנהל את העולם? תן פחדך... תן אימתך... וייראוך וישתחוו לך, וייעשו כולם אגודה אחת... מה קורה כאן? תיפול על הברכיים, תבכה בדמעות שלישי תתחנן על חיך, יש לי אישה ושלוש ילדים קטנים, נכון אני חוטא ופושע, אבל הם לא עשו שום דבר רע, הם לא יוכלו להסתדר בלעדי, בבקשה אדוני המלך, חוס עליהם ואל תהרוג אותי...

אז מה באמת התשובה לשאלה הזאת? התשובה היא שבראש השנה אנחנו ממליכים את הקב"ה וחלק מרכזי בהמלכה של הקב"ה זה שכל באי עולם יעשו את רצון ה'. אנחנו לא מייעצים פה עצות, אנחנו מבקשים ומתחננים לקב"ה שישליט את מלכותו ויתנשא עלינו בהדר גאון עוזו, כי אנחנו רוצים שהוא יהיה מלך על כל הארץ בשלמות.

על זה גם עכשיו. אי אפשר בלי ללמוד הלכה כל יום! כל יום! אבי מורי בעל 'מעדני השולחן' זצ"ל היה אומר שמה שאומרים חז"ל שהשונה הלכות כל יום הוא בן עולם הבא, על מי מדברים? על אדם שהוא צדיק וישר, הרי ממילא הוא בן עולם הבא גם אם לא ילמד הלכה, אז מה החידוש? אלא חייבים לומר שהכוונה גם לאדם שאינו זכאי לעולם הבא, לפי מעשיו ומצבו הרוחני הוא אינו בן עולם הבא חלילה וחלילה, אם ילמד כל יום שתי הלכות, מובטח לו שיזכה לעולם הבא למרות שלא מגיע לו!!! דבר מדהים!

אני מאוד כואב על כך שהנושא הזה נזנח למרבה הצער. אומנם ארגון 'דרשו' חולל גדולות ונצורות עם תוכנית 'הדף היומי בהלכה' והרבו את לימוד המשנה ברורה בכל מקום, אבל עדיין זה לא מספיק, יש לימוד ההלכה צריך להיות חלק משמעותי מסדר יומן של כל יהודי, על אחת כמה וכמה של בחור ישיבה.

לפני שנים רבות, בערה פי רוח הקנאה בנושא הזה, והחלטתי שצריך לעשות 'טומל', בלגאן גדול מהעניין של לימוד הלכה בישיבות. שלא תהיה ישיבה אחת שבה אין סדר לימוד מסודר ללימוד הלכה. נכנסתי למרן הראב"ד הגאון רבי ישראל יעקב פיישר זצ"ל, ואמרתי לו שחייבים לעשות מזה רעש גדול.

הגרי"י פיישר הסתכל עלי בחוסר אימון: "אתה אומר לי שיש בחור ישיבה שלומד גמרא ולא יודע משנה ברורה בעל פה? יש בחור ישיבה כזה? מה פתאום! אני לא מאמין לדברים כאלו, זה לשון הרע ואסור לקבל לשון הרע..."

לפעמים אני פונה לבחור חסידי, ירא שמים, שקדן, הליכותיו מראות שקיבל חינוך טוב, ואני שואל אותו: תגיד לי בחור'ל, אתה דתי? כמובן שהוא פותח עלי זוג עיניים כאלו גדולות, מה זאת אומרת אם אני דתי? בטח שאני דתי, לא רק דתי אלא גם חרדי, ולא סתם חרדי, אני בחור ישיבה, אני יושב כל היום עם כובע וחליפה וגארטל ויש לי פאות ארוכות ואפילו זקן מתחיל לצמוח ברוך ה'. איזו שאלה זאת האם אני דתי?

"תגיד לי, צדיק, למדת פעם הלכות כיבוד אב ואם? אתה יודע איך צריך להתנהג מה מותר לעשות ומה אסור לעשות? למדת הלכות ציצית ותפילין? למדת הלכות שבת ויום טוב? אם לא למדת את ההלכות הבסיסיות הללו שצריך לשמור ולקיים יום יום, איך אתה מעז לקרוא לעצמך דתי? במה אתה דתי? כי יש לך כובע? להיות דתי זה אומר לקיים את מה שכתוב בהלכה, ומי שאינו יודע מה כתוב בהלכה, איך יוכל לקיים?

רבותי, אני אחרי החגים, מתחילים את שגרת החורף. המחזור של ראש השנה כבר מזמן הוחזר לארון, אבל הקב"ה עדיין כאן, הוא מלך העולם, ואנחנו עבדיו. אנחנו יכולים וגם צריכים להמליך אותו עלינו לא רק בראש השנה, אלא גם בכל יום ובכל רגע ובכל שעה. כשנועלים נעליים, כשנכנסים הביתה, כשיוצאים לבית הכנסת, כשממתנינים בתחנה לאוטובוס ובכל רגע נתון, כל קיום של ההלכה הוא עוד פעולה של המלכת מלך המלכים הקדוש ברוך הוא!

כפול, כלומר 1,460 פעמים בשנה שהוא עובר על ההלכה רק מנעילת הנעליים!!! עוד לא דיברנו על חליצת הנעליים כהלכה, לא דיברנו על לבישת הגרביים. אפשר להגיע לכמויות בלתי נתפסות של עבירות ואיסורים שעוברים כלאחר יד, בלי שנשים לב בכלל, אם לא לומדים הלכה ולא מקפידים לנהוג כהלכה.

כלומר החשבון הזה הוא לשני הצדדים. אפשר על ידי נעילת הנעליים לעשות אלפי פעולות של המלכת הקדוש ברוך הוא בכל שנה, ואפשר גם להיפך חלילה וחלילה, למרוד בו בשוגג אוב במזיד רח"ל.

מרן החזון איש כתב: רבותי לימדו אותי שכל מה שאני עושה אני מתייעץ עם ארבעת חלקי השו"ע. הייסורים הכי גדולים שיש לי בעולם, אם אני חושב שעברתי על דין אחד מהשו"ע. השמחה שיש לי היא מפני שקיימתי הלכה!

סיפר לי נכדו של הצדיק הירושלמי רבי דוד בהר"ן זצ"ל, שפעם הביאו לסבא שלו איזה פרי לברך עליו. הוא חשב שברכתו של המאכל הזה היא 'אדמה' ובירך 'בורא פרי האדמה'. תיקנו אותו והעמידו אותו על טעותו שהברכה צריכה להיות 'בורא פרי העץ'. אתם יודעים איך הגיב רבי דוד בהר"ן לבשורה המרה הזאת שהוא בירך את הברכה הלא נכונה?

הוא התעלף במקום!

אמר לי הנכד שלו, שהוא לא הבין מה קרה. מילא אם היה נכשל בברכה לבטלה אפשר להבין למה הוא מתעלף. יהודי עם כזאת יראת שמים שנזהר כל ימי חייו מכל שמץ ונדנדוד של איסור אפשר להבין כמה הוא מצטער מאמירת ברכה לבטלה חלילה וחס. "אבל זיידה", שאל אותו הנכד בפליאה הרי שהשיבו את נפשו ועוררו אותו, "הרי זאת הלכה מפורשת שמי שמברך 'אדמה' על דבר שברכתו 'בורא פרי העץ' יוצא ידי חובה בדיעבד..."

רבי זונדל כמעט התעלף פעם נוספת רק מהשאלה הזאת: "מה???", הוא זעק בזעזוע עמוק, "אתה רוצה שאני אהיה 'בדיעבדיג'?! אני רוצה שאני אהיה אדם של 'בדיעבד'? אנחנו עובדים את מלך מלכי המלכים, אי אפשר לעשות דברים באופן של בדיעבד. אנחנו צריכים שהכל יהיה באופן של לכתחילה בלי שום פקפוק."

כשזאת ההסתכלות על קיום המצוות, כבר אפשר להבין למה התעלף רבי דוד בהר"ן. איך אמר פעם רבינו הסטייפלער הקדוש: מה ההבדל בין היום לפעם? שפעם היו תרי"ג מצוות והיום יש תרי"ג בעיות... כשהיחס להלכה הוא כאל 'בעיה', וכסוג של קושי שצריך למצוא דרך לחמוק ממנו כדי שלא להיצלות באש הגהינום, אפשר אולי להיזהר מאיסורים, אבל אי אפשר להתעלף בגללם... מי שמתייחס לכל מצווה כאל הזדמנות עצומה לשרת את מלך מלכי המלכים ולעשות לו נחת רוח, מי ששמח עם כל מצווה ועם כל דקדוק של הלכה, זאת היא עבודת ה' האמיתית, מתוך שמחה של מצוה. לשם כל אחד צריך לשאוף, ובעז"ה אפשר גם להגיע לדרגות הללו.

"אבל דבר אחד חייבים לומר: אני אומר את זה בכל פעם ואחזור

מדוע

לא הצליח נח להשפיע לטובה על בני דורו ולהחזירם בתשובה?

כיצד

עזב א"א את הקב"ה ורץ לקראת אנשים שהיו נראים כעובדי ע"ז?

מדוע

לא נחתם דינם של דור המבול אלא על הגזל, הרי הם עברו על כל העבירות החמורות?

עכשין
במבצע
מיזחד
בשיווק
ישיר

02-5609000

להבין את הפשט, להעמיק בעיון, להאיר את פסוקי התורה בהבנה ובבהירות, כל התשובות לכל השאלות

3 כרכים על המשה חומשי תורה

ידרש דודי

מאת רבי דוד הופשטטר שליט"א

בעיצומו של אחד ה'טישים' המפורסמים שלו בלילות שבת, פנה לפתע הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל, לאחד האברכים היושבים מולו ואמר: "אתה נראה מוטרד! במה אתה מהרהר עכשיו?! בטח בשאלה איך תצליח להסתדר בשבוע הקרוב עם הבנק שלך... אז בוא ותשמע 'יסוד'!"

הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל: "השלך על ה' יהבך"

"נח איש צדיק תמים ה'ה בדרתיו" (בראשית ו', ט')

עמו בהצלחה, אלא שיש מתח מהרגע הבא וממה שעלול לקרות מחר ומחרתיים. איך אתפרנס בחודש הבא ומתי אמצא שידוך לבתי...
דאגת המחר בעוכרינו ומעיבה כצל - "אל תצר את צרת מחר!"

בעיצומו של אחד ה'טישים' המפורסמים שלו בלילות שבת, פנה לפתע הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל, לאחד האברכים היושבים מולו ואמר: "אתה נראה מוטרד! במה אתה מהרהר עכשיו?! בטח בשאלה איך תצליח להסתדר בשבוע הקרוב עם הבנק שלך... אז בוא ותשמע 'יסוד': הרי גם בשבוע שעבר היית טרוד באותה מחשבה, וגם לפני שבועיים, ומה קרה בסוף? הכל הסתדר ברוך ה', והמקרה שלך מלא, נכון? אז למה לך לדאוג עכשיו איך תסתדר בשבוע הבא?!"

וכך ביאר פעם את מטבע הלשון: "מודה אני לפניך... שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך": כולנו יודעים ומאמינים שהקב"ה משגיח על כל מעשה איש, ודן אותו לפי מעשיו, וברור לכל בר דעת שעל פי מעשיו - איננו זכאים להתהלך בריאים ושלמים. הסיבה שבכל זאת אנו בקו הבריאות היא "בחמלה" המיוחדת של הקב"ה עלינו.

אלא שאם כך, מתעוררת השאלה הבאה: אמנם היום הקב"ה ריחם עלי, אבל מה יהיה מחר? הרי כפי מצבי לא מגיע לי שום רגע של חיים, וגם אם קיבלתי מתנת חיים - היא מוגבלת רק ליום זה, ומחר

באחד ה'וועדים', הציג רבינו את הבעיה, הכיצד זה אנשים מהלכים כשהדאגה טורדת את מנוחתם, וצרים את 'צרת המחר', בהתעכבו בפרט בבעיה המעיקה שכמעט הכל שותפים לה - העול הכבד הכרוך בהשאת הצאצאים ברווח ובכבוד. כדרכו הרצה את משנתו בבהירות רבה, אולם תחילה הקדים דברים במהות מידת הביטחון: האל"ף-ב"ת של ביטחון הוא - הכרה שיש בורא עולם - ה' אלוקים אמת, שהוא לבדו עשה ועושה את כל המעשים לבדו, וכרצונו, בלי להיות תלוי חלילה בשום גורם חיצוני. לא בכך ואף לא באחד אחר. להמחשת העניין השתמש במשל הבא: כאשר אדם נוסע במטוס ללא טייס, הפועל רק על מכשירים, ולפתע הוא מבחין שהמטוס מיטלטל אנה ואנה, תוקף אותו פחד מפני העלול להתרחש ברגע הבא. לעומת זאת, כאשר נוסעים במטוס המנווט בידי טייס, סומכים עליו, ומסיבה פשוטה: יודעים שהטייס חי וקיים ויודע מה שהוא עושה. יש על מי לסמוך.

כאשר אנו מופתעים מאיזו פעולה של הקב"ה, שלא היתה צפויה מראש, ומתבלבלים מחמתה, זה עלול להעיד על תחושה נוראה ופסולה, כאילו חלילה נוסעים ב'מטוס' ללא טייס.

והוא מביא את התיאור הבא כהמחשה:

אדם שמשא את בתו, מבקש מהקב"ה שיעזור ויתן לו כסף די צורכו, וב"ה כפי שכולנו יודעים, זוכים לניסים. היתה חתונה, יש דירה ושאר כל הצרכים. אבל האיש הזה מסתובב לחוץ ומתוח, ואין לו יום ולא לילה. מה עכשיו מפריע לו? "מה יהיה עם הבת השניה, וכי ניסים באים בכל יום?" - מהרהר הוא לעצמו בחשש, וככל שהניסים שאירעו לו עם הבת הנוכחית גדולים יותר, גובר גם הפחד שלו מפני העתיד...

אם דודו הוא אליהו הנביא, שכתב לו צ'ק נכבד לכיסוי הוצאות החתונה הראשונה, לא היתה לו כל בעיה, מסתבר שגם לחתונה הבאה הוא יקבל ממנו. ומהי האמת? וכי אין לו דוד כזה? - "זה דודי וזה רעי". הרי הוא זה שסידר לך את כל החתונה הקודמת, ועליך לקוות שגם הלאה לא יעזוב אותך.

וכך אמר פעם לאחד מבניו שיחי': "דע לך, שרוב הבעיות שיש לבריות, כמו מתח וכאב לב, אכזבות ולחצים - נובעות בעיקר מחמת דאגת המחר'. ברוב המקרים אפשר לחיות את ה'עכשיו' ולהתמודד

”כשהיתה לי פעם תקופה דחוקה מאד בפרנסה”, סיפר פעם באוזני תלמיד, ”קיבלתי על עצמי להתחיל להקפיד על הפרשת חומש מכספי לעניים. ומאז ב”ה נעלמו הקשיים, והפרנסה השתפרה פלאים”

הנה כי כן, אף הוא חיפש לעצמו מקור הכנסה, שיחלץ אותו מן הדוחק הכלכלי שבו היה שרוי באותה תקופה, אבל המקור היה - בתורה עצמה (-”אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה”) שהיא לבדה המציאות האמיתית, ולא במקורות מדומים עתירי הון ועושר. וההשתדלות הזו, אמנם נשאה פרי והועילה.

ומעשה נוסף כיוצא בו: רבינו היה סבור שהשוק העירוני באופקים טומן בחובו סכנות רוחניות, ואין זה מדרכי הצניעות שנים תלכנה לערוך בו את קניותיהן, למרות שלכאורה ניתן לחסוך בכך כסף באופן ניכר. וכך הסביר: ”הואיל ולמיטב ידיעתנו השוק שורץ סכנות רוחניות, ואנו מאמינים ש’כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה ועד ראש השנה’, אם כן אין זה בגדר ההשתדלות המוטלת עלינו, והקב”ה ישלח לנו את הברכה ממקום אחר.”

כי אם אין זה מתאים וראוי על פי תורה, אזי האפשרות הזו כלל לא קיימת.

זו היתה ההשתדלות של ’תורה’. בהזדמנות אחרת האיר זווית השתדלות של תפילה, ואמר:

”אחד מהלימודים שיש לקחת ממעשה יונה הנביא הוא, שכאשר מתרגשת איזו צרה חלילה, הרי שאמצעי ההצלה הראשון והבטוח הוא להתפלל, ורק לאחר מכן יש לנקוט את שאר פעולות ההצלה. שהרי כך עשו מלחי האנייה כשחישבה להישבר: תחילה התפללו, ורק לאחר מכן ניסו להציל את עצמם מהסערה, על ידי השלכת כל החפצים הימה.”

”עושה חדשות”

מחשבה נוספת העלולה להתגנב ולהעיק על המאמין היא, שאמנם השי”ת ’פועל גבורות’ אבל בכל זאת... גם חובות מעיקים עד צוואר, גם העדר מקור פרנסה וגם הילד שהגיע כבר לפרקו, ואז עולה מחשבה סוררת, לאמור: ’אילו לכל הפחות הייתי רוכש כרטיס-

אזדקק שוב לנס מיוחד שיעמיד אותי על רגליי. זהו ”רבה אמונתך” - יש לי על מי לסמוך! אם קמתי ברחמי היום, אקום גם מחר. אני נותן בך יוצרי ובוראי אמון רב שכך יהיה. בפעם אחרת, כאשר דיבר על חסד השי”ת המלא עולם, הזכיר שכל הבריאה - הבהמות והחיות מרמש ועד ראם, השמים והארץ וכל צבאם - כולם אומרים שירה ומשבחים את הבורא, ואז הוסיף: ”כולם, חוץ ממישהו אחד: האדם - שרוטן מבוקר עד ערב על דברים של מה בכך...”

הוא גמלנו גומלנו ויגמלנו

’דאגת המחר’ מדידה שינה בענין נישואי הילדים. יהודי בעל משפחה ברוכה של שנים עשר ילדים הלומד בכולל - זקוק לסכום עתק של מיליונים כדי להשיא את כולם. איך עושים זאת? זה הרי נגד המציאות. וכל ילד יוכל לערוך את החשבון: כיצד אפשר להוציא מה’אלף ושלוש מאות שקל’ של הכולל מיליון דולר?...

מה ה’ביטחון’ דורש במצב כזה?

יש לי שנים עשר ילדים בלע”ר, וכבר עשיתי שמונה בריתות ועוד כמה בר מצוות. וכי היה לי כסף לכיסוי ההוצאות? - לא! אז איך בכל זאת הסתדרתי? הקב”ה עזר לי!

מדוע בכל זאת אני עלול לחשוש? הרי לו הייתי בודד בעולם, ולא היה מלבדי אדם שנוזקק להשיא את ילדיו, כי אז לא הייתי חושש. בטוח הייתי שבשביל אברך אחד בעולם - יש מספיק עבור כל צרכיו כפי שהיה גם עד עתה. אם כך, מה אכפת לי שיש עוד כמוני בעולם? מסתבר שהקב”ה ימשיך להשפיע עלי מטובו גם הלאה.

אלא מאי? במוח מנקרות כמה ’קושיות’: ההוא, הרי כן ’נפל’ בפרנסה, הבן דוד מתקשה עם הילדים והשכן שוכב מיוסר בבית חולים, ומה יהיה איתי? ה’קושיות’ האלו טורדות ואינן נותנות מנוח, וכאן תפקידו של ה’ביטחון’ - ”פול מצדך אף ורבה מימינך” היינו שהטובים ממך ייפלו, ובכל זאת ”אליך לא יגש... כי אתה ה’ מחסי””. אבל מה עם המציאות? זוהי נקודת הביטחון - שהתורה היא המציאות, הקב”ה - הוא המציאות, וכל היתר - הן סתם קושיות... ומקושיה - כידוע - לא מתים...

התורה - מציאות!

והנה דוגמה מאלפת להיותה של התורה מציאות בלעדית: בנוהג שבעולם, כאשר העול הכלכלי כבד מנשוא, ובאופן לא נראית כל אפשרות של שינוי לטובה, הופכים עולם ומלואו כדי למצוא בכל זאת מקורות הכנסה נוספים, בלי לבחול בשום עבודה, ובלי לבוש לפנות לפלוני ולאלמוני שייסיעו לצאת מן המיצר, העיקר - להביא טרף לבני הבית. בנפשו יביא לחמו.

ומה עושה הרב פינקוס במצב כזה?

”כשהיתה לי פעם תקופה דחוקה מאד בפרנסה”, סיפר פעם באוזני תלמיד, ”קיבלתי על עצמי להתחיל להקפיד על הפרשת חומש מכספי לעניים. ומאז ב”ה נעלמו הקשיים, והפרנסה השתפרה פלאים”.

ששיגר, אלא שלימים שח אחד מבניו לפי תומו על אותה שבת, שרבינו שוחח עמו על נפלאות ההשגחה עמו, ואמר לו: "ראה כיצד מתנהלים הדברים, זקוק הייתי לדבר המסויים ההוא, והנה 'אומרים' לי משמים: 'ילד, אתה רוצה את זה ואת זה? - קח!' - מישהו דפק בדלת והביאו עד אלי בלי שאעשה מאומה לצורך הענין..."

על חן וחסד שחוננתנו

לא היה צריך בדווקא מאורע פלאי, של שליח מאת ההשגחה העליונה מעיר רחוקה עד לדלת ביתו, כדי לראות את יד ה' ולהללו על נפלאותיו עמנו. גם ללא 'סיפור מיוחד' ניתן - אם רק יש לב מרגיש ועיניים פקוחות להכיר בחסדיו המרובים. ורבינו אמנם נתברך בלב ועיניים כאלו:

מעט לעת נהוג היה בפתחו את המקרר בבית - מעשה שבשגרה - לקרוא בקול גדול שיגיע לאוזני הילדים הרכים: "ראו נא, ראו, איזה שפע גדול מצוי כאן ב", כמה חן וחסד רואים כאן מול עינינו!".

והנה עוד ניצוץ של אמונה בחיי היום יום השגרתיים:

שעת ארוחת בוקר בחדר האוכל ביישיבת תפרת. רבי שמשון חולף ועובר, ולפתע עוצר ליד אחד הבחורים, ובהצביעו על דברי המאכל המונחים על השולחן אומר לו: "האם שמת לב, כמה גוונים יש במאכלים הללו? ראה נא! אדום, ירוק, לבן, צהוב, הלחם המרוכב מכמה גוונים, הביצה... זהו פשוטו של מקרא בברכת המזון", לחש לבחור המשתאה, "הזן את העולם כולו בטובו, בחן...". מלבד טובו של הקב"ה בזנו את כל בריותיו, חז"ל קבעו הודאה מיוחדת גם על ה'חן' שבמזון, המוגש לנו בגוונים מרהיבי עין ונעימים למראה".

חלוקת העולמות ותפקידנו

בכתביו נמצאה רשימה מרתקת שערך לעצמו, אודות השתדלות לפרנסה ואמונה, חלוקת העולמות ותפקידנו, ואלו דבריו (בשינוי לשון):

הקב"ה ברא מיליארדי עולמות אין מספר, ובהם חכמה עצומה עם הבנות עמוקות וחידושים שהעין אינה שבעה מלראות והאוזן מלשמוע, במדדים ענקיים כאלו, שהעולם שלנו בטל לגביהם לא רק כיחס טיפה מול הים הגדול, אלא במדדים נצחיים ואין-סופיים, בכל מילי דמיטב - חידוש, יופי וגבורה.

והקב"ה עשה חלוקה ברורה: את כל העולמות הללו נתן בידינו לשלוט בהם לגמרי, ולעשות בהם כרצוננו (על ידי מעשינו), ומאידך גיסא, את כל העולם הקטן שלנו שהוא נקודה זעירה וקטנטנה של חידוש עצום ונורא מאוד - הותיר הקב"ה לעצמו ולחלקו.

ואילו אנו - איננו מרוצים מצורת החלוקה הזו, ועמלים יום ולילה כדי להכניס גם את העולם הזה תחת רשותנו - מחפשים פרנסה ורוצים להשיג כל חכמות העולם חוץ מתורה, בעוד שחובתנו להותיר את החלוקה כפי שהיא: לבטוח שהוא יפרנסנו וידאג לכל מחסורנו, ולשים כל מגמתנו בעבודתנו להוסיף כוח וקדושה בעולמות על ידי לימוד התורה, תפילה וקיום תר"ג מצוות.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'ואוהביו כצאת השמש')

הגרלה של מפעל הפיס, אזי היה הקב"ה יכול לפתור לי את כל הבעיות... אבל למעשה אינני רוכש כרטיס הגרלה, וגם אם תוצע לי מחר משרה חדשה ומכניסה, לא יהיה זה פתרון. את הבן שלי צריך לחתן עכשיו. האירוסין כבר היו, כך שגם הסיכוי שאעשה שידוך 'עשיר' לא קיים, ואני יודע בדיוק כמה התחייבתי...".

הוא הגיע למבוי סתום ועומד בפני קיר אטום.

- האמונה שלנו היא שהקב"ה "עושה חדשות". יש לו אין-סוף דרכים ואופנים כיצד להושיע אותנו, ובחכמתו שאין לה חקר, מכניס הוא את הפתרון מיניה וביה בתוך המצב המסויים שאליו נקלענו, ואין דבר הנבצר ממנו לעשות.

יסודות אלו במהות מידת הביטחון ועוד רבים כדוגמתם, היו פשוטים ומוכרחים בעיניו, וממילא היה בכוחו לרתום גם אחרים ולהנעים בעיניהם את החיים השלווים בצל כנפיו של אב הרחמן:

בליל פורים אחד ניגש אליו אברך ותינה את צרתו שאינה נותנת לו מנוח: "מה יהיה עם שידוך לבתי, והרי חסר-כל הנני, אין לי כסף להשיאה".

על אתר נענה לו רבינו ואמר: "ומה אני עושה? אומר להקב"ה: תחתן אותה אתה, אני לא יכול לעשות כלום ואתה כל יכול, הרי שלך לפניך - יוצרי ובוראי!".

קח בני, קח!

מילתא דפשיטא שאת העבודה על 'ביטחון' אי אפשר להתחיל ערב נישואי הילדים, ולצפות לעמוד תכף בדרגה של שלווה הבוטח, אלא יש לעמוד עליה זמן רב קודם לכן, ולחיות עם הרבוננו של עולם והכרת ניסיו ונפלאותיו שבכל עת ערב ובוקר וצהרים, או אז ניתן לצלוח גם את משברי החיים והזמנים המעיקים ביותר.

שעת ערב של יום חמישי. רבינו הוגה בתלמודו בביתו, בהוגיעו את מוחו זמן ממושך בסוגיה שבה עסק, עד שחש חולשה ולאות המתפשטת בכל איבריו, ובעקבותיהן נזקק בדחיפות לדבר מה שיחזק את לבו, כאשר הורגל במצבים כאלה, אולם זה לא היה בנמצא בביתו.

לפתע נשמעות נקישות בדלת. בפתח עמד אחד מתלמידיו שנהג מפקידה לפקידה לבוא לאופקים, כדי לשבות במחיצתו וליהנות לאורו, ובא עתה להגיש מנחה צנועה למי מבני הבית שפתח בפניו את הדלת, הפטיר מילות ברכה של נימוסין, והלך לו.

בליל שבת שלמחרת, כאשר נכנס אותו תלמיד ללמוד עמו בחברותא, פתח רבינו ואמר לו ברגש: "אין לך מושג איזו טובה עשית עמי אמש", ולאחר שגולל בפניו את תיאור החולשה שפקדה אותו, והצורך הנחוץ לו במצבים כאלו לחזק את לבו בדבר מתיקה מסויים, כדי להשיב את נפשו, אמר: "ככל שחיפשתי, לא הצלחתי למצוא את הדבר שאני זקוק לו, והנה אתה נוקש בדלת, ומגיש מתנה שאליה צירפת בדיוק את מה שנוקקתי לו בדחיפות... ממש שלחו אותך מן השמים במועד המדוייק!".

בהכירו את טוב לבו של רבינו, יכול היה התלמיד לתלות את הדברים בטוב לבו של ר' שמשון וברצונו להעניק לו תחושה טובה על המתנה

דוגמא אחת מני רבות לסיפור של אמונה, אשר סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, באחת מעצרות ההתעוררות שנערכו ברמת אלחנן לרפואתו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, היא מעשה מופלא אשר סופר לו זמן קצר לפני העצרת מבעל המעשה, יהודי כבן תשעים מיוצאי בוכרה המתגורר בחולון, המוכר בשמו הרב בן ציון הכהן פנחסוב ויודע כתלמיד חכם וירא שמים.

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על אמונה ותמימות בעבודת ד'

נח איש צדיק תמים הָיָה בְּדֹרֵתָיו" (בראשית ו', ט')

דוגמא אחת מני רבות לסיפור של אמונה, אשר סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, באחת מעצרות ההתעוררות שנערכו ברמת אלחנן לרפואתו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, היא מעשה מופלא אשר סופר לו זמן קצר לפני העצרת מבעל המעשה, יהודי כבן תשעים מיוצאי בוכרה המתגורר בחולון, המוכר בשמו הרב בן ציון הכהן פנחסוב ויודע כתלמיד חכם וירא שמים.

"אבי, הרב יצחק הכהן - פתח הרב פנחסוב את סיפורו - "התגורר בבוכרה ומידי יום ביזמו היה נוסע לצרכי פרנסתו אל העיר קגן, אשר שמה ניתן לה על שם היהודי שבנה אותה.

"באחד הימים הבחין בעשרות פליטים יהודיים העומדים ברחוב עם חבילותיהם ואינם יודעים אנה יפנו. לבו הרחום לא עמד במחזה עלוב זה, ומיד ניגש והזמין אחר כבוד לבית. היהודים נענו בשמחה להזמנה וכולם הגיעו ומצאו את הבית הפתוח מלא בפליטים. בין המשפחות שהגיעו היו משפחות אדלה, שמואלביץ, קנר ורשבסקי ועוד, ומאחר והיו עניים וחסרי כל, אבא לא ציפה לקבל מהם אפילו פרוטה אחת על האכסון הנדיב שהעניק להם ולמשפחותיהם.

"שבע-עשרה נפשות נוספו בין יום לשולחנו, ולכל אחד ואחד מהם דאגו ההורים גם למציאת מקום לינה ראוי, אך אז נודע לאבא כי רכבת נוספת הגיעה העירה ובקרונותיה מצוי אחד מן המיוחדים שבגדולי הדור, הלא הוא מרן הגאון מטשיבין זצ"ל.

"אבא לא היסס לרגע, ומיד נסע אל תחנת הרכבת. עד מהרה שב ביחד עם הרב ומשפחתו, שכללה את הרבנית ואת בתם.

בבית כבר לא היה מקום להכניס אף אחד, אך אבא לא אמר נואש. הוא ניגש לחדר קטן, אפל וחסר, שהיה מיועד לכביסה. הוציא משם את הבגדים ושיכן בו את מרן הגאון זצ"ל, אשר לא היה זקוק ליותר מכך. הוא הוציא נר קטן, העלה בו אש ולמד לאורו במשך כל שעות היממה כשהוא אסיר תודה לבעל הבית על המסירות שגילה כלפיו. "לא ארכו הימים ונפל דבר בבית - אבא קיבל צו גיוס למלחמה המתנהלת בין גרמניה לרוסיה, ובירור קצר העלה כי בכוננת הצבא

לגייס אותנו ליחידה קרבית בחזית. בין ההוראות הופיעה גם הפקודה להגיע לצבא עם כל הציוד האישי שלו, הוראה שחזקה את חששו שמדובר בגיוס לפרק זמן ארוך וממושך מאד.

"חרדה עמוקה לפתה את הלבבות. משמעותה של לחימה בחזית עקובה מדם למשך כל כך הרבה זמן היא כמעט ידועה מראש... וגם אם יקרה הנס והוא יחזור, מי יערוב לנו שכל איבריו ישובו עמו?!... מה יהיה על אמא ועל חמשת הילדים הקטנים שהותיר מאחוריו?! בצר לו התדפק אבא על דלת החדר הקטן שבו התגורר הגאון מטשיבין, וסיפר לו על הצרה שנקלעה לפתחו. הגאון שמע את דבריו ואמר לו: "לא יאונה לך כל רע".

"מאושש קמעא וסמוך על הברכה וההבטחה יצא משם אבא, ולמחרת בבוקר נפרד מאתנו וניגש ללשכת הגיוס. הפקיד שישב שם הציץ בתשומת לב ברשימה ובו הגיוס שהחזיק ומאר לו: "יש כאן טעות בנתונים. האיש שנקרא כאן לגיוס אינו אתה" - ושחרר אותו לביתו. ויהי לנס, ולפלאי פלאים.

"עד עצם היום הזה לא הצליח איש להסביר מה הביא את הפקיד להחליט כפי שהחליט, ואין ספק כי זכות הצלתו של הגאון מטשיבין והאפשרות שנתן לו להמשיך ללמוד היא שעמדה לו.

"הרי לנו" - סיים הגר"י זילברשטיין בעצרת ההתעוררות ההיא

המבצע חוזר לתחילת זמן חורף

תרומם 23 ש"ח
למשך 12 ח
סך כל התרומה
וקבל מ
• סט 'משנה
של דר'
• ספר המפ
המשנ
* סט 'משנה ברור
וכן ספר המפתח

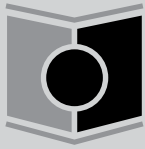

תרומם 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח
וקבל מיידית
• סט 'לקראת שבת'
• ספר המפתח על
המשנ"ב
* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא
בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים
עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת
השבוע מלוקטים מהמבחר של
עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו'
וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרומם 20 ש"ח לחודש
למשך 6 חודשים
סך כל התרומה 120 ש"ח
וקבל מיידית
• חמשה חומשי תורה
של 'דרשו'
• סט 'דרש דוד' על
התורה
• ספר המפתח על
המשנ"ב
* חמשה חומשי תורה בכרך אחד * סט 3
כרכים 'דרש דוד' על התורה * ספר
המפתח על המשנ"ב

המבצע לזמן מוגבל, למבצע

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרן עולמית להיוזק
 ועידוד לימוד התורה

המבצע הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' חוזר לתקופה קצרה. תורמים לפעילות הקירוב של ארגון 'אחינו' וזכים במתנות מ'דרשו'.

זכייה מיידית של הספרים שכבשו את העולם היהודי.

תרום 28 ש"ח לחודש
 למושך 16 חודשים
 סך כל התרומה 448 ש"ח

זקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- סט 'דרש דוד'
- חמשה חומשי תורה
- וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים,
 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמשה חומשי
 תורה בכרך אחד, ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 24 ש"ח לחודש
 למושך 16 חודשים
 סך כל התרומה 384 ש"ח

זקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- ספר 'דרש דוד'
- ספר המפתח על
 המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים,
 'לקראת שבת' - 5 כרכים,
 ספר 'דרש דוד' - על מסכת אבות,
 ספר המפתח על המשנ"ב

ח לחודש
 ודשים
 276 ש"ח

יידית

- משנה ברורה'
- שו'
- תח על
- ב

ה' - 6 כרכים,
 על המשנ"ב

המקרה הזה קרה לפני כעשר שנים, למרות השנים הרבות שחלפו, הסיפור הזה עדיין חקוק בעצמותיי ולא נותן לי מנוחה. וכך היה המעשה: הגעתי לישיבה בימי בין הזמנים, כמה ימים לפני תחילת זמן אלול, כדי לסדר כמה עניינים, והנה אני שומע רחש מאחד החדרים בפנימייה. זה היה קצת מוזר, כי בימי בין הזמנים המקום אמור להיות ריק מאדם. ניגשתי לחדר ממנו בקע הקול...

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, ראש ישיבת 'חיי תורה' ונשיא ארגון 'הגפן', על המבט הנכון על מאורעות החיים

יעקב א. לוסטיגמן

"וַיִּקַּח אֶבְרָם וַנְּחֹזֵר לָהֶם נְשִׁים" (בראשית י"א, כ"ט)

"המקרה הזה קרה לפני כעשר שנים", מספר הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, בשיחה שקיים עם 'לקראת שבת'. "למרות השנים הרבות שחלפו, הסיפור הזה עדיין חקוק בעצמותיי ולא נותן לי מנוחה. וכך היה המעשה: הגעתי לישיבה בימי בין הזמנים. היה זה כמדומני בתאריך כ"ו אב, כמה ימים לפני תחילת זמן אלול, כדי לסדר כמה עניינים שהייתי צריך לסדר, והנה אני שומע רחש מאחד החדרים בפנימייה. זה היה קצת מוזר, כי בימי בין הזמנים המקום אמור להיות ריק מאדם. ניגשתי לחדר ממנו בקע הקול, והנה אני רואה שם בחור מתלמידי הישיבה, הוא כבר היה אז כבן 26, כשהוא מארגן את הדברים שלו בארון ופורש מצעים על המיטה שלו. "שלוים'ה", פניתי אליו בפליאה גדולה, "מה אתה עושה כאן? היום כ"ו אב? יש עוד ארבעה ימים עד תחילת הזמן. מה קרה שהקדמת לבוא!?"

הבחור נבהל מאוד לראות אותי. הוא קיווה שאף אחד לא ישים לב שהוא התנחל בישיבה, אבל אחרי שכבר ראיתי אותו לא היתה לו ברירה אלא לנסות ולהצטדק. הוא ניסה להתחמק מהסבר ברור, אבל אני הבנתי שמהו מעיק עליו, ועודדתי אותו לספר לי את הסיפור המלא.

כשפתח הבחור את פיו ואת לבו וסיפר את הסיפור המלא, הבנתי שהקב"ה זימן לי משמים במיוחד את המפגש האקראי הזה כביכול, כדי לתת לי שיעור חשוב לחיים, וכדי שאוכל להבין מה המשמעות של להיות בחור מבוגר. השיעור הזה מלווה אותי גם כיום, בכל צעד ושעל שאני עושה בפעולותי בתחום זה, הן בישיבה עם הבחורים עצמם, והן בארגון 'גפן', שבאמצעותו אנחנו משתדלים לפעול בנושא הזה, ולהביא לסגירתם של עוד ועוד שידוכים של מעוכבי שידוך.

"כמו כל הבחורים בישיבה, גם אני חזרתי הביתה בערב תשעה באב", הוא סיפר, "כשהגעתי הביתה קידמו את פני בחביבות גלויה

ומופגנת. ההורים אוהבים אותי, וכך גם האחים והאחיות הצעירים ממני. הם שמחו עם בואי הביתה ולא הסתירו את שמחתם. על הדלת היה שלט מעוטר ועליו ברכת 'ברוכים הבאים' שנכתב וקושט בעמל רב בידי אחיותיי הצעירות, על השולחן כבר הוכנה צלחת עם עוגות טעימות במיוחד, מעשה ידי אמי היקרה, שתמיד משתדלת לקבל את פני עם מאפה שהיא יודעת שאני אוהב, וגם אבי עמד שם נרגש, וניכר היה עליו שהוא שמח לראות אותי אחרי חודש שבו לא הייתי בבית.

"אף אחד לא דיבר על זה, אבל באוויר היתה תלויה גם אכזבה מאוד גדולה, ובצידה דאגה עמוקה: הנה, עוד שנת לימודים הסתיימה, שלוים'ה שלנו סיים עוד שנה בישיבה, עוד שנה שבה הוא לא התארס! גם השנה הוא לא יזכה לחבוש שטריימל לראשו, מי יודע, אולי בשנה הבאה..."

תחושת כישלון

"אבל האכזבה הזאת לא נאמרה בפה. כולם מבינים היטב שאין טעם לומר את המילים הללו. זה ממילא לא יעזור בכלום. מה שכן אפשר לעשות זה להתפלל, ואת זה אנחנו עושים. לא רק אנחנו, גם הדודים

**"יום-יומיים אחרי תשעה באב,
באה ההיתקלות הראשונה...
אבא שלי ניסה להעיר אותי
בשש בבוקר, כי אני צריך
לעשות רושם טוב, ולהתפלל
במניין הראשון שכולם ידעו
שאני בחור חרוץ ורציני..."**

אוהב ש'מברכים' אותי בקולי קולות ממרחקים עצומים, כדי שכל עם ישראל ישמע ויזכור שיש כאן בחור מבוגר שאף אחד לא הצליח למצוא לו שידוך...

"כשאבא שלי חזר מהתפילה בשעה 9:00, אחרי שכבר למד עם חברותא במשך שעה וחצי, וגילה שאני בדיוק שוטף פנים ומתחיל להתארגן ליציאה למקווה ולתפילה, הוא התפרץ: 'עכשיו אתה מבין למה לא מצאנו לך שידוך? אה?! עכשיו אתה כבר מבין! זה בגלל שאתה עצלן, בגלל שאתה לא מוכן להשקיע ולהתאמץ! לישון אתה רוצה? לך לישון מוקדם יותר! למה אתה חייב לעשות לעצמך שם רע של בחור עצלן? אתה לא מבין כמה חשובה התדמית שלך כדי שתוכל להתארוס בשעה טובה? מי יודע אם עכשיו לא הרסת לעצמך עוד שידוך כמו שהרסת את כל הקודמים בהתנהגות חסרת האחריות שלך!!!..."

שלוזמלה הרים אלי עיניים מלאות דמעות. זה כבר לא יפה לבכות בגיל 26, אבל הוא לא הצליח להתאפק. האמת? גם אני בכיתי ביחד איתו. "זאת היתה רק ההיתקלות הראשונה", השלים הבחור את סיפורו, "אחר כך באה עוד אחת, ואחריה שתיים נוספות, זה נהיה בלתי נסבל, לא רק אבא, גם אמא שלי נתנה ביטוי לאכזבה העמוקה שלה ממני, בכמה וכמה הזדמנויות, ואני הרגשתי שאני לא מוצא את המקום שלי בבית הורי. אני מעדיף להתבודד בישיבה עד שיתחיל הזמן, ולא להמשיך ולחוות את הסבל הנורא הזה!"

בהמשך הסביר הבחור שהוא מאוד מבין את הוריו: "גם הם סובלים בדיוק כמוני ואולי אפילו יותר. הם היו רוצים לראות אותי מתחתן, לא פחות ממה שאני רוצה להתחתן. זה קשה להם בדיוק כמו שזה קשה לי".

"כשיצאתי מאותו מפגש 'אקראי' עם הבחור, הרגשתי נורא", מספר ראש הישיבה שליט"א, "הבנתי שלא בכדי סובב הקב"ה שאשמע את הדברים: מוטלת עלי שליחות לנסות ולעזור לשלוימ'ה ולעוד

והדודות, והשכנים והחברות של אמא שלמדו איתה בסמינר לפני 30 שנה, והגיסות של השכנות בבניין הזה ובבניין הקודם בו התגוררנו, כולם מתפללים כל יום על שלמה געציל בן בלהה גינדל, שיזכה כבר להתארוס בשעה טובה, כי כבר כשל כח הסבל, ולאנשים מסביב כבר אין כח לראות אותו מסתובב בשבת בבית הכנסת, עם הכובע הנצחי לראשו, כשהשטריימל שלו אפילו לא נראה באופק. "בתשעה באב הולכים לבית הכנסת ובוכים על החורבן. על הדרך מקנחים בחשאי גם כמה דמעות על חורבנו האישי של הבחור הצעיר, שלא זכה לבוא בברית הנישואין למרות שלא חסר לו שום דבר, והוא מוצלח ומוכשר בדיוק כמו כל הבחורים האחרים, שכבר מזמן התארוסו ושבל"ג בעומר האחרון כבר עשו 'חלאקה' לילד השלישי שלהם..."

"יום-יומיים אחרי תשעה באב, באה ההיתקלות הראשונה... אבא שלי ניסה להעיר אותי בשש בבוקר, כי אני צריך לעשות רושם טוב, ולהתפלל במניין הראשון שכולם ידעו שאני בחור חרוץ ורציני. אבל אני לא כל כך הצלחתי לקום בשעה מוקדמת כל כך, והאמת שגם לא היה לי חשק גדול לקום בכלל, ולהגיע לבית הכנסת שבו אני פוגש את חברי הילדות שלי, שהגיעו להוריהם לחופשת בין הזמנים, יחד עם כל החד גדיא שלהם. כשהחברים האלו רואים אותי, זה מתחלק לשניים: יש כאלו שמתעלמים במכוון כאילו לא ראו אותי, כי לא נעים להם לדבר איתי כשלידם שניים או שלושה ילדים, וכשהטלית שלהם כבר מצהיבה מיושן.

"לעומתם יש כאלו שלא רק שהם רואים אותי, אלא שהם רצים אלי מהקצה השני של בית המדרש, בדילוגים עליזים ובשאגות שמחה מוגזמות לכל הדעות, ועוד לפני שהספיקו לעשות את חצי הדרך - הם כבר שופכים עלי מלוא הטנא ברכות מאליפות, שאזכה לבוא בברית הנישואין עוד השנה, עוד לפני ראש השנה הקרוב, ועד חנוכה כבר אזכה שתיולד לי שלישייה של תינוקות ג'ינג'יים חמודים. ככל שיותר אנשים שומעים את הברכות המלבבות הללו, כך הפאתוס שלהן מוהדהד חזק יותר, ואני מתכווץ לי בחוסר נעימות ובכאב עמוק, אל מול החיוכים ה'מעודדים' של העדים הצופים במחזה.

"כל כך התרגלתי לקבלות הפנים הללו, שאני כבר לא יודע בעצמי איזו קבלת פנים תגרום לי שלא להרגיש את הכאב הזה. בכלל, כשאני מסתובב שם, במחוזות ילדותי, אני מרגיש תחושה אחת חזקה מאוד שצורבת בבשרי כמוכות אש: תחושת כישלון! כן כן, נכשלת! נשארתי האחרון בשיעור, האחרון בכיתה, כולם הצליחו להגיע הרבה לפני לקו הגמר של התחרות, ורק אני נשארתי תקוע. אף אחד עוד לא התנדב לקחת אותי מהמדף, אני הסחורה הפגומה שנשארת בחנות ומעלה אבק, גם אחרי שכל המדפים מסביב כבר התרוקנו לגמרי במכירת החיסול השנתית".

שליחות משמים

"עכשיו הראש ישיבה כבר מבין למה אין לי חשק לקום בשש בבוקר, וללמוד בבית המדרש עד שעות הצהריים? פשוט מאוד, כי אני לא אוהב לסבול. אני לא אוהב להרגיש שנכשלת ואני לא

מטפל בעניין, הוא זה שציווה עלינו להתחתן, והוא זה שימציא לנו את השידוך המתאים בעתו ובזמנו. אמר פעם הרה"ק בעל ה'בני יששכר' בדרך צחות, שאנו מתפללים בשלושת הרגלים 'אתה בחרתנו', ולאחר מכן אומרים 'והשאינו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך' - אתה בחרתנו, אתה עשית אותנו בחורים, אז בבקשה 'והשיאנו' תדאג שנהיה גם נשואים...

"סיפר לי פעם חתן שהתארס בגיל 25, שבמשך חמש שנים הוא היה מאוד לחוץ, כל החברים התחתנו ורק הוא נשאר אחרון, ומי אומר שיהיה לו בכלל שידוך מתישהו, ואולי הוא יישאר ככה כל החיים חלילה וחס, והוא בכלל בחור מסכן ואף אחד לא רוצה אותו וכו' וכו'. 'ביום שבו התארסת', כך הוא סיפר לי, 'כל המחשבות האלו נעלמו כלא היו. שכחתי בכלל שרק לפני כמה דקות הייתי בחור מבוגר. עכשיו אני חתן! מה זה משנה מה היה אתמול? אני רק מצטער על כך שסבלתי כמה שנים בייסורי נפש קשים, על שטות והבל שכזה...'. זה כמו שכתוב בתהילים 'היינו כחולמים', כשישיב ה' את שיבת ציון אנחנו נסתכל על כל צער הגלות, ונרגיש כאילו שזה היה רק חלום רע שעבר בן רגע, כך גם הרווקות הממושכת - זאת תופעה שברגע שהיא נעלמת לה, אתה לא תזכור אותה יותר, היא לא תציק לך ולא תלווה אותך בהמשך החיים, ולכן צריך להתייחס אליה בפרופורציה הנכונה.

"לא פעם מתקשר אלי יهودי שיש לו בת בגיל 19 שהציעו לה בחור בן 22 או בן 23 וכדו', והוא מתלבט אם הבחור לא מדי מבוגר עבור הבת שלו. כמוכן שכל מקרה לגופו, אבל בדרך כלל אני ממליץ לאבא בחום: תחטוף! תחטוף את הבחור הזה!! כשאתה לוקח בחור בן 23 - אתה מקבל חתן בשל יותר. הוא לא יעשה טעויות שעושים בני 19, הוא יודע טוב יותר מה הוא רוצה לעשות בחיים, איך הוא רוצה שהחיים שלו ייראו, ההחלטות שלו חכמות יותר ומושכלות יותר, למה לוותר על הזדמנות נפלאה שכזאת לקבל לבת שלך חתן בוגר יותר?

"זה נכון כמוכן גם לבחורים עצמם, אני לא אומר שצריך להתחתן מלכתחילה בגיל מבוגר. כל אחד ינהג כפי שיראו רבותיו, אבל אם אירע שכך התגלגלו הדברים, צריך להפיק מכך את התועלת ולראות את הטוב שבדבר, במקום לבכות ולהתייפח בלי סוף על הצער והכאב וכדו'.

"מצד שני, הסובבים אכן צריכים להשקיע את מקסימום המאמצים שלהם כדי לעזור ולסייע במציאת שידוך. אם אתה מכיר בחור מבוגר, אין שום סיבה שבעולם שלא תרים טלפון פעם בשבוע או שבועיים לחברים, ותנסה למצוא איזה שידוך. האמונה בה' שיזמין לו את זיווגו הנכון בזמן הנכון, לא נועדה למנוע מאתנו לעשות השתדלות וחסד. הבחור צריך להאמין באמונה שלמה, והסובבים אותו צריכים לעשות את כל השתדלות האפשרית, כדי לסייע לו למצוא את זווגו ההגון במהרה".

מאות בחורים מבוגרים נוספים. בעקבות אותו סיפור, הקמתי את ארגון 'הגפן', שאכן מרכז פעילות ענפה מאוד של שדכנים מכל הקהילות והעדות במגזר החרדי, וב"ה משתדלים לעשות את המקסימום האפשרי.

"אבל חשוב מאוד שאנשים יבינו, יתבוננו, ויפנימו את הכאב הזה, לא צריך להתנפל על בחורים מבוגרים ולברך אותם בכל הזדמנות. זה לא עושה להם טוב ולא משמח אותם. גם לא צריך להתעלם מהם כאילו הם לא היו קיימים. מה אתה חושב, שאם לא תגיד לו 'שלום' אז הוא ישכח שאתה למדת אתו בכיתה? אם לא תגיד לו 'שלום' הוא לא ישים לב שיש לך שני ילדים, שיושבים על ידך בבית הכנסת? צריך להתנהג בצורה נורמלית, גם הם בני אדם רגילים, מוצלחים ומוכשרים כמו כולנו, והעובדה שהשידוך שלהם מתעכב, לא הופכת אותם לאנשים מסוג שונה".

התועלת שברווקות

"בהזדמנות זו אני רוצה להעביר גם מסר, לאותם בחורים שמתמודדים עם הקושי הזה. לפעמים צריך לדעת לצאת לרגע מהמשבצת. קח בחור בן 22, הוא מבוגר? יש לו בעיה? הוא מסכן? התשובה היא שזה מאוד תלוי לאיזה מגזר הוא משתייך ומה הגיל בו מתחתנים שאר חבריו בני גילו. אם הוא בחור חסידי שבקהילה שלו מתחילים להתארס בגיל 17, ובגיל 20 כולם כבר נשואים, אז כן, גיל 22 זה בהחלט גיל מבוגר. ואם הוא לומד ביישיבת פוניבז' או חברון, שבהן זה גיל סביר מאוד להתחתן, הוא לא מסכן ולא אומלל, הוא בחור ככל הבחורים.

"אז מה בדיוק הבעיה? שלא התחתנת? או שכל השאר כן התחתנו? מה אתה חושב שבגלל שכולם כבר התחתנו לך נשארו רק הצעות פחות טובות כביכול? זאת הרי שטות, לכל אחד יש את בת הזוג שנועדה עבורו ארבעים יום קודם יצירת הוולד. כולנו מאמינים בזה באמונה שלמה, ואף אחד לא מערער על כך, אלא מה? זה לא נעים שהאחרים כן התארסו ואתה עדיין לא. נכון, אני לא מזלזל בהרגשה הזאת, אני לא מזלזל בכאב הזה, אבל צריך לשים אותו בפרופורציה הנכונה, להתחתן בגיל 22 וגם בגיל 26 ואפילו בגיל 30 זה לא אסון! עדיין יהיו לך עשרות שנים מאושרות בסייעתא דשמיא, ויש הרבה מאוד דברים שדווקא בשנות הבחורות אפשר להשיג, אפשר ללמוד יותר, להתקדם יותר, לבוא לחיי הנישואין בשלים יותר. נכון, זה לא המצב המועדף, אנחנו מעדיפים להתחתן בגיל צעיר יותר, אבל אם במקרה שלך זה לא הצלחה, מי אומר שזה הפסד? אם הקב"ה סובב ככה, כנראה שזה דווקא רווח גדול.

"כשתהיה בן 50 ותסתכל אחורה על החיים שלך, אתה חושב שזה ישנה לך אז אם התחתנת הראשון בשיעור או האחרון? זה יעניין אותך בכלל?

"צריך לסמוך על הקב"ה שהוא עושה עבורנו את הטוב ביותר. הוא

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

אספר קוריוז מענין: בשכנותי מתגורר אדם שמגדל חתולים להנאתו. בחג הסוכות היו החתולים נצמדים אלינו. מטרד של ממש. מטפסים ופוסעים על הסכך. מתרווחים על הכסאות מתפרקדים על המיטות, נהגו מנהג בעלי בית. אך ראה זה פלא, היות והיו לנו אורחים רבים...

רבה של כרמיאל, הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א: לעשות רצון הבורא

"ויעש נח ככל אשר צוהו ה'" (בראשית ז, ה')

אחרי שהקב"ה מצוה את נח לבנות את התיבה ולהכניס לתוכה מכל החי וכו', אומרת התורה: "ויעש נח ככל אשר צוהו ה'" [בראשית ז ה']. כותב רש"י: "זה ביאתו לתיבה". מפליא! כאן נותנים לנח צל"ש על כך שנכנס לתיבה. והרי בהמשך כתוב: "ויבא נח ובניו ואשתו ובני בניו אל התיבה מפני מי המבול". מביא רש"י את דברי המדרש: "אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול, ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים".

ובפסיקתא כתוב יותר מזה, "עד שראו שהיו המים מגיעים עד קרסוליהם לא נכנסו, שנאמר מפני מי המבול". אם כן, נח נכנס לתיבה כאשר הברירה היתה או לנסות להינצל על ידי כניסתו לתיבה, או לטבוע במים ככל בני דורו. וכי על בחירתו בחיים מגיע לו ישר כח, עד כדי שהתורה מציינת את צייתנותו, שעשה כאשר ציווהו ה'? הלא כל מי שאינו שוטה גמור המאבד עצמו לדעת היה נוהג כך!.

האבן עזרא אומר משפט שפותר את הקושי, וכך כתב: "ויעש נח כאשר צוה, ובא עם ביתו קרוב אל התיבה". על כך משבחת התורה, שהכין עצמו לקיים מצוות ה'. וכך כתבו עוד מפרשים. שהכין עצמו מראש לכניסה לתיבה. על פי דברי האבן עזרא מתיישבת שאלתנו. אבל על פי דברי רש"י, עדין הדברים טעונים ביאור.

נחזור לסוף הפרק הקודם. אומרת התורה: "ויעש נח ככל אשר צוה אותו אלקים כן עשה" [בראשית ו כב], מפרש רש"י: "זה בנין התיבה". אם נדקדק, נשים לב לשני הבדלים משמעותיים בין שני הפסוקים: בפסוק הראשון כתוב: "ויעש נח... כן עשה", ואילו בפסוק השני כתוב רק: "ויעש נח ככל אשר צוהו ה'", בלי "כן עשה". הבדל נוסף, בפסוק הראשון כתוב אלקים, שם מידת הדין, ואילו בפסוק השני כתוב ה', מידת הרחמים.

ניתן ללמוד מפסוקים אלו כלל גדול בעבודת ה' יתברך. רעיון שיכול לנסוך בנו תקוה, רעננות וכוחות מחודשים. הקב"ה אינו מפשפש במחשבותיך, כוונותיך ורצונותיך. אין הוא חוקר ובודק מפני מה קיימת את המצוה. נח נכנס לתיבה, ובכך קיים את ציווי הבורא. אין הקב"ה לועג לו: 'חכם בלילה, לא האמנת למה שאמרתי לך! חיכית עד שיגיעו המים לקרסולך ורק אז נכנסת לתיבה מחוסר ברירה. זה נקרא לעשות כאשר ציויתך?!'... אכן כן! בסופו של דבר קיים נח את ציווי ה', וזה מה שחשוב בעיני הקב"ה. עד כמה גדלו חסדי ה' על בריותיו!

ניקח דוגמא מהחיים: אדם בא הביתה ביום חמישי בערב, ומוצא את הדלת נעולה בפניו. דופק, ולא נענה. אשתו הלכה לנח, הילדים משחקים בשקט בחדרם הסגור. מה יעשה, לאן ילך? נזכר שיש עכשיו ב'בית המדרש' שיעור מעניין בפרשת השבוע. מחוסר ברירה הלך. טעם וראה כי טוב ה'. נהנה עד מאד מהשיעור.

"ויעש נח ככל אשר צוהו ה'". נכון, הוא נכנס לתיבה מפני מי המבול. אבל תכל'ס, עשה ציווי ה'.

זכות לימוד התורה של החתול

הרבי מקוצק היה מספר: פעם היה בחור מופלג בתורה ויראה. כשהגיע לפרקו, לקחו גביר גדול כחתן לבתו המושלמת, תוך הבטחה שידאג לצרכיו כל ימי חייו, למען יוכל לשקוד בהשקט ושלוה על התורה ועל העבודה. ואכן, לאחר ימי המשתה סידר הגביר עבור חתנו עליית גג שקטנה, מובדלת ומופרשת משאר בני אדם, התקין בה מיטה ושולחן, כסא ומנורה למען יוכל החתן המופלג לשבת בנחת ולעסוק בתורה. למען לא יופרע מעבודת הקודש, דאגו שאף לא יזדקק לרדת מעלייתו לארוחת הצהרים. אשת הגביר, בכבודה ובעצמה, היתה מטפסת ועולה, ומגישה לו ארוחתו דבר יום ביומו.

בתחילה התנהל הכל כראי. החתן המשיך להתמיד כמקדמת דנא, אך לאט לאט פחתה התלהבותו. ראה מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה,

כאשר הגיע לבית ה'חזון-איש' וביקש את ברכתו, אמר לו ה'חזון איש' שאינו חש בטוב, וחולשה גדולה אופפת אותו. ביקש רבי יצחק דוד גוטפרב את רשותו של ה'חזון-איש', שירשה נא לו לברך את עצמו, וה'חזון-איש' יענה 'אמן' על ברכתו. ה'חזון איש' הנהן בראשו כאות הסכמה. בשנינותו האופיינית ניצל רבי יצחק דוד את רגעי הפז שנפלו בחלקו...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

בספר 'הישר' (פרשת נח) מתואר בהרחבה את שאירע בתוך התיבה בשעה שהחלו מי המבול לרדת על הארץ. בניגוד למה שניתן היה לחשוב, התיבה לא שטה על פני המים בשלוה ונחת:

"ויגברו המים וירבו מאד על הארץ, וישאו את התיבה, ותרם מעל הארץ. ותלך התיבה על פני המים ותהפך על פני המים, הלוך והפוך הנה והנה, ויתהפך כל החי אשר בה, כהפוך את הנזיד בסיר. והיה צער גדול לכל היקום אשר בתיבה, והתיבה חשבה להשבר. ויתבהל כל החי אשר בתיבה, וינהמו האריות, ויגעו השורים ויצעקו הזאבים. וכל היקום אשר בתיבה מדבר וצועק בלשונו, וישמע קולם למרחוק.

"וגם נח ובניו צועקים ובוכים בצרתם, ויראו יראה גדולה מאד ויגיעו עד שערי מוות, ויתפלל נח אל ה' ויצעק על הדבר הזה, ויאמר: אנא ה' הושיעה לנו, כי אין כח בנו לסבול את הרעה הזאת אשר סבתנו, כי אפפנו משברי מים ונחלי בליעל בעיתוננו, קדמו אותנו מוקשי מוות, עננו ה' עננו, פדנו, פנה אלינו וחנונו, פדנו והצילנו. וישמע ה' בקול נח ויזכרהו ה', ויעבר רוח על פני הארץ וישכו המים, ותנח התיבה ויסכרו מעינות תהום".

דברי חז"ל אלו באים ללמדנו, שגם כאשר נמצאים בתוך התיבה, במקום מוגן, עדיין ההשפעה של המבול עלולה לגרום לתיבה להתהפך מצד לצד. הגם שבבתי המדרשות והשייבות יש אוויר זך ונקי, אך גם לשם יכולה האווירה הקלוקלת לחדור, ולכמה רחמי שמים זקוקים אנו

אומרים בשם ה'סבא מנובהרדוק', מרן הגאון רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל, שהישיבה כיום היא 'תיבת נח של דורנו!' שכן הישיבה היא המטריה המגוננת ממי המבול של הרחוב.

הסכנות הרוחניות הקיימות ברחוב הן עצומות. ההליכה בשרירות לב, המושגים הקלוקלים, האידיאולוגיות הזרות והמנוכרות ושלל התאוות החומריות - הם המפריעים הגדולים ביותר לעלייתו הרוחנית של בן תורה. לכן כנגד זה מהווה המסגרת הישיבתית עוגן הצלה של ממש!

מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, היה אומר, שאם פעם בזמנים ההם היו צריכים ישיבות בכדי להעמיד גדולי תורה, כדי שיצמחו במעלות התורה וקנייניה, כיום הצורך בקיום הישיבות הוא הרבה יותר חיוני ודחוף - כדי שישארו שומרי תורה ומצוות כתיקונם.

כידוע מרן ה'חזון-איש' זצ"ל השיב לשאלתו של הרבי בעל ה'דברי יואל' מסאטמאר זצ"ל, מדוע אין מקיימים בדורנו את דברי הרמב"ם (הלכות דעות ו, א) כפשוטם, שכתב שיש לברוח למערות ולמדבריות מיישוב שמנהגיו רעים ואנשיו חוטאים? השיבו ה'חזון-איש' בזה הלשון: "הישיבות הקדושות הן הן המערות והמדבריות של דורנו!..."

ומסופר, שאכן לאחר ששמע הרבי מסאטמאר דברים מפורשים אלו יוצאים מפי מרן ה'חזון-איש', הוא התמהמה תקופת מה לפני שעזב את העיר בני-ברק, עד שרכש בה אדמות להקים עליהן את השיכון החסידי 'קרית יואל', כשבמרכזו מתנוססת לתפארה הישיבה הגדולה של סאטמאר.

במבט של שנים לאחור, רואים אנו בענינו עד כמה צדקו דבריו של ה'חזון איש'. כיצד למרות הרוח העזה של החילונים, והשנאה הגוברת של עמי הארצות, שביקשו בכל הדרכים להחליש את לימוד התורה, לסגור ולצמצם את מספר חובשי בית המדרש, הם נכשלו במזימתם. בני התורה הלכו והתרבו כל העת בזכות הישיבות הקדושות, ובתי המדרשות גידלו בהם תורה ויראה.

הישיבה כמו תיבה, היא כמין 'בריאה חדשה', נפרדת במהותה ובתכליתה מהעולם החיצון. מבצר חזק וחסין מרוחות זרות והשפעות שליליות. הישיבה אינה שואבת את רוחה ואת כוחה מהעולם החיצון. אלא יונקת ישירות ממקור הטהרה והקדושה, כי רק כך יש לה קיום מול העולם החומרי והתאווני.

בספר 'שימושה של תורה' מובא ממרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, שהיה רגיל לומר כך:

"אינכם יודעים עד כמה הרחוב היהודי בדור הקודם היה ספוג באווירת קדושה ויראה טהורה, עד שאווירה טהורה זו היתה נסוכה גם בבתי בעלי בתים פשוטים. מה סוד הדבר? התשובה היא כי אז האוויר היה נקי! האווירה ברחוב היהודי היתה זכה וטהורה. היה זה בטרם הצליחו מסייתים ומדיחים להרוס כל חלקה טובה. כל יהודי ידע מה חובתו בעולמו, בז לערכי החומר, וחיפש לעשות רצון אביו שבשמים.

"אבל היום, הרחוב מלא ארס וכפירה, שאיפות ורצונות, המסיחים את הדעת מחובתנו בעולמו, והאווירה הזו חודרת לכל מקום, גם למקומות המגורים שלנו, ועלולה לגרום השפעה מסוימת אף בקרב שומרי המצוות והחרדים. לכן הצלתנו רק במקומות התורה בישיבות ובכוללים! הם בחינת תיבת נח של דורנו! אבל מי שאינו מעוגן בחיי תורה - שאינו מסתופף בצל סביבה תורנית מחוסנת, אזי עלול חס ושלום להיפגע".

סיפר ידידי הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א, רב בית המדרש 'דברי שיר' בבני-ברק, שפעם שאל את רבינו מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', על דבר העובדה המפורסמת אודותיו, שבבחרותו עת למד בישיבת 'חכמי לובלין' בפולין, לא יצא מפתח הישיבה כלל, במשך שנה וחצי!

ושאלו: כיצד היה מסוגל לכך? השיב הרב וואזנר בפשטות עצומה ובענוה: "אדרבה תאמרו לי אתם בשביל מה הייתי צריך לצאת? הרי הישיבה מכילה כל מה שכן ישיבה זקוק לו... בשביל מה צריך לצאת?!"

זה היה כל כך ברור אצלו, כדבר מתבקש ומובן מאליו, עד שלא ראה בכך כל שבח או גדלות מיוחדת.

לשואב חיות ממקור טהור

בחז"ל מצאנו עוד שני יצורים שונים, שהצליחו לשרוד את המבול מלבד נח ובניו, למרות שלא היו בפנים התיבה:

הראשון, הוא עוג מלך הבשן, כך מספרת התורה: "כי רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים" (דברים ג, יא). ומובא ב'פרקי דרבי אליעזר' (פרק כג) כיצד אכן הצליח עוג להינצל מן המבול: "וישאר אך נח ואשר אתו בתבה. וחוז מעוג מלך הבשן שישב לו על עץ אחד מן הסולמות של התיבה, ונשבע לנח ולבניו שיהיה להם עבד עולם. מה עשה נח? נקב חור אחד בתיבה, והיה מושיט לו מזונו בכל יום ויום, ונשאר גם הוא".

השנייה היא חיה גדולה מאוד בשם 'ראם'. הגמרא במסכת זבחים (ק"ג, ב) דנה כיצד היא נכנסה לתיבה והרי היא גדולה ורחבה ביותר? ומסיקה הגמרא שהיא היתה מחוץ לתיבה ורק את חוטמה הכניסה לתיבה, וכיון שנשמה את אויר התיבה, למרות שהיתה מחוצה לה היא שרדה בחיים.

הדבר מופלא! למרות שהם היו מחוץ לתיבה, ולכאורה היו אמורים להימחות עם כל היקום בעת גזירת המבול, אולם כיון ששאבו את חיותם ממקור קדוש, נשמו את אוויר התיבה, הם הצליחו לשרוד. חז"ל מלמדים אותנו כאן יסוד עצום:

כאמור, הישיבה בדורנו היא דוגמת תיבת נח בשעתו, שעמדה כבריאה בפני עצמה להגן ולהציל מפני מימי המבול, ורק מי שהיה בתוכה או שאב את חיותו ממנה - הצליח לשרוד. כך הישיבה היא תיבה סגורה שמנתקת את האדם מטירדות החיים וגורמת להתבצר ברוב ערגה ואהבה על התורה ודקדוקיה. רק מי שיחזיק בכפות המנעול של הישיבה, ויחסה בצל חכמת התורה שבוקע ממנה, יצליח לשרוד את המערבולת של המים הזידונים.

כמו כן אם ישנו בן תורה שנמצא בישיבה, אך ראשו ורובו ומחשבותיו משוטטים מחוץ לישיבה, הוא שואב את חיותו מהעולם החיצון, והרי הוא כמו מי שעומד בתוך המבול ומצבו הרוחני בסכנה, על אחת כמה וכמה מי שמכניס את הרחוב החיצוני לתוך הישיבה.

אך בן תורה שאכן שואב את כל חיותו מהישיבה, וגם כאשר הוא נאלץ לצאת מכורח הנסיבות מחוץ לישיבה הוא יוצא כשאוירת הישיבה חופפת אותו. הוא יוצא לרחוב רק כאשר ראשו טרוד בקושיא טובה או בתירוף טוב. הוא אינו מתנתק לרגע מעץ החיים, ולמרות שהוא בחוץ חוטמו נותר בתוך הישיבה, ויש לו הגנה מפני הרוחות הזרות.

'אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה'

שלמה המלך אומר בספר 'משלי' (ב, ד-ז): "אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה: אז תבין יראת ה' ודעת אלוקים תמצא: אז תבין צדק ומשפט ומישרים כל מעגל טוב: כי תבוא חכמה בלבך ודעת לנפשך ינעם".

אדם שמעוניין למצוא דעת אלוקים, להבין צדק ומשפט, להביא חכמה בלבו ולהנעים דעת בנפשו, מוכרח הוא שיפרוץ מליבו רצון עז לתורה, שיהיה בבחינת 'תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה!' רק אז הוא יהיה מסוגל להשיג את מבוקשו. לפי גודל הנכונות, השאיפות והרצון, כך הוא ישגשג ויצליח.

הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, המשגיח דישיבת חברון, רגיל היה לומר שאינו מבין את סדר הפסוקים בתהילים (לד, יב-טו):

"לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם: מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב: נצר לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה: סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו".

לכאורה מיד אחרי הפסוק: 'לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם', היה צריך דוד המלך להמשיך בפסוק: 'נצר לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה'. לאיזה צורך הפסיק ביניהם בפסוק: 'מי האיש החפץ חיים'? אמר רבי מאיר יסוד מופלא. דוד המלך בא לגלות לנו את סוד כל ההצלחות, הסוד הוא להיות 'חפץ בחיים'. אדם שמעוניין לראות טוב, צריך להגביר את ה'חפץ', את הרצון, את השאיפות.

כי רק עם רצון ושאיפות שייך לקיים את המשך הפסוקים: 'נצור לשונך מרע'. משום שבאמת אדם בן תמותה, מצד חולשת כוחותיו, לא היה מסוגל לעמוד במשימה זו, שדורשת מהאדם גבורה רבה לבלום את

פיו. אך כשיש כח הרצון ושאיפה, אז ישנם סיכויים להצלחת המשימה.

הגאון רבי **יעקב אדלשטיין** זצ"ל, רבה של רמת-השרון, סיפר אודות ידידו ורעו הגאון רבי **חיים גריינמן** זצ"ל, מגדולי תלמידיו של מרן ה'חזון-איש' זצ"ל:

"כשלמדנו יחדיו בישיבת פוניבז', בהיות רבי חיים בגיל שמונה עשרה בלבד!! בחנתי אותו לפי בקשתו 'מבחן סיכה' על כל מסכתות הש"ס, ונמצא בקי בכולן בשליטה מדהימה. מלבד שתי מסכתות שעדיין לא שלט בהן כראוי בעל-פה!

"אך לא התפעלתי מכך", אומר רבי יעקב, "לאחר שהבנתי מה הסיבה, שבעטיה זכה רבי חיים לכאלו דרגות עצומות ומופלאות בידיעת והתמדת התורה. שמת לי לב כי מידי שני וחמישי בשעת פתיחת הארון, כאשר היו אומרים את תפילת 'ברוך שמיא', היה רבי חיים גועה בבכי מרגש, ומוזיל דמעות חמות כשביטא בשפתותיו את המילים: 'הא רעוא קדמך דתפתח ליבאי באוריתא'...!"

"כשקיים באדם כזה רצון לצמוח בתורה! כשהוא מסוגל להזיל דמעות בקביעות כשמתפלל על פתיחת הלב לתורה, אין זה פלא שבגיל שמונה-עשרה הרי הוא בקי במרבית מסכתות הש"ס על בורייך" - הפטיר רבי יעקב.

בדומה לכך, שמעתי מתלמיד חכם גדול אחד ששמע מהגאון רבי **ישראל גרוסמן** זצ"ל, ראש ישיבת פינסק-קרלין, מגדולי גאוני ירושלים, ששמע נאמנה על הגאון הקדוש **המהרי"ל דיסקין** זצ"ל, שהיה מרבה בתפילה מאד בעת פתיחת הארון, עד כדי התעלפות... עד שהיו פעמים שרעיתו הצדקנית היתה מונעת ממנו ללכת בימי שני וחמישי לבית הכנסת. היא אמרה לו: "אתה מדי חלש היום בשביל להתעלף..."

רבינו מרן הגאון רבי **שמואל הלוי וואזנר** זצ"ל, בעל ה'שבט הלוי', היה רגיל לומר שביכולתו עד היום להורות על מיקומו של העץ בחצר ישיבת 'חכמי לובלין', שם היה מתפלל ומתחנן בדמעות שלישי, בזו הלשון: "ריבוננו של עולם! תעזור לי שאזכה להיות אחד עם התורה, ושאזכה לדעת את כל התורה כולה!"

ובהזדמנות אחרת התבטא הרב וואזנר, כך: "כולם יודעים לספר שהיה עץ בישיבת 'חכמי לובלין' שעל ידו התמדתי ולמדתי, זה אכן אמת, אולם אף אחד לא יודע לומר שהעץ הזה גדל וצמח בגלל הדמעות ששפכתי לפני ה' יתברך, שיתן לי כח ומח להתמיד להתפלל ולהצליח".

שמעתי מהגאון רבי **משה יעקב בולק שליט"א**, תלמידו המובהק של הגאון רבי **דב לנדו שליט"א**, ראש ישיבת סלבודקה, שנכנס פעם לבית רבו בשעה שגמר ללמוד סוגיא מעמיקה. לפתע שם לב שדמעות חמות זולגות מעיניו של ראש הישיבה.

בקול נרגש אמר רבי דב לתלמידו: "סיימתי כעת תשובה מעמיקה של גאון הגאונים רבי **משולם אגרא**, רוחי מתפעמת מהגאונות המופלאה

שניכרת מכל מילה שלו, מהעמקות העצומה שטמונה בה, ומהרהר אני לעצמי מתי אזכה גם אני להעפיל לדרגות כאלו? כיצד אזכה אף אני להעמיק כמותו!..."

המתבונן בזה ישתומם! הלוא רבי משולם איגרא היה גאון הגאונים בדורו, שכבר אז חרדו הכל לנוכח גאונותו וגדלותו. שאדם בן דורנו יזיל דמעות של 'קנאת סופרים' להידמות אליו - היא מפליאה ביותר. כמה אהבת התורה וכח של שאיפות, טומנות בחובן דמעות טהורות אלו!

שמעתי מבניו של הגה"צ רבי **יצחק דוד גוטפרב** זצ"ל, מנקיי הדעת שבירושלים, ששנה אחת לקראת תחילת הזמן, נסע לבני-ברק למעונו של מרן ה'חזון-איש' זצ"ל, כדי לבקש את ברכתו.

כאשר הגיע לבית ה'חזון-איש' וביקש את ברכתו, אמר לו ה'חזון איש' שאינו חש בטוב וחולשה גדולה אופפת אותו, עד שאין בכוחותיו אפילו לדבר בקצרה. ביקש רבי יצחק דוד את רשותו של ה'חזון-איש', שהיות וקשה עליו הדיבור, ירשה נא לו לברך את עצמו, וה'חזון-איש' יענה 'אמן' על ברכתו. ה'חזון איש' סבר וקיבל והנהן בראשו כאות הסכמה.

בשנינותו האופיינית וחביבותו הירושלמית, ניצל רבי יצחק דוד את רגעי הפז שנפלו בחלקו, פתח סידור והחל לומר במשך דקות ממושכות, בכוונה עצומה ובבכיות נוראות, את ברכת 'אהבה רבה': "אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו, ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים... והאר עינינו בתורתך ודבק ליבנו במצוותיך..."

ה'חזון איש' הקשיב כל העת בריכוז ובעצימת עיניים לתפילתו הזכה, ועל פניו ניכרו סימני התרגשות מהרעיון המקורי של רבי יצחק דוד. הברכה אכן מצאה חן בעיניו וקיבלה את אישורו, בכך שהשיב אחריה 'אמן'.

בחור מסויים עלה אל מרן ראש הישיבה **הגראי"ל שטיינמן** זצוק"ל, והתאונן כי אינו מצליח בלימודו כראוי, ובכלל אין דברי תורה ערבים בפיו.

שאלו הרב שטיינמן: "אתה מקפיד לומר מידי יום ברכות התורה?"

"ודאי!", השיב הבחור בבטחה.

"היכן אתה אומר את ברכות התורה?", התעניין הרב.

"בדרך לישיבה", השיב הבחור.

"נו, אם כך על מה אתה מתאונן", הוכיחו בנועם, "הרי בדיוק כפי צורת הבקשה, כך אתה זוכה לקבל ערבות והארה בתורה. אם אומרים ברכות התורה בעת ההליכה בחופזה, גם הלימוד אחר כך נראה זהה. את ברכות התורה אומרים לומר בכוונה, במתינות והתבוננות. כאשר מראים להקדוש ברוך-הוא שרוצים - אז אכן זוכים לערבות!..."

כך אמורות להיות שאיפותיו של האדם, לדאוג ולהשתדל תמיד לגדול עוד ועוד. אין גבול לגדלות! אין גבול להשגות! גם מי שכבר זכה לגדלות, תמיד צריכים להיות כל מעיינותיו נתונים, כיצד לזכות יותר ויותר.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

את אבי הגרי"ש אלישיב לא עניין שום דבר בעולם חוץ מתורה ואת אמי לא עניין שום דבר בעולם חוץ מהדאגה שאבא ילמד תורה. בבית לא היה תמיד לחם לאכול ואני, הבת הבכורה, למדתי הנהלת חשבונות. מאחר שלא היה לי היכן ללמוד, רק אצל אנשים שחלשים קצת בענייני אידישקייט, לכן בכל בוקר לפני שהלכתי ללימודים, אמרתי במשך שעה ארוכה את כל ספר התהלים

הגאון הרב שמואל ברוך גנוט שליט"א על איכות הסביבה

"מן הָאָרֶץ הָיָא אֲשׁוּר וַיֵּבֶן אֶת נִינְוָה וְאֶת רְחֻבָת עִיר וְאֶת כְּלָח" (בראשית י', י"א)

"פִּינּוּ שְׂרָאָה אֲשׁוּר אֶת בְּנָיו שׁוֹמְעִין לְנִמְרוֹד וּמוֹרְדִין בְּמָקוֹם לְבָנוֹת הַמְּגִדָּל, יֵצֵא מֵתוֹכָם" (רש"י).

סיפר הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל: הרבנית קנייבסקי ע"ה נסעה מפעם לפעם אל אביה מרן רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל. באחד הימים, כשנפגשה שם עם אחיה רבי אברהם זצ"ל, אמר לה אחיה: "הנה כאן, על הבלטה הזאת, היית עומדת כל יום מארבע לפנות בוקר וקוראת תהלים..."

אחת הנשים שהתלוותה אליה שאלה אותה בדרך חזור, למה אחיה התכוון. ניסתה הרבנית לבטל את הדברים באומרה: "שום דבר מיוחד. זה סיפור ישן..."

אך האשה הפצירה בה, עד שלבסוף פתחה וסיפרה: "את אבי הגרי"ש אלישיב לא עניין שום דבר בעולם חוץ מתורה ואת אמי לא עניין שום דבר בעולם חוץ מהדאגה שאבא ילמד תורה. בבית לא היה תמיד לחם לאכול ואני, הבת הבכורה, למדתי הנהלת חשבונות. מאחר שלא היה לי היכן ללמוד, רק אצל אנשים שחלשים קצת בהשקפה בענייני אידישקייט, פחדתי מאוד מהשפעתם השלילית. לכן בכל בוקר לפני שהלכתי ללימודים, אמרתי במשך שעה ארוכה את כל ספר התהלים והתפללתי מעומק לבי להשי"ת שלא אנזק מהם..." (איש לרעהו).

אלו שמחנכים כיתה או שיעור, מרגישים בפועל, ביום-יום, את הבדלי הגישות, סגנון החינוך ואופי הבתים, מהם מגיעים התלמידים. לפעמים ילד אחד, עם סגנון ביתי שונה מהאחרים, יכול לשנות כיתה שלמה בחיידר, בית ספר או בשיעור שלם בישיבה. הילד יכול להיות ילד נפלא, ממשפחה מצויינת ויראת שמים, אך יש להם מושגים שונים מיתר חבריהם. הם רואים בבית דברים אחרים, שומעים מושגים אחרים, מטיילים ונוסעים ב'בין הזמנים' למקומות אחרים. הילד מספר לחבריו, מדבר בהתלהבות, מעביר, מבלי משים, מה נאמר בביתו בשיחות סתמיות של שולחן שבת או ארוחת ערב, והמסרים מחלחים.

אדרבה, דווקא כשאווירה מגיעה ממשפחות שנחשבות שוות, כלפי חוץ, ההשפעה גדולה יותר. הלא שני האבות למדו יחד בישיבה או בכולל. האמהות עובדות יחד או יושבות יחד בגינת המשחקים אחר הצהריים. המשפחות מתפללות באותו בית הכנסת. אם הם עושים כך וכך, קוראים, רואים ושומעים כך וכך, או חושבים כך וכך, למה לא אנחנו?

בעבר פנה אלי חוקר מהאוניברסיטה וביקש להיפגש, לצורך עבודת דוקטורט. האיש ניסה להבין מדוע במוסדות החינוך החרדיים כל כך מבררים, בודקים ורוצים שהילדים הבאים בשערי מוסדות החינוך,

אכתוב כאן דבר חריף מעט, אך לענ"ד, מנסיוני, הוא נכון. שני יהודים שמעו שלא קיבלו את הבן של פלוני למוסד החינוכי. אחד שמח בליבו והשני זעם והצטער, אולי גם ניסה לשנות את ההחלטה.

שניהם יהודים טובים. שניהם מכירים את המעלות של אותה המשפחה, אך גם את החסרונות הרוחניים שלהם. מה ההבדל ביניהם?

האחד הוא מחנך בעצמו, השני לא.

מבחוץ, שתלמידי חכמים מתבדלים מהאחרים מתוך שנאה, יוהרה וזילזול. לכן אמר: "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור". אך כשרבי עקיבא נהיה בעצמו גדול בתורה וחבר ליראי ה', הבין לפתע שתלמידי החכמים שומרים על עצמם מכל השפעות האחרים, לא מתוך שנאה או גאווה, אלא בגלל פחד וחשש אמיתי", הסברתי לו, "כשאתה יושב ליד השולחן בבית, אתה יושב רגיל, עם ידיים חשופות וחלון פתוח. אין לך שום בעיה שכולם יכנסו אליך. אבל כשרופא נמצא בחדר ניתוח, הוא נכנס לבוש בבגדים מיוחדים ואוסר את הכניסה לכל מי שאינו לבוש בחלוק סטרילי, כולל מסכת בד על הפנים. מדוע? כי ישנם מקומות שכל חיידק יכול להזיק בנוזל בלתי הפיך".

"כשאנחנו עוסקים בחינוך ילדינו, אנחנו שואפים ל'אזור סטרילי'. אנחנו, בשונה מאחרים, לא רוצים להכניס את עצמנו ואת ילדינו לנסיגות של הרחוב ולתת להם להתמודד. אנחנו מעדיפים שלא להיכנס מראש לנסיגות. אתה עצמך ביקשת הבוקר, בתפילת שחרית, 'וְאֵל תְּבַיְאֵנוּ לֹא לַיְדֵי חַטָּא. וְלֹא לַיְדֵי עֲבָרָה וְעוֹן. וְלֹא לַיְדֵי נִסְיוֹן. וְלֹא לַיְדֵי בְּיָוִן'."

"לכן, ואני אומר לך את זה באופן כללי, מבלי להיכנס לפרטים או שמות, כי הרי אנחנו מדברים כאן רק באופן כללי ותיאורטי, אנחנו מעדיפים שהילדים שלנו יתערו בחברתם של אלו שהשמחות והסיפוקים שלהם- הם השמחות והסיפוקים שלנו. שסגנון החיים שלהם יתאים כמה שאפשר לאורח החיים שלנו ושהאושר שלנו נחשב לאושר בעיניהם..."

"ואתם עצמכם- מושלמים?", הוא שאל באירוניה.

"ממש לא", עניתי בחיוך, "אבל אנחנו מעדיפים להתחבר לאלו ש'לא- מושלמים' כמותנו, מאשר להתחבר לאלו ש'לא- מושלמים' פחות.... לא מתוך זלזול באחרים, חלילה. אלא מתוך רצון שהילדים האחרים בכיתה ישפיעו על הילדים שלנו עוד ועוד מושגים רוחניים, קדושים וטהורים, אפילו יותר ממה שאנחנו, כהורים, הצלחנו לחנך את ילדינו, ולא להיפך".

בבטאון 'איש לרעהו' מובא הסיפור הבא: בעיר אחת גרו שני יהודים. האחד התפרנס ברווח והשני התפרנס בקושי ובדוחק.

הגיע הראשון שהתפרנס בכבוד, אל רבינו החזון איש ושאל: "בחסדי ה' טוב לי בפרנסה. אך מתירא אני על חינוך הילדים, שמא תשפיע הסביבה עליהם".

השיב החזון איש: "אם כן, קמים ועוזבים את המקום!".

גם השני שהתפרנס בקושי, בא לשאול את החזון איש, כך: "פרנסתך בקושי וברצוני לעזוב את העיר. מה עלי לעשות?"

שאלו החזון איש: "ומה עם חינוך הילדים?"

השיב האיש שחינוכם טוב. אמר לו החזון איש: "בשביל פרנסה לא עוזבים את המקום!".

(קטעים מתוך הספר החדש 'מחשבה בפרשה', הכולל לקחי מוסר ותבונה, סיפורי מופת, עובדות מגדולי ישראל, הגיונות מחשבה ופניני תורה והלכה, בצירוף הליכות והנהגות ממין הגר"ח קניבסקי שליט"א. הפצה ראשית: יפה נוף)

בעבר פנה אלי חוקר מהאוניברסיטה וביקש להיפגש, לצורך עבודת דוקטורט. האיש ניסה להבין מדוע במוסדות החינוך החרדיים כל כך מבררים, בודקים ורוצים שהילדים הבאים בשערי מוסדות החינוך, יהיו מבתים שיש בהם הרבה יראת שמים

היו מבתים שיש בהם הרבה יראת שמים.

החוקר היה אדם דתי, איש יודע ספר. לכן ניגשתי איתו לארון הספרים, הוצאתי מסכת כתובות ודיפדפתי לדף ס"ב. "הגמרא מספרת שרבי עקיבא היה 'צנוע ומעל', אדם צנוע וטוב, גם בארבעים השנים בהם היה עם הארץ. אתה בוודאי מכיר את הסיפור המופיע בגמרא על הפועל, שעבד שלש שנים בשביל מעסיקו ולבסוף יצא בידיים ריקות..."

"כן", הנהן האיש בראשו, "הוא הלך הביתה ודן את בעל הבית שלו לכף זכות..."

"נכון. ומי היה אותו פועל?", שאלתי.

"אינני יודע".

"כתוב בירושלמי ובמדרשים, שהיה זה רבי עקיבא, בזמן שהיה עם הארץ. אז רבי עקיבא היה איש טוב גם לפני שהיה תלמיד חכם. אם כך, כיצד יתכן שרבי עקיבא, בהיותו עם הארץ, אמר 'מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור'?"

החוקר גירד בפדחתו במבוכה ואני הקראתי לו את דברי התוספות במקום, במסכת כתובות. וכך כותבים ה'תוספות': "והא דאמר באלו עוברין (פסחים מט:): אמר ר'ע כשהייתי עם הארץ הייתי אומר מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור, משמע דלא הוה מעלי, איכא למימר דהתם לאו משום שהיה שונא תלמידי חכמים, אלא משום שהיה סבור שמתגאין על עמי הארץ מפני תורתן והיו תלמידי חכמים שונאים אותם, וגם משום שלא היו מניחין אותם ליגע בהם, כדאמרין (חגיגה יח:): בגדי עם הארץ מדרס לפרושים, אבל מכל מקום שומר מצוות היה..."

"המפרשים מסבירים שמתוך מבטו של רבי עקיבא, כשעדיין לא היה תלמיד חכם, המעורה בחברת החכמים, סבר הוא, בהסתכלות

הקונה שקנה את הדירה היה יהודי חרדי שעבד במס רכוש. הוא פגש אותי ברחוב זמן קצר לאחר מכן, ושאל אותי: "תגידי לי, האם יש לך רוח הקודש?! האם מלאכים הולכים איתך לכל מקום?! הרי רוב מוחלט של מוכרי הדירות הריקות מצהירים שהן נמצאות בדיור מלא, ואילו לך יש מזל גדול שלא הצהרת על כך, כי אגלה לך שאנשי מס רכוש ארבו לך..."

מהשקר לא מרוויחים! ומהאמת לעולם לא מפסידים!!

הרב בנימין בירנצוויג

"שְׁנַיִם שָׁנִים בָּאוּ אֶל נַח אֶל הַתְּבָה" (בראשית ז', ט')

הדרכה והוראה יסודית לחיים, מובאת במדרש ילקוט שמעוני (תהילים רמז תרלח) על פסוק זה: בשעה שאמר הקב"ה לנח שיכניס שנים מכל מין לתיבה, ובאו ונכנסו לתיבה, בא השקר ורצה גם להכנס לתיבה, אמר לו נח 'אין אתה יכול להכנס לתיבה אלא א"כ תבוא עם בת זוג - "שנים שנים מכל מין יבואו אליך אל התיבה". הלך השקר ופגש ב'פחתא' [מידת הפחת והנוק] שגם היא רצתה להכנס לתיבה, ונח לא נתן לה כי לא היה לה בן זוג, הציע השקר לפחתא להכנס יחדיו כבני זוג, ושאלה הפחתא לשקר 'כמה תשלם לי על כך?' ענה לו השקר: 'אשלם לך שכל מה שארוויח בעסקים שלי, את לוקחת ומרוויחה'. ענתה הפחתא והסכימו ביניהם ונכנסו יחדיו לתיבה. ומיני אז ועד היום, כל מה שמרוויחים בשקר הולך ל'פחתא'.

ומביא ב'יחי ראובן' את מה שמבאר ה'חפץ חיים' במשמעות המשל של המדרש, שעד דורו של נח, אדם היה מרוויח עם שקר והונאה ולא היה מפסיד מוכך, וכך הצליחו אנשי העולם להתקיים בכבוד בזכות השקר וההונאה, עד שהתקיים בהם "ומלאה הארץ חמס", אבל מאז ועד היום אם תראה אדם העושה עסקיו בשקר והונאה, דע לך שאף שנראה כי הוא מרוויח, הרי זה "עושר השמור לבעליו", יהיו לו מכך צרות ועגמת נפש, ה'פחתא' ממתין בסבלנות לקיים בו את הנאמר במסכת דרך ארץ: "אם אתה נוטל את שאינו שלך, את שלך נוטלים ממך".

משקר לא מרוויחים! מאמת אף פעם לא מפסידים!!!

בעיירות כדי למכור את ספרו החדש, ובכל מקום בו הגיע ביקש שיתלו מודעה, שהרב ישראל מאיר הכהן מראדין יבוא לדבר בפני המתפללים, ולאחר התפילה ימכור מספרו ה'משנה ברורה' חלק א' שיצא זה עתה.

באחד המקומות שאליו הגיע, הבחין שבמודעה כתבו 'שמחבר הספרים 'חפץ חיים' ו'משנה ברורה' על אורח חיים, יישא מדברותיו'. מיד הוציא ה'חפץ חיים' עפרון מכיסו, והוסיף לנוסח המודעה: 'לעת עתה הופיע רק חלק אחד של המשנה ברורה עד סימן קכת, החלקים הבאים יופיעו אם ירצה ה' לאחר זמן'.

לא הסכים ה'חפץ חיים' שמאן דהוא יקנה את ספרו ה'משנה ברורה' בטעות, בחושו שכבר יצאו כל הכרכים, וזה יהא מקח של שקר, ומלבד שהקפיד על דברי הירושלמי (שביעית פ"ה ה"ג): "אמר רב יוסי, מי שבקי במסכת אחת והולך למקום אחר, שמכבדים אותו שם בשביל שתי מסכתות, צריך לומר להם במסכת אחת אני בקי".

מספר הרב צבי וינמן: הייתה לי דירה בת חדר וחצי בשכונת 'בית וגן' שעמדה ריקה. כאשר רציתי למכור אותה, התייעצתי עם עורכי דין, והם אמרו לי, שכדאי לי להצהיר על כך שהדירה תפוסה, כפי שנהגים רוב מוחלט של מוכרי הדירות הריקות, מאחר שעל דירה

המשך בעמוד 31

אולי רסיס קטן המעיד על ההצלחה השמימית של ספר הספרים בדור האחרון 'משנה ברורה', מלבד ההקפדה הידועה של ה'חפץ חיים' שלא להוציא שום ספר ללא שעבר הגהה, לראות שהמקח שמוכר אין בו סרך שקר וגזל, וכמה פעמים החזיר הספרים לכורך לתקנם, שמא נפל בהם פגם. כידוע, ה'חפץ חיים' בתחילת חיבור ה'משנה ברורה', הסתובב בגפו

לילה אחד, לפתע ראתה הנכדה בחלום הלילה את סבה. הנכדה נחרדה וזעקה 'סבא!' - והוא השיב לה בחיוך מואר, הנכדה חשה כי ליבה פועם בחוזקה, תוך כדי שנתה - והנה דמותו של סבא נגלית אליה, והיא הביטה בו בעיניים שואלות ומתפלאות. 'חמישה ספרים...' - אמר הסב לפתע, והיא שמעה אותו היטב בחלומה...

מה גם ליהודי דגול להופיע בחלום הלילה לנכדתו?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ חֲמִשָּׁה" (בראשית ו', י"א)

פרשת השבוע הנוכחי, פרשת נח, מתארת מציאות והתפתחות עולמית חסרת תקדים. העולם כולו נשטף במבול אימתני, הפך למערבולת סוחפת וטובענית ששינתה פני יקום. גשם, שבימים כתיקונם הוא ברכה, הפך לגזירה נוראית. הוא ניתך על הארץ בעוצמה כבירה, ובעקבותיו העולם כולו סגר את שעריו. לא נותרה אלא תיבת נח קטנה, שהיטלטה בין הגלים השוצפים, ושרדה את המבול.

גם בשנה וחצי האחרונים משהו קורה פה. מגיפה, סגרים, חיסונים, בידודים... צריך להיות עיוור כדי לא להבחין בכך. וכמו בדור המבול, אולי כדאי שנבחן מה הסיבות שהביאו לגזירה הקשה אז, מה הביא על העולם מבול סוער ושוצף כה נורא, ואז נוכל ללמוד כיצד להתמודד כיום, ואולי - מה כדאי לנו לתקן, אלה ערכים כדאי לנו לשפר.

כל מי שמתבונן בגזירת דור המבול, עלול לחשוב שגזירה כה קשה, של כילוי העולם כולו ובנייתו מחדש תוך מחיקת כל ההיסטוריה שלו, מן הסתם מגיעה בשל העבירות החמורות ביותר, הקשות ביותר. הצטברות של מאסה עצומה של חטאים ועבירות קשים, שהביאו גזירה כה קשה. האמנם?

הנה כי כן, לא צריך ללכת רחוק כדי לברר. רש"י בפירושו מגלה את הסיבה למבול, או יותר נכון - את מה שהכריע כי אכן אין מנוס, אלא להביא מבול על העולם, לשנותו מן הקצה אל הקצה. הוא מצטט מדברי חז"ל מילים מרטיטות ומחרידות כל לב: 'לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל'.

מתברר, שמה שהביא על העולם גזירת כליון נוראית - הוא אי הזהירות בממון הזולת. גזל! בני דור המבול חטאו בחטאים רבים, אך מה שהכריע לחיסול טוטאלי - הוא עוון הגזל. העובדה שאנשים לא נזהרו איש בממון רעהו, העובדה שלא הקפידו לשלם כהוגן, העובדה שנהגו בקלות ראש בחובה לשמור על הממון שיהא זך ונקי מכל חשש גזל - זה הכריע את גורלם!

בכך, מגלה לנו התורה רז עצום, שאולי יש לו קשר לעובר על דורנו אנו, למבול הנגיפים השוצפים עלינו ומכלים בחמתם את כל השגרה הברוכה אליה היינו רגילים, סוגר אותנו בתיבות נח ביתיות קטנות, ומשנה פני תבל. הסוד הוא שיש משהו שיש לו כח הרסני נוראי, יש בעולם כור אטומי

שלילי שמייצר אינסוף נזק וכליה, וקוראים לו: כסף שאינו שלנו. כסף שאינו שלנו - הוא כסף מסוכן. יש בו זרם חשמלי משתק, שלא לומר מחסל. כסף שאינו טהור במאת האחוזים, שהגיע לדינינו תוך תרגילים או התחכמויות, שלא שולם במועד לאיש מקצועי, שנחסך על ידי הנחה שאינה הגונה - הוא כסף מזיק, כסף שרעתו מרובה. לעולם לא נדע מה השפיע וכיצד, אך פרשת השבוע מגלה שלמרות שיש פיתוי להרוויח עוד כמה שקלים - אם ה'כמה שקלים' הללו אינם שלנו בתכלית היושר, עדיף וכדאי לוותר עליהם בחפץ לב!

למותר לציין, שאיננו עוסקים בשודדי דרכים מסוכנים או בגנבים באישון ליל. אלו גנבים של ממש, שקוראינו אינם חשודים בכך. התמרור הבוהק העולה מפרשת השבוע הוא עבורנו, אלו שמשתדלים לנהוג ביושר מלא, אולם בכל זאת - עלולים להיכשל באי תשלום שכר במועד, בנוק שלא שולם, בכסף שהצלחנו להתחכם ולהניח עליו את היד, בהלוואה שנשכחה, בכוס זכוכית שנשברה ולא ברור של מי היא, במוצר שנפתח בצרכניה בטעות ולא שילמנו עליו...

אחים יקרים, עכשיו הזמן לנקות את העולם מנגיפים מסוכנים שכאלה, מפרוטות שאינן שלנו שהתגלגלו לכיסנו, והשפעתן ארסית והרסנית. הבה נלמד את הדרך מפרשת השבוע, ונפנים כי כסף שאינו שלנו הוא מסוכן עבורנו, ואדרבה - הכי כדאי לשמור את הארנק שלנו זך ונקי מכל נדנדוד גזל, שהכסף שלנו יהיה טהור וזך מכל נדנדוד בעיה או חשש, שהממון

שלנו יהיה כשר בתכלית הכשרות.

וככל שנסלק כל חוב או נזק שעשינו בטעות, ככל שנקבל על עצמנו ונקפיד להישמר ולהיזהר בכשרות ממונו, ככל שכספנו יהפוך טהור וזך מכל חשש או נדנד - כך נזכה שבורא עולם יבהיר את השמים הפרושים מעל ראשנו מכל נגיף או וירוס, יוציא את כולנו מהתיבות הביתיות בהן אנו נעולים, ויפתח לנו את השער לחיי אושר ושמחה!

חמישה ספרים, חלום מסעיר אחד!

בשעת ערב מאוחרת, בלילה שבין כ"ז לכ"ח בניסן תש"פ, התקיימה הלוויה צנועה וקטנה בהר הזיתים בירושלים. המנוח, הרב קלר זצ"ל, עלה מארגנטינה לפני כשלוש שנים, והתיישב בירושלים - סמוך לבית בנו יבלחט"א הרב אליהו הי"ו. כאן בארץ לא היו לו מכרים רבים, אולם בארגנטינה הוא נודע כיהודי ירא שמים ונקי כפיים, שדקדק בקלה כבחמורה והתפרסם בדקדוקו המופלג בכשרות ממונו ועסקיו.

עד כדי כך הגיעו הדברים, שבתקופה בה החזיק חנות מכולת, וידע כי יש מוצרים שמתחריו מוכרים במחיר מופחת משלו, היה נוהג לומר ללקוחותיו שאת המוצר המבוקש ניתן לרכוש במחיר זול יותר בחנות אחרת, בהדגישו כי אמנם החנות שלו אינה יקרה, אולם יש מוצרים שאפשר לרכושם במחיר מוזל מאצלו... גם בתקופה בה ניהל עסק של שיווק ומכירת שקיות ניילון, לקוחותיו - גם הנכרים - לא טרחו לבדוק את החשבונות שהנפיק, בידעם שהסוחר קלר מתנהל ביושר מדוקדק... ההקדמה הזו מתחייבת, כדי להבין מדוע זכה הרב קלר במה שלא זכו בו אחרים. כידוע, הזכות להגיע בחלום הלילה מעולם האמת - שמורה ליחידי סגולה ממש. והרב קלר זכה בזכות כבירה זו, ומעשה שהיה כך היה:

לילה אחד, בעת שנכדתו נמה את שנת הלילה בשלווה, לפתע היא רואה לנגד עיניה את סבה. הנכדה נחרדה וזעקה 'סבא!' - והוא השיב לה בחיוך מואר באורו של עולם שכולו טוב... הנכדה חשה כי ליבה פועם בחוזקה, תוך כדי שנתה - והנה דמותו של סבא נגלית אליה, והיא הביטה בו בעיניים שואלות ומתפלאות.

'חמישה ספרים...' - אמר הסב לפתע, והיא שמעה אותו היטב בחלומה.

'חמישה ספרים מעכבים בעדי מלעלות. חמישה ספרים...'

'מה?!?!' - הנכדה לא הבינה. חמישה ספרים מעכבים? באלו חמישה ספרים מדובר? ובכלל, מה סבא מחפש כאן? הרי עליו להיות בעולם העליון כעת, כיצד זה הגיע שוב לעולם הזה?!

'חמישה ספרים שאינם שלי מעכבים אותי. תוכלי לטפל בזה?' - שאל הסב במילים קצרות וברורות, שהדהדו בראש היטב.

'מבטיחה!' - אמרה הנכדה ההמומה. אכן כן. היא בתוככי חלום, אין לה מושג באלו ספרים מדובר, אך כשסבא מגיע מעולם האמת ומבקש בקשה - היא בוודאי תסכים למלא את בקשתו. כשמוע הסבא את תשובתה החל מקפץ בשמחה כלפי מעלה, עלה ונתעלה עד שנעלם מהאופק, ואז הנכדה התעוררה מהחלום בבהלה...

כשכל גופה מכוסה זיעה קרה, רועדת ונסערת, התקשרה הנכדה לאביה - הרב אליהו הי"ו. 'אבא!' - זעקה בסערת נפש, ותיארה באוזניו את כל דבר החלום. 'הבטחתי לסבא לטפל בחמישה ספרים שאינם שלו, שכנראה מצויים ברשותו ומעכבים אותו מלהגיע למקומו בגן עדן. אולם כיצד נדע

באלו ספרים מדובר? והיכן הם נמצאים? ולמי הם שייכים?!

אביה - ר' אליהו, נכנס מיד לעובי הקורה. בדק ומצא שבבית אביו המנוח בירושלים לא נמצאו ספרים שאינם שלו. ואז נזכר:

כשהוריו עלו ארצה מארגנטינה, ארזו את כל חפציהם החשובים, והעבירו אותם לארץ. בבית שנותר מאחור, נותרו כמה חפצים שאין בהם צורך, וגם - ארגו אחד של ספרים, אשר היה אמור להיות מובל ארצה ונדחה בשל משקלו החורג. הוא מיהר להתקשר לידיד מארגנטינה, שנכנס לבית

ההורים, מצא את הארגו, פתח אותו, וגילה:

אכן כן. מתוך הספרים שהיו בארגו, היו חמישה ספרים שאינם של המנוח, התומים עליהם שמות שונים. חמישה ספרים שנותרו מאחור, נשכחו בארגו מאובק ומצהיב, והם לא שייכים לו. והם, חמשת הספרים הבודדים האלו, עיכבו את האב מלהגיע למנוחתו עדן. חמשת הספרים הללו, הובילו אותו לשוב לעולם הזה בחלומה של נכדתו, ולבקש ממנה לטפל בהם - כדי שיוכל להגיע אל המנוחה ואל הנחלה!

את הסיפור המפעים, שסופו - בהשבת חמשת הספרים לבעליהם, שמענו ממגיד המישרים הרה"ג רבי מנחם שטיין שליט"א, ששמע את דבר החלום מכלי ראשון, והוסיף: 'מסתבר, שיהודי אשר כל ימיו שמר ונזהר ברכושו שיהא נקי מכל בדל חטא, זיכו אותו משמים להשלים את המשימה ולהשיב חמישה ספרים אחרונים לבעליהם - לאחר מותו!'

וללמדנו בא: לפעמים, אי השבת פריט, חוסר זהירות ברישום מה לווינו ממישהו וחוסר אחריות להשיב - נראים כדברים קטנים ופעוטים. מתברר, שהדברים הכביכול 'קטנים' הללו, יש להם השפעה מכרעת ומרחיקת לכת, בעולם הזה ובעולם הבא. ולא זו בלבד למדנו, אלא שמידה טובה מרובה: יהודי שכל ימיו נזהר בתכלית הזהירות בממון חברו, מזכים אותו ומסייעים בעדו משמים, להיכנס לגן עדן לאחר שפרע כל חוב, השיב כל הלוואה, כשהוא זך ונקי באמת.

אחים יקרים, הבה נאמץ את המסר ונלמד את הלקח. זהירות בממון הנמצא בידינו, בחפצים המושאלים לנו, בדברים שנראים בעינינו קטנים - זו לא מעלה יתירה, זו חובה מהמעלה הראשונה. הבה ננסה להיזכר אם יש בידינו חוב שלא נפרע, הלוואה שלא שולמנו, נזק ישיר או עקיף המוטל עלינו, תרגיל מחוכם שאולי בעזרתו הוצאנו כסף או הנחה -

ונמיהר להשיב. וככל שנקפיד שכספנו יהיה טהור מכל נדנד חטא, ככל שנוודא שרכושנו ברשותנו בתכלית הכשרות והוא באמת שלנו, ככל שנהדר שכל הכסף שבידינו הוא באמת שלנו - כך נזכה שבורא עולם ישמור עלינו שבאמת ניזהר ממגע בכסף שאינו שלנו, וכספנו יהיה נקי ומהודר, ואי"ה גם רב כחול היים!

האבידה שנמצאה לאחר שנתיים!

בפיו של השוטר שניגש אל הרה"ג רבי שמעון פוקס שליט"א, ממרביצי התורה בעיר אור יהודה, בקשה לא שגרתית. זה עידן ועידנים ששני זוגות תפילין מונחים בתחנת המשטרה ללא דורש, והשוטר - שהדבר נגע ללב, ביקש כי הרב יפתח גמ"ח להשאלת תפילין, בכדי שימשיך להיעשות שימוש של מצווה בתפילין.

ר' שמעון הביט על התפילין, וזיהה מיד כי מופיע עליהם שם משפחה. התפילין האלו שייכות למישהו, לא פותחים גמ"ח ברכושו של מישהו

תפילין מיותרים?!
ואז, נדהם ר' שמעון לשמוע את התשובה: 'העניין הוא, השיב בעל התפילין, שבאמת לא רכשנו תפילין חילופיות. אמרתי לבניי, שהואיל והתפילין נרכשו מכסף כשר בתכלית הכשרות - אין לי ספק שהן לא יאבדו מאיתנו לנצח, והן ישובו לידינו. והנה כי כן, ראית במו עיניך - נגד כל הסיכויים, ממרחק טרנס-אטלנטי - התפילין שבו לבעליהן, כי הן נרכשו בכסף כשר!'

הסיפור, אותו סיפר הרה"ג ר' צבי אריאל שליט"א, הוא לא פחות ממפעים. ראשית, מתברר כי פעמים רבות, אבידה שנראית אבודה - עדיין בעליה מצפים ומייחלים למוצאה. אבל עוד יותר -

מסתבר, שזהירות בכשרות המזון היא ביטוח. ביטוח על הרכוש, ביטוח על הנכסים. הנה כי כן, תפילין שאבדו בארץ אחרת, שבו לבעליהן בתום שנתיים - רק כי הן נרכשו בכסף כשר ומהודר, ששמר עליהן בתחנת המשטרה והשיב אותן לבעליהן לאחר תקופה ארוכה. הבה נקפיד גם אנו בכשרות מזוננו, ונזכה שבורא עולם ישמור עלינו ועל כספנו, שיהיה כשר ומהודר, מצוי לנו ברווח ונשאר ברשותנו כל הימים!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

אחר... השוטר הסביר כי נעשו נסיונות שלא צלחו לאתר את בעל התפילין, אולם ר' שמעון הבחין כי בשם המשפחה מופיעות אותיות א' וע' רבות, כנראה בעל התפילין משתייך לאחת הקהילות החסידיות בארצות הברית. לפיכך בחר ר' שמעון לצלם את תיק התפילין, ושלח את התמונה לחבריו בחו"ל, על מנת שיפיצו את התמונה ואולי המאבד ימצא...

לא חלפו אלא כמה שעות, ובעל התפילין התקשר. הוא הודה בחום על מציאת התפילין, והוסיף: 'התפילין שמצאת - הן התפילין של שני בניי, הן אבדו במטוס בדרכנו לארץ, לפני כשנתיים. יחד עימן אבדו גם שני זוגות תפילין שלי, תפילין רש"י ותפילין ר"ת. שמא גם אלה נמצאו?'

ר' שמעון הבטיח לברר, ושב לתחנת המשטרה. השוטר התרגש לשמוע שהיה לו חלק בהשבת תפילין אבודות לבעליהן, וכשנשאל לקיומן של תפילין נוספות - השיב ואמר כי אכן כן, על אותו מדף מונחים עוד שני זוגות תפילין, אחד של רש"י ואחד של רבנו תם! - כלומר, האבידה נמצאה בשלימותה, ארבעת זוגות התפילין נמצאו!

ר' שמעון מיהר להתקשר לבעל התפילין, שהתרגש עד אין קץ. ואז הוסיף ר' שמעון ושאל: 'הלא מן הסתם, בחלוף שנתיים מאז האובדן, כבר רכשתם תפילין חדשות. אמור לי, מה תעשו עכשיו בארבעה זוגות

המשך מעמוד 2 | הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל

כל האנשים שהמליכו את נמרוד והלכו בדרכו טענו: 'העולם הפקר! אין אדון לבירה! הבה ונשתולל, בואו נחיה כבהמות!', ובמצב שפל זה קמו אברהם אבינו ושרה אמנו, שהיו מצאצאיו של שם הצדיק. אברהם אבינו הקים אוהל על אם הדרך, שבו התקבל כל אחד בכבוד, בחום ובאהבה, וקיבל אשל מלא - אכילה, שתיה ולינה. כשרצה האורח להודות למיטיבו אמר לו אברהם: "לא לי מגיעה התודה, תן תודה למי שברא אותך, יש בורא לעולם. והוא לא יצר אותך רק כדי לאכול ולשתות, לרכוש ולמרוד, אלא בשביל מטרה חשובה, יש לך תפקיד בעולם!".

בדרך זו קרב אברהם ציבור גדול להכיר בבורא העולם, ובדרך זו נקרב אנו את אחינו התועים לאביהם שבשמים!

(לקט מתוך 'אריה שאג')

דבוקים ביוצרים וקשורים לדתם. כיצד נראו השבתות והחגים בתקופות שקדמו לתנועת ההשכלה? היו אלו ימים מלאי הוד, קדושה ושמחה! אלפי שנים נרדפו היהודים ועונו בידי הגויים, אך איש לא הצליח לכופם. אבל את מה שלא הצליחו הגויים לעשות, הצליחו היהודים. המשכילים נתקו את העם משרשיו, הם ידעו ריבונם והתכוונו למרוד בו, ובתוך זמן קצר כבר שכחו את הבורא וחיו חיי הפקרות.

'נימרוד' הוא אותיות מודרני. העם סגד למודרניזציה, נטש את עברו וחפש קידמה, סטייל ויוקרה כמו בעולם הגוי. ולאילו יוקרה הם הגיעו? לובשים בגדים דהויים וקרועים, עונדים עגילים על כל איבר בגוף ונדמים לגרועות שבאומות העולם. ה' ירחם! מה עשו לילדים הטהורים של עם ישראל!

המשך מעמוד 7 | הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

בצרפת לפני קהל המונים בכנס תשובה הנקרא "יום התורה", שארגן רבה הראשי של צרפת, הגאון הרב יוסף סיטרוק זצ"ל. פעם אחת השתתפו למעלה מעשרת אלפים איש, ובפעם נוספת למעלה מעשרים וחמישה אלף איש, מי היה מאמין! הדברים גרמו להתעוררות גדולה מאד, ובחורים רבים באו ללמוד בישיבות בארץ וביניהם גם בישיבתנו. כיום הם מורי הוראות בארץ ובתפוצות.

(מתוך הספר 'משכני')

תורה, ואני מפחד לעזוב את כל זה ולצאת לחו"ל".
"אם כך", השיב מרן, "אני אצא לחו"ל במקומך! אבל תכין לי שם זיכוי הרבים. תדאג שיהיו שם דרשות, ושנאנשים יבואו לשמוע!".
כך, במסירות נפש, הוא יצא לפעמים לצרפת. חיזק שם את בני המקום, דאג שיפתחו שם מוסדות תורה, וליקט תרומות עבור הישיבה, מאה פראנק מזה ועוד מאתים מזה, והיה מברך את התורמים בברכת 'ברוך אשר יקים את התורה הזאת'.
לימים חייבני מרן לצאת לחו"ל בעצמי. אז כבר זכינו לדרוש

לו לכפתר את הכפתור העליון, לא היה לו כח בידים, שאלו אותו: "סבא מה כל כך נורא, אל תכפתר את הכפתור הזה". והוא אמר: "אבל אי אפשר ללמוד תורה, כשהכפתור העליון לא סגור". היה לו קשה מאד, לא היה לו הכח, והנכדים היו צריכים לבוא ולהתאמץ לכפתר לו את הכפתור העליון, אבל אחר כך הוא למד ארבע שעות רצופות, משלוש עד שבע בבוקר! אי אפשר היה להזיז אותו מה"יום יום"! זוהי מדרגת "יום יום". ישנה כנראה קדושה מיוחדת במינה, כשאדם מקבל הרגל לעשות דבר של קדושה "יום יום". (מתוך הגדה של פסח 'חישוקי חמד')

- "שכל מי שמסייע לגדול הדור להמשיך ללמוד, יראה סיעתא דשמיא עצומה בכל דרכיו ומעשיו, ואף מי שמתפלל על בריאותו של מרן הגרי"ש אלישיב, יקנה לעצמו חלק בתורתו, ובוודאי שזכות זו תגן על המתפללים מכל צרה ומצוקה".

ברצוני להזכיר מעלה מיוחדת במינה - אחת מיני רבות - שראיתי אצל מורי חמי, מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל. מו"ח זצ"ל, במשך עשרות רבות של שנים לא קרה אף פעם שהוא לא יקום בשעה שלוש, לא ראינו דבר כזה. היו ימים שהיה קשה

מתפרקדים על המיטות, נהגו מנהג בעלי בית. אך ראה זה פלא, היות והיו לנו אורחים רבים, המשכנו לשבת בסוכה גם בשמיני עצרת, לאחר שפחתנו בה ארבעה טפחים כדת וכדין. כאשר ישבנו לסעודה הרגשנו שחסר לנו משהו... נזכרנו, החתולים! חיכינו וחיכינו... אף אחד לא הגיע. אמרתי לאשתי: "כנראה היו צריכים תיקון בסוכה כשרה... באו על תיקונים וחזרו למקומם..." אמר הרבי מקוצק, יש אדם שזכות הלימוד לו תלויה בחתול, אבל במבחן התוצאה הוא למד וגם 'לימוד' עלוב שכזה יעמוד לזכותו. על פי הדברים האלה, ניתן להבין את ההבדלים בין שני הפסוקים: הפסוק הראשון מדבר על עשיית התיבה. שם כתוב "כן עשה". על בניית התיבה אפשר לתת לנח את כל הקרדיט. מאה ועשרים שנה עמל ב'מספנות נח' על התיבה, אך ורק כדי לקיים את רצון ה'. נח עשה "ככל אשר צוה אותו אלקים - כן עשה". מעשהו היה רק בגלל ציוויו של הקב"ה. אך בהמשך, בכניסתו לתיבה, כבר לא היה רק בגלל ציוויו ה', אלא משום שדחקוהו המים, לפיכך לא נאמר שם "כן עשה". (מתוך הספר 'מפיק מרגליות')

והחל להפחית מעבודת הקודש. ישב לו בחדרו, למד שעה קלה, ואז - מעט שינות, מעט תנומות, מעט חיבוק ידיים לשכב. רק כשהיה שומע את חריקת המדרגות כאשר היתה חמותו עולה להגיש ארוחתו, היה מתנער, פותח את הגמרא, מתחיל לנענע גופו כלולב, ולזעוק ככרוכיא "אמר אביי, אמר רבא, מקשים התוספות ומיישב רבי עקיבא איגר". המדרגות חרקו יותר מפעם אחת ביום, הוא היה משוכנע שחמותו באה להנות משמיעת נועם קול תורתו, ובכל פעם היה מתחיל בקול גדול "אמר אביי, איי אמר רבא, זאגט רש"י, מקשים התוספות 'אבומבע קאשע', ונראה לי ליישב... ושוב לא קשיא מידי". משרבו חריקות המדרגות, הציץ דרך חור המנעול תוך פיזום הפזמון הרגיל, ולתדהמתו לא ראה דבר. פתח את הדלת, ו... ראה חתול גדול ושמן יורד לו בנחת. מתברר שהחתול הוא זה שעלה וירד במדרגות כל העת. לחתול היתה זכות גדולה בלימוד התורה של החתן הבטלן... ואגב חתולים, אספר קוריוז מענין: בשכנותי מתגורר אדם שמגדל חתולים להנאתו. בחג הסוכות היו החתולים נצמדים אלינו. מטרד של ממש. מטפסים ופוסעים על הסכך. מתרווחים על הכיסאות

רוב מוחלט של מוכרי הדירות הריקות מצהירים שהן נמצאות בדיור מלא, ואילו לך יש מזל גדול שלא הצהרת על כך, כי אגלה לך שאנשי מס רכוש ארבו לך"... והמשיך לספר לו: "אחד העובדים במס רכוש המקורב ל... (וכאן נקש שמו של אדם שהרב וינמן ניהל נגדו מאבקים על עיקרי הדת, בשליחות גדולי ישראל) חיכה לסגור איתך חשבון. הם ידעו שאתה לא גר בדירה ורוצה למכרה. הם הלכו ובדקו את שעוני המים והחשמל, וראו שבשנים האחרונות לא גרו בדירה הזו... הם חייכו וחיכו לטרף שהולך ליפול לידם... הנה אתה תשקר כמו כולם ו... "ואז אמרת את האמת וניצלת!!!". מאמת לעולם לא מפסידים!!! מהשקר לא מרוויחים!!!

שלא נמצאת בשימוש - הבעלים משלמים מס שבח שהוא הפרש בין מוחר הקניה למכירה. כשהבעתי בפניהם את פליאתי וחששותי, היאך הם מציעים דבר כזה, וכן מה יהיה אם יתפסו אותי, אמרו לי שאין שום סיכוי שיתפסו, כי לעולם לא ידעו שהדירה עמדה ריקה, ולפי ניסיונם אין מה לחשוש מזה. אולם אני, שהייתי רגיל להתיעץ בכל דבר במרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, הלכתי לשאלו גם שאלה זו, והוא השיב לי והזהירני נחרצות, שלא לשקר ולרמות, ושעלי לומר רק את האמת. כמובן, עשיתי כדבריו. הלכתי לדואר ושילמתי, תוך שהתכוונתי כמו שמתכוונים לפי כל עשיית מצוה ל"ועשית ככל אשר יורוך". הקונה שקנה את הדירה היה יהודי חרדי, שעבד במס רכוש. הוא פגש אותי ברחוב זמן קצר לאחר מכן, ושאל אותי: "תגיד לי, האם יש לך רוח הקודש?! האם מלאכים הולכים אתך לכל מקום?! הרי

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ הדס שעליו 'תלויים' כלפי מטה - האם הוא כשר?
- ◆ האם צריך להקפיד ליטול דווקא ערבה עם 'לבלוב'?
- ◆ האם ניתן לשמור אתרוג משנת תשפ"ב לשנת תשפ"ג?

מהלכות הלולב

- פסולה. ואם רק מיעוט מהעלים יבשו, או שהעלים לא יבשו לגמרי אלא רק הפכו לכמושים - נחלקו הפוסקים אם הערבה כשרה לכתחילה, ורצוי להחמיר.

- ערבה שראש הענף שלה נקטם - פסולה. ואם נקטם רק העלה העליון שבראש הענף, הערבה כשרה. ונחלקו הפוסקים אם יש צורך ליטול דווקא ערבה שיש בראשה 'לבלוב'.

מהלכות האתרוג

- אתרוג יבש לחלוטין, פסול. וניתן לבדוק אם עדיין יש בו לחות, באמצעות חוט ומחט, כלומר, להחדיר לתוכו מחט שמושחל בה חוט, ואם החוט מתלחלח, אות הוא כי האתרוג אינו יבש לחלוטין. ובהחדרת המחט לאתרוג לשם בדיקת הלחות, יש להקפיד שלא להגיע עם חוד המחט לעברו השני של הפרי, משום שפעולה זו יוצרת 'נקב מפולש', הפוסל את האתרוג אף כשלא נחסר מגוף הפרי.
- אתרוג שנשמר משנה לשנה, פסול. אולם, לדעת פוסקים רבים, אם האתרוג נשמר כראוי, כגון שהוא מונח במשך השנה בכלי אטום לחלוטין - אם נמצאה בו לחות בבדיקה הנ"ל, הריהו כשר.
- אתרוג שניקב בנקב מפולש, פסול. ואם ניקב בנקב שאינו מפולש - אם שטח הנקב הוא כגודל מטבע של 'איסר', או שנחסר אפילו 'משהו' מהפרי על ידי הנקב, האתרוג פסול. ויש חולקים, אך להלכה יש להחמיר כדעה הראשונה.
- חיסרון כל שהוא פוסל את האתרוג גם אם אינו ניכר בהבטה ראשונית, אלא לאחר התבוננות. אולם, חיסרון שאינו נראה לעין רגילה, וניתן להבחין בו רק בעזרת זכוכית מגדלת, ולכן, אם בהתבוננות בעין רגילה האתרוג נראה שלם, אין צורך לבדוק בזכוכית מגדלת אם יש בו נקבים.

- ההדס נקרא בתורה 'עבות' על שם העיבוי של שלושת העלים מסביב לענף, בכל אחת משיכבות העלים; ולכתחילה, צריך שההדס יהיה משולש באורך של שלושה טפחים לפחות, ובדיעבד, די ברובו של שיעור זה. ומה מוגדר כ'רוב' לענין זה? יש שסוברים, כי די ברוב מדויק, כלומר, מעט יותר מטפח ומחצה. אולם, לדעת פוסקים רבים, נדרש רוב הניכר לעינים, דהיינו, קרוב לשני טפחים, או יותר.

- הדס שעליו יבשו - פסול, מפני שאינו 'הדר'. ואם נותרו בראש ההדס שלושה עלים רעננים, חל שם 'הדר' על כל ההדס, והוא כשר.

- הדס שראש הענף שלו נקטם, כשר ויש חולקים, וראוי להחמיר כדעתם במידת האפשר. ואם נקטמו העלים העליונים שבהדס, הריהו כשר לכתחילה, לכל הדעות.

- הדס שעליו נחלשו והם 'תלויים' ופונים כלפי מטה - יתכן שהם נחשבים כתלושים; ואף אם נניח שאינם נחשבים כתלושים, צריך לאגוד את ההדס באופן שכל עליו יעמדו זקופים כלפי מעלה.

- ישנם הדסים שצומחים בהם ענפים דקים בין שיכבות העלים, וכן בין העלים עצמם. וראוי להסיר ענפים אלו מכל שיעור האורך הנדרש לכשרות ההדס. ונחלקו הפוסקים אם צריך להסיר גם הענפים שבין שיכבה לשיכבה.

מהלכות ההדס

- חכמינו ז"ל נתנו שלושה סימנים לכשרות הערבה: 1. עליה מוארכים ולא מעוגלים. 2. שפת העלים חלקה, ואין בה 'שיניים' גסות. 3. צבע הענף אדום.
- ערבה שרוב עליה יבשו, עד שאיבדו את צבעם הירוק

גלין 490
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

דור דור ודורשיו, דור דור וחכמיו רופא היה לרבי יהודה הנשיא ושמואל ירחינאה שמו. פעם כאבו עיניו של רבי, רצה הרופא לטפטף לתוך עיניו, לא אוכל לשאת זאת אמר לו רבי, אם כן אמשח לך משחה על גב העין הציע הרופא, גם זאת לא אסכול אמר רבי, מה עשה הרופא, הכניס את סם המרפא בתוך קנה חלול והניחו מתחת לראשו של רבי ונכנסה התרופה דרך הגלגל עד לעיניו ונרפאו. רצה הנשיא להכתירו בתואר כלשהו, חשב אך השעה לא היתה כשרה לכך, ויתכן ולא היה זה זמן של אסיפת חכמים, מכל מקום לא הכתירו ולא הסמיכו, ראה שמואל שרבי מצטער על כך אמר לו, אל נא יצטער רבי על זה, כי אני ראיתי ספר של אדם הראשון שהראהו הקדוש ברוך הוא, דור דור וסופריו, דור דור ודורשיו, דור דור וחכמיו, והיה כתוב בו שמואל ירחינאה יקרא חכם ולא רבי, ועל ידו יתרפא רבי יהודה הנשיא, גם ראיתי שם שרבי ורבי נתן סוף משנה, רב אשי ורבינא סוף הוראה.

(ב"מ פו א)

פרשת השבוע

מסופר על נכרי אחד שבא אל הרה"ק מרוזין זיע"א ואמר שהוא זוכר את הבעש"ט הקדוש זיע"א, כשהיה מתבודד על ההרים לפני התגלותו. וסיפר שהוא היה רועה שם את צאנו בסמוך אליו, פעם טרף דב שה אחד מן העדר, ויעצוהו חבריו שיפנה אל הבעש"ט שהתהלך שם כי איש קדוש הוא. ואמר לו הבעש"ט שכשיראה את הדוב, יאמר לו שישראל בן שרה ציוה שמיד יבוא אליו, וכן עשה, כשבא הדוב אל הבעש"ט, אמר לדוב: שכב על הקרקע, ונשכב על הקרקע ונתפגר, ואמר הבעש"ט לנכרי שיעשה לו מפרוותו מעיל, ובבוא הזמן יבוא אליך יהודי בשם "ישראל" ותתן לו את המעיל, והראה הנכרי על מעילו שלבש שזהו מפרוות אותו דוב, ונתנה להרה"ק רבי ישראל מרוזין, ולאחר זמן קצר מת הנכרי. ונענה הרה"ק מרוזין ואמר: לא האריך נכרי זה ימים עד הנה, כי אם בכדי לספר סיפור זה, ואצל הבעש"ט הקדוש נתקיים הכתוב "ומוראכם וחיתכם יהיה על כל חית הארץ".

צהר תעשה לתיבה (ו' - ט"ז)
מסופר על האר"י הקדוש זיע"א, שהיה מתפלל בכוונה עצומה, ובפרט בימים הנוראים. שנה אחת הראו לו מן השמים, שיש יהודי אחד בעיר פלונית שהתפלל טוב יותר ממנו. נסע האר"י ז"ל לאותה עיר, קרא לאיש ושאל אותו, בן תורה אתה? השיב לו, לא. ולהתפלל אתה יודע? השיב לו, לא. שאל אותו האר"י ז"ל ומה עשית בימים הנוראים? השיב האיש, רבי, אפילו את כל הא"ב איני יודע, רק מאות א' עד אות י'. וכשבאתי לבית הכנסת, וראיתי שכל הציבור מתפלל בכוונה ובקול, ואני איני יכול להתפלל כלל, נשבר לבי בקרבי ואמרתי, א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י', רבש"ע, אתה תעשה מזה תיבות וצירופים כרצונך, ויעלו לפניך לריח ניחוח, כן אמרתי בלב נשבר, ובכל כוחי, וחזרתי חלילה. ודיבוריו של אותו איש פעלו בשמים יותר מאשר תפלת האר"י ז"ל.
ומוראכם וחיתכם יהיה על כל חית הארץ וגו' (ט' - ב')

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 6:51 ת"א: 6:52 ר"ת: 7:28

פרשת נח

זמני כניסת השבת

ירושלים: 5:39 ת"א: 5:54

את ארנקו מתרמילו פלט זעקה מפיו, רק עתה הבחין באבידה.

הוא יצא מהר מהמלון קפץ על סוסו ודהר חזרה על עקבותיו עד שפת הנהר. כשהגיע אל המקום שבו שכב לישון, לא ראה את התרמיל, ורק הזקן ישב שם ואכל. הוא חשד מיד בזקן שהעלים את תרמילו, והרים עליו את קולו שיחזיר לו את התרמיל עם הכסף, אך הזקן הכחיש בכל תוקף שייכות כל שהיא למציאת התרמיל, ולא ידע כלל לאיזה תרמיל כוונתו. כשראה בעל האבידה שאין הזקן מתפעל מצעקותיו, הרים את ידו והכה אותו מכה קשה, אולם מובן שהמכות אף הן לא פעלו מאומה, שהרי התרמיל לא היה בידו.

אחרי שהתייאש בעל האבידה מקבלת התרמיל מיהודי זקן זה, עזב מיואש את המקום ושב אל המלון.

והמגיד יושב כל העת במקום מחבואו, מחריש לדעת מה יהיה בסוף המעשה. וכאשר כולם עזבו כבר את המקום, המתין עוד מעט זמן ואז יצא גם הוא ממקומו, וחזר אל רבו הבעש"ט, כי עתה הבין שהפרשה הגיעה לסיומה, אלא שעדיין היה צמא לשמוע מה יגיד ומסביר הבעש"ט הקדוש על מה שהתרחש לנגד עיניו.

בוא ואסביר לך את מה שראו עיניך, אמר לו הבעש"ט. היהודי הראשון שאבד לו תרמילו, והשני שמצא אותו, היו שניהם בגלגול ראשון טוען ונטען, בעל האבידה היה הטוען והמוצא הנטען, ויצא הדין מעוות, והוא התחייב לשלם לטוען שלא כדין, והסכום היה בדיוק תואם את הסכום שנמצא בתרמילו אצל בעל האבידה.

וכיון שהוציא מעות בגלגול ראשון שלא כדין, הוצרכו לבוא שניהם שנית בגלגול לעולם הזה, כדי שישובו המעות לבעליהם האמיתיים. והזקן שהוכה קשות על ידי בעל האבידה היה הדיין באותו דין ועתה היה עליו לבוא על עונשו שהוציא פסק דין מעוות ולא נכון.

הכסף הוחזר לבעליו

פעם אחת צוה הבעש"ט הקדוש זיע"א על תלמידו הגדול המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א, שייצא אל שפת הנהר שמחוץ לעיר, ושם יראה דבר מופלא. יצא המגיד אל שפת הנהר, התחבא במקום מסתור וצפה משם אל שפת הנהר.

פתאום הגיע יהודי אל שפת הנהר, רחץ את גופו במי הנהר, ואחר שיצא, הוציא להם מתרמילו נטל את ידיו וישב לאכול, כשסיים את ארוחתו, נטל מים אחרונים, בירך ברכת המזון, הניח תרמילו מתחת למראשותיו ושקע בשינה עמוקה.

לאחר שישן שעה ארוכה, התעורר, הביט בשעונו ונרתע בבהלה, נראה שהיה עליו למהר ולהמשיך בדרכו. מיד עלה על סוסו ופתח בדהירה מהירה אל העיר, בחפזונו, לא הבחין כלל בתרמילו ושכח אותו שם על יד שפת הנהר.

כל אותה עת עמד המגיד ממעזריטש והתבונן בנעשה במקום סתרו, ולא יצא משם. עתה המשיך לעמוד שם והמתין לראות מה יהיה אחרי כך.

לא עברה שעה ארוכה ורוכב שני הגיע אל הנהר רכוב על סוסו, בהתקרבו אל המים, הבחין בתרמיל שנשכח, הוא ירד מעל גבי הסוס ובדק את תכולת התרמיל, אחרי חיטוטים מעטים, ראה המגיד כיצד הוא מוציא משם חבילת שטרות ועיניו מבריקות משמחה, הוא החזיר את הכל לתרמיל, נטלו עמו ומיהר לעזוב את המקום, מחשש שמא יחזור בעל האבידה ויחפש את אבדתו.

אחרי שעזב הרוכב השני את המקום, הגיע יהודי הלך זקן, ששירך בקושי את רגליו, ואף הוא התישב ליד שפת הנהר, הוציא את ארוחתו מצקלונו הדל נטל את ידיו, וישב לאכול. בינתיים הגיע בעל האבידה אל בית מלון, ושכר לעצמו שם חדר עבירו, אך כאשר רצה להוציא

משל ונמשל

עת רצון בעת סעודת מלווה דמלכה

בסעודת מלווה דמלכה יכולים לפעול ישועות על בני ישראל יותר מסעודות שבתות וימים טובים. והמשיל על זה משל הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק ב"ר אלימלך זיע"א:

משל למדינה אחת שהיתה סובלת מהמס הכבד שהטיל עליהם המלך. פעם אחת הגיעה אליהם ידיעה כי המלך בכבודו ובעצמו יבא לשכון במדינתם לכמה ימים, בהגיע יום הגיע המלך, לבשו כולם בגדי חג ויצאו לקראת המלך בשמחה, בתופים ובמחולות, וכל הימים שהמלך ישב איתם, עשו לכבודו סעודות גדולות ושמחו על הזכות הגדולה שנפלה בחלקם. ביום שהמלך ביקש לנסוע ולהיפרד מהם, נתקבצו כל אנשי המדינה ונפלו לפני רגלי המלך ויאמרו: אדוננו המלך, אמנם כי כל הימים ששכנת בתוכנו היינו שמחים מאד על הכבוד הרב שנפל בחלקינו, ולא הודענו לך את צרת נפשנו, כי לא רצינו להדאיב את ביקורו של המלך ולהכאיב את הוד מלכותו. אבל כעת לפני נסיעת המלך, מוכרחים אנו לגלות למעלת כבודו, כי כשל כוחנו בעקבות רוב המיסים אשר העמסת עלינו, ומבקשים להקל מעלינו את עולו הקשה. דבריהם מצאו חן בעיני המלך וימלא את בקשתם בחפץ לב.

הנמשל: כן אנחנו בני ישראל, כאשר איש ישראל סובל מדאגות עול הפרנסה ועול הגלות, ועם כל זאת כאשר יגיע יום שבת קודש, לובש בגדי כבוד, ומכבד שבת מלכתא בתפילות ובלימוד תורה, ובשלוש סעודות בשירות ותשבחות, ואין מעלה על שפתיו שום בקשה אישית, כאשר אסרו חז"ל לשאול צרכיו בשבת. אבל בהגיע סעודת מלווה מלכה, אז האיש המשכיל יכול לבוא לפני המלך, לשפוך את נפשו ולבקש את בקשתו, ואז בודאי השם יתברך ימלא כל משאלות לבנו לטובה.

בזכות מה יצא היהודי נקי בבי"ד של מעלה?

בבית מדרשו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע (יומא דהילולא ג' מרחשון), בנו של הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע, היה יהודי שמנהגו היה שלא לשוחח כלל בעת שהיה טלית על ראשו, וכל זמן כשהיה מעוטף בטלית (אפילו בלא תפילין) לא היה מדבר כאף מילה, וכך היה מנהגו כל השנים. והיו מתפללים שהיו מציקים לו ומטרידים אותו על מנהגו המוזר הזה, אבל הוא לא ענה להם כלום, והמשיך במנהגו לא לדבר כשהטלית עליו. יום אחד ניגש אליו הרה"ק רבי אליעזר ושאל אותו לפשר מנהגו זה, וביקש ממנו שיספר לו את המקור למנהג זה. ויהי כראותו שאין באפשרותו להסתיר מהצדיק את הדבר, סיפר היהודי את סודו וכך אמר:

בעת שעמד תחת חופתו ביום חתונתו, עלה רעיון במוחו וחשב בעצמו כי חתן ביום חופתו מוחלין לו הרי על כל עונותיו, וממילא הרי הוא עכשיו איש טהור מכל חטא ועון כתינוק שנולד, א"כ הרי זה מצב מאד טוב ונעים להיות ללא חטא, אבל המשכתי להרהר, ומה יהיה הלאה בשנים הבאות, איך אסתדר עם מעשי הלא נכונים וכו', ואיך אעמוד בפני בי"ד של מעלה, ואיזה עצה יש לעשות כדי להיות נקי מכל חטא ולהינצל מעונש? וכך הרהרתי תחת חופתי כל הזמן, עד שגמלה בליבי החלטה נחושה, שהנני מקבל על עצמי לא לשוחח בטלית, והיות ומחר הנני לובש בפעם הראשונה את הטלית, ממילא לא אדבר בטלית אף פעם. והטעם שקיבלתי על עצמי דוקא דבר זה לא לדבר עם טלית, שהיות והמנהג בחוץ לארץ לקבור נפטרים מעוטפים בטלית, ולכן כשאבוא לבי"ד של מעלה אחרי מאה ועשרים שנה, ושם יתחילו לחקור אותי על מעשים שעשיתי וירצו לדון אותי, וישאלו אותי כל מיני שאלות על העבירות והחטאים וכו', אז אראה בידי שאינני מדבר בטלית ואינני יכול לענות כלום, ואז אני מקווה שאפטר מהעונשים של הבי"ד ואצא נקי.

כמובן שהרבי לא סיפר זאת לאף אדם. ויהי היום והיהודי נלבי"ע והלך לעולמו, אז סיפר רבי אליעזר את הסיפור הנ"ל לכל באי ביהכ"ג, ואמר להם, כל הזמן אתם זלזלתם בהתנהגותו היוצא מן הכלל, דעו לכם שאני בטוח בזה שהעצה שלו הצליחה מאד, והוא יצא נקי מהבי"ד של מעלה, אודות לקבלה שקיבל על עצמו כל השנים לא לדבר כשעטוף בטלית.

צ'ין אדם לחברו

האם אנו יודעים להעריך כפי

שצריך אדם מישראל

מסופר על הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א בעל ספר "אבן האזל", שיום אחד שהו תלמידים בביתו, וכשהציץ אחד מהם מהחלון נדמה היה לו, כי הרה"ק רבי יצחק זאב מבריסק זיע"א עולה במדרגות הבית, הודרו התלמיד והכריזו: הרב מבריסק עולה עתה לבית. מיד נחפו ר' איסר זלמן ללבוש לכבוד האורח את מעיל השבת שלו, ויצא במרוצה אל המדרגות כדי לקבל את פניו. עד מהרה הוברר כי טעות נפלה כאן, האיש היה אדם פשוט, שבמראהו החיצוני דמה להרב מבריסק, אולם התלהבותו של ר' איסר זלמן לא פגה וכמו כן יראת הכבוד שלבש לכבוד האורח הגדול, הוא המשיך להתנהג כאילו הרב מבריסק הוא אורחו, הכניסו בכבוד גדול לביתו, הושיבו בראש השולחן ושאל ממנו ברגשי הכנעה וכבוד, במה אוכל לכבד את האורח החשוב? אולי יטול ידיו לסעודה ואם לאו באיזו שתיה יכבדו? האורח נדהם ונבוך, והתנצל בפני ר' איסר זלמן, חלילה לו לרבנו לטרוח בשבילי, מטרת ביקורי היא לבקש המלצה מאת מעלת כבוד תורתו, מאחר שעומד אני לנסוע בקרוב לחוץ לארץ כדי להשיא את בתי. תיכף ומיד ובכל יראת הכבוד נטל ר' איסר זלמן גליון נייר ועט, וערך מכתב חם ונלהב למען האיש.

כאשר עזב היהודי את הבית, עמד ר' איסר זלמן ללוותו וירד עמו את כל מדרגות ביתו עד לרחוב. וכשחזר, שאלוהו בני ביתו ותלמידיו בתמיהה כל כך למה? השיבם הצדיק, באמת מצות הכנסת אורחים מצוה גדולה היא, מצוות כיבוד אדם מישראל יקרה ו חשובה עד מאד, עד שמן הצדק היה להתנהג עם כל אדם מישראל, יהיה מי שיהיה כמו עם תלמיד חכם מופלג, כדרך שכיבד אברהם אבינו את אורחיו המלאכים בעת שחשבם לערבים, אלא מאי, המשיך ר' איסר זלמן ואמר, בעוונותינו הרבים נעשו המצוות מזולזלות בעינינו, ומתוך כך באים אנו לידי אפליה בין יהודי אחד למשנהו, אולם עכשיו כאשר סיבכה ההשגחה העליונה, והתכוננתי לקבל פני גאון הדור ולחלוק לו כבוד מלכים, ולו אף בטעות, האם עלי לחדול מן הכוונה הטהורה לקיים מצוות הכנסת אורחים בכל היהודים? האם עלי להפסיד את המעשה הטוב והראוי, אך ורק משום שהאורח הינו יהודי פשוט, זאת ועוד, מי יאמר שהוא אכן אדם פשוט? האם יודעים אנו להעריך כפי שצריך אדם מישראל, לבסוף הפטיר ואמר, אם קצבו בשמים שליהודי זה מגיע כבוד במידה גדושה כמו שמגיע להרב מבריסק, הרי בהכרח שסוף הכבוד הזה לבוא אליו.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ג' מרחשון

הרה"ק רבי ישראל מרוזין ב"ר שלום שכנא (תרי"א) הרה"ק רבי אליעזר מדויקוב ב"ר נפתלי צבי (תרכ"א)

הרה"ק רבי יהודה לייב מקאפוסט ב"ר מנחם מענדל בעל הצ"צ (תרכ"ז)

הרה"ק רבי עובדיה יוסף ב"ר יעקב (תשע"ד)

יום ראשון ד' מרחשון

הרה"ק רבי קלונימוס קלמיש מפיאסעצנא הי"ד ב"ר אלימלך (חובת התלמידים - תש"ד)

יום שלישי ו' מרחשון

הרה"ק רבי שלמה דוד יהושע הי"ד מסלונים ב"ר אברהם (תש"ד)

יום רביעי ז' מרחשון

הרה"ק רבי שמעון אשכנזי אב"ד דאבראמיל ב"ר אברהם (נחלת שמעון - תלמיד ה"חווה" - תקס"ד)

הרה"ק רבי יהודה צבי אייכנשטיין מראזאלא ב"ר משה מסאמבור (תר"ח)

הרה"ק רבי נתן דוד משידלובצי ב"ר ירחמיאל (תרכ"ו)

יום חמישי ח' מרחשון

הרה"ק רבי דוד מיאגליניצא ב"ר נתן (תקנ"א) הרה"ק רבי מרדכי טווערסקי מסקווירא ב"ר דוד (תר"פ)

יום שישי ט' מרחשון

רבי אשר בן יחיאל (הרא"ש - ה"א פ"ח) הרה"ק רבי אברהם משה ב"ר צבי מפשעווארסק (תקנ"ג)

הרה"ק רבי יוסף הלוי אוטנברג אב"ד קאזיווע (חתן העט"צ - תרי"ד)

הרה"ק רבי שמואל טייטלבוים מגורליץ ב"ר אלעזר ניסן (תרמ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודר" רמזים יוסף הרמ"ע על המצוות.

המפסיק ממשנתו (ב)

א) לכתחילה יחמיר בכל מה שאפשר שלא ידבר שום דיבור חול עד גמר לימודו בשעה שקבע ללימוד. (יוסף אומץ, [יוזפא] עמוד רס"ח)

ב) מותר להפסיק באמצע הלימוד להינפש, אם הוא צריך לכך, כדי שיוכל להמשיך ללימוד. (כבוד התורה, עמוד ל"ד, סעיף י"א)

ג) אין להפסיק באמצע הלימוד לדברים בטלים, אפילו בלשון הקודש. (כף החיים, או"ח סימן ר"ס, ס"ק כ"ח ע"א)

לע"נ

הרה"ק רבי עובדיה יוסף ב"ר יעקב נלבע"ג מרחשון תנצב"ה זכותו תגן עלינו ועכ"א

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

הרה"ק רבי ישראל מרוזין ב"ר שלום נלבע"ג מרחשון תנצב"ה זכותו תגן עלינו ועכ"א

פני עין חמד

יוצא לאור על ידי בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרָשַׁת נח - כְּחָה שֶׁל אַחָדוֹת

"וַנַּעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם פֶּן נִפְּוֹץ עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ" (בראשית יא, ד)

דורו עבד את ה' ואת הבעל. אך מכיוון שהיו מאוחדים- ניצחו במלחמה. דרשו רבותינו על הפסוק: "צָרוּר הַמָּר דּוֹדֵי לִי- בֵּין שְׁדֵי-יָלִין" (שיר השירים א, יג), בשעה שישראל צוררים ומלוכדים, **זוכים לחסות בין זרועותיו של הקב"ה**.

זאת היתה גם כוונת בלעם שאמר: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל- ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו" (במדבר כג, כא). דהיינו, **גם כשישראל עושים עבירה וחטא, עדיין ה' לא הביט און ביעקב משום "שה" אלקיו עמו ותרועת מלך בו**. בשל היותנו מאוחדים וקשורים- הקב"ה ימלוך עלינו. כל זה בהתחברות העם כפי שנאמר "וַיְהִי בִישְׂרָאֵל מֶלֶךְ בְּהַתְּאֶסֶף רָאשֵׁי עַם יִשְׂרָאֵל" (דברים לג, ה).

הגאון ר' מרדכי בנט זצ"ל ביאר את הפסוק: "כִּי יִפְּלֵא מִמֶּךָ דָּבָר לְמַשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין נֶגַע לְנֶגַע, דְּבַר רֵיבַת בְּשַׁעְרֶיךָ" (דברים יז, ח). אם אתה תוהה מדוע אומות העולם מפלים לרעה בין יהודי לגוי, מדוע דם יהודי הפקר בעיני העולם, "דְּבַר רֵיבַת בְּשַׁעְרֶיךָ" (דברים יז, ח). משום אותם דברי מריבות הקיימים בשעריך.

השנאת חינו השורר במחניך הם בעוכריך ומשמשים חלילה כחרב פיפיות נגדך. לכן עלינו להיות מאוחדים!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שְׁמֵי לַבַּיִת

שָׁנָה	כְּנִסְתֵי לַבַּיִת	צִמְתֵי לַבַּיִת	יְהוּדֵי מִצְרַיִם
19: 30	18: 51	17: 40	י"ג
19: 27	18: 48	17: 57	ט"ז
19: 28	18: 49	17: 58	מ"ב
19: 29	18: 49	17: 59	כ"ג

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב משואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים י.מ.ש. כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאנט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומר בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרור בן ימנה אילנה בת רוחמה משואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

עיקר מטרתם ומגמתם של אנשי דור הפלגה הייתה להגיע למטרה נכספת אחת כהגדרתם- **"נַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם"**, הם חיפשו גדולה, יוקרה וכבוד. ההתכנסות שלהם היא אינטרסנטית ואנוכית לצורך השגת גדולה וכיבוש, כפי שהם מעידים: **"נַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם"**. כאשר כל אחד חפץ לשבת על כיסא גבוה יותר מזולתו, מטרת האחדות הזו מובילה לפירוד. בהתחלה הם מתכנסים בשפה אחת כביכול, אך סופם מוכיח על תחילתם.

אף בצורה כזו של אחדות, מעלתה גדולה - כמבואר בילקוט שמעוני: "חֲבוּר עֲצָבִים אֲפָרִים הֵנַח לוֹ (הושע ד, יז). המילה עצבים מלמדת שהיו עובדים עבודה זרה, שכן דוד המלך ע"ה כבר אמר: **"עֲצָבֵיהֶם פָּסַף וְזָהַב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם"** (תהילים קטו, ד).

אבל הם היו מאוחדים, שכן נאמר חבור. רבי אומר: **"גדול השלום, שאפילו עובדים אליילים - ושלום ביניהם, כביכול אינו יכול לשלוט בהם"**. שנאמר: **"חבור עצבים אפרים הנח לו**. אבל משנחלקו, מהו אומר? חלק לבם עתה יאשמו" (הושע י, ב).

בימיו של אחאב, המקרא מחשיב אותו לאחד מגדולי המלכים החוטאים. הוא בנה מקדש לבעל ולאשרה. אשתו איזבל היתה צידונית. חמד את כרם נבות הזירעאלי, הרג אותו ואף לקח את כרמו. הגמרא (סנהדרין ק"ב ע"ב) דרשה את שמו באופן הבא: **אח- אח לשמיים ואב- אב לעבודה זרה**.

ולא זאת בלבד. אלא שרבותינו עוד דרשו: "דורו של אחאב כולם עובדי עבודת כוכבים היו, ועל ידי שלא היו בהם דלטורין (חטאים כלפי הכלל) היו יוצאין למלחמה ונוצחין" (ויקרא רבה כ"ו, ב). אליהו הנביא קורא לו: **"עֵכָר יִשְׂרָאֵל"** (מלכים א' יח, יז).

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

הצלחת דביר בן נלי רחל	לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי	לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב	
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל	

שואל ומשיב בהלכה - שבת - הכנת קפה - חלק ג'

האם מותר לערות מים רותחים מהמיחם בשבת על קפה נמס?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

קפה בטעמים - חלק מהרכיבים שבו עדיין לא התבשלו לגמרי. לכן אסור לערות מים רותחים מהמיחם, כיוון שבכך הוא מבשל את הרכיבים הללו. **מקורות:** ספר 'הליכות שבת' (עמוד רט). אותו הדין בקפה נמס פרווה של 'עלית', היות ומוסיפים תמציות טעם שאינן מבושלות וההוספה מתבצעת לאחר הקלייה והבישול של הקפה עצמו. לדעת בני אשכנז יש להחמיר אף בכלי שני מדין קלי הבישול.

קפה שחור שמעורב בו זנגוויל, חנוג'ל, ה'ל באופן שתבלינים אלה לא עברו קליה, אסור לערות עליו מים רותחים מכלי ראשון. אולם מותר לערות עליהם מכלי שני. **הערה:** לערות עליו מכלי ראשון- אסור וכמ"ש השו"ע (סימן שיח ס"י). אולם לתת אותו בכלי שני- מותר, היות ותבלינים אלו אינם בכלל 'קלי הבישול'. אולם דעת ה'משנה ברורה' (שיח ס"ק מב) להחמיר בתבלין בכלי שני מחשש לקלי הבישול.

לענין קפה עם ה'ל, כן הביא בספר 'מעין אומר' ח"ב (עמוד קצב) בשם הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל. בהערה הביא ששמע בשיעור מפי הראש"ל שיש להתיר היות והוא מעט ורובו קפה. ע"ש. כן הובא בספר 'אור ההלכה' (בישול הל"ו) שהראש"ל הגר"י יוסף הביא כן בשם אביו זצ"ל. נאמר לי שכיום תבלין ה'ל עובר קליה כדן הקפה. שוב ראיתי בספר 'כשרות למהדרין - שירי' ח"ב (עמוד קפג) שהביא בשם אאמו"ר שליט"א להקל בתבלינים מעין אלה בכלי שני, היות והם קשים ולא מתבשלים בקלות - ואין דינם כקלי הבישול.

קפה מגורען עובר תהליך ייבוש ובישול, לכן מותר מעיקר הדין לערות עליו מים רותחים. יש מחמירים בכלי שני. **הערה:** היות והם נמסים והופכים לנוזל. ראה 'משנה ברורה' (סימן שיח ס"ק לג, עא, ק). לענין אבקת שוקו, בחוברת הבד"ץ העדה החרדית (תשע"ז) פורסם שאבקה זו מכילה גם רכיבים שאינם מבושלים.

מלבין קפה (קופי מייט), יש בו תוספות שאינן מבושלות. יש להחמיר וליתנו בכלי שני.

קוביות סוכר, שמכניסים לתוך כוס תה, מותר בשבת לערבב את כוס התה בכפית במטרה להמיס את הסוכר. **מקורות:** שו"ת 'רב פעלים' ח"ג (או"ח סימן יד). ואף איסור 'מוליד' אין כאן היות והסוכר לא נהפך למשקה. ראה 'בן איש חי' ש"ש (יתרו אות יד). וע"ע שו"ת 'יביע אומר' ח"י (חאו"ח סימן כג).

חובות צריך לשלם

להלן סיפור מופלא ביותר, המעובד מתוך 'השגחה פרטית'. יש בו כדי להזהיר אותנו, עד כמה עלינו להישמר, שלא נישאר חלילה בעלי-חוב, כיוון שאין מנוחה בעולם העליון בגלל החוב. כאשר יש זכות מיוחדת לנפטר, מאפשרים לו בבית-דין של מעלה לרדת ולבקש מבני-משפחתו שישלמו עבורו את החוב.

הרה"ח ר' משה קליגר הי"ו מביתר סיפר: אמי נפטרה בשבת (פרשת בהעלותך ה'תש"פ). ההלוויה התקיימה במוצאי שבת קודש. ביום ראשון התעוררתי ממנוחת הצהריים בגלל כאבי שיניים איומים ונוראים עד שהרגשתי כי ראשי עומד להתפוצץ. "משה", אני שומע את אמא שלי ע"ה אומרת, "אתה הולך לישון רגוע? לי יש חוב אצל רופא שיניים!"

יצאתי מיד מהחדר לחפש את מספר הטלפון של רופא השיניים. ארבעה חודשים שכבה אמא שלי בבית הרפואה. בשבוע של הפטירה היא דיברה איתי על כספים שמונחים בבית וביקשה שנחלק אותם לצדקה. עוד הוסיפה וביקשה שאקח 200 שקלים מתוכם כדי לשלם את החוב לרופא השיניים.

הבנתי, שהיא באה אלי כי היא דיברה איתי וביקשה ממני ועדיין לא קיימתי את דבריה. אין מנוס, מוכרחים לטפל בעניין בזה הרגע. התקשרתי למשרד של הרופא וביקשתי אותו בדחיפות. הרופא עזב פציינט באמצע טיפול וענה לשיחה. ביקשתי ממנו, שיעיין ברשימות ויראה, אם קיים חוב של אמי, אלה קליגר ע"ה.

הרופא התפלא: "אמך היתה מסודרת ושילמה תמיד בזמן". ביקשתי ממנו לבדוק בכל זאת. לאחר שבדק הוא אמר: "כן, נותר חוב קטן של מאתיים שקלים". ביקשתי ממנו, שימחל לי על האיחור, ותיכף העניין יסודר. התקשרתי מיד לבני, הלומד בישיבה בשכונת 'בית ישראל'. ביקשתי שילווח 200 שקלים וילך למשרדו של הרופא, הממוקם סמוך לביהמ"ד של הרב דושינסקי, ברחוב שמואל הנביא בירושלים, וישלם מיד את החוב לרופא.

רבע שעה אחרי שהתעוררתי, כבר שולם החוב ב"ה. ראה זה פלא: כאבי השיניים נעלמו מיד ב"ה כלא היו. זכתה אימי הצדקנית שלמחרת פטירתה כבר דאגה מלמעלה לסלק את החוב הכספי שלה. תהא התעוררות זו לעילוי נשמתה, מרת אלה בת הרב זלמן חיים הומינר (אחיו של הרה"צ ר' שמואל הומינר זצ"ל מח"ס 'עבד המלך').

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב יהודה מודרן זצ"ל

הגאון הרב יהודה מודרן זצ"ל מסיגט - נולד ב-ח' טבת ה'תק"פ (1819) בפרשבורג. כבר בילדותו הצטיין בלימודו. הגאון רבי נפתלי הכהן שווארץ זצ"ל (אב"ד מאד) העיד על רבינו: כשהיה בן חמש שנים בלבד היה יכול ללמוד בעצמו היטב גמרא. כשהיה רבינו כבן שמונה הביאו אביו למרן ה'חת"ם סופר' ללמוד בישיבתו. היה הצעיר מבין תלמידיו ונעשה לאחד מחביבי תלמידיו. מחונן בכשרונות עצומים ובזכרון נפלא. כשהיה כבן עשר כבר ידע בעל פה חלקים גדולים משו"ע יורה דעה. בגיל עשר ירד אביו מנכסיו ונפטר כעבור כשנתיים, כשהוא משאיר את בנו יתום מחוסר כל. רבינו למד במשך עשר שנים בלי הפסק משנת ה'תקפ"ז (1826) עד שנת נישואיו בשנת ה'תקצ"ז (1836). יצק מים על ידי רבו מרן ה'חת"ס. בשנת ה'תקצ"ב (1831) לאחר נישואיו התיישב בעיר סיגט. כאשר היה רבינו אברך כבן עשרים וחמש שנים הרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא זיע"א העיד עליו אחרי שפלפל עם רבינו שעות ארוכות בחכמת הנסתר: 'הוא גדול גם כן בחכמת האמת'. יסד ישיבה שם. במשך חמישים ושש שנים, יום אחר יום לילה אחר לילה עד נשימתו האחרונה לא ביטל מלימוד התורה הקדושה אפילו רגע אחד.

עסק בתורה ועבודה לשם שמיים בנגלה ובנסתר בקדושה וטהרה. גדולי הדור העריצו את ספרי רבינו. ביניהם האדמו"ר הגה"ק רבי חיים הלברשטאם (אב"ד צאנז הדברי חיים) שהפליג לשבח את רבינו באשר לספרו 'זכרון שמואל' ואמר: **"מעטים הם בדורנו שיכולים לחבר ספר כזה"**. האדמו"ר ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים (ה'יטב לב' אב"ד סיגט) היה מעיין הרבה בספרו של רבינו. ברח מהכבוד ופרסום. סירב לקבל עליו את עול הרבנות. כבר בשנת ה'ת"ר (1939) הפציר בו הגה"ק האדמו"ר ר' חיים הגר מקאסוב (ה'תורת חיים זיע"א), שהיה רבה של כל הסביבה, וביקש שישימש רבינו לראב"ד בסיגט, אך רבינו סירב. בנוסף סירב מספר פעמים להצעות רבנות. עבר נסיונות רבים. שתי בנותיו נפטרו בחייו. אבל רבינו לא הפסיק מסדרו והמשיך בעבודתו ללמוד וללמד לאחרים. בשנותיו האחרונות, כאשר נחלש גופו הטהור, וכבר עלה לו בקושי רב, לא נמנע להשיב את דבר ה' לשואליו. נפטר ב-ד' חשוון ה'תרנ"ד (1893). חי כ-74 שנים. ציונו בסיגט.

אביו: הקצין איש אפרתי רבי ישעיה (היה תלמיד חכם, נגיד יחסן. מנכדי ה'תוספות יוט' וה'סמיכת חכמים'. בעל צדקה גדול. שימש כחבר בחברא קדישא' בפרשבורג). **אימו:** מרת בילא. **אשתו:** מרת חיה ראכיל (בת הגאון ר' שמואל זנוויל). **מרבתי:** הגאונים אביו, ר' ישעיה, מרן הרב משה סופר שרייבר ה'חתם סופר' (רבינו היה תלמידו המובהק), האדמו"ר ר' שלום רוקח מבעלז, האדמו"ר ר' יהושע רוקח מבעלז. **מתלמידיו:** הגאונים רבי שלמה לייב טאבאק זצ"ל (בעל ערך ש"י ראב"ד בסיגט. תלמידו המובהק), הגאון רבי נפתלי שווארץ (אב"ד מאד זצוק"ל ה'בית נפתלי'). **מספריו:** **יפרי העץ** - על התורה הקדושה • **זכרון שמואל** - על מסכת גיטין • **יד יהודה** - שו"ת על ארבעת חלקי שו"ע (החיבור נעלם בזמן מלחמת העולם) • **חידושים נוספים** שלא נמצאו על מסכת סוכה, סנהדרין, בבא מציעא, נדרים וגם על שו"ע חושן משפט.

○ יפר הגה"ק רבי חיים צבי מנהימר זצ"ל (מח"ס 'עין הבדולח' ואב"ד אונגוואר), שבתקופת לימודו בפרשבורג כאשר היה אז רבינו ילד בגיל חמש שנים בלבד, ביקר בעת ההיא גאון אחד. רבינו הלך אליו להיבחן על ידו. אמר לו הגאון, שילמד לפניו דף גמרא במס' ב"ק פרק הגוזל עצים. לפליאת אותו גאון הילד בן החמש למד את הדף כאחד הבחורים הגדולים. הגאון ההוא המליץ עליו, שעדיין לגאון ולתפארת.

בשנת ה'תקצ"א בזמן הקיץ כשהיה כבן 11 שנים בלבד חלה רבינו במחלה מסוכנת ל"ע והרופאים התייאשו ממצבו. באו מבני משפחתו לרבו הגאון ר' חיים משה סופר (ה'חת"ם סופר' זיע"א) וביקשו שיתפלל עליו. ה'חת"ס היה לומד אז הסוגיא של 'חוששין לזרע האב' (חולין ע"ט ע"א), ואמר: "הנער הזה משורשי הסמיכות חכמים וקיימא לן דחוששין לזרע האב על כן יהיה לו רפואה". ואכן בכוח התורה של רבו הגדול התרפא הילד באופן בלתי רגיל, והודו הרופאים, כי התרפא שלא כדרך הטבע.

לאחר מכן חזר לבית מדרשו של ה'חת"ס זיע"א והמשיך בלימוד הישיבה. בגמר זמן הקיץ עמדו התלמידים בכור המבחן לפני רבם על לימוד מסכת בבא-בתרא. באמצע הבחינה שאל אותם ה'חת"ס: "כמה פעמים נזכר שם של האמורא 'רבא' בכל המסכת?". לא היה מבין התלמידים מי ישיב תשובה ברורה בדבר.

אז קרא ה'חת"ס זיע"א לתלמידו הצעיר. רבינו השיב מיד תשובה קולעת, כאשר עבר דף אחר דף בעל פה ואמר להם את מספר הפעמים שנזכר שמו של רבא במסכת. חבריו תלמידי הישיבה ראו ותמהו על כוח זכרונו, והיה הדבר לפלא בעיניהם, שהרי היה חולה אנוש מוטל במשכב למשך שבועות רבים. עם כל זאת השלים את לימודו בתקופה קצרה, ובכך היה עדיף עליהם, שכן דפי הגמרא סדורים היו במוחו בעל פה.

פ עם אחת בא תלמיד חכם אחד לפני ה'חת"ס סופר לבקש ממנו הורמנא היתר הוראה. ה'חת"ס סופר אמר לתלמיד חכם, שיבחן את הילד היושב על ברכיו בשו"ע יורה דעה. התלמיד חכם ההוא לקח את השו"ע ובחן אותו. רבינו הרצה לפניו בע"פ את השו"ע בבקיות נפלאה. אמר הילד ה'ת"ח בדרך מליצה: "הנכם באים לבקש הורמנא מה'חת"ס סופר ואתם נבחנים בפנים, ואלו אני אמרתי בפניכם את השו"ע בע"פ. בוודאי מגיע לי הורמנא".

○ יפר הגה"ק ר' אשר אנשיל פאנעט זצ"ל אב"ד הידאלמאש (בספרו 'דברות אש'): בליל פטירת רבינו בשבת פרשת נח שנאמר בו 'איש צדיק תמים', ברגע הפטירה כבתה העששית בבית המדרש. סיפר האדמו"ר ר' יקותיאל יהודה גרינוואלד: "בבית מדרשו הדליקו ערב שבת נר גדול להאיר כל הלילה. בשעת יציאת נשמתו הנר כבה מעצמו. לפלא היה בעיני אנשים, אשר עמדו סביביו, כי בעת הסתלקותו היה קול רעש גדול קולות וברקים וארובות השמיים נפתחו. הגשם שטף עבר בזעף נורא, וניכר כי בשמיים בוכים על פטירת הצדיק.

גִּזְלַת מִקְטָרֵג בְּרֵאשׁ

בתמורה לעבודתו דרש ממנו תשלום פעוט של שלושה שקלים.

הדוד שליווה את סבי חיפש בכיס כסף כדי לשלם. אך למרבה הצער הבחין, כי אין עליו כסף קטן במזומן. הוא בדק גם בכיסים האחרים, אך לא היו לו באותה השעה שלושה שקלים כדי לשלם.

הדוד התנצל בפני הרצען והבטיח לו, כי בהמשך היום כשיהיה לו כסף קטן, הוא יבוא לשלם את החוב. הרצען הסכים לדבריו. הדוד יצא עם הסבא מהחנות והמשיך ללוות אותו עד שהגיעו לבית.

הדוד שכח מהחוב לגמרי! כך עברו ימים וחודשים ופרשת שלושת השקלים נשכחה ונעלמה לחלוטין. לאחר מספר חודשים הסבא נפטר. כעת הוא מסמן לנכדה בחלום על רצועת החגורה בפנים עצובות ושבורות...

מיד כששמע הדוד את סיפור החלום, הוא ביקש מהנכדה להתלוות אליו מיד אל חנותו של הרצען. לא חלף זמן רב והם נכנסו לחנות. הדוד ביקש ממנה לספר לסנדלר את כל פרטי החלום, והיא עשתה כדבריו.

לשמע הדברים הרצען התרגש מאוד מהמעשה ואמר: **"מדהים לראות כמה מקפידים בשמיים אפילו על חוב של שלושה שקלים בודדים. אני מוחל על כך, ובלבד שיהיה לסבא שלך מנוחה בעולם העליון"**.

המורה הודתה לסנדלר על דבריו, אך לא הסכימה לכך. היא הוציאה מכיסה שלושה שקלים ושילמה אותם לסנדלר. הדוד שנכח באותה השעה בחנות, ביקש את סליחתו על שלא שילם בזמן.

עוד באותו לילה, כשהמורה עלתה על יצועה, היא חולמת שוב פעם על הסבא. אלא שהפעם פניו היו מאירות ושמחות והוא אמר לה בזה הלשון:

"תודה רבה שגרמת נחת לנשמתו". היא התעוררה, אך הפעם כשחיוך גדול על פניה. היא הצליחה לעזור לסבא ולהביא אותו לשלווה ולמנוחה בעולם האמת.

המורה סיימה את סיפורה המרתק והוסיפה: **"אני מלמדת בסמינר בפתח-תקווה. סיפרתי את מה שאירע עם סבא שלי, לכל מי שאני מכירה על מנת שידעו כמה מקפידים בשמיים על כל שקל שלקחת מחברך"**.

הסבא לא היה אשם כלל וכלל בדבר. הדוד היה אמור לשלם את שלושת השקלים. אף על פי כן התביעה בבית-דין של מעלה היתה מהסבא.

מי יודע מהי הזכות העצומה שהירשו לו למעלה להגיע בחלום ולבקש על כך.

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך **'טוב לחסות בה'**. יש בו כדי ללמדנו, עד כמה עלינו להיזהר, שלא נהיה חייבים לזולת ואפילו כשמדובר בחוב פעוט.

עלינו לדעת, להפנים ולזכור את המסר, שאין ויתורים בשמיים. **אנו נידרש לשלם עבור כל חוב שאנחנו משאירים בעולם הזה.**

הרב מנחם שטיין שליט"א סיפר: ישנה מורה המלמדת בסמינר בפתח-תקווה. שמעתי ממנה מעשה מפעים, שאירע לה לפני תקופה קצרה.

בחלומה היא רואה את הסבא הצדיק שלה, ר' יובל יוסף ז"ל. הסבא נפטר באותה השנה. הוא נראה רזה וכחוש. פניו היו נפולות ושבורות.

הסבא התבונן בפניה, כשעצב רב ניכר מעיניו. הוא החזיק בידו רצועה של חגורה. **הוא סימן בידו על החגורה וניכר כי הוא ממש מתחנן לעזרה.**

המורה התעוררה בבהלה ולא הבינה- מה הסבא מבקש ממנה לעשות עבורו? היא תהתה על דבר החלום: **"מדוע החזיק סבא בידו רצועה של חגורה?"**

היא חשבה על עוד אלו דברים שהיו תמוהים בחלום: "מה המסר שסבא ביקש להעביר? מדוע הוא הגיע דווקא אלי ולא לאחר מבני המשפחה הקרובים יותר?"

היא הרגישה כי מדובר בחלום אמת. מעבירים לה מסר מהשמיים. הסבא אכן מתחנן לעזרה. היא החליטה לשתף את בני המשפחה.

היא התקשרה וסיפרה להם בפרוטרוט את דבר החלום. היא ביקשה מהם לחשוב, אם הם מבינים, במה מדובר ומה הסבא מבקש מהם.

כששמעו זאת הדודים, הם נבהלו עד עמקי נשמתם. הם סיפרו לה: בחודשים האחרונים לחיי הסבא, הוא חלה. גופו החל להצטמק, והוא רזה מיום ליום.

הסבא כל כך רָזָה, עד שהיו צריכים להדק לו את החגורה מאוד. הוא נהג להתפלל בקביעות בבית הכנסת המפורסם 'איצקוביץ' בבני ברק, בו מתקיימים מניינים כמעט בכל שעות ביממה.

בוקר אחד, כשליווה אחד מהדודים את הסבא להתפלל באיצקוביץ', הוא הבחין, כי המכנס שלבש הסבא עמד ליפול מגופו.

הוא נכנס אל אחד הסנדלרים, שהיתה לו חנות בסמוך לבית-הכנסת, לקח את החגורה של הסבא וביקש ממנו לעשות עוד מספר חורים נוספים בחגורה. הרצען עשה עוד חמישה חורים.

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין צ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חווה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל

הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי יזיז בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל אביבה בת איירין ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה לטיף בן פרחת ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה

ולד יחיאל בן יוסף ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל מאירה בת יפה ע"ה אביגדור בן ג'ולי ז"ל ר' שאול בן סילביה זצ"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל מרים בן אסתר ז"ל מרים בת שרה ע"ה אביבה לוי ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

נה

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת נח

- א ..... לפקוח עיניים - נראה כרעה ואינה אלא לטובתו.....
- ג ..... תמים היה - להניח את ה'חכמה' ולילך בתמימות.....
- ה ..... ונח מצא - ע"י האמונה יושפע עליו שפע הפרנסה וכל טוב.....
- ו ..... ואני תפילתי - כוחה של תפילה ובפרט כשהיא למען כבוד שמו.....
- ז ..... בעיני ה' - הזהירות בשמירת עיניים.....
- ט ..... ריח הניחוח - עיקר חשיבות האדם בעמידתו בנסיונות.....
- יא ..... בתר רישא אזיל - לקדש את ה'ראשית' וההתחלה ובפרט בתחילת השנה.....
- יד ..... עולם חסד יבנה - קיום העולם רק בזכות מידת החסד.....

פרשת נח

לפקוח עיניים – נראה כרעה ואינה אלא לטובתו

בפרשתן (ו י), 'וילד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת', הנה, לא זכה נח ללדת אותם עדי הגיעו לגיל חמש מאות שנה, כדכתיב (ה לב) 'ויהי נח בן חמש מאות שנה וילד...'. וכל המתבונן יתמה, מדוע נגזר על אותו צדיק שנאמר בו (ו א) 'כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה' להתהלך עירי חמש מאות שנה, והרי באותם הדורות כבר היו מולידים בהיותם בני שישים עד מאת שנה.

הדורות הולידו למאה שנה וזה לחמש מאות, אמר הקב"ה אם רשעים הם יאבדו במים ורע לצדיק זה, ואם צדיקים הם אמריח עליו לעשות תיבות הרבה, כבש את מעיינו ולא הוליד עד חמש מאות שנה כדי שלא יהא יפת הגדול שבבניו ראוי לעונשין לפני המבול'. נמצא שרק לעיני בשר ודם היה נראה שהקב"ה נוהג עמו במידת הדין, אבל עפ"י אמת לא היה כאן אלא הצלה לבניו שלא יספו במבול". ומכאן ילמד כל איש לעצמו, בהיותו תמה על ענייניו, והנהגת ה' עמו ברוח או בגשם, בפרנסה או בזש"ק, בנחת או בכריאות, מה קשה חלקי וחבלי - מדוע עלי להתנזר כל כך הרבה לישועתי הבוששת מלבוא... כי באמת כל ההמתנה והיחול אינם אלא לטובתו הגמורה², ובכוא העת יזכה

אמנם, המעיין בדברי רש"י יבין שאין כאן כל עונש, רק הכל היה לטובתו גרידא, וכדאיתא במדרש (בר"ר כו ב, הובא ברש"י), 'אמר רבי יודן, מה טעם כל

א. כיו"ב למדנו עוד, שהנה נח הצדיק יושב כשנה תמימה סגור ומסוגר בתיבה סגורה וחתומה, בו תרמוש כל חייתו יער, חיות טובות ורעות, ועליו להאכילם ולהשקותם במשך כל היום והלילה, והוא ממש כיושב ב'בית האסורים' כשהוא משמש ב'עבודות שירות', ולכאורה כיצד נשאר שלם בדעתו ושכלו... וכל אחד יחשוב לעצמו, כיצד היה נראה אחרי שנה תמימה כזאת, והרי את מיטב רופאי הנפשות (פסיכולוגים) היו צריכים להזעיק אליו, וכולי האי ואולי... אבל האמת תורה דרכה, כי כל זה אינו אלא בזמנים כתיקונם, לא כן גבי נח, שידע היטב שהמבול משתולל בחוצות, כל העולם טובע במים הזדונים, ותיבה חתומה זאת היא היא 'מגן ומושיע' עבורו, בוודאי היה שש ושמח בכל רגע על ש'זכה' להיות חתום ונעול תחת מסגר ובריח, וכל עבודתו ויגיעתו שמה היו לו למשיב נפש, בידעו כי רק כך תנצל נפשו... כיו"ב, יכירו בניו וידעו, כי כל מצב הנראה להם כ'בית האסורים' וקושי נורא, כל 'מסגר' ועמל אינו אלא לטובתם הגמורה, להצילם ממים הזדונים למען חיותם כהיום הזה בזה ובכא.

וכעניין הזה היה אומר הרה"ק רמ"ח סלאנים זי"ע מהמקובל בידי מזקני צפת אודות תלמידי ואנשי הרה"ק ה'בת עין' זי"ע שהיו מפורסמים בשלוות רוחם ורוגע מהלכם, מאחר שהיה הרה"ק מרבה לדבר על ליבם דיבורי אמונה ובטחון, כי האמונה הטהורה היא מביאה את אושר החיים בהשקט ושלווה בלא לכעוס ולהתקצף על הזולת או על עצמו...

ב. הטו נא אזניכם למעשה נפלא שסיפר מרא דעובדא ה"ה הרב צבי בערקאוויטש שליט"א, מיקירי קרתא בעיר אשדוד יצ"ו, לפני כשנה ומחצה עמד לקראת נישואי בתו הכלה תחי', ובעל כרחו נאלץ לנסוע לארה"ב לזכות נדיבי עם במצוות הכנסת כלה, שמא שם ימצא יישוב הגון לשאלת הגמ' 'כסף מנלך'... והתאכסן בבארא פארק, וסיכם עם 'דרייווער' (נהג) שהשכם בבוקר בשעה 5.30 יקח אותו ברכבו לוילאמסבורג מבית כנסת לרעהו, שם יעשה 'סיבוב' בין המתפללים, וכפי הנהוג יקבל הדרייווער בשכרו שליש מכל הסכום שהצליח לאסוף.

ואכן יצא ר' הערשל הנ"ל מפתח האכסניא והמתין בזמן הנקוב לדרייווער, אלא שאיחרו פעמי מרכבותיו... עובר רגע ועוד רגע ו'הילד' איננו... וכידוע שכל רגע שעובר הוא הפסד ממון ואבידה שאינה חוזרת (גם על 'מקצוע' שלו נאמר Time is money זמן שווה כסף)... וככה עברו יותר מעשרים דקות של תוחלת ממושכה וצפייה לשוא... וכבר החל יצרו לפעפע בקרבו – ראה, היום התחיל ברגל שמאל... עליך להתמלא כעס עצום על הדרייווער שלא עמד במילתו וגרם לך נזק כספי. אכן ר' הערשל רוח אחרת היתה עמו, נלבש והשליך על ה' יהבו, וגמר בדעתו שאין שום טעם לעמוד ברחוב העיר באפס מעש, מוטב יכנס לבית המדרש הסמוך לומר תהילים וה' יהא בעזרו.

נכנס לבית הכנסת 'מונקאטש' ופתח באמירת תהילים, לא עברו רגעים מועטים והנה ניגש אליו יהודי, הלה טפח על כתפיו ונתן לו חמש מאות דולר (כי הכיר בו שלא הגיע לארה"ב לעשות ביזנעס), המשיך ר' הערשל בשלו, כעבור זמן

ויראה בישועתו הגמורה, ואין לו אלא להמתין בסבלנות וכן מצינו בעניינו של יצחק אבינו (כה כ-כו), 'ויהי יצחק מתוך אמונה שלימה בישועת ה' כי תבוא'.
בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה אשתו... ויצחק

מה חזר היהודי ואמר לו, זה היום הנני זקוק לישועה גדולה, הרי לך שמי ושם אימי, אנא, המשך באמירת תהילים לזכותי ולהצלחתי, ואני כבר אתקשר אליך בהמשך היום להודיעך מה אירע בגורלי, השיב לו ר' הערשל, לא תצטרך לטרוח לחפש אותי, כי 'פה אשב' עד שתחזור לבשר בשורות טובות בעז"ה... ואכן ישב שם ואמר תהילים והתפלל שחרית ולמד. אחר כמה שעות התקשר אליו היהודי ושאלו איכה... ענה לו ר' הערשל, הוא אשר דברתי - באותו מקום שראיתני בבוקר, החזיר לו היהודי, המתן לי עוד שעה אחת ואבואה אליך.

משהגיע היהודי פתח לספר בהתרגשות עצומה, כי נקבע לו זמן למשפט ב'בית משפט' שבמאנהעטן, ולכן ביקש ממנו להתפלל להצלחתו. והנה כשהגיע לבית המשפט נוכח לראות כי ה'ליוער' (עו"ד) איננו, וחשש מאוד, כי דרכם של השופטים דשם להקפיד מאוד על מי שמגיע לדין בלא סגור, משום שנראה בעיניהם שהוא מזלזל בכבוד בית המשפט ובמערכת החק והצדק... ומחמירים בדינו, הלה ניסה להתקשר לעו"ד אך בשום אופן לא הצליח 'לתפוס' אותו, ולא ידע מה לעשות, עד שהגיע הרגע בו נקבע שעליו להיכנס לאולם הדיונים, ונכנס בפיק ברכיים. שאלו השופט 'מה יש לך לומר להגנתך', ואמר מה שאמר, וראה זה פלא, אחר מחשבה 'פסק' השופט, כי עצם הגעת 'הנתבע' בלא עו"ד מוכיחה שהוא בטוח בצדקתו ובאמיתות טענותיו, עד שלא ראה שום צורך לבקש 'עזרה וסעד'... ואין לך ראייה גדולה מזו כי הוא דובר אמת... ובמהרה סיים את הדיון כשהוא מוציאו זכאי לגמרי, והיה זה כמעט מחוץ לגדר הטבע, שאפילו לא 'חלם' על פס"ד שכזה, אלא סבר שבמקרה הטוב ביותר יקבע השופט דיון נוסף ושם יגיעו ל'פשרה'.

אלא שלאחר מעשה התקשר העו"ד, וכולו נבוך ונכלם, והתנצל שזה לו ארבעים שנה בעבודתו, מעולם לא אירע לו שיאחר לקום ממיטתו, ושאלו מה היו תוצאות הדין, סיפר לו היהודי מה שאמר השופט ושהוציאו זכאי, בתחילה לא האמין לו העו"ד, כי מעולם לא נשמע בבתי המשפט בארה"ב 'סברא' נפלאה כזו, אדרבה, תמיד הם מחמירים בעונשו של מי שלא הביא עו"ד, ואמר לו שככל הנראה 'השתגע', נענה לו הלה תיכף הנני שולח לך את ה'פרוטוקול' ותראה בעיניך, סיים היהודי את סיפורו ואמר לר' הערשל, לפני כשעה לא הייתי יכול לדבר מרוב התרגשות וסערת הלב על הנס שאירע לי, עתה קח לך 'בשכרך' את סכום המעות שהייתי אמור לתת לעו"ד סך חמשת אלפי דולר... לאחמ"כ שאלו מהי מטרת ביאתו לארה"ב, וגילה ר' הערשל שעומד להשיא את בתו והמצב לא פשוט, היהודי בירר את שמו ומקום מגוריו, ואימתי נקבע זמן החתונה, והודיעו כי יעמוד עמו 'בקשר' ביום החתונה (כי רצה לברר שאכן יש 'כלה'...), וביום החתונה הגיע אליו שליח של אותו אחד עם צרור (מעטפה) מזומנים מכובד...

אחר הדברים האלה התקשר הדרייווער לר' הערשל להתנצל על אי ביאתו, ואמר לו שמעולם לא היתה אצל תקלה כזו (ממש באותו לשון שאמר העו"ד), ולאות פיוס יקח אותו ביום המחרת בחינם...

ועתה עמדו והתבוננו נפלאות ההשגחה העליונה כיצד הרעה עצמה אינה אלא טובה, והיאך הקב"ה מסבב כל הסיבות, שאילו היה הדרייווער מגיע בזמן אזי היה נוסע עמו ר' הערשל למחוז חפצו ומכתת רגליו ומשתכר ב... ודייקא מחמת שלא הגיע - זכה ר' הערשל בחמש מאות דולר ובעוד חמשת אלפים ובעוד 'מעטפה' (וגם חסך שלישי מהרווחים של היום שלמחרת)... כמו כן רק משום שאותו עו"ד המשיך 'להתהפך' במיטתו בשינה עמוקה יצא היהודי זכאי בדינו, וזכו לראות בחסדי השי"ת המפיל תרדמה על עו"ד ועל דרייווער בכדי להושיע שני יהודים מצרתם... זאת ועוד, מפלאי ההשגחה שסיבב א-ל נורא עלילה שאותו יהודי העומד למשפט יראה את ר' הערשל באמירת תהילים, ויתן לו צדקה הגונה ויבקש ממנו שיתפלל להצלחתו - בכדי להביא עליו את הטובה ואת הברכה.

ג. ומענין לענין נציגה נא מעשה שהיה המלמד אותנו דעת, כי הזהירות ושמירת האדם את עצמו - בשעה שקה לו הדבר, תגלגל עליו אורה ורחמים, סיפר האברך הרב א.ק. מעי"ת אלעד יצ"ו, מעשה נס ופלא שאירע בביתו זה לפני כמה ימים, עש"ק פרשת בראשית תשפ"ב.

באותו שבוע פגעה אחת בנות ביתו פגיעה קשה וכואבת, הנפגעת החרישה במסירות נפש, וגם לא סיפרה לאיש מאומה מאשר אירע עמה, כך החזיקה מעמד עד יום שישי בבוקרו של יום, ויהי ביום השישי בהיות הבוקר, הרגישה שיותר איננה מסוגלת לשאת את המשא בגפה, והחליטה 'להוציאו לאור', ולספר את הנעשה אולי ירווח לה במעט,

אחר' (להלן ל כד), אך הקב"ה לא נתן לה את בנימין עד כעבור כמה שנים. וכל זה היה מצד הנהגת רחמים גמורים. תדע, דאיתא בתרגום שני (אסתר ג ג) שהקב"ה 'שמר' שלא יוולד בנימין עד הכנס יעקב לארץ ישראל - לאחר שכבר נפגש יעקב עם אחיו עשו, וכך יינצל בנימין שלא יצטרך להשתחוות לאותו רשע ורק בזכות זה נבנה בית המקדש בחלקו של בנימין (ולא אצל שאר אחיו). נמצא שאיחור לידת בנימין היה אך ורק לטובה - שיבנה בית המקדש בחלקו.

תמים היה - להניח את ה'חכמה' ולילך בתמימות

בפרשתן (ו ט), 'נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלוקים התהלך נח', וכתב ה'בעל הטורים' כי סופי התיבות של האלוקים התהלך נח הוא 'חכם', וביאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע שבא הכתוב לספר בשבחו של נח, שהגם שהיה 'חכם' שאין כמוהו, אך את האלוקים התהלך נח בתמימות שהיא העיקר בעבודת השי"ת, והיא 'החכמה הגדולה אחר כל

בן ששים שנה בלדת אותם', והנה, לעין הרואה נראה הדבר שהקב"ה נהג עמו במידת ה'דין', שהרי לא נולדו לו בנוי רק אחר עשרים שנות ציפיה, אך באמת אם אך נפקח עינינו - ולא נביט בראיית בני האדם שאינם אלא 'קצרי רואי', נמצא שאין כאן אלא 'רחמים' פשוטים ומגולים, שהרי מנין 'ארבע מאות שנים' של גלות מצרים החלו להמנות מעת אשר הוליד אברהם את יצחק בנו, ואילו בפועל החל ה'שעבוד' בעבודת פרך רק משמת האחרון שבבני יעקב, הוא לוי שמת האחרון שבשבטים (שעור חי במצרים עצמה צ"ד שנים), כדכתיב (שמות א ו) 'וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא' (ועיין בסדר עולם רבה פ"ג), ולפי זה נמצא שכ' שנים אלו שאיחרו את לידתו של יעקב איחרו גם כן ממילא את לידת השבטים ואף את מיתתם, ובוזה נפחתו עשרים שנים משנות 'שעבוד מצרים' הקשות".

ביוצא בזה מצינו אצל רחל אמנו שבעת לידתה את בנה יוסף, העתירה בתפילה 'יוסף לי ה' בן

וכמעט שלא פצתה את פיה עד שברגע האחרון נזכרה בסדרת השיעורים אשר לומדת ועוסקת בקביעות בספרי 'שמירת הלשון', ובלמה את פיה בגבורת נפש...

לא עברה מחצית השעה, ונכנסה למטבח ביתה, ולנגד עיניה נגלה מחזה מזעזע, כי זה לפני כמה חדשים קנו לצורך חיתוך הבשר וכיו"ב סכינים חדים עד אימה, ולכן הם משמרים את הסכינים ממגע ידי התינוקות עד חרמה, ובאותו היום הצליח קטן בן שנה ומחצה לדלג ולטפס וכבר שיחק בסכין בפיו ובלשונו - כשהוא מנסה למצוא בו טעם מתוק וכיו"ב, ונזעזעה עד עמקי לבה, ואך בנס ופלא הצליחה מבחוץ לשמור על קור רוח ובשלווה והשקט בקשה מהתינוק שיפתח את פיו כשכל איברהיה נקשן דא לדא - הוציאה את הסכין ומצאה פיו ולשונו שלמים ללא כל כחל ושרק, חתך ופצע... אז נזכרה כי היא שמרה על לשונה והקב"ה שמר על לשון בנה הקטן...

ד. פעם שאל הגאון רבי יחזקאל אברהמסקי זצוק"ל את הגרי"ז מבריסק זצוק"ל (שהיה מחמיר לענין צאת השבת וכיו"ב, כשיטת רבינו תם) היאך אפשר להבין את שיטת 'רבינו תם' בענין 'צאת הכוכבים', הרי אם נביט השמימה ניווכח לראות שהשמש שקעה זה מכבר, והיאך אפשר לומר שעדיין יום בזה השעה, ענהו הגרי"ז 'אין מביטים בשמים בכדי לקבוע את המציאות, אלא ב'שולחן ערוך', ואם שם נכתב שעדיין יום, עדיין יום הוא'. כמו כן לענייננו, בשעה שבאים ייסורים והסתרות ח"ו על האדם, לא יביט על הנראה לו בעיני בשר כי הכל 'צרות צרורות', אלא יביט ב'תורה' האומרת לאדם, כי באמת אין זו צרה כלל, אלא גם 'כי אשב בחושך ה' אור לי' (מיכה ז ח).

סיפר הרה"ק הרבי רבי העניך מאלכסנדר זי"ע, שבשנות ילדותו כשלימד ה'מלמד' את פסוקי החומש, נתפסה פעם מחשבתו על דא ועל הא והוציא עיניו מהחומש, כראות זאת המלמד גער בו ואף היכהו על לחיו, באמרו, אם תביט בפנים החומש לא תוכה כלל. לימים סיפר הרבי רבי העניך עובדא זו בסיימו למען ידעו דורותיכם - כי כל יהודי באשר הוא, כשיתבונן 'בפנים' - בתוך הצרות וההסתרות דעדו עליו לראות שם את ה', שוב לא יוכה, כי יראה שהכל רחמים רבים וחסדים מגולים.

ה. ועוד, שהנה כתב רש"י (כה ל) שקיצר הקב"ה חמש שנים משנותיו של אברהם אבינו, בכדי שלא יראה את עשו בן בנו יוצא לתרבות רעה, שהרי הבטיחו הקב"ה שיהיה לו 'שיבה טובה' (טו טו), ומעתה אילו היה יצחק מוליד את עשו מקודם לכן אזי היו מתקצרים יותר שנותיו של אברהם, והתברר למפרע על שהיה זה לטובה שלא יהיו לו בנים עד שישים שנה...

ולכאורה צ"ב, מה עניין ומעלה יש באותם עשרים שנה שנגזר המבול קודם שנולדו בנים לנח עד שרצו הנשיאים להביא 'קרבן' כנגדם.

וביארנו באופן נורא, כי הנה הקב"ה אמר לו לנח להתחיל לעסוק בבניין התיבה מאה ועשרים שנה קודם המבול, והיה זה עשרים שנה קודם שהתחיל להעמיד תולדותיו, נמצא שעשרים שנה הראשונות בנה נח את התיבה מתוך ידיעה ברורה כי אינו עושה זאת בעבור עצמו... שהרי הקב"ה חפץ להשאיר זכר לעולם שממנו יהא בנינו מחדש, ובוודאי לא יהא זה ממני שהרי הנני הולך עירי... והגם שאמר לו הקב"ה 'כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה', מכל מקום כך נגזר מכבשי דרחמנא שעלי לבנות תיבה עבור איש אחר (שאינו צדיק)... ובכל זאת התהלך נח בתמימות מבלי להרהר אחר מידותיו של הקב"ה, ועשרים שנה עמד בגבורה בנסיון המר הלזה, ואם כן 'בדין' הוא שזכרון עשרים שנה אלו יעמוד לדורות למען נתבונן בדרכי אבות, כי אין לך מידה משובחת יותר מהחזיק בתמימות

החכמות... והוסיף לרמוז זאת גם בהא דכתיב (משלי י ט) 'הולך בתם ילך בטח', שאף כאן נרמז 'חכם' בסופי התיבות, כי 'אחר כל החכמות העיקר הוא הולך בתם ילך בטח', לעיזוב כל 'החכמות' ולבטוח בתמימות בהקב"ה.

והנה מצינו ב'קרבנות הנשיאים' בחנוכת המזבח, שהם הביאו 'קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל' וגו' (במדבר ז יג), והביא רש"י מה שדרש רבי משה הדרשן, וז"ל, קערת כסף, מנין אותיותיו בנימטריא תתק"ל (930) כנגד שנותיו של אדם הראשון. שלשים ומאה משקלה, על שם שכשהעמיד תולדות לקיום העולם בן מאה ושלשים שנה היה וכו'. מזרק אחד כסף, בנימטריה תק"כ (520), על שם נח שהעמיד תולדות בן ת"ק שנה, ועל שם עשרים שנה שנגזרה גזרת המבול קודם תולדותיו [כלומר שאת בניו הוליד בהיותו בן חמש מאות שנה - מאה שנה לפני המבול, שאז היה נח בן שש מאות שנה, והרי בנה את התיבה במשך מאה ועשרים שנה, ובע"כ שהחל בבניית התיבה עשרים שנה בטרם נולדו צאצאיו], עכ"ל,

1. וכמו שהיה אומר הרה"ק רבי שלומק'ה מזוועהיל זי"ע, שלמה המלך היה חכם העולם (מלכים א' ה יא) ואעפ"כ הוא עצמו אמר (קהלת ב ט) 'אף חכמתי עמדה לי, וראשי תיבות של אף הוא אמונה פשוטה, כלומר שמה ש'עמד' לו היה האמונה פשוטה שהיא מעל כל החכמה שבעולם.

מובא בגמ' (סוכה גג) ששלמה המלך ראה את מלאך המוות כשהוא עצוב, שאלו שלמה לפשר הדבר, והשיב לו כי נגזר מן השמים שצריך הוא 'לקחת' ולהמית את שני סופרי המלך אליחורף ואחיה, מיד קרא שלמה לשדים ואמר להם שיטלו עימם את שני אלו ויביאו אותם אל העיר לוז, שם אין שליטה למלאך המוות, אך כאשר הגיעו לשערי העיר תפסם מלך המוות ונטל את נשמתם. למחרת שוב הופיע לפני שלמה כשהוא שמח, חזר שלמה ושאלו על כך, והשיב, כי נגזר עליו להמית אותם דווקא באותו מקום ששלחת אותם לשם, 'מיד פתח שלמה ואמר רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה לאתר דמיתבעי תמן מובילין יתיה' - רגלי האדם הם ה'ערבים' שיתקיים בו גזר דינו, שהם מוליכים אותו למקום שמתבקש הוא למסור נפשו שם [ולאפוקי מאותה דעה נפסדת וכוזבת האומרת שפלוגי נהרג כי עבר את הכביש (road) ופגע בו רכב, אלא אדרבה, מאחר שנגזר עליו להיהרג בתאונה על כן רגליו הוליכו אותו למקום ההוא].

ולכאורה הדברים מוקשים בתרתי. א. לאיזה צורך נגלה מלאך המוות לשלמה כשהוא שמח לאחר שכבר המית את שני הסופרים, התינוח בפעם הראשונה הגיע לפני שלמה בכדי שהוא 'יעשה במקומו את העבודה' להעבירם לפתח לוז, אך מה הטעם לחזור ולהופיע כשהוא שמח. ב. מהו שאמר שלמה רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה, וכי הלכו הם ברגליהם, והלא השדים נשאו אותם במרומים. אלא ביאורו, שמלאך המוות בא להתגרות בשלמה ולהפיל את רוחו בקרבו, כשטען בפניו, אתה אשם במיתתם, כי אלמלא ציוות להעביר אותם ללוז הרי היו נשארים במקומם ולא הייתי יכול להמיתם... ואכן הבין היטב שלמה המלך את כוונתו ומיד פתח ואמר רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה, אין לזה שום שייכות אלי, אלא שכך נגזר עליהם מן השמים, ואילו לא הייתי מורה כן לשדים אזי היו הם עצמם הולכים ברגליהם לשם, כי רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה... ואל תבלבל דעתי בספקות אלא אני בתומי אלך באמונה פשוטה ותמימה.

לשון 'מוזנות', וכדכתיב (תהלים קיא ה) 'טרף נתן ליראיו'. אלא, כי לכאורה קשה מה חטאה היונה 'שנודמן לה עלה מר' - וברבים מאתנו השואלים וכי מה חטאתי שפרנסתי באה לי בקושי ומרירות גדול כל כך, לזה פירש 'טרף לשון חטף', וכמו שאמרו חז"ל (ברכות סד.) 'הדוחק את השעה שעה דוחקתו', דמפני שחטפה היונה ודחקה את השעה - מחוסר אמונה בה' שיומין לה מאבלה בעתה הראוי לה, לכן נודמן לה עלה מר ולא מתוק^ז, אך המאמין וסובל הכל יומתק לו כל ענייניו, בפרנסתו^ח ושאר צרכיו^ט.

בחבל האמונה גם בשעת 'הסתר' שאי אפשר להבין את הנהגת השי"ת^ז.

ונח מצא - ע"י האמונה יושפע עליו שפע הפרנסה וכל טוב בפרשתו (ח יא), 'והנה עלה זית טרף בפיה' ופירש"י 'טרף - חטף, ומדרש אנדה לשון מזון... אמרה יונה לפני הקב"ה יהיו מוזנותי מרורים בזית בידו של הקב"ה ואל יהיו מתוקין כדבש ביד בשר ודם'. כתב הרה"ק ה'דברי ישראל' ז"ע, שלכאורה יש להקשות מדוע לא פירש רש"י שלפי פשוטו תיבת 'טרף' הוא

ז. מאמר נורא אמר הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב ז"ע על דברי חז"ל הנודעים (תוי"כ ריש פר' בהר) 'מה עניין שמיטה אצל הר סיני', שהנה יסודה של מצות שמיטה היא האמונה בבוא ית"ש, ש'איש האדמה' שכל חיותו ופרנסתו היא מן השדה שובת ממלאכתו שנה תמימה מבלי לדעת 'מאין נאכל' אלא שמאמין בחי העולמים, אמנם בהר סיני זכו ישראל לגילויים נפלאים, שנבקעו ז' רקיעים וראו שאין עוד מלבדו, ומדרגת האמונה גבוהה היא יותר מכל אותם 'השגות', על כן אמרו חז"ל, מה עניין שמיטה שהיא מדרגה גדולה יותר להר סיני שהיא מדרגה קטנה ממנה... ח. כיו"ב אומרים משם הרה"ק מקאצק ז"ע על דברי המשנה (ב"מ י.) 'ראה את המציאה ונפל עליה, ובא אחר והחזיק בה, זה שהחזיק בה זכה בה', וביאר הרה"ק ש'לא קנה' מאחר שעשה השתדלות יתירה באופן שאיבד את כל שפיות דעתו מחמתה - עד שהסתער ו'נפל' על המציאה, ואילו הדרך הישרה שיבור לו האדם - שילך בנחת אל ה'מציאה' ויטלנה בלא שום פחד שמא אחר יקדמנו, שהרי אם נקצב לו הדבר מן שמיא הרי הוא ממילא יגיע לידו, וכן בכל עניני הפרנסה - לא יעסוק בצרכי פרנסתו אלא כפי חובת ההשתדלות ותו לא, אז יזכה לקנות את המציאה. וכך היה הרה"ק מנעשכ"ז ז"ע מבאר את דברי חז"ל (קידושין פב.) 'הריעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי' שדייקא משום שהרעותי את מעשי עשיתי מעשה רע בריבוי ההשתדלות וחסרון האמונה, דייקא בגלל זאת קפחתי את פרנסתי (תולדות יצחק ליקוטי הש"ס קידושין). לאידך, כפי מיעוט השתדלותו כן תרבה פרנסתו, כדמצינו לה'עב"ץ' (בביאורו לאבות ג ו) שהממעט בעסקים יאכל וישבע, והרודף אחריהם כל היום וכל הלילה יחסר לחמו. בהראותו כי בוטח הוא ב'השתדלותו' ולא בבוא עולם.

כה ביאר הרה"ק מרוז"ן (עירין קדישין השלם, ח"ב עמו' תמא) בדברי הגמרא הנ"ל, וז"ל, דיודע, דחסרון הפרנסה בא מחסרון אמונה ובטחון בהשי"ת שהוא לבדו עשה ועושה לכל המעשים ומבין אל כל מעשיהם, ולפעמים נדמה להאדם שאם היה עושה מעשה זו או היה הולך בדרך זה היה מרוויח ממון, ומיצר על זה שלא עשה כן. ובזה תולה הדבר בעצמו ולא בהשגחות השי"ת שלו נתכנו עלילות, וזהו כוונת המשנה, שהרעותי את מעשי שנדמה לו שהרע לעשות - שאם היה עושה מעשה אחר היה מרויח, וע"כ קפחתי פרנסתי שאינו תולה שהכל וכל מעשה בנ"א בהשגחת השי"ת.

ט. הנה נאמר (ז כג) 'וישאר אך נח', והביא רש"י מדברי חז"ל שדרשו מה שנאמר 'אך' - שאיחר מוזנות לארי והכישו, ופירש בזה הרה"ק ה'אמרי אמת' ז"ע (הובא בליקוטי יהודה החדש), על פי מה דאיתא בספה"ק שלחיות יש דעת יותר מלבהמות, והיינו משום שאמרו חז"ל (ר"ה יא.) שכל מעשה בראשית לדעתן נבראו, והבהמות בחרו שיגיע להם מוזנותיהם דרך האדם - הבעלים שלהם, אכן החיות רצו לקבל מוזנותיהן מידי של הקב"ה [וכדכתיב (תהלים קד כא) 'הכפירים שואגים לטרף ולבקש מא-ל אכלם'], ובזה ניכר הדעת והחכמה שיש בחיות הארץ יותר מן הבהמות, שהם השכילו להבין מהי הדרך הטובה שעל ידה יתפרנסו. והנה בהיותם בתיבה נהפך הגלגל על כל החיות, ששוב לא הגיע להם מוזנותיהם באופן ישר מהקב"ה אלא נח הוא זן וכלכל את כל הנבראים, ונהיה עליהם כבעל הבית, וחרה הדבר מאוד לארי מלך החיות על כן נשך את נח. לדידן יאמר אל נא נהיה 'בהמות'... אלא לכל הפחות שיהא בנו את חכמת החיות לרצות ולהשתדל תמיד להשיג את המוזנות מידו הרחבה והמלאה, ולא 'לרוץ' אחר בשר ודם... י. ביסוד הדברים כתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' ז"ע (ד"ה יובא) בשם הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב ז"ע לבאר במה שנאמר (ז ז) 'ויבוא נח... מפני מי המבול', ופירש רש"י, 'אף נח מקטני אמנה, היה מאמין ואינו מאמין שיבוא

באר הפרשה - פרשת נח

אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו, ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני שנה תמימים שנים ליום עולה תמיד, את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, בהקדם מה ששמע מהרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע לפרש במה שאמרו (זח"ג ז): 'ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים', כי עבודת ה' ביראה ובאהבה מתוך התלהבות זו היא כביכול 'פרנסתו' של הקב"ה, 'כי השעשועין ותענוג שמקבל ית' מעבודתו זה נקרא אצלו פרנסה, ועפ"ז מפרש שעל כך אמר הכתוב את קרבני לחמי - היינו ה'פרנסה' שלי תשמרו להקריב לי על ידי 'לאשי' - באש ההתלהבות.

ומוסרף ה'תורי זהב' בזה"ל, דרוב המוני עם אינם משגיחים על תפלתם שיהיה בכוונה כל השנה,

ואני תפילתי - כוחה של תפילה ובפרט כשהיא למען כבוד שמו

בפרשתן (ו יח), 'ובאת אל התיבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך', ביאר בה הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע (תורת המגיד פר' נח) כי כל מהותו של אדם תלויה בתפילה, כי ה'תיבה' מרמזת על תיבת התפילה, והכתוב מצווה ואומר ואת אל התיבה בא עם כל הכוח והכוונה אל תיבת התפילה, מתוך ידיעה אשר אתה - חיך, וחיי בניך ואשתך ונשי בניך כל אלה נמצאים כעת אתך כי בכוח תפילתך תוכל להשפיע להם חיים וברכה. על כן יתפלל אל ה' בכל לבו וימלאו כל משאלותיו².

וכך כתב בספה"ק 'תורי זהב' (פנחס ד"ה צו) לבאר מה שנאמר (שם כח ב-ד) 'צו את בני ישראל ואמרת

המבול ולא נכנס לתיבה עד שדחקוהו המים', והקושיא נודעת, כיצד אפשר לומר על נח שהיה 'צדיק תמים' שהוא מקטני אמנה ח"ו. ומבאר כי 'אמונה' הוא גם מלשון המשכה וגידול, וכמו שנאמר (אסתר ב ז) 'ויהי אומן את הדסה', וכלשונו, 'כי באמונה יש כח זה, שע"י האמונה יומשך הדבר הזה ממקורו ויבוא, היינו ע"י שהוא מאמין בהש"ת ובוטח בו באמונה שלימה על שום איזה דבר אז נמשך הדבר ההוא ובא בשלימות', ועל כן לא רצה נח להאמין באמונה שלימה שיבוא המבול מים לשחת על הארץ שמה יגרום ע"י אמונתו שאכן יהיה המבול, וזהו שכתב רש"י 'מאמין ואינו מאמין', כי מצד אחד היה מאמין בשלימות בכל דברי הקב"ה, אך 'אינו מאמין' שהתיירא להאמין בדבר הזה פן יגרום על ידי אמונתו להמשיך את המבול.

וכך פירש הרה"ק ה'צמח צדיק' זי"ע בכתוב בריש פרשתן (ו ט) 'את האלוקים התהלך נח', בהקדם מה שמבאר בלשון הכתוב (תהילים קטז ג) 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא', וז"ל, דמי שיש עליו ח"ו השראת הדינים - העצה לזה שיאמר תמיד כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, כי הדינים הם רק לבוש (ר"ל, כיסוי הנראה בחוץ כעין בגד לגוף) ובפנימיות הם רחמים לטובת האדם, ועי"ז גם מן השמים מסכימים לטובה, כי מאתו לא תצא הרעות, עכ"ל, והנה 'כוס' בגימטריא 'א-ל-הים' (86) הרומז למידת הדין, והאומר גם בשעה קשה כזו שאין זה אלא 'ישועות אשא' - שהכל בא עליו רק בכדי להביאו לידי הישועה, זוכה ומתקיים בו 'ובשם הוי"ה' - מידת הרחמים 'אקרא'. כיו"ב, נרמז גם כאן 'את האלוקים התהלך נח' - שגם בשעה שהיה עליו מידת הדין בחי' אלוקים, התהלך נח באמונתו שהכל לטובה ולמנוחה, ועי"ז זכה אכן ל'נח' - מנוחת שלום השקט ובטח.

יא. עפ"י ביאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע בלשון הכתוב (ו ט) 'מהעוף למינהו', ש'העוף' מרמז על המחשבה הפורחת לאדם בתוך תיבות התפילה, והיא 'למינהו' - ממין עסקיו וענייניו קודם התפילה, שאם עסק בתורה ועבודה הרי המחשבות שבשעת התפילה הם 'באותו המין' והעניין, מחשבות קדושות וטהורות, אכן אם קודם התפילה היה משוקע בהבלי עולם הזה אזי עולים בלבו בשעת התפילה מחשבות זרות' רח"ל, ומסיים והוא בדוק ומנוסה וברור למבין.

יב. ודע, כי כל יהודי באשר הוא יכול 'לשדד מערכות' בתפילתו ולפעול גדולות ונצורות. וכך הביא הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע בשם הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע לבאר במה שאמרו חז"ל (בר"ר לב ו, הובא ברש"י ז ז) על נח שהיה 'מאמין ואינו מאמין', שהכוונה שהיה 'מאמין' בהקב"ה 'ואינו מאמין' בעצמו שיש בכוחו לבטל את הגזירה. הוסיף ה'דברי שמואל' לבאר ביתר שאת, כי באמת מחשבה זו יש בה חסרון גם באמונה בהקב"ה, שהרי אין סוף לגדלותו ית', ובאמת גם עבודת הצדיקים ואפילו האבות הקדושים אין לה ערך לפי גדולתו, אלא שהקב"ה מקבל באהבה את תפילתם, ובאותה מידה הוא 'משוה קטן כגדול', ומקבל באהבה גם תפילת כל יהודי 'פשוט', ומסיים הרה"ק בזה"ל, ומכח אמונה זו יכול כל יהודי להפוך ולבטל גזירות בתפילתו.

שבשמים כל אלה עשה לא למעננו, כי אם למען שמך הגדול.

והנה בפרשת שלח התפלל משה רבינו (במדבר יד יג) 'ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים וגו', ואמרו הגוים אשר שמעו את שמעך לאמר מבלתי יכולת ה' להביא את העם הזה וגו', ועתה יגדל נא כוח ה' כאשר דברת לאמר, ה' ארך אפיים ורב חסד וגו', סלח נא לעוון העם הזה, ויאמר ה' סלחתי כדברך, וברש"י, 'סלחתי כדברך - בשביל מה שאמרת פן יאמרו מבלתי יכולת ה'". מכאן היה הגה"ק מטשעבין זצוק"ל מדייק כי המתפלל למען כבוד שם שמים מוכרחת תפילתו להתקבל. והרי לך ראייה, שהרי משה התפלל כאן בזכות שני דברים. א'. שלא יתחלל שם שמים - ואמרו הגוים מבלתי יכולת ה' להביא את העם הזה. ב'. - ה' ארך אפיים ורב חסד וכו'. וברש"י, (עיי"ש) ארך אפיים אף לרשעים. ואפילו הכי אמר לו הקב"ה סלחתי כדברך - על שאמרת מבלתי יכולת ה'. והיינו שגדולה כוחה וזכותה התפילה למען כבוד שם שמים יותר מהזכרת מידות הרחמים.

היה מסיים הגאון גאב"ד טשעבין זצ"ל ואומר שמצווה רבה לפרסם דברי רש"י אלו - למען ידעו דור אחרון גדולתה של תפילה למען כבוד שמו באהבה, וירבו לבקש הן בבני הן בחיי הן במזוני - 'אבי שבשמים, גלוי וידוע לפניך כי לכבודך רצוני לזכות בזרע חי וקיים, אנא ממך הסר ממני את עול הפרנסה כדי שאהיה פנוי לעבודתך, ותסיר ממני כל הייסורים וכל המניעות ברוחניות ובגשמיות, בכדי שאוכל לעבדך עבודה הישרה והמקובלת לפני כסא כבודך' תפילה כזו שיש בה כבוד שמים מתקבלת בכל עת ועונה.

בעיני ה' - הזהירות בשמירת עיניים

כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (בראשית ד"ה ויראו), שכל פנים דור המבול התחיל מ'פנים העיניים', וכמו שנאמר (ו ב) ויראו וגו', ונח מצא חן בעיני ה' כי

רק בימים הנוראים מחזיקים את עצמם בכל כוחם להתפלל כראוי בכוונה שלימה, עכ"ל, וכנגד זה דיבר הכתוב 'ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה', ר"ל שתפללו באש ובהתלהבות כל השנה, ומה שאצלכם 'כבשים' - מלשון כבוש, 'בני שנה', ר"ל שכל השנה האש כבושה אצלכם, לא תעשון כן לה' אלוהיכם, אלא שנים ליום עולה תמיד, הן בתפילת הבוקר והן בתפילת הערב, שתמיד יהיה בבחי' לחמי לאשי על ידי עבודה שבלב מתוך אש קודש באהבתו ויראתו ית'.

בפרשתן (ט יג), 'את קשתי נתתי בענן רמוז בה הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תורת משה פר' נח ד"ה את קשתי) כי קשתי ר"ת קדושתך שמך תורתך ימינך, ובקש"ת זו הבטיח הקב"ה ששוב לא יבוא מבול לעולם, כלומר המבקש ומתפלל עבור כבוד שמים יתקבלו כל תפילותיו.

הוסיף על זה ב'ליקוטי חבר בן חיים' (ליקוטי בתר לקוטי פר' נח וז"ל (בשינוי). כי כשאומרים ישראל בסוף התפילה עשה למען שמך וכו' נעשה רעש גדול למעלה. נראה הענין, כי בעוונותינו הרבים מיום שחרב ביהמ"ק ננעלו שערי תפילה (ברכות לב:), וזה הכוונה עשה למען שמך - שאנו מבקשים, אף אם לא הועילה תפילתנו אבל אנא ממך, עשה למען שמך, ולמען קדושתך ותורתך וימינך, הושיעה ימינך. ומזה נעשה הרעש למעלה.

והנה מה שאמרו שננעלו שערי תפילה למדה במדרש איכה מדכתיב (איכה ג מד) 'סכות בענן לך', וזה רמזו בכתוב 'את קשתי נתתי בענן' - כשיהיה 'ענן' המעכב את התפילה מלעלות - נתתי לכם את קשתי"י כנגד ענן זה, כלומר שתתפללו עשה למען קדושתך ותורתך וימינך ותתקבל תפלתכם, ע"כ.

ומהאי טעמא תקנו לומר בסוף תפילת העמידה 'עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען תורתך, עשה למען קדושתך'. כי אחר כל הבקשות שבתפילת 'שמונה עשרה' מוסיפים אנו לאמר, אבינו

יג. הרה"ק ה'קדושת ציון' מבאבוב זי"ע הי"ד היה רגיל לספר על אחד מחסידי הרה"ק מראפשיץ זי"ע בשם ר' זאנוויל אשר היה עני ואביון מבלי פרוטה לפרוטה, והציעו לו לשמש כש"ץ בימים נוראים בעיר פלונית תמורת מחיר הגון ונכבד, מאחר שהיה יודע 'פרק שירה' וקולו ערב ביותר, והתחבט מאוד היאך ישהה ברה"ה שלא במחיצת רבו, אך הדחקות הנוראה הכריעה את הכף וקיבל את ההצעה, וכאשר בא להיפרד מהרה"ק מראפשיץ נענה כנגדו

גאר הפרשה - פרשת נח

תיקן פגם זה, וזהו בעיני ה' - שקידש עיניו רק למענו
 ולכבודו ית'. וכבר איתא בגמ' (סוכה מט:) כל אדם שיש
 עליו חן בידוע שהוא ירא שמים⁷.
 בפרשתן (ט כג), 'ויקח שם ויפת את השמלה וישימו
 על שכמם שניהם וילכו אחרנית ויכסו את
 ערוות אביהם ופניהם אחרנית, וערוות אביהם לא

בשנינותו וחרפותו, אה זאנויל, ובכן תן פחדך אויך געלט... (וכי גם הבקשה על 'ובכן תן פחדך' היא 'כסף'... כלומר שכל תפילתך לא תהא אלא מחמת הממון שהובטח לך), נענה לו החסיד מיניה וביה 'ובכן צדיקים אויך געלט'... (גם הצדיקים צריכים למעות...), הוסיף על כך ה'קדושת ציון', ואני אומר 'ובכן יתקדש שמך ה' אלוקינו, אויך געלט' - שבכדי שנוכל לעבוד את ה' כראוי ולקדש את שמו הגדול בעולם זקוקים אנו למעות הרבה...

כלל הדברים, שכל בקשת ה'גשמיות' אינה אלא לצורך רוחני, והרי היא כבקשה על ענייני הרוחניות. וכן רמז לה ה'חתם סופר' זי"ע (סוף פר' תבוא) בפסוק (תהילים כז ד) 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש', שהנה אמרו חז"ל (תענית ח:) שאין לבקש על שני דברים כאחד, כדכתיב (עזרא ח כג) 'ונצומה ונבקשה על זאת' ולא על אחריתי, ולכאורה קשה שהלא אנחנו מבקשים על כמה וכמה דברים ב'שמונה עשרה' וב'אבינו מלכנו', אלא ביאור הדברים, שכל כוונתנו אינה אלא לדבר אחד - שיהיה לנו כל הנצרך לנו לשבת בבית ה' ולחזות בנועמו, וזהו הפירוש במזמור זה אחת שאלתי מאת ה', אותה אבקש ולא יותר, ומהו, שבתי בבית ה' כל ימי חיי, וכל הבקשות שאני מרבה לבקש בכל התפילות וכדומה אינם אלא לצורך דבר זה בלבד.

יד. ודרך הישרה היא שיגדור האדם את עצמו בגדרים וסייגים, להתרחק מן העבירה, לבל יוכל המשחית להתקרב לפתח ביתו, דהנה כששלח נח את היונה כתיב (ח יא) 'ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה'. ואיתא במדרש (ב"ר לג ו) רב ביריי אמר נפתחו לה שערי גן עדן והביאה משם. והקשה הרמב"ן (שם), לפי שיטה זו מנין ידע נח שקלו המים מעל הארץ, והלוא בגן עדן לא היה מבול כלל, ותירץ 'ואולי היו שערי סגורים שלא יכנסו שם המים, וכאשר קלו המים נפתחו'. והרי שבעת אשר שולט מבול בעולם הרי אף ה'גן עדן' מסוכן הוא להקרב, ואין עצה ואין תבונה אלא לסגור שערי מפני המים הזידונים. ולדרכנו יש ללמוד, שבעת אשר היצר הרע בוער בסערת אש ברחובה של עיר, והמים הזידונים מאיימים לשטוף את העולם, ביכולתם להחריב ח"ו בתי ישראל ואפילו בתי כנסיות ובתי מדרשות, ומן החובה להיות 'גודר גדר' לעמוד בפרץ בשמירה מעולה על הפתחים - מכל מיני כלים שונים והמבין יבין, ועל ידי זה יוכל לשמור על 'גן עדן' שלו כראוי.

בא וראה עד כמה צריך האדם 'לסגור' עצמו מכל השפעה רעה, שהנה דרשו חז"ל (סנהדרין קח.) מה שנאמר (כב) 'מכל אשר בחרבה מתו - ולא דגים שבים', והביא המהר"ל ב'גור אריה' מה שכתב הרא"ם, שלפי זה צריך לומר שה'דגים' לא השחיתו דרכם כמו שאר בעלי החיים, ומשום כך לא מתו. וצריך לבאר מדוע באמת דייקא הדגים שמרו על עצמם יתר משאר בעלי חיים (ופשיטא שאין להם יצר טוב גדול מהחיות והבהמות...) וביאר המהר"ל דבר נורא על פי מה שפירש רש"י הא דכתיב (ו ו) 'וינחם ה' כי עשה את האדם - נחמה היתה לפניו שבראו בתחתונים, שאלו היה מן העליונים היה ממרידן', וכתב המהר"ל 'מזה תלמוד כי האדם החוטא ממריד את כל השרויים במחיצה שלו', והיינו שאם היה האדם שרוי בעליונים הרי היה ממריד אפילו את המלאכים שיעשו כנגד רצון ה' ח"ו, ולפי"ז מבואר הטעם שלא חטאו הדגים אחר שאינם נמצאים עם האדם אלא חיים בים - ב'עולם' ובסביבה משלהם... אמור מעתה, הגודר עצמו בסביבה טובה כמה שפע רב ברוח ובגשם הוא מביא על עצמו.

וכלשון קדשו של הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (סוף פרשת אמור) 'כי הרשע הזה מביא שורש פורה בקרבך וכו', וכאשר עינינו הרואות בעולם הזה כאשר יש ח"ו שינוי אויר על ידי איש אחד, שיש לו ח"ו מיחוש החולי, יכול ג"כ להזיק לאחרים, ה' ישמרנו ויצילנו מכל רע בזה ובבא', היינו שכשם שהחולה בגופו מדבק את הבריאים במחלתו, כמו כן בענייני רוחניות מדבק הרשע את הצדיק רח"ל.

מעשה בבחור שלא חש בטוב, משבא לפני הרופא נשאל הבחור מדוע הוא מעשן... ענה הבחור לא מיניה ולא מקצתיה, מעולם לא הכנסתי ציגערעטל (סיגריה) לפי, אמר לו הרופא, הרי הנני רואה ב'צילומים' שכל ה'ריאות' שלך שחורות מעשן הציגערעטל לעך, עד שנתברר כי אף שהבחור אינו מעשן מכל מקום כל סובביו מעשנים והוא 'נושם' יומם ולילה עשן פיח לתוך ריאותיו... ומכאן תלמד עד כמה גרוע היושב בסביבת חברים רעים אף אם אין לו כל שיג ושיח עמהם - דיו שהוא בקרבם.

ראו' טו'. והקשה ה'אלשיך' הקדוש, מדוע ויילכו אחורנית', ואם מחמת שרצו לשמור את עיניהם מראות ברע, תסגי להו בסגירת ועצימת עיניים, ומדוע הפכו גם את פניהם אחורנית. אלא, שמראה שאינו מהור פוגע ב'צלם אלוקים' הנמצא לנגדו, אף אם אין עיניו פקוחות.

איתא ב'ירושלמי' (ברכות א ה) אמר הקב"ה - אם אתה נותן לי את לבך ועיניך, הריני יודע שאתה שלי, ומי פתי לא ירצה להיות נמנה על 'אנשיו' של הבורא...

ריח הניחוח - עיקר חשיבות האדם בעמידתו בנסיונות

אין לתאר ואין לשער גודל הנחת רוח שיש לפניו ית"ש מכל התגברות שאדם שובר ומכניע את עצמו וטבעיו, ובפרט אם הדבר עולה לו ב'מלחמה' קשה עם יצרו. וכדכתיב בפרשתן (ה כא) 'וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו', וכתב 'בעל הטורים', וירח - ב' במסורה, הכא, ואידך 'וירח את ריח בגדיו' (להלן כו כז), ומבאר הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע על פי מה שאמר כבוד אדוני אבי מורי ורבי, וירח ה' את ריח הניחוח, מהיכן בא ריח הניחוח לה' - מהאדם הקרוץ מחומר, והטעם כי בקרבו שוכן יצר הרע המסיתו להדיחו מעבודתו יתברך, והוא מתגבר עליו לעבוד את ה', מהתגברות זו עולה ריח ניחוח אשה לה' טו'. וזהו שאמר הקרא 'וירח את ריח הניחוח ויאמר ה' לא אוסיף עוד כי יצר לב האדם רע מנעוריו',

יש שביארו שלכן ההולך במקום 'דאיכא דרכא אחרינא' נקרא רשע (ב"ב נו:) וכפירוש רש"י שנקרא רשע אף אם עצם עיניו ולא נכשל, כי עצם המראות האסורות אף בלא ראיית עיניים מטמאות את הנפש.

בעניין זה ביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע את הכתוב (ט כד) 'וייקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן' ובגמרא (סנהדרין ע.) דרשו כי דברים נוראים ביצע חם באביו בעת שנתו, אך דברים אלו אינם מופיעים בתורה, ולפי פשוטו של מקרא כל רעתו של חם עליו קללו אביו ואמר (פסוק כה) 'ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו' לא היה אלא על 'וירא חם אבי כנען את ערוות אביו' ובעבור שמינף נפשו בראיה אסורה נתקלל בקללה נמרצת זו לעולמים (הובא ביגדיל תורה).

ואין עצה ואין תבונה אלא לעשות 'תיבה' לעצמו ולהתרחק מן הרע כמטחוי קשת, ועל אחת כמה וכמה שצריך להיזהר ולהישמר מחברים רעים שיכולים להורידו לשאול תחתית רח"ל.

וכמו שהעמיסו צדיקים במאמרם (תענית כג.) 'או חברותא או מיתותא', שחבר טוב יכול לסייע מאד לאדם להתעלות ברוחניות, אך אם חלילה החבר אינו כשר והגון ח"ו אזי הוא בבחינת 'מיתותא' ועלול לגרור גם אותו לבאר שחת, ה' ישמרנו.

מעשה בבחור שלמד בישיבתו של הרה"ק מבאבוב זי"ע שהחל להתרועע עם חברים מפוקפקים ומצבו הרוחני החל מתדרדר מטה מטה... קראו הרבי ושאלו, האם ידעת מה פירוש תיבת ותמגר (בברכת ז'למלשינים'), לא ידע הבחור פירוש המילות, אמר לו הרבי, אף אני לא ידעתי פירושה של תיבה, אבל זאת אדע - כי איננו 'מריח' טוב, כי התבוננתי על שכני וידידיו וראיתי שכולם מינים רעים הם - לפניו תעקר ותשבר ולאחריו ותכלם ותשפילם, ה"י מכל אלו... ובזאת רמז לבחור שימהר לעקור ולשבר את 'קשריו' עם כל אלו הידידים.

טו. מענין לענין, איתא ברש"י (ט כג) כאשר כיסו שם ויפת את נח אביהם - 'שם שנתאמץ יותר מיפת לכך זכו בניו לטלית של ציצית ויפת זכה לקבורה לבניו', לכאורה צריך ביאור מה 'נתאמץ' שם יותר מיפת, איזו התאמצות נצרך לקחת 'שמלה' לכסות את אביהם, אלא הכוונה ש'נתאמץ' לעשותה בזריזות בחיות ובהתלהבות, ועל כך זכה למצוות ציצית שהיא שקולה כנגד המצוות כולם. אך יפת שאכן עשה אותו מעשה המצווה כאחיו שם, אבל עשאה ללא כל חיות - כמת, לכן לא זכה כי אם לשכר מידה כנגד מידה, שיזכו בניו לבא לקבורה, כי המת נצרך לקבורה... מעין זה אמרו במליצה דבנזקי 'בור' כתוב בתורה (שמות כא לד) 'והמת יהיה לו', כי הלומד בלא חיות כמת ל"ע, נשאר 'בור' ועם הארץ...

טז. הקשה הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרנ"ב ד"ה אלה), הרי הכל גלוי וידוע לפניו ית"ש, וידע כי יחרב העולם במבול, מדוע לא ברא את העולם רק מנח והלאה, אלא, שהבורא רצה להודיענו שגדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה (בריאת) שמים וארץ (כתובות ה.), וראה נא שכשהוא ברא את העולם לא היה לזה קיום כביכול, ואילו כשנח מסר את

כלומר, מאחר שהוא מעלה לפני נחת רוח, ע"י שיצרו רע מנעוריו ונלחם בו להתגבר עליו, לכן לא אוסיף לקלל את האדמה".

וזוסיף ה'קדושת לוי' להביא את דברי 'הצדיק ר' בער ז"ל (המניד הגדול ממעוריש ז"ע) שלא זו בלבד שעבודת בני ישראל מעלה 'ריח ניחוח' לפני ה', אלא הריהו כביכול עושה לעצמו בגד מעבודתם, ומתלבש

נפשו לעבוד את ה' האלוקים נשאר יחידי וממנו יצאו כל באי עולם עד עצם היום הזה, ללמדך שכל העולם תלוי בעבודת האדם.

וכך אומרים בשם הגה"ק החפץ חיים זי"ע שה'נסיון' דומה הוא ל'מכרה זהב', היא חלקת קרקע המעורבים באדמתה גרגרי זהב, ועל הכורה להתעסק בבוץ, בחול ובעפר, לחפור ולחצוב בסלעים ולברר מתוכם את גרגרי הזהב, והגם שראשו על כרעיו על קרבו מתלכלכים בבוץ ושאר לכלוך, פניו משחירים כשולי קדירה, הרי הוא מלא 'ששון ושמחה' כמוצא שלל רב, ואם מישוהו ילעג עליו על מראהו לא ישית ליבו אליו כלל, כי יודע הוא שבכל רגע עולה ומתגדלת עשירותו לאין ערוך, כיו"ב, תאמר כלפי אותם העומדים בנסיונות קשים, עד שנראה שהם 'שחורים', אך אל ירך לבבכם, כי כל רגע ורגע שעומד בנסיון לבלתי לכת אחרי יצרו הרע הרי הוא עושה נחת רוח שאין למעלה הימנה, ועולה ומתעלה לאין גבול.

יז. משל, למלך רם ונישא שהיו לו שרים רבים יודעי נגן שהיו מנעימים לו תדיר בשירה ובזמרה, ולצידם הייתה לו ציפור שגם הייתה מזמרת לפניו, והנה כל הנאת המלך משירת השרים לא הייתה מגעת לרוב הנאה וקורת רוח שגרמה לו הציפור, שאלוהו השרים הרי שירתו עריבה עשרת מונים משירת הציפור ומדוע מתפעל המלך כל כך מהציפור, ענה להם המלך, בזה שאדם משורר אין כל חידוש בדבר, ולכן אין שירתו מביאה לידי ההנאה והתענוג שיש בשמיעת שירת הציפור שאין דרכו בכך. וכעין זה איתא מהרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע בספה"ק 'תורה אור' (פר' וישלח ד"ה והנה הקרבנות - במשל לציפור המדברת), ולדידן ייאמר, שירת ועבודת קרוצי חומר עריבה כביכול לפני הבורא יתברך עשרת מונים משירת המלאכים ועבודתם, כי הם 'אין בהם לא יצר ולא קנאה ולא שנאה' (עי' שבת פט.). ואין כל חידוש שעומדים ומזמרים לפניו יתברך, אבל אנן ששוכן בקרבנו 'יצר הרע המתגבר עלינו בכל יום' (סוכה נב.): למנוע מאיתנו כל זיקה של עבודת ה' ומתחזקים אנו שלא לשמוע לו אלא לעבוד את הבורא עבודה כזו מעלה קורת רוח מרובה לאבינו שבשמים, ומסיים שם ה'תורה אור', כי עינינו רואות שבאם יתענה האדם כמה ימים ייחלשו כל כוחותיו ולא יוכל לומר אפילו פרק אחד שבתהילים וכדו', וכן שאר מניעות שיש לאדם מקור וחום וכיוצא והנה אם אך יכניס אל פיו איזה דבר מאכל, מיד יחלו הכוחות לשוב אליו וכבר יוכל לרנן לבוראו, נמצא שאותם דברים הגשמיים הם הנותנים את הכח לעבודת ה', היש לך חיק גדול מזה קמי הבורא, שדבר גשמי מתרומם בכדי לזמר לו ולעבדו. יח. פעם שבחו לפני הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע - בחור פלוני הוא בן עליה, וכלל אין לו יצר הרע, ענהו ה'חזון איש', א"כ אינו אלא 'בעל מום'. כי זה כל האדם - שיש לו יצר והוא מתגבר עליו לעשות רצון קונו.

והנה ידוע להקשות כי כאן נאמר 'לא אוסיף עוד כי יצר לב האדם רע מנעוריו', והרי שמה ש'יצר סוכן בנו' הרי זה סיבה להקל על הדין, כי האדם אינו אשם כ"כ מאחר שחטא רק מחמת פיתויי היצר הרע, אמנם בסוף פר' בראשית, בתחילת עניין דור המבול, כתיב (ו ה-ו) 'וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום, וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ', ומבואר כי הא גופא סיבה היא לחומר הדין ולחורבן העולם. וביארו בזה, כי אם יצר מחשבות לבו 'רק' רע כל היום - אזי אכן אין תקנה, לעומת זאת מי שיצרו רע מנעוריו אלא שהוא מתמווד ונלחם, ואף אם נכשל אינו נשבר אלא מתחזק להמשיך להילחם, ושבע יפול צדיק וקם, הרי בזה גופא מעורר רחמים עליו...

שמעתי מפי איש נבון וחכם משל נאה, לאחד שרצה לבדוק האם ה'ווינקר' (blinkers) שברכבו (פנסים קטנים הקבועים בצידי הרכב מימין ומשמאל, והנהג מדליק אותם כשעולה ברצונות לפנות לימין או לשמאל, כדי להזהיר את הנהגים שמאחוריו) פועל כתיקונו

הרע יש ביניכם, על כן אין בעבודתם רבותא (חידוש) בטר רישא אויל – לקדש את ה'ראשית' וההתחלה ובפרט כל כך ט.

בפרשתן (ט ט), 'ויחל נח איש האדמה ויטע כרם', וז"ל, התחיל בפועל בלתי נאות, ולכן נמשכו מזה מעשים אשר לא יעשו, כי אמנם מעט מן הקלקול בהתחלה יסבב הרבה ממנו בסוף, כמו שיקרה בחכמות

זוה הכוונה ב'מסורה' שכתב 'בעל הטורים', וירח ה' ריח הניחוח - וירח את ריח 'בגדיו', שהריח ניחוח שבא לו מהאדם הוא כביכול 'בגדיו' שמתלבש בו.

או שמא צריך להחליפו, ואמר לבנו הקטן שישב על ידו, צא החוצה ואמור לי האם הוא 'עובד' כראוי אם לאו, יצא הבן ועמד מלפני הרכב, הביט היטב, והכריז 'עובד, לא עובד, עובד לא עובד', וחוזר חלילה... נענה לו אביו, אוי, רק בן 'קטן' מדבר כך, הטרם תדע כי אם הפנסים נדלקים ונכבים וחוזרים ומאירים ושוב נכבים הרי זה מורה שאכן הוינקער עובד כראוי... ואדרבה, אם היו הפנסים דולקים ברציפות ללא הבהוב היה זה סימן על תקלה וקלקול... לדין ייאמר, העליות והירידות הם חלק מכל מהותו של אדם, וסימן ברור הוא שהוא 'חי', וזה כל עבודת האדם בחיי חיותו, ורק 'מת' או 'מלאך' אין לו ירידה ואינו 'נכבה' לעולם...

הנה נהגו כשמכניס את הנרות לכבוד שב"ק, שמדליקים אותם ומיד מכבים (כמובא ברמ"א סי' רסד ס"ט), ובפשוטו הטעם, שעיי"ז יהא נאחז האור יפה, אך רמז יש בה, כי עיקר העבודה 'זהחכמה' להדליק נר שכבה... ולמדנו כי גם אם נכשל ונדמה לו כי נכבה נר ה' נשמת אדם, אך יתחזק להדליקנו מחדש, ואדרבה עיי"ז יהא נאחז האור יפה. מעשה היה בימים מקדם, ביהודי שלא עמד בנסיון, ולצורך פרנסתו פתח את חנותו בעצם יום השבת, וישאלהו רבו - הרה"ק מהר"ש מליובאוויטש זי"ע, הרי יהודי אתה וידעת גם ידעת חומר 'חילול שבת' עד היכן הוא... ויען היהודי ויאמר, רבי, דער שבת איז א פעטע שטיקל... (השבת היא נתח שמן של רווח ממון, וחבל לי להפסידם), אמר לו הרבי, הידעת מדוע אסרה תורה 'מחיר כלב' (חפץ שהחליפו בעליו בתמורת כלב) יותר משאר בעלי חיים כחמור ושאר הטמאים, כי כך הוא טבעו של כלב - בראותו א פעטע שטיקל (נתח בשר שמן) הריהו עוזב את בעליו ועט לקראת ה'שלל' שמצא... ובזאת רמז לו הרבי, הבט נא למה ולמי דומה הנהגתך. לדין ייאמר, כל איש בשלו - בכל מיני נסיונות בעת עסקו בתורה ותפילה ונקלע לידו א פעטע שטיקל 'לשון הרע', או בשמירת הקדושה וגדריה כשנקלע לידו... אל נא נדמה לכלב ולא נעזוב את אבינו שבשמים בעבור איזה פעטע שטיקל שנקראת לפנינו.

יט. בפרשתן (ו ט) 'מהעוף למינהו ומן הבהמה למינה...שנים מכל יבואו אליך להחיות', כתב הרמב"ן 'הודיעו כי מעצמם יבואו לפניו שנים שנים, ולא יצטרך נח לצודם בהרים ובאיים, אחרי כן הוסיף הקב"ה לצוותו (ז ט) שיקח מכל הבהמה הטהורה שבעה שבעה, ובאלה לא אמר שיבואו מעצמם אליו אלא שהוא יצטרך לחזר אחריהם ולהביאם לתוך התיבה, כי הבאים להנצל ולחיות להם זרע (להמשיך קיום המין בעולם) באים מאליהם, אבל הבאים להקריב עולות לא גזר שיבואו מעצמם לישחט', וטעם הדבר כתב הרמב"ן לקמן (ז ט-ט) כי הבאים לקיום המין לא הצריכו הבורא יתברך לטרוח על זה, אבל הבאים לצורך קרבן אדרבה יטרח במצוה, כי המצוה יפה ביותר כשהיא באה על ידי טורח בעמל ויגיעה.

ויזכור את דברי הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע על הפסוק בפרשתן (ח יא) 'והנה עלה זית טרף בפיה', ובגמרא (עירובין יח:) 'אמרה יונה לפני הקב"ה, רבונו של עולם, יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך, ואל יהיו מתוקין כדבש ותלויין בידי בשר ודם'. והכוונה היא שאפילו עלה קטן - מעט עבודה, אלא שהוא מרורין - שבא לאדם בקושי ובמרירות לעשות רצון קונו, דבר זה חשוב ומקובל לפניו ית' - מסורין בידך, יותר מעבודות גדולות אשר הם בלא יגיעה אלא מתוקין כדבש.

כ. מספרים על אברך שהתאונן בפני הרה"ק הרמ"מ מוויטעפסק זי"ע על יצרו הרע הנלחם בו ללא הרף ועד שעולה בידו לנצחו ולהתגבר על הניסיון האחד, מיד משית עליו היצר ניסיון חדש, ונענה האברך, רבי, כלו כל הקיצין וכבר אין בכוחי להלחם עמו, ענהו הרה"ק איתא שמעמידת בני ישראל בנסיונות נעשה בגד להקב"ה, ומדרך העולם לשנות מפעם לפעם את בגדיהם, כי אחר זמן מה מתרגלים למראה הבגד וכבר אין נהנים ממראהו, כמו כן הבורא יתברך מחליף כביכול את בגדיו על ידי הניסיונות החדשים המשחרים לפתחו של האדם - יומם ולילה לא ישבותו, כי בהתגברות האדם נעשה לו בגד 'חדש' כביכול.

מהטעות בהתחלה^{כא}. עכ"ל. והרבה יש להתבונן בדבריו עד כמה צריך להיזהר על ה'ראשית' - ותחילת כל דבר שתהא בקדושה ובשלמות, וכגון השכמת הבוקר^{כב}, והדברים אמורים שבעתים בעמדנו בראשית השנה^{כג} ובראשית הזמן...

והנה נודע מאמרו של הרה"ק מרוז'ין זי"ע (עירן קדישין חודש חשון) בביאור שם החודש 'מר חשוון', שהוא על דרך הא דאיתא בגמ' (מגילה כו:): שגם לאחר שמסיים האדם את תפילתו, אזי כל זמן שלא שהה שיעור מהלך ד' אמות 'תפלתו סדורה בפיו ורחושי מרחשן שפוותיה'

כא. משל למה הדבר דומה, לאחד שלבש בגד בחפזון ובבהילות, ולא שם לבו שרכס את הכפתור העליון שלא במקומו אלא הכניסו בתוך הפתח שמתחת, וכך המשיך לרכוס את כל הכפתורים עד למטה, ואז שם ליבו כי הבגד מונח עליו שלא ביושר אלא נראה כ... ואין בידו ברירה אחרת, אלא לפתוח את כל הכפתורים ולחזור לרוכסם כראוי, וכל זה בא לו כי היתה לו טעות ב'ראשית'...

כב. ובדרך זה הרחיב הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (בראשית) בביאור עניין הבל וקין ושייכותם לדורות עולם, דכתיב (לעיל ד ב-ז) 'וקין היה עובד אדמה, ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה', והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו, ויאמר ה' אל קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך, הלוא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ ואלו תשוקתו ואתה תמשול בו'. שהנה ידוע מה שפירשו צדיקי הדורות מה שנאמר (שמות יג ב) 'קדש לי כל בכור', שעיקר העבודה היא לקדש את ה'ראשית' [וזהו עניין 'בכור' שהוא הנוולד הראשון], ובכלל זה היינו גם תחילת היום, שכפי שתהיה הראשית וההתחלה כך ימשך כל היום כולו, וגופא בתר רישא גריר. ומשום כך תקנו חז"ל לומר 'מודה אני תיכף בהקיצו משנתו, עוד בטרם יוריד כף רגלו לארץ, בכדי שהעסק הראשון שיעסוק בו בתחילת היום יהיה בקדושה. ועל כך נאמר לפתח חטאת רובץ', שעיקר תשוקת היצר הרע הוא 'לפתח', להכשיל את האדם בפתח היום ובהתחלת כל דבר שבקדושה, כי ממילא כל היום הוא 'שלו', ושם דייקא 'אתה תמשול בו', כי אם תתאמץ להתחיל בטוב הרי עי"ז תמשול ביצר הרע.

ובזה נבדלו קין והבל, כי הבל הביא מבכורות צאנו, ר"ל, שהיה מקדש תחילת כל יום ויום בענייני עבודת ה', וממילא היתה תפילתו זכה שלימה וצלולה ומן המובחר, על כן 'וישע ה' אל הבל ואל מנחתו' וקיבל עבודתו התמימה, אכן קין היה 'עובד אדמה', שהעסק הראשון בתחילת היום היה בעבודת האדמה, ורק 'מקץ ימים' בסוף היום הלך להתפלל, וכמו שנרמז באומרו ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה' - היינו תפילת מנחה לעת ערב, אך מאחר שהתחיל בעבודת האדמה על כן גם התפילה היתה מעורבת ב'פרי האדמה' - במחשבות זרות מעניין הפרנסה ועבודת האדמה, ומשום כך לא קיבל השי"ת את מנחתו.

ומסיים ה'דברי ישראל' בזה"ל, והנה ידוע התורה היא נצחיות, כן הוא בכל דור ודור יש בחינת קין ויש בחינת הבל, אם אדם לוקח הראשית והתחלת היום להבלי עולם הזה כך הוא כל היום אף כשהולך אחר כך להתפלל הוא 'מפרי האדמה' - מן הגרוע' במחשבות זרות משוקע בהבלי עולם הזה כידוע, אבל כשלוקח הראשית והתחלת היום לעבודת הבורא בתורה ותפלה אחד המרבה ואחד הממעט, אזי אף כשהולך אחר כך לעסק המשא ומתן אינו משוקע והוא נושא ונותן באמונה ובטחון וגם זו תורה, ודי למבין. עכ"ל.

כג. הנה מצינו בפרשת בראשית שחטא עץ הדעת נגרם בגלל הוספת גדר על ציווי השי"ת, וכמו שכתב רש"י (ג א) שהקב"ה ציווה על האדם שלא לאכול מעץ הדעת, וחווה הוסיפה באמרה שאסור עליהם גם הנגיעה בעץ, ודחף אותה נחש על העץ עד שנגעה בו, ואמר לה כשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה, וכלשון רש"י 'הוסיפה על הציווי, לפיכך באה לידי גרעון, הוא שנאמר (משלי ל ו) אל תוסף על דבריו, ולכאורה תימה רבתי היא, וכמו שהקשה הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ פרשת וישב ד"ה ויהי כדברה) שבכל מקום הוספת סיג וגדר 'לשבח' נאמר, ולהדיא מצינו שחז"ל הוסיפו גדרים וסייגים להרחיק את האדם מן העבירה, ואי אפשר לקיים את התורה מבלי הוספת גדרים מסביב. אלא מבאר החת"ס, ודאי מחובת האדם לעשות סייג לתורה (אבות א א) וכל המרבה הרי זה משובח, אלא שאם חווה היתה חוזרת בתשובה תיכף לאחר שעברה על ה'גדר' ונגעה בעץ - שוב לא היתה נכשלת בגוף העבירה ולא היתה אוכלת, אך מאחר שלא התחרטה על הנגיעה באה לידי תקלה.

וביאור הדבר, כי הנה טעות נפוצה היא בפי ההמון, שמי שאינו עומד בקבלות הטובות שקיבל על עצמו הינו 'מוחל' לעצמו, וחושב שלא אירע מאומה ולא חטא כלום, ואף שאינו מקבל שכר טוב על הקבלה שלא עמד בה,

והנה כתיב בפרשתן (ט יג) 'את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ' - שנשבע הקב"ה שלא יביא יותר מבול על הארץ, ונתן על כך 'אות' היא הקשת, שעל ידי מראה הקשת 'זוכרתי את בריתי אשר ביני וביניכם'. והתמיהה עולה עד לב השמים, וכי הבורא ית' צריך לאות ולזיכרון שלא יביא עוד מבול לעולם, הלא 'אין שכחה לפני כסא כבודך'. וביארו בזה, כי אכן לא לעצמו הניח הקב"ה את האות והסימן, אלא לדין ללמד לנו ארחות חיים כי הדרך הישרה להינצל מכל 'פרשת המבול', היא על ידי נתינת אות לזכרון עולם, וכלומר על ידי שמקבל על עצמו קבלות טובות וגדרים וסייגים וקובע לעצמו אות וסימן אשר יזכירו בשעת נסיון², ובכך ימנע מן החטא ויזכה להתקדש ולהיטהר. והדברים אמורים ביותר בעמדנו בשערי השנה החדשה, שעלינו לעשות 'אות ברית' לזכר כל ההתעלות וההתעוררות שהיתה בימים הקדושים, לטוב לנו כל הימים.

- שעדיין שפתותיו מרחשות וממלמלות את התפילה, ועל דרך זה יש לומר, כי לאחר כל התפילות הרבות והנשגבות של חודש תשרי עדיין שפתותינו מרחשות גם בחודש מר חשוון באותם התפילות³, וללמדך שעדיין יש לנו שייכות לעבודת הימים הקדושים שעברו עלינו לטובה⁴ ולכל אותם ההשפעות הטובות.

ומעלה יתירה בחודש זה - חודש מרחשוון המסוגל לסלק מאתנו לב אבן ולקבל לב חדש, וכמו שביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (שיה שרפי קודש, הובא באמרי הרי"ם לחודש מרחשוון) ש'חשוון' הוא מלשון הכתוב (תהלים מה ב) 'רחש לבי דבר טוב' - שבחודש זה יתעוררו לבות בני ישראל לטוב [ובזה מבאר מה שאמרו ז"ל (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב) 'שמות החדשים עלו עמהם מבבל' - שבגלות למדו ענין החדשים, ולמה הם מרמזים].

ואילו הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע (שמיני ד"ה אל) כתב שחודש זה מסוגל 'להשיג דעת התורה יותר מבשאר חדשים', עיי"ש.

אך לא 'נחרב העולם'... שהרי סוף סוף אין זה איסור תורה ואף לא איסור מדרבנן, אלא הוא עצמו הוסיף על עצמו איסור והפה שאסר הוא הפה שהתיר... והרי זה כמי שלא קיבל על עמו מעיקרא. אך באמת מחשבה זו היא טעות גדולה, שאחר שהוסיף עוד גדר וסייג הרי הוא מחויב לעמוד בזה, ואם מזלזל בקבלותיו מסוכן הוא לבוא לידי מכשול יותר ממי שלא קיבל על עצמו ולא כלום, ועל טעות זו הננו סובלים עד עצם היום הזה... שעדיין לא נשלם התיקון על אותו חטא של אכילת עץ הדעת.

ודברי תורה צריכים חיזוק ובפרט בימים אלו, שהרי מי לא קיבל על עצמו הוספה בתורה ובמעשים טובים ובגדרי קדושה במהלך כל ירח האיתנים שזה עתה יצאנו ממנו, וזהירות יתירה נדרשת עתה לעמוד באותם קבלות טובות, ולשמור על כל הגדרים והסייגים, ואף אם ח"ו כבר נכשל אזי ישוב ויתחזק לקבל על עצמו מעתה לחזור ולשמור כבבת עינו על הקבלות הטובות של חודש תשרי, ואדרבה ע"י תשובה זו יזכה לשמירה עליונה להינצל מכל חטא ועוון ומכל מרעין בישין.

כד. באופן נפלא המשיל זאת הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע, לגלגל המתגלגל בארץ, כי כך הוא מציאות הדברים, שגם לאחר שניטל ממנו כח הדוחף, ופסק אדם המגלגל מלגלגו, ימשיך מאליו להתגלגל להלאה - כלומר, שהוא נמצא עדיין תחת השפעת הגלגול, כיו"ב, מכיוון שפינו הרבה לדבר דברי תפילה, שבח והודאה, בקשה ותחינה במשך הימים הקדושים, אף משתמו הימים, עדיין ניכרת ונמשכת השפעת הקדושה לחודש חשוון הבא לאחריו.

כה. הנה אמרו חז"ל (תענית י) כי רק בז' במר חשוון מתחילים לשאול על הגשמים 'ט"ו יום אחר החג כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת', והיינו שלא יצטערו עולי רגלים בדרכם לשוב לביתם כשיזלפו גשמים על ראשם. ומעתה יש להקשות שלפי זה היו צריכים להפסיק לשאול גשמים מא' בניסן שהוא ט"ו יום קודם חג הפסח, כדי שלא יצטרכו עולי רגלים לכתת רגלם בדרך הליכתם לירושלים לקראת חג הפסח בתוך הגשמים. והרבה תירוצים נאמרו בכך.

אך בדרך הרמז יש לומר, כי באו חז"ל ללמדנו ארחות חיים שאין חוזרים מהרגל ומהיו"ט עם 'בוץ' (בלאטע) ברגלים... כלומר, אי אפשר לחזור לסדר חיי היום-יום כרגיל כאילו לא היה זה עתה ימים הנוראים וחג הסוכות ושמחת תורה... יכיר בעמצו שהוא 'נקי' ויתחיל מ'בראשית' בהתחדשות.

כו. דבר נפלא ששמענו בשם חכם וצדיק אחד לבאר 'בדרך צחות' ורמיזה, דאיתא בפרשתן שהוצרך נח לבנות שלוש קומות בתיבה, וכדכתיב (ו טז) 'תחתיים שניים ושלישים תעשה', ופירשו חז"ל (סנהדרין קח:) תנא, תחתיים

באר הפרשה - פרשת נח

עולם חסד יבנה - קיום העולם רק בזכות מידת החסד
בפרשתן 'אלה תולדות נח', ובמדרש (ב"ר ל ה, נחא
 לעליונים נחא לתחתונים) נח לשמים ונח לבריות^כ,
 ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה נח איש) כי
 להיפך ממנו היו בני דורו, שהיו מושחתים בינם לבין
 הבריות^כ מלבד מה שהשחיתו דרכם בינם לבין קונם,
 וזהו אומרו (ו יב) 'וירא א' כי השחית כל בשר את
 דרכו על הארץ', שלא הלכו בדרכי השי"ת מה הוא
 רחום אף אתה רחום^כ. וז"ל החת"ם, משום כי השחית
 כל בשר את דרכו על הארץ, דרכו מוסב על אלוקים
 - שהשחיתו דרכי אלוקים, שהוא רחום וחנון^ל, מה
 שראוי לאחוז בדרכיו ולהיות בין אדם לחברו חומל

לזבל, אמצעיים לבהמה, עליונים לאדם' (והובא ברש"י), ולכאורה יש להקשות לשם מה הוצרכו לבנות קומת מדור לבני
 האדם, והרי איתא בחז"ל (תנחומא ט) 'כל אותן שנים עשר חודש לא טעם טעם שינה לא נח ולא בניו, שהיו זקוקין לזון
 את הבהמה ואת החיה ואת העופות', ואם ממילא שהו בכל המעת לעת 'סביב' בהמות והחיות במדור המיועד להם,
 ומה צורך יש להם במקום מגורים שלא 'זכו' כלל לראותו... אלא שרצה הקב"ה שיזכרו היטב שאין זה 'מקומם'... שלא
 יטעו לחשוב שאכן הם כבהמות... אלא דעו היטב כי בני אדם אתם, ו'מקומכם' בין בני אדם... ואל תהיו כסוס כפרד...
 כז. ידועה קושיית העולם על דברי חז"ל (עירובין יח: הובא ברש"י ז א) שבשעה שדיבר ה' אל נח אמר לו 'אותך ראיתי
 צדיק' ואילו בריש הפרשה כשדיבר עליו שלא בפניו אמר 'נח איש צדיק תמים' - מכאן שאומרים מקצת שבחו
 של אדם בפניו וכולו שלא בפניו, ולכאורה צ"ב, שהרי חזינן כאן שבפניו אומרים מחצית שבחו של אדם, ולא רק
 מקצת, כי שלא בפניו אמר ב' מעלות ובפניו אמר רק מעלה אחת. וביאר הרה"ק ה'מקור ברוך' זי"ע, כי אף איש
 הוא מעלה גדולה... נמצא שבפניו אמר רק מעלה אחת צדיק, ושלא בפניו שבחו בשלשה שבחים - איש, צדיק,
 תמים הרי שבפניו אמר רק מקצת.

כח. הנה כתיב (ט יא) 'ותשחת הארץ לפני הא-לקים', בספר 'מקרא מפורש' (להג"ר יצחק יהודה טרונק זצ"ל אב"ד קוטנא,בן
 בנו של הג"ר יהושע מקוטנא זצ"ל הישועות מלכו) כתב לרמז, דהנה 'לפני הא-לוקים' תרגומו בשפת האידיש 'פאר גאט',
 ויתפרש לפי"ז, שעשו מעשי השחתה 'פאר גאט', היינו כאילו שהוא 'לשם שמים', כלומר, יש אנשים אשר לדאבוננו
 מציקים לאחרים ומתנהגים בהשחתה, וחושבים - או אומרים, שזהו למען כבוד יתברך, וכלשונו 'ובשמו עשו כל
 התועבות'. ומאד ירחק האדם מזה.

כט. פעם באה אלמנה לפני הרה"ק רבי אהרן הגדול זי"ע, ודמעתה על לחיה כי בתה ה'כלה' יושבת בבית, ואין
 בידה פרוטה להשיאה, סייע לה הרה"ק בסכומים הגונים, לא ארכו הימים וזמן החתונה קרב ובא, שוב נכנסה
 האלמנה בפנים בוכיות, כי בתה הכלה נתקפה בשגעון ואיננה מסכמת להיכנס לחופה כל עוד שלא אקנה לה 'שטערן
 טיכל' (מטפחת העשויה בקשירה מסויימת) העולה הון רב, ובקושי הצלחתי להשיג עד עתה את המיעוט המוכרח להוצאות
 נישואין, מאין אקח עתה ממון לצורך אותה מטפחת, קם הרה"ק ממקומו, הוריד צרור כסף שהיה מונח ע"ג הארון
 שבחדרו, ונתנו לאלמנה למען תקנה בו את המטפחת הנ"ל. כשמוע הרבנית מה עשה בעלה הרה"ק שפכה לבה
 לפניו, בתמיהה גדולה, וכי לאשה אחת ניתן כל הסכום הגדול שהיה מונח לעת הצורך, ואם להעניקו לצדקה הרי
 היה אפשר לפרנס בסכום זה 20 משפחות לקראת שב"ק.

אמר לה הרה"ק, אף אני בקומי ממקומי - לקחת את הסכום הגדול בידי, מיד עלו מחשבות אולי עדיף לפרנס
 בהם 20 משפחות, אבל אמרתי לעצמי הרי המעות הללו מונחות במקומן זה כבר כעשר שנים, ומעולם לא על דעתי
 לחלקם למשפחות נצרכות, מדוע דייקא בזה הרגע באו בקרבי מחשבות כאלו, ללמדך כי כל אלו מניעות מצד היצר,
 ולא מצד הקדושה באו הנה.

ל. כבר הבאנו את דברי הרה"ק מרוזין זי"ע, מי שתיקן את מידותיו, יש בידו לשאת ולסבול אחרים. אבל אם
 בעצמו אינו טוב, שעדיין לא תיקן את מידותיו, אזי לפתח חטאת רובץ - ימצא חטאים וחסרונות אצל כל אחד
 (ומבאר בזה את הקרא 'אם תיטיב שאת'), כי כך מנהגו של עולם 'להאשים' בכל עת את פלוני ופלוני, ואילו את עצמו יצדיק
 בת"ק תירוצים שונים ומשונים, ותיקון העולם הוא כשהאדם מכיר שהחסרון הוא בו ולא באחרים.

והנה, ידוע מעשה שסיפר הרה"ק העניך מאלכסנדר זי"ע, איש תם העונה להגדרת 'עם הארץ' במלא תפארתה,
 נכנס בבוקרו של שבת חול המועד לבית הכנסת לתפילת שחרית, בהגיעו לתפילת 'שמונה עשרה' חשב, מן הסתם
 מתפללים היום תפילת 'יום טוב' - אתה בחרתנו, ולא אתה קדשת שהיא תפילת השבת, וכן עשה, אלא שבהגיע

וגם זוכים בעלי החסד לבניין עולמם הפרטי בבנים מהוגנים. וכן כתב ה'ספורנו' על הפסוק בפרשתנו (ו' ט) 'ויולד נח שלשה בנים', מאז שהתחיל להזכיר בני דורו זכה לבנים. כי לא מצינו בתורה מי ש'המתין' לבנים כדוגמת נח שהיה כבר בן חמש מאות שנים ועדיין לא זכה לפרי בטן, ורק בזכות שהחל לעסוק ב'זיכוי הרבים' זכה ל'ויולד נח שלשה בנים'.

בעניין זה ידועים דברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (הובא בכמ"ק שתלמידו הגאון מברדיב בעל הדברי אברהם אמר זאת לפניו וקילסו מאד), שהיה מבאר בכתוב (תהלים לו כו) 'כל היום חונן ומלווה וזרעו לברכה' - כי על ידי שהוא כל היום חונן ומלווה וגומל חסד ליד עם הבריות, בשכר זאת יקויים בו 'זרעו לברכה', שיזכה לבנים טובים וכשרים^ל. גם יזכה לשאר מילי דמיטב ולרוב ברכה, וחיו יאריכו ויתברכו לאין ערוך^ל, כי על ידי שהאדם

וחונן^{לא}, ואילו עשו בן הי' הקב"ה מרחם וחונן אותם אעפ"י שעברו עבירות בינם לקונם, אבל עכשיו שלא עשו כן נחתם גז"ר שלהם^{לב}.

ובזכות החסד 'יבנה' העולם כולו^{לג}, וגם 'העולם' הפרטי של זה שגומל חסדים. וכדאיתא במדרש (שוח"ט לו) ששאל אברהם אבינו את שם בן נח 'ביצד יצאת מן התיבה, אמר ליה בצדקה שהיינו עושים שם, אמר לו, וכי מה צדקה היה לכם לעשות בתיבה - וכי עניים היו שם, והלא לא היו שם אלא נח ובניו, אמר ליה, עשינו צדקה עם הבהמה, החיה והעוף. ולא היינו ישנים, אלא נותנים היינו לפני זה ולפני זה כל הלילה. באותה שעה אמר אברהם, ומה אילולי שעשו צדקה עם בהמה וחיה ועוף לא היו יוצאין, וכיון שעשו צדקה יצאו, אני אם אעשה עם בני אדם על אחת כמה וכמה, באותה שעה נטע אשל בבאר שבע, אכילה שתיה לוויה'.

לחזרת הש"ץ שמע את ה'בעל התפילה' מתחיל אתה קדשת ולא אתה בחרתנו, מכיון שכן בבואו לתפילת מוסף החל 'אתה תכנת'... ושוב שמע בחזרת הש"ץ שטעה כי החזן החל באתה בחרתנו, על כן משחזרו לתפילת מנחה החל ב'אתה בחרתנו', ושוב שמע את הבעל תפילה פותח ב'אתה אחד' ולא בתפילת יו"ט, אז הסיק בעצמו מסקנה אחת בראשו של 'כפרי' שאין לבעל תפילה אלא מטרה אחת ויחידה לעשות ההיפך ממנו... ניגש אליו בפני קהל עם ועדה והטיח בו כעסו במרירות לב. אך האמת תורה דרכו כי ה'בעל תפילה' יודע היטב את אשר לפניו, וכל החסרון אינו אלא באותו איש 'זועף' וכועס, לרוב בערותו ועם הארציותו. אף אנו נאמר, בל תדון את חבריך כי הוא מלא חסרונות ומחפש להכעיסך, אלא אדרבה, כך תלוי הכל, אם תיטיב - תוכל להבין ולסבול כל אחד ואחד. לא. דבר נפלא מצינו במדרש (תנחומא ה) בזה"ל, נח איש צדיק, על שזן את בריותיו של הקב"ה נקרא צדיק. שני בני אדם נקראו צדיקים על שזנו את הבריות, נח ויוסף, שכך כתוב בו 'על מכרם בכסף צדיק (עמוס ב ו), וכתוב בו 'ויכלכל יוסף' (בראשית מז יב). עכ"ד המדרש. והיינו שלא מצינו בכך התורה מי שיעיד עליו הכתוב שהוא 'צדיק' זולת נח ויוסף, ופירשו חז"ל מעלתם היתירה שמשום כך זכו לזה - כי זנו את הבריות, ומכאן תלמד מעלתם הנשגבה של בעלי גמילות חסדים.

לב. מעניין לענין באותו ענין, כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (חפץ חיים עשין ב), וז"ל, ולא לחנם כתבה לנו התורה מעשה דנח (ט כא-כב) 'וישת וישכר ויתגל וכו' וירא חם וכו' ושם ויפת כסו את ערות אביהם', וגם ספרה לנו התורה את הברכה שברכם נח ונתקיימה לבסוף, להראות לנו את גדולת המדה הזאת שצריך האדם לחפות על גנות חברו בכל כוחו כמו על עצמו, עכ"ל.

לג. איתא במדרש (בר"ר לג ב) מעשה שהיה בימי רבי תנחומא כשהייתה עצירת גשמים ובאו ואמרו לו יגזור נא רבינו תענית, וכן עשה, בהגיע יום השלישי לתעניתם (התענו כדת של תורה שני וחמישי ושני, ומעשה זה היה ב'שני' השני שהוא פעם שלישי לתעניתם) ועדיין לא ירדו גשמים, עלה רבי תנחומא ודרש לבני ישראל, בְּנֵי, התמלאו רחמים אלו על אלו והקב"ה מתמלא רחמים עליכם, ומובא שם מעשה באריכות על איש שנתן מעות לצדקה למי שעפ"י סדר העולם לא היה מעניק לו אפילו פרוטה אחת, אז הגביה רבי תנחומא פניו כלפי מעלה ואמר, רבון כל העולמים, מה אם זה שאין לה עליו מזונות ראה אותה בצרה ונתמלא עליה רחמים, אתה שכתוב בך (תהלים קמה ח) 'חנן ורחום', ואנו בני ידידיך בני אברהם יצחק ויעקב עאכו"כ שתתמלא עלינו רחמים, מיד ירדו גשמים ונתרווה העולם.

לד. ואף אם לא חננו הקב"ה בממון רב יוכל להיטיב לבריות במאמר פיו, וכבר אמרו שזה כל האדם - לחזק ולעודד את רעהו בדיבורים טובים, שהרי כך כתיב (בראשית ב ז) 'ויהי האדם לנפש חיה', ובתרגום - 'לרוח ממללא'. כלומר שעל שם כוח הדיבור נחשב ויהי לאדם. אמור מעתה למה נעשה כוחו של דיבור, וכי לעצמו הוא

באר הפרשה - פרשת נח

גומל חסד הרי הוא גורם לקיום העולם כולו, וכדוגמת נח שבזכות שהתחסד עם כל החיות והבהמות זכה ש'עולם חסד יבנה' ובנה את כל העולם כולו. לתקבל צלותהון ובעותהון קדם אבוהון די בשמיא להריק עלינו שפע ברכה והצלחה, על מי מנוחות ינהלנו, עד יבוא לציון גואל בב"א.

נעשה, והרי אין איש המדבר אל עצמו אלא אל רעהו... (כי העיניים משמשים את האדם לראות בעצמו, וכן באזניו 'הוא' שומע, ואילו הדיבור נעשה לדבר אל זולתו... ורק מי שמחזיק עצמו 'פיקח הדור' ידבר ויתיעץ עם עצמו כי אין לו עוד ידיד חכם כמוהו...), **אלא וודאי עיקר בריאת האדם ועיקר מהותו הוא עבור השני וזוהו כתיב ויהי האדם.**

יש שרמזו שלכן אין מתחילים בבקשת הגשמים – ותן טל ומטר לברכה עד ז' חשוון 'כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת' (שבזמן הבית הוצרכו עולי הרגלים לחזור לביתם אחר החג, והרי קושי הדרך מתגבר מאד בעת הגשמים ע"כ היו ממתנינים בבקשת הגשמים עד שיגיע האחרון שבישראל לביתו שבנהר פרת), וקצת צ"ב וכי עדיין שייכת סיבה זאת לגבי דידן, והרי לדאבון לב חרב הבית ובטלה העליה לרגל... אלא, כי אכן, זאת רצו חז"ל שלדורות עולם יזכרו שמעולם הנהיגו להמתין עבור האחרון שבישראל ולאחר הבקשה על הגשמים, והיו מעייניהם נתונים לחשב חשבונו של פלוני – למען ייטב לו בדרכו...

לה. דבר נפלא כתב ה'משך חכמה' על הפסוק (ט ט) 'ויחל נח איש האדמה', וז"ל, במדרש (בר"ר לו ג) אמר רב ברכיה, חביב משה מנח, נח משנקרא 'איש צדיק' (ו ט) נקרא 'איש האדמה', משה משנקרא 'איש מצרי' (שמות ב יט) נקרא 'איש אלוקים' (דברים לג א). הענין, דיש שתי דרכים בעבודת השם יתברך, דרך אחד מי שמייחד עצמו לעבודתו יתברך ומתבודד, ויש מי שעוסק בצרכי צבור ומבטל עצמו בשביל הכלל ומפקיר נפשו עבורם, ולפי הנראה בעיני בשר תגדל מעלת המתבודד על מעלת העוסק בצרכי צבור, שהרי המתבודד מתעלה בעבודת הקודש מעלה מעלה, ואילו זה ירד ממדרגתו ל'עמך'... ובכל זאת מצאנו שנח התבודד, ולא הוכיח את בני דורו, לכן אמרו עליו שאף הוא היה ראוי לכליה, ורק מתבודד לעצמו היה, בכל זאת אחר שנקרא 'איש צדיק' ירד ממדרגתו ונקרא 'איש האדמה', ומשה נקרא (בתחילה) 'איש מצרי' – שהוכרח לגלות, שזה מורה פחיתות בנפש – מכל מקום, הואיל ומסר עצמו על ישראל בהריגת המצרי נקרא 'איש אלוקים', שהגיע לתכלית השלמות מה שיוכל האדם להשיג. **לו.** ובאמת כן איתא להדיא בגמרא (ב"ב ט:) רבי יהושע בן לוי אמר, כל הרגיל לעשות צדקה – זוכה הויין לו בנים בעלי חכמה, בעלי עושר, בעלי אגדה, בעלי חכמה. ובכלל זה מי שלא זכה עדיין לבנים ודאי יזכה לבנים, ואף גם זאת שיהיו בניו בעלי חכמה וכו'.

הרה"ק רבי ברוך מזיכלין זי"ע הזכיר את חתנו שהמתין לישועה לזרע של קיימא לפני הרה"ק הרבי רבי הענין מאלכסנדר זי"ע ובפרשת נח הוה מעשה, אמר לו הרבי רבי הענין, הנה מתחילה כתוב 'אלה תולדות נח' ואיתא ברש"י הק' 'עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים', ובהמשך הכתוב – 'ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת', ולכאורה צריך ביאור מדוע פירש מתחילה 'תולדות נח' על המצוות ומעשים הטובים כשלפי פשוטו של מקרא קאי על לידת שלשת בניו הכתוב מיד בסמוך, אלא, בשמים ממעל יש 'שערי תולדה' אשר משם נשפע לבני האדם 'זרע של קיימא' והם עומדים בסמוך לשער גמילות חסדים. ופעמים ששערי תולדה סגורים וקשה ביותר לפתחן, אז העצה היעוצה להיכנס אל השער הסמוך ב'שער גמילות חסדים', ומשם אפשר בנקל לבקוע גם את 'שער התולדה' ולזכות לזרע קודש, וזה נמי היה אצל נח איש צדיק' שהמתין חמש מאות שנה לזרע של קיימא, ועל כן עסק במצוות וגמילות חסדים, ומשם נפתח לו גם שער התולדה, ולזה כיוון רש"י 'עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים' שע"ז זכה ל'ויולד נח שלשה בנים' כפשוטו ממש.

לז. ומעניין לעניין באותו עניין, בפרשתן (ט ו) 'שופך דם האדם באדם דמו ישפך', כתב הרה"ק מקאמרנא זי"ע בחומש 'היכל הברכה' (ט ה) מכאן אזהרה רבה למקפח את פרנסתו של חברו ויורד לאמנות חברו הרי הוא כשופך דמים ממש. גם הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע היה אומר שהמקפח פרנסת חברו הריהו ב'סכנה' עצומה, ומעשה היה בדידיה שאחד מחסידיו ירד לחיי הרב בקהילתו, קרא לו רבי יחיאל ואמר לו, דע לך, מקובלני מרבתי שכל היורד לאומנותו של חברו הרי הוא מקפח את חיי עצמו, וקרא עמו את הפסוק 'שופך דם באדם דמו ישפך' מילה במילה כמקריא את הסוטה, והזהירו מאד לבל ישוב לדרכיו הנלוזות, ואכן קיבל החסיד על עצמו תיכף להפסיק את כל פעולותיו נגד הרב בעירו, אך משחזר לעירו היטוהו חבריו הרעים אחריהם וחזר לסורו לירד לחיי הרב, ותיכף לאחר מכן החל לירוק דם עד שיצאה נפשו. ומידה טובה מרובה למי שמסייע לחברו בפרנסתו עד כמה זוכה הוא לברכות עד אין קץ.

ורכב תאמינים

עלוך שבועי עבית 'בני אמונים'

פניני אמונים

פניני אמן ותפלה על הפרשה

להאיר את תבות התפלה בכונה

"צהר תעשה לתבה" (ו ט)

דרש המגיד ממעריץטש:

המתפלל ומוציא את תבות התפלה מפיו ללא כונה נמשל לאדם ההולך בחשכה ומגיש סביבו מבלי לדעת את הדרך אשר ילך בה. לפיכך מורה התורה למתפלל: "צהר תעשה לתבה" - האר את תבות התפלה; אמר אותן בכונה הלב, באפן שתצאנה מפיה כשהן מוארות וברורות, ובכך תהא מבטח שתפלתך תעלה למרומים ותעשה פרות.

המשפיע רבי שמואל אהרן לידר היה מוסיף ואומר, כי החפץ לכוון בתפלתו כדבעי, צריך להזהר שלא לדבר דברים בטלים כלל מעת קומו משנתו עד שיתפלל, כי הדבורים הבטלים הם המבלבלים את המחשבה ומונעים את הכונה. ענין זה אף נרמז בפסוק (תהלים פח ט): "ובבקר תפילתי תקדמך" - מדי בקר יהיו מלות התפלה קודמות לכל לדבור.

'תורי והבי' נטעי אש'

להפגס אל תוף התבה

"ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה" (א ט)

פרש בעל שם טוב כי בפסוק זה רמזה התורה לכל יהודי, שבהוציא את תבות התפלה מפיו, עליו לקיים זאת באפן של: "בא אתה וכל ביתך אל התבה" - להכניס את כל כלו - את גופו ואת מחשבתו בתבות התפלה.

כאשר אמר האדמו"ר רבי משה מקוברין מאמר זה למסתופפים בצלו, תהה אחד מהשומעים, הכיצד יכול האדם להכניס את כל כלו לתבה? כה קטנה השיב הרבי על אחר: "אכן, אין דברי אמורים באדם המחזיק את עצמו לדולד יותר מתבות התפלה..."

'בית אהרן' פרשת נצבים; 'אמרות טהורות'

'רוקע הארץ על המים' - מלבד בעת המבול

"בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה וארבת השמים נפתחו" (א י)

דרש רבי יהושע בוקסבוים הי"ד אב"ד גאלנטא:

בני דור המבול אחזו באמונה מטעית: כיון שהטבע הבהמי מושך את האדם לחטא, אל לו לאדם

'למען נחדל מעשך' הברכה

"ויאמר אלקים לנח קח כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם" (י ו)

פרש האוהב ישראל מאפטא:

אמרו חכמים (ברכות לה א): "כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה - מעל", לפי שלפני הברכה נחשב המאכל כ'הקדש' האסור בהנאה, כפי שנאמר: "לה' הארץ ומלואה" (תהלים כד א), ורק לאחר הברכה נתנת הרשות להנות מהמאכל, כפי שנאמר (שם קטו טו): "והארץ נתן לבני אדם".

אנשי דור המבול שחטאו בגזל, גזלו אף מבוראם בכך שנהנו מהעולם בלי לברכו ולהודות לו, ולפיכך: "מלאה הארץ חמס מפניהם", שהרי גם כשנהנו ממה שהיה שייך להם נחשב להם הדבר לחמס, שהרי לא ברכו והודו על כך תחלה.

רבי דב לאבוביטש רבה של קישקראש פרש בזאת את הסבה שאנו מזכירים בתפלת געילה דוקא את חטא העשק - 'למען נחדל מעשך דינו'. פגנתנו בכך להתודות על עוון הנאה מן העולם הזה בלא ברכה, שהוא חטא שרבים מרבים להפגס בו, ולכן רק אותו תקנו חכמים להזכיר בתפלה זו.

'מגיד תהלות'; 'דבויי תו'

להלחם ביצרו ולפעל פנגד טבעו, אלא עליו ללכת אחר מאווי לבו כבהמה המפעלת אחר דחפים פנימיים ואינה יודעת התגברות מהי.

כיון שמדרכי ה' לשלם לחוטא ב'מדה כנגד מדה' (ראה סנהדרין ק א), ענישו של דור זה היה שטטפוו מי המבול והציפו התהומות את הארץ עד שנגמקה כל היקום. שפן עבדה זו שאדמת הארץ נצבת על עמדה רקועה ושטוחה על פני המים מנגדת לחלוטין לכת הטבע, והיא גם תמידי שעליו אנו מודים מדי בוקר בברכת: "רוקע הארץ על המים" (ראה לבוש או"ח מו ב). כאשר בני דור המבול נכנעו לטבעם ולא התגברו למשל ביצרים, אף העולם חזר לנהג כטבעו; המחוסם הנסי שעמד בפני המים הוסר, והללו שטטפו וכסו את כל היקום.

'אור פני יהושע'

לשוב אל התפלה לפני התבה

"ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה ותשב אליו אל התבה כי מים על פני כל הארץ וישלח ידו וימחה ויבא אתה אליו אל התבה" (ט ח)

דרש המקביל רבי מרדכי אב"ד וילקאטש:

בגלות המרה והאחרונה מתקיים בכנסת ישראל שגמשלה ליונה (ראה ברכות גג ב) הפסוק: "ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה", בשל רב הגזרות הקשות שעוברות עליהם. מתוך כך: "ותשב אליו אל התבה" - מתעוררים הם לשוב בתשובה ולעמוד לפני התבה להתפלל כראוי. כאשר הם עושים כן מתקבלת תשובתם, ומדוע? "כי מים על פני כל הארץ" - לפי שבעת התפלה הם שופכים דמעות פמים, וכיון שאמרו חכמים (ב"מ נט א): "שערי דמעות לא ננעלו", לכן: "וישלח ידו וימחה" - שולח הקדוש ברוך הוא ידו לקבל את תפלותיהם ברחמים ובכבוד.

'שער המקל' [הוראדנא תקע"ו] שער ג' לר"ה פרק ה

'אפן' - לברכה, פרים' - לקלחה

"ויחל נח איש האדמה וישע פרים; וישת מן היין וישכר" (ט כ-כא)

בפרושו לפסוק זה הביא רש"י את דברי חכמים (כ"ד לו א) שפרשו את המילה "ויחל" מלשון 'חלין', והינו שנח 'עשה עצמו חלין, שהיה לו לעסק תחלה בנטיעה אחרת'. ויש להבין את פשר הגנאי, הלא לכאורה יש מעלה בנטיעת גפן על כל נטיעה אחרת, שהרי על היין מקדשים ומברכים, ולרב מעלתו אף נתקנה עליו ברכה מיוחדת?

פרש רבי משה ליב שחר מגדולי ירושלים:

אלו היה נח נוטע גפן אחת, אכן לא היה בכך כל גנאי, ואדרבה היה ראוי לשבח. בפסוק נאמר שנח נטע 'פרים' - דהיינו לא פחות מחמש גפנים (פלאים ד ו), ומשום כך גנהו הכתוב. שאלו היה נוטע את הגפן לברכה, היה עליו להסתפק בנטיעה אחת ולהמשיך מיד בנטיעות אחרות. העבדה שנטע פרים שלם העידה כי עשה זאת רק מפני שהיה להוט אחר היין, וכפי שהתגלה בהמשך כאשר שתה ממנו עד כדי שכרה.

'אמרי חמד'

גם ברכה וגם אמן

כך העיד על עצמו בספר שאלותיו ותשובותיו (פלאר סי' ט לגבי ברכות ק"ש):

"ובשאיני מגיע לסוף הברכה, אני ממחר לסיים ברכתי קודם שיסיים החזן ברכתו, ומכונן אני לענות אמן אחר ברפת החזן".

הרא"ש

ט' בחשוון פ"ח

רבנו אשר בן רבי יחיאל, הידוע בכינויו הרא"ש, נולד באשכנז והיה תלמידו של המהר"ם רוסנברג. בעקבות רדיפות היהודים באשכנז ברח לקפרי בשנת ה"א ס"ג, שם התמנה לרבה של העיר הגדולה טולדו, ושם גם נפטר ונקבר. רבנו אשר חבר כמה ספרים, הידוע והמרכזי שבהם הוא 'פסקי הרא"ש' המסדר בסדר מסכתות התלמוד הבבלי.

עיר טולדו

מחרוזת באורים (א)

חכמים (שבת קט"ב) הבטיחו שכר מפלא ומיחד למקפיד לענות אמן כראוי: 'כל העונה אמן בכל כחו פוחתין לו שיערי גן עדן'. שכר זה דרשו הם מלשון הפתוח (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים" - אל תקרי 'שמר אמונים' אלא 'שואמרים אמן'.

המהרש"א (שם) באר את דרשת חכמים מן הפסוק בשתי דרכים: א. שיש להוסיף אל"ף המלה 'שמר', כביכול נאמר בפסוק: 'שואמר אמונים'. ב. יש לקרוא את הפסוק ככתבו - 'שמר אמונים', ולפרש את המלה 'שמר' מלשון המתנה (ראה רש"י בראשית לו יא), כלומר שיערי גן עדן נפתחים בפני מי שממתין לשמור כל ברכה עד סופה, כדי לענות אחריה אמן בהלכה.

דברי הגמרא והבאור גם באר (גלוף רפה ב) ואלו דבריו: 'כשיצא מעולם הזה אדם שיהיה שומר לענות אמן כראוי, נשמתו עולה ומכרזת לפניו: 'פתחו שערים', כמו שהוא היה פותח שער ברכה כל יום קשה שומר אמונים'. מדברי האר"י מתבאר כי שכר פתיחת שיערי גן עדן לעונה אמן נתן בבחינת מדה כנגד מדה: כשם שהעונה אמן פתח שיערי ברכה בענינת אמן, כך יפתחו בפניו שיערי גן עדן בבוז עתה (ראה רבנו בחיי שמות יד לא).

חכמים מוסיפים ואומרים שאף פושעי ישראל שכבר השליכו לגיהנם, יזאמי לצאת ממנו ולהקנס לגן עדן בשכר ענינת אמן. כך תארו חכמים את שיקרה לעתיד לבא (תנ"א וט"א פ"ק כ): "...ואומר דוד [קדיש של] אגדה לפני הקדוש ברוך הוא, ויוניו הצדיקים יהא שמו גדול מברך לעולם ולעולמי עולמים בגן עדן, ופושעי ישראל עוניו אמן מתוך גיהנם. ואמר להו' הקדוש ברוך הוא למלאכים: מי הו' הללו שעוניו אמן מתוך גיהנם? אומרים לפניו: רבונו של עולם! הללו פושעי ישראל שאף על פי שהו בגיהנם בעקב [בצרה] גדולה מתחזקים ואומרים לפניו אמן. אומר הקדוש ברוך הוא למלאכי השרת: פתחו להו' גן עדן ויבאו ויזמרו לפני, שגאמר (ישעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים' - אל תקרי אמונים אלא 'שואמר אמן'.

בפאמרים שאמרים נביא מחרוזת באורים מגדולי הדורות על מהותו של שכר זה ועל שיכותו המיוחדת לענינת אמן.

אמן פוחתין שיערי כל המדורים

המהרש"א (ח"א, שבת קט"ב) ד"ק מן שנינו שפוחתין הגמרא 'פוחתין לו שיערי גן עדן' - בלשון רבים, שבפני העונה אמן נפתחים כל שיערי המדורים הפנימיים בגן עדן, ולא רק שיער המדור המיוחד המגיע לו; על כל המצוות כלן זוכה האדם למדור בגן עדן בהתאם למעשיו, וכפי שאמרו חכמים (שבת קמ"א): "כל צדיק וצדיק נותנים לו מדור לפי כבודו", אולם המקום את המצוות ענית אמן בכל כחו, ויצא מן הכלל בכך שבפניו נפתחים שיערי כל המדורים בגן עדן - אף אלו שלפי דרגתו לא היה זכאי להם.

אמן פוחתין שיערים גם לחוטאים

את הפסוק (שה"ש ד ט א): "בחושי השני שפנתתך ומדברך נאווה", דרשו חכמים (מד"ש אגדת בראשית עט): "המדובר שבכס נאה לפני... ואיזה הוא המדובר? אלו עם הארץ שאינם יודעים לא לקרות ולא לשנות ולא לדרש, מפדור שאינו מגדל פרות, והו' נכנסים לבתי נכסיות ולבתי מדרשות ומבכרים 'ברוך יוצר המאורות, ומתיה מתים' - שהוא ברא ומחיה מתים, והו' עונים אמן, ואומרים: מאמינים אנו שהוא מחיה מתים והוא שברא את העולם. אפלו אין בגן עדן אלא שכר אמן זה, ד"ס".

מהר"ש לניאדו 'בעל הפלים' באר כי לכך פנו חכמים באומרים: "כל העונה אמן בכל כחו פוחתין לו שיערי גן עדן". "כל העונה אמן" - תהא דרגתו אשר תהא, אפלו אם אין לו אלא זכות ענינת אמן בכל כחו בלבד, ז"כה שיעפחו בפניו שיערי גן עדן. כמו כן יש לד"ש זאת מלשון הפסוק: "גוי צדיק", רמז לכך שגם מי שנהג כ"גו" בכל הליכותיו, ואין הוא 'צדיק' אלא בענינת אמן, פוחתין בפניו שיערי גן עדן (ק"ל פי ישעיה כו ב).

רבי יצחק שרים, מחכמי ארם צובה, הוסיף כי אף הפסוקים באיוב (לג כג-ד) רומזים לכך: "אם יש עלי מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם שרואי; ויחננו ויאמר פדעוהו מידת שחת". מלאך בגימטריה 'אמן' - אפלו אם יש לאדם זכות ענינת אמן בלבד, כדאית אהו זכות זו כדי להוציאו זכאי מבית דין של מעלה ולפדותו מידת שחת (לקוטיים מפרד"ס ח"א ערך אמן אות ב).

מקדימים לפתח שיערי גן עדן

ה'נ' איש ח' הסביר כך את טיבה של הבטחת 'פוחתין לו שיערי גן עדן': המקדים את מצוות התורה ומתוך כך זכאי לגן עדן, אין שיערי גן עדן נפתחים לפניו עד הגיעו אליהם. לעומת זאת העונה אמן בכל כחו, זוכה שיערי גן עדן נפתחים מידת שחת נשמתו מגופו, וזכה את שיערי גן עדן פוחתים לקראתה, ובכך נחסכת ממנה החרדה מפני 'להתחרב המתהפכת' הנמצאת מחוץ ושערי גן עדן. פוחתין (בראשית ג כד): "וישכבו מקדש וגן עדן את הכרבים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים" (הו' יהודיעו שבת שם).

תפלה שהתקבלה בלי רביעי

הספור שלפנינו נשמע מפי בעל המעשה, אברך יקר שחלה בקורונה, לא עליו, בנה הראשון. כשהעולם שלו היה אחוז הלם ותדהמה לנכח הירידה החדש והבלתי מוכר שחולל שמוות בכל מדינה ועיר. הירידה החדש שהתאפן בהדבקה מהירה, תסמינים קשים והדרדרות מפתיעה היה בלתי מוכר בעליל למערכת הרפואית, וגם הטפול בו היה בעל אפי נסיוני בהתאם.

בימים הראשונים לאחר שמידינו נדבק בקורונה, עדין היו תסמיני קלים, קרי: העדר חוש טעם וריח, חם ומעט קשיי נשימה. הוא הסתובב בבית כהרגלו חלוש מעט וצפה לסיים ימי הבידוד הפזי שנכפו עליו.

ההדרדרות היתה מהירה. לקראת סוף השבוע הראשון להדבקתו החל לפתע לחוש בקשיי נשימה, ותוך כמה שעות חש שהחמצן בגופו הולך ואול. את התחושות הקשות שלתוהו קשה לתאר במילים. הוא שכב במטה ונלחם על כל נשימה, פשוטו כמשמעו, וכאשר הגיעו מים עד נפש בקש מבני ביתו להזמין אמבולנס בדחיפות. וכן מתאר בעל המעשה:

כאשר הגיעו כחות ההצלה לביתי הייתי במצב של כמעט חנק. בתקופה הקצרה שחלפה מאז החל הירידה להתפשט בעולם כבר הספקתי לשמור לא מעט כשורים קשים על אודותי. הייתי בטוח שגם אני הולך להיות אחד מאותם ספורים... נתקפתי בחדות מות, ענדה שרק דדדדה את מצבי. חברתי למד-סטורציה וכצפתי המדד היה נמוך ביותר. חיש מהר הלבשתי במסכת חמצן והוטסתי לבית החולים.

כבר בדרך לבית החולים חשתי הקלה. חמצן שחדר לראותי הקל עלי את הנשימה, ובד בבד הוריד לי את מפלס החרדה.

לא אאריך בתאור מסע תלאותי עד לאשפוז המיחל. כיצד נאלץ נהג האמבולנס לנדד מבית חולים אחד למשנהו עד שנמצא לי מקום בבית חולים הפתוחים לחקק מעיר מגורי. העמס היה גדול מיכלת הקבלת של בית החולים וצוות המחלקה, והחולים לא יכלו לאמבולנס ליחס אנושי. גם לאחר שסוף סוף פרק האמבולנס את מטענו הלאנושי - קרי אנכי - טרם תמה סאת תלאותי. במשך שעות שכבתי בחדר המיון עד שמישהו התפנה להעביר אותי למחלקת קורונה.

לאחר השעות הארוכות שבהן הייתי מחבר לחמצן, סבכתי לזמן כי מצבי הוטב וכי בתוך יום או יומים אוכל לשוב לביתי, ונדדאי שלא חלמתי לרגע כי הסיט הגדול עודדו לפני.

כמאמר חכמים (אבות ב ה): "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש", את הזמן המיותר שהיה לי נצלתי לנשיית חפץ עם יתר המאשפים במחלקה העמוסה על ההתפע. באופוזם שהיו מרחקים למטתם, קילקם במצב קשה ביותר, מבלי שאיש יקדיש להם ולו מבט קל. סיעתי בהגשת מזון, בהדוק מסכות חמצן וששטו, בתעלות בין החולה לצוות, ולקמרה הצער גם במסירת קראת שמע וודי עם לא מעט חולים שהרופאים יעזרו להרדמם, והיו מצדד חיששו ובצדק פו לא יתעוררו מההרדמה, ורמנא ליצלן.

במשך כל אותו היום הייתי מלא ספוק של עשייה. התקפתי במצבם הקשה של חברי למחלקה, ובשל כך לא שמתי לב כלל למצבי האישי. רק בילה משאך נשכבתי על משת בהרצל, ומש יגיד, החלתי שוב לחוש בקשיי נשימה. נזכרתי כי אינני איש צוות אלא מאשפו מן המנון...

קשיי הנשימה הלכו והתגברו וזמן רב לקח עד שאחד מאנשי הצוות התפנה לחבר אותי בשנית לחמצן. אלא שפגוד לאתמול, הפעם לא שפר החמצן את מצבי כמצפה. המשכתי לחרור ולהשתנן. המלחמה על כל נשימה התישה אותי לחלוטין עד כי בקשיי הצלחתי להוציא הגה מפי. יחלתי להרדם אולם לא הצלחתי באמצע הלילה בזק אותי רופא, וזה המליץ מיד להרדים אותי ולחבר אותי למכונת הנשימה.

הגוף זקוק לכל פסת אנרגיה כדי להלחם על הנשימה, הסביר לי הרופא את שוכר זעתי, ההרדמה והנשימה חסיענה לה לרכז את כל הכוחות כדי לנצח בקרב על חיים. אלא תזאג, אמה צעיר ובעזרת ה' מצא מזה, הוא נסה להרגיעני, אולם אני התנגדתי בתוקף. באפיסת כוחותי הצלחתי לבטא את התנגדותי התקופה בנגנוע אצבע קל לימין ולשמאל.

הרופא נסה לשכנע אותי בכה וזכה, אולם אני סרבתי לישמע, ולמען האמת, לפי תפיסתי באותו זמן היתה לי סבה טובה להתנגד; במתקפה הקצרה שבה הייתי מאשפו ראיתי בעיני פטה וכמה אנשים שבבקר היו

ערכיים ושוחחו אתי על דא ועל הא, ושעות ספורות לאחר שהרדמו נדם לבס. היו גם רבים שהחלימו, אולם לפי התלחשות הרופאים הבנתי כי יש לי סבה טובה לחשש מהרגוע מכל.

נתן לה הדמנות עד מחר בבקר, נכנע הרופא, בזמן הזה השתדל שלא להתאמץ ולו מעט. אל תשפח להתפלל, אולם תעשה זאת בלבך, מבלי להוציא מלה מפפה, ומי יודע, אולי יתרחש לה נס...

את המלצות זו של הרופא לא היה לי כל בעיה לקיים... גם כך הייתי חסר כח לחלוטין. כחזקיהו המלך בשעתו הסבתי פני אל הקיר, פרצתי בככי סוער, וזעקת שקטה בקעה ממעמקי לבי הישר אל פסא הכבוד. במשך דקות ארוכות נשאיתי את תפילתי בלבי, ולפתע, כמו מתוך חלום שמעתי את עצמי זועק בפי משפט אחד בלבד: 'אמא, אמא, מקר יום רביעי, תעשי הכל כדי שלא ירדמוני...'

כיום לאחר שהבראתי בסיעתא דשמיא אני יכול להבין את מה שעמד מאחורי המשפט הזה:

אמי עליה השלום היתה אשה חולנית במשך רב ימי חיה. מאז ילדותי ובמהלך כל השנים ומאונות שונים, אני ואחיותי לסעד ואחיותי במסירות. אף לאחר נשואי, כאשר עברתי לגור בעיר מרחקת, בעצה אחת עם רעייתי שתחיה לקחת על עצמי כחול בל יעבר, בכל יום רביעי לנסע לעיר הולדתי ולסעד את אמי החולה.

במשך עשרים השנים שחלפו מיזם נשואי ועד לפטירתה של אמי עברו עלי מצבים ומאונות שונים, אולם יכול אני להעיד כי לא בשלתי ולו פעם אחת את קביעותי. בכל יום רביעי, לאחר אכילת פת שחרית הייתי עולה לאוטובוס שלאחר ניסיעה ארצה היה מביאני לבית הורי, שבה היה לצד אמי במשך כל היום תוך דאגה והתמסרות לכל צרכיה, ורק לעת ערב שב לביתי.

אמי עליה השלום העריכה מאד את מסירותי. בעדינות נפשתי היא דאגה לארץ כל היום להזכיר לי עד כמה נוכחתי תורמת לה ומאריכה את ימיה, ואף טרם שובי לביתי היתה מרעיפה עלי ברכות למכביר. באין קבוע, המסכר היתי מחוץ לזלת המזכירה לי את ברפת המחפז, זו המפרשת בתורה: 'למען יארכו ימיך'.

מפסידתה של אמי חלפו כבר כמה שנים, אולם עתה, בשוכבי על ערש דוי תחת חרבו המונפת של מלאך המות, ונכרתי משום מה במלים הקבועות שאמרו הייתי נפרד מאמי בכל יום רביעי - 'למען יארכו ימיך'. זכרון זה הוא שהביא אותי לזעק בתפילתי את המשפט הנזכר.

למרה הפלא, מיד עם סיום תפילתי נרדמתי והתעוררתי רק לקמרת. בבקר של יום רביעי קמתי כמו אדם חדש. לראשונה מאז כשכנע היתה נשימתי סדורה, אולם למרות כל זאת השתדלתי להמשיך ולשמור על מנוחה והמתנתי לבקור הרופא.

במחצית השעה לאחר מכן הגיע הרופא למסתי, גורר אחריו מכשירי הנשימה כבד. לא היה לו ספק בדבר הצורך בשמוש בו. לא הצלחתי לכלא את חייכי למראה עיניו הקמות בעת שהוא הבחין בי יושב וממתין בסבלנות לבואו.

זכית בחיים חדשים - פשוטו כמשמעו, אמר לי הרופא בערב, לקראת פרדתי מהמחלקה. היה לה נס של ממש, אין לי הסבר רפואי לכך, הוא הוסיף. אולם לי לא היה קשיות כלל. בעמק לבי הבנתי הכל.

ידו לה' כי טוב כי לעולם חסדו'.

עצוב

ר"ת	יציאה	כניסה
19:31	18:50	17:40
19:27	18:52	17:55
19:28	18:51	17:47
19:31	18:52	18:00

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

בס"ד בר"ה

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

פרשת נח • ג' חשוון תשפ"ב • גיליון 741

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

דבר זה (=הגאולה) תלוי אלא בתשובה". אבל כמו שזה נראה כיום - תשובה של כל עם ישראל נראית כדבר חסר סיכוי...

אז מה תגידו, שעצם השאלה הזאת מעידה על קטנות אמונה? תדעו לכם שזו לא שאלה שלי, זו שאלה ששאלו כבר הרבה מאוד שנים לפני; ומי ששאל אותה הוא גדול הדורות, ר' עקיבא.

הזוהר הקדוש בזהר חדש על הפרשה שלנו, פרשת נח, אומר שהיונה שנח שילח מהתיבה זו כנסת ישראל ששולחה לגלות אדום; ומה שכתוב על היונה: "ולא יספה שוב אליו עוד" זה מרמז על כך שעם ישראל עוד לא חזרו בתשובה, ואם היו חוזרים בתשובה לא היו נשארים בגלות אפילו יום אחד.

ואומר על כך רבי אליעזר שהיו גלויות שהיה להן זמן קצוב אבל הגלות האחרונה אין לה זמן אלא כל כולה תלויה בתשובה. שמע זאת רבי עקיבא תלמידו ושאל: "איך יהיה הדבר הזה? איך יתחברו עם ישראל כולם לעשות תשובה כאיש אחד?" כלומר, רבי עקיבא הבין שהדבר בלתי אפשרי.

יש תקווה

ענה לו רבי אליעזר: "תתקן, דאיי יחזרו בתשובה רישי פנישתא, או קדא פנישתא, בנכנתם יתכנש פל גלאתא", ותרגומו: אם יחזרו בתשובה ראשי העם או אפילו בית כנסת אחד - בזכותם תתכנס כל הגלות. וממשיך רבי אליעזר ומחזק: "דקדשא בריהו הא איתקבי תדריא, איתקבי יחזרו, ועבד להו טבא, דכתוב וְלָכֵן יִחַפֶּה ה' לְחַנּוּכְכֶם. כִּמְחָה תִּמְסִיד אִיסְתִּי יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה". כלומר: אבא שבשמים כל כך רוצה להיטיב עם בניו והוא רק מחכה תמיד מתי יחזרו בתשובה, ולכן מיד שיראה התעוררות אחת טובה הוא כבר יזדרז מצדו להשפיע על עם ישראל את כל הטובות וההבטחות של הגאולה.

יש כאן חיזוק עצום לגאולה שאפילו קבוצה קטנה מעם ישראל שיעשו תשובה יביאו את הגאולה השלימה.

המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

איך לא חשבו על זה קודם?

הצעות ייעול

יש לי כמה רעיונות מהפכניים, ואני מנסה להבין למה לא חשבו על זה קודם:

בשביל מה צריכים משטרה? אולי עדיף פשוט שאנשים לא יעברו על החוק, ובכך גם יהיה הרבה יותר בטוח ונעים לכולנו וגם המדינה תחסוך לעצמה מיליארדים מתקציב המדינה...

ולשם מה צריכים כל כך הרבה רופאים ותרופות? הרבה יותר טוב היה שכולם יאכלו רק אוכל בריא ויעשו פעילות גופנית ולא יהיו במתח ולא בלחץ ולא יכעסו, וכך נרגיש כולנו הרבה יותר טוב וגם נחסוך למדינה עוד מיליארדים...

ובשביל מה אנשי ההוראה צריכים להעניש? אולי עדיף פשוט שכל הילדים יישבו בכיתה בשקט ולא יפריעו ולא יריבו ויקשיבו באזניים כרויות לכל מוצא פי המורים והמורות...

ובשביל מה צריכים יועצי נישואין ובתי דין לגירושין? אני מציע שבני זוג לא יריבו ורק יאהבו ויפרגנו ויקשיבו זה לזה, וכך יחסכו לעצמם ולילדים שלהם הרבה צער...

מה אתם אומרים? רעיונות גאוניים, לא?

אהה... יש לי בעצם עוד רעיון גאוני אחד. למה צריכים גלות כזאת ארוכה? אולי פשוט כל עם ישראל יחזרו ברגע הזה בתשובה, וכך ייבנה בית המקדש וכל אויבי ה' ויאיבי ישראל יכלו ונחיה כבר היום בגאולה ובימות המשיח...

אל תהיה תמים

אז מה תגידו? כבוד הרב, אל תהיה תמים. פשע, תאוות ומריבות - זו מציאות החיים. זה טבע האדם. זה לא דבר שניתן לשינוי עמוק ומהותי, ולכן אי אפשר

לצפות להיעלמות של כל הרוע מהעולם, לפחות לא בחושך של הגלות.

תמיד אנשים יעברו על החוק, ולמעשה רק יחידים סגולה יכולים לומר בפה מלא שהם שומרים על כל החוקים בשלימות. לכן חייבים משטרה שתאכוף ותטיל מורא.

ותמיד אנשים יימשכו למזון לא בריא בגלל תאוות האכילה שלהם, ולכן תמיד יהיו חולי סוכרת וחולי לב ועוד. ולמעשה, רק יחידים שומרים על כל כללי הבריאות. לכן אנחנו חייבים מערכת בריאות חזקה שתתמוך בכל אלה שגופם בוגד בהם לאחר שנים שהם התעללו בגופם.

וילדים תמיד יישארו ילדים והם תמיד יעברו על הכללים של המורים.

ולכן כל מורה יאלץ להשאיר בארגז הכלים שלו תמיד גם את הענישה החינוכית ככלי לענת מצוא.

ובני אדם באופן כללי חזוגות בפרט תמיד ימצאו על מה לריב וממה להיפגע. זוג ללא שום קצרים ומריבות - זו חיה שכבר נכחדה מהעולם. לכן רוב החזוגות תמיד יצטרכו עזרה או ייעוץ או חלילה בית דין לגירושין.

אז על אותו משקל אני שואל את עצמי, האם יש סיכוי שכל עם ישראל יחזרו בתשובה? האם יש תקווה לגאולה? היצר הרע כל כך חזק וכל כך סוחף, רוב עם ישראל מנותקים לגמרי ממושגים בסיסיים של תורה ואמונה, שנים של חינוך כפרי ותקשורת ורשתות שמשדרות תאוות ומינות ודעות עקומות יומם ולילה והרשימה עוד ארוכה - איך אפשר לצפות לשינוי של ממש בעם ישראל?

האם יש סיכוי לגאולה?

הגאולה תלויה בתשובה, כמו שאומר הזוהר הקדוש "לית מילתא דא תליא אלא בתיובתא" - ותרגומו: "אין

קו האמונה
02-6444250

תאזין, תרגיש בטוח!
לשמוע אמונה כל יום, כל היום

אהבת ישראל במסירות נפש

בחז"ל מבואר שהייתה תביעה על נח שהיה לו להתפלל על בני דורו, כי אילו היה מתפלל עליהם, היה מציל את בני דורו ואת העולם כולו מהמבול. ועד כדי כך גדולה התביעה עליו, שמחמת זה נקרא המבול על שמו - "מי נח", כביכול בגללו הגיע המבול.

וכך כתוב בזוהר הקדוש (בפרשתנו דף סז:): "בא וראה מה בין משה רבינו לשאר בני העולם, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה: 'זעתה הניחה לי ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול' (שמות לב, י), מיד אמר משה: 'וכי אעזוב את הדין של ישראל לטובת עצמי כמו שעשה נח, כי מכיוון שאמר הקב"ה לנח שיציל אותו ואת משפחתו לא ביקש רחמים על בני דורו ומשום כך נאבדו סן העולם, ולכן נקראו מי המבול על שמו כמו שכתוב בישעיה (נד ט) 'כי מי נח זאת לך'."

תביעה זו על נח מוכיחה את גודל כח התפילה של צדיק אחד, שהיה ביכולתו להציל דור שלם בתפילתו. ואע"פ שהדור ההוא הגיע למצב כה ירוד של "כי השחית כל בשר את דרכו" (ל, יב), וראוי היה להמחות סן הארץ מגודל עוונו - בכל זאת היה בכח תפילת הצדיק להביא לכך שיחזרו בתשובה וינצלו.

וכן אנו רואים שבאמת בסופו של דבר, אחרי המבול, תפילת נח היא זו שמעשה את המשך המבול, כמו שכתוב

(ח, א) "ויזכור אלוקים את נח וגו' ויעבר אלוקים רוח על הארץ, ורש"י עומד על לשון הפסוק כי לכאורה קשה, הרי כאן נזכרו רחמי ה', שהשיב חמתו ופסק המבול, אם כן למה נזכר בשם אלוקים שהוא מידת הדין? - אלא, אומר רש"י, באמת שלטה כאן מידת הדין, רק שנהפכה למידת רחמים על ידי תפילת הצדיקים. וזו תפילת נח ובניו שהיו בתיבה.

והדברים נוראים, אפילו לאחר שכבר קיבל העולם את משפטו ונמחו כולם מן הארץ, מכל מקום רק התפילה היא זו שמנעה את המבול מלהמשיך! כי כל דבר בעולם נפעל רק על ידי תפילה! דבר נוסף יש ללמוד מכאן. הנה נח בנה את התיבה במשך מאה ועשרים שנה - שנים על גבי שנים. בשביל מה בנה אותה כ"כ הרבה זמן? אומרים חז"ל שנה נצטוו לעשות כן, כדי שיראוהו אנשי דורו וישאלו אותו מדוע עושה כך, והוא יאמר להם: "עתיד הקדוש ברוך הוא להביא מבול לעולם, שובו מדרכיכם הרעים" (רש"י פסוק י"ד). מאה ועשרים שנה אמר להם נח מוסר והם לא שמעו לו! הרי על מנת שיחזרו בתשובה צריך כח גדול מאד, ונדמה כי התפילה לא היתה מועילה כשמדובר בדור חוטא כל כך - ועם כל זאת יש עליו תביעה שהיה צריך גם להתפלל עליהם! נורא.

ומכאן ילמד כל אדם בדור הזה שחובה עליו להתפלל

היו בְּאֵלֶּה עַיִינִים מֵאַנְשֵׁי-שְׁלֹמֹהן כִּרְבִי פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ וְעוֹד וְשָׁלָה הָיָה לָהֶם מִה לָּתֵת לְבָנֵיהֶם לֶאֱכֹל עַד שֶׁהָיוּ הַיְלָדִים בֹּכִים מִחֶמֶת רָעָבוֹן, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא עָזְבוּ וְהִיחֹזוּ אֶת מִדַּת הַשְּׁמִיחָה וְהָיוּ מִתְחַסִּים אֶת נַשְׁוֹתֵיהֶם וְבָנֵיהֶם בְּאַמְרָם לָהֶם: בּוֹאוּ וְנוֹדְהוּ לָהּ בְּרֵאוֹתֵינוּ שֵׁשֶׁת לְבָנֵינוּ לְפָחוֹת תִּצְבֹּן לֶאֱכֹל, כִּי יֵשׁ יְלָדִים בְּפֶרֶט בְּיוֹן בְּנֵי הָעַשְׂרִים שָׁגַם תִּצְבֹּן לֶאֱכֹל אִין לָהֶם עַד שֶׁצָּרִיךְ לְצִאת עִסְתָּם חַץ לְעִיר וְלַפְעָמִים לְהַרְחִיק נֶדֶד נְדִי שֶׁיִּשְׁאַפוּ אָוִיר נְקִי וְבָרִיא וְגַדִּי שֶׁיִּתְחַזַּק אֶצְלָם תִּצְאוֹת הָאֲכִילָה. (שיש"ק ה - ריא)

היו אומרים: הסימן הראשון להבחין בַּאֲדָם אִם מִתְפַּנֵּן הוּא לְהִתְקַרֵּב לָהּ, יִתְבָּרַךְ בְּאַמְרָת הוּא בְּזָה שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּשֵּׁשׁ שׂוֹם חֶסֶד עַל שׂוֹם אֲדָם מִיִּשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ מְדַבֵּר עַל שׂוֹם בֵּר יִשְׂרָאֵל חֲלִילָה, וְאַף כְּשֶׁרוֹאֶה שׂוֹם חֶסֶד בְּחֶבְרוֹ לֹא יִשְׁתַּעֲשַׂע בּוֹ אִף בֵּינוֹ לְבֵינוֹ עֲצָמוֹ וְכָל שֶׁנֶּן לִפְנֵי אַחֵרִים, לְהַפְחִית בְּכַבּוֹדוֹ נְדִי שֶׁיִּתְעַלֶּה הוּא בְּזָה חֲלִילָה, כִּי אִם מִתְפַּנֵּן בְּאַמְרָת לְהִתְקַרֵּב לָהּ, יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ בְּאַמְרָת הֵיכָן מְקוֹמוֹ הוּא, וְאִבִּין לְנַכּוֹן מִתְקַרֵּב יוֹדֵעַ עֲצָמָה תִּתְחַלֶּה. (שם ה - תלח)

על עם ישראל במסירות נפש, וכפי שמורנו הרב מאריך בשיעוריו האחרונים, בפרט החובה תגדל בדור שלנו שכולם שוגגים וללא כוונה רעה, וברור שהגאולה תיקרא על שמו.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: *3030

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

דיני שאלת טל ומטר וברכת השנים

ביום שלישי הקרוב ליל ז' בחשוון בתפילת ערבית מתחילים לשאול את הגשמים.

הספרדים נוהגים לומר "ברך עלינו", והאשכנזים שאומרים כל השנה "ברך עלינו" משנים בתוך הברכה במקום "ותן ברכה" לומר "ותן טל ומטר לברכה" יתן תקציר ההלכות הנחוצות למי ששכח או מסופק אם אמר ברך עלינו כיצד עליו לנהוג.

חז"ל תקנו לומר את שאלת הגשמים בברכת השנים, משום שכידוע הגשמים מסמלים את השפע הברכה והפרנסה, כמו שמבואר בגמ' בתענית (דף ז') כמה וכמה מעלות ליום הגשמים.

מתחילים לשאול בארץ ישראל מליל ז' במרחשוון בתפילת ערבית, (ובחז"ל מתחילים לשאול הגשמים ששים יום אחר שמחת תורה) ואם שכח ולא הזכיר, צריך לחזור שוב ולהתפלל מחדש שמונה עשרה, ואין זה דומה לראש חודש שהשוכח בתפילת ערבית אין

- ד. שאומר ומלפניך מלכנו וכו', יאמר "ותן טל ומטר".
- ה. אם נזכר אחר שחתם שומע תפילה קודם שהתחיל רצה, יאמר סידד "ותן טל ומטר".
- ו. אם התחיל רצה וכו', חוזר לברכת השנים. שלחן ערוך (סוף סימן קי"ז) ואפילו אם התחיל רק תיבת "רצה" בלבד צריך לחזור לברכת השנים. שו"ת יביע אומר (חלק א' סימן כב את ח).
- ז. אם אמר ברוך אתה ה' ועוד לא חתם "שומע תפילה" יאמר "למדני חוקיך" ויאמר "ותן טל וכו' ומלפניך מלכנו וכו'".
- ח. אם המשיך את תפילתו ונזכר אחר כך קודם שגמר תפילתו חוזר לברכת השנים. (כף החיים סעיף קטן ט"ז).
- ט. אם סיים תפילתו, דהיינו שהגיע ל"היו לרצון" השני, אף שעוד לא עקר רגליו לומר עושה שלום, צריך לחזור לראש התפילה. על פי הבית יוסף בסימן תכ"ב.
- י. אם הוא מסופק אם אמר ברך עלינו או לא, צריך לחזור לברך עלינו, עד שלשים יום. (שלחן ערוך סימן קי"ד סעיף ח).
- יא. אם אמר תשעים פעמים בליל ז' בחשוון "רופא חולי עמו ישראל - ברך עלינו", הרי הוא בחזקתו שאמר כראוי ואין צריך לחזור. משנה ברורה (סימן קי"ד סעיף קטן ט).

מחזירין אותו, והטעם משום שאין מקדשין את החודש בלילה ולכן אם שכח יעלה ויבא אין חוזר, מה שאין כן לגבי בקשת הגשמים שאם שכח לומר ברך עלינו צריך לחזור. כן כתב הברכי יוסף, והביאו משנה ברורה (סימן קי"ז סעיף קטן ו').

ואם שכח לומר ברך עלינו ונזכר ישנם כמה חילוקי דינים:

- א. אם נזכר בהיותו עדיין בברכת השנים, חוזר שוב לתחילת הברכה.
- ב. אם נזכר לאחר חתימת הברכה קודם שהתחיל "תקע בשופר", הספרדים אומרים במקומו "ותן טל ומטר לברכה על כל פני האדמה" וממשיך תקע בשופר. (שלחן ערוך סימן קי"ד סעיף ו') ומחזיק ברכה (שם סעיף קטן ב'). והאשכנזים אומרים בברכת שומע תפילה "ותן טל ומטר". משנה ברורה (סימן קי"ד סעיף קטן ט"ו).

אם נזכר אחר שהתחיל תקע בשופר וכו', אינו חוזר לברכת השנים, אלא ממשיך עד שמע קולנו ולפני

דרכון בעד קריאה בכף-היד

**"אם אתה רוצה להשלים איתה", המשיך
ליאון להפתיע את המצרי, "תעשה
כך וכך", הפקיד נענע בראשו
לאישור, אכן, זה מה שאשתו
אוהבת... מהיכן יודע זאת היהודי
המוזר?!"**

בג' בחשוון הבא עלינו לטובה יציין עם ישראל בגעגוע
עז ובכיסופין שנתיים לפטירתו של מאור הגולה בדורות
האחרונים, מרן שר התורה הגאון רבנו עובדיה יוסף ז"ע.

נציין כאן שני גרגרים קטנים מדברים שסיפר מרן
בעצמו: מרן התגורר במצרים כדי ללמד שם תורה, בין
השנים תש"ח לתש"י, בשנת תש"י הוא החליט לשוב
ארצה, אבל נתקל בבעיה עם השלטונות המצריים
שסירבו לחדש את דרכו ולתת לו אשרת יציאה
לישראל.

ימים רבים הצטער מרן על העובדה שמעכבים אותו
מלשוב לציון ברינה, עד שבאחד הימים הגיע יהודי בשם
ליאון גבאי. מרן כותב עליו שהיה יודע להביט בכף ידו
של האדם ולומר לו מה עבר עליו, מה קורה איתו בהווה
ומה יעבור עליו בעתיד...

מר ליאון התלווה למרן למשרד הפנים וניגש לפקיד.
הפקיד שלא הכיר אותו שאל לרצונו, ומר ליאון השיב לו
שאם ברצונו לראות דבר שלא ראה מעולם - שיגיש לו
את כף היד. הפקיד הביט בו בחשדנות, אבל הסקרנות
גברה עליו. הוא הושיט את כף ידו לליאון שהביט בה
מספר רגעים.

"אתמול בלילה הייתה לך מריבה קשה עם אשתך",
אמר ליאון לפקיד ההמום, "ישבת כל הלילה ובכית
בגלל זה". מילותיו של המצרי נעתקו מפיו.

"אם אתה רוצה להשלים איתה", המשיך ליאון להפתיע
את המצרי, "תעשה כך וכך", הפקיד נענע בראשו לאישור,
אכן, זה מה שאשתו אוהבת... מהיכן יודע זאת היהודי
המוזר?!"

וליאון ממשיך להבטיח לו: "ברגע שתעשה את זה
היא תתפייס, תסכים לזוטר לך, השלום ביניכם ישוב
על כנו והכל יהיה בסדר..."

הפקיד המצרי היה מוכן לקטוף עבור ליאון את הירח:
"מה אדוני רוצה במשרד הפנים?"

ליאון חיך בשלווה: "דרכון לחכם היהודי שנמצא פה,

אבל זה קשה מאוד ואפילו מזעזע לחשוב על כך
שכל כך הרבה שנים אנחנו בגלות וכל כך הרבה
קהילות וקבוצות ובתי כנסיות היו בעם ישראל במהלך
כל הדורות - האם יתכן שלא הייתה אפילו קהילה
אחת שחזרה בתשובה באמת?

אלא קיבלנו מרבתינו שעיקר כוונת הזוהר היא
על קהילה אחת שיעשו תשובה על ענין השנת
חיים. זאת אומרת שאם תהיה חבורה אחת שתהיה
בניהם אהבה אמיתית והם יהיו בשלום זה עם זה
ותהיה להם עין טובה אחד על חברו בלי קטנה שגאה
ותחרות - זה מה שביאי את הגאולה.

הפחד הגדול של היצר הרע

ואחר כך מצאתי את זה בספרו של הרב אברהם
ענתבי שהיה ראש רבני ארם צובא לפני כמאתיים
שנה, שמבאר את כוונת הזוהר וזו לשונו: "לשוב
בתשובה ולהיות שלום בינינו ולהיות באחדות אחת".

ומוסיף הרב ענתבי דברים חריפים מאוד: "אתמהה,
שיש בעולם כמה וכמה כנישתא דבית ישראל
לאלפים ומאות שאיך בכל אלה לא עלה על לבם
של כנישתא חדא לעשות דבר זה ולהציל דם עשוקים
מיד עושקיהם".

הרב מתפלא מאוד ולא מצליח להבין איך זה יכול
להיות שעדיין לא היה דבר כזה בעם ישראל. ולכן
הוא מסכם אומר:

"אין זה אלא מעשה שטן שבכל כוחו משתדל שלא
יעלה דבר זה על לב של שום כנישתא חדא, כי ידע
כי בנפשו היא, ועל כן בכל מקום ומקום מערבב
באיזה ערבוב ואינו מניחם לעשות תשובה".

מכאן מפורש שהיצר הרע יודע טוב מאוד את
האמת שהכול תלוי באהבת ישראל ולכן הוא הוא
ייתן לקהילות להיות קדושות ולהצליח ולפרוח ולבנות
מוסדות ולהרבות תורה ותפילה וחסד, אבל הוא
לא יניח להם להיות בשלום אמיתי ומושלם בינם
לבין עצמם.

ומה הפתרון אומר הרב? "איך לא נתלבש קנאת ה'
צב-אות בעבור שמו המחולל בגוים ולהיות מקובצים
כנישתא חדא ולהרבות בתפילה ותחנונים..."

אין לנו עצה אלא להרבות בתפילה! כתבתי שתי
חבורות בנושא הזה: "אהבת ישראל במסירות נפש"
ו"אהבת ישראל - אהבת חיים" כדי לעורר את כל
עם ישראל לעמוד ולזעוק על תשובה שלימה ובפרט
תשובה על עוון שנאת חיים ועל מצוות אהבת ישראל.
את החבורות האלה חייבים ללמוד ולהפנים ולקיים.
ובזכות ריבוי התפילות של עם ישראל על ידי זה
יתבטל הקטרוג של השטן שעומד ומתגבר על זה
בכל מקום ובכל קהילה.

בזכות התפילות שלנו תצליח סוף סוף קהילה
אחת להיות בשלום ואהבה באמת, לבער מתוכה
כל מחלוקת וכל שנאה, ובזכותה תבוא הגאולה!

בברכת שבת שלום ומבורך

אפשר
כי הזמן

ואם
להזדרז
שלו יקר..."

סיים מרן הגר"ע בחיור: "המצרי הושיב
את שנינו ליד השולחן שלו וביקש שנמתין. הוא הסתובב
מעט בין החדרים, דיבר עם הפקידים, החתים ושרבט,
בירר איתנו פרטים וליווה אותנו בכבוד רב להמשך
הדרך".

***

השורות הבאות אופטימיות פחות, אך יש בהן כדי
להעיד על תעצומות נפשו של מרן ז"ע עבור העם
היושב בציון. בזמן מלחמת יום הכיפורים היו חללים
ועדרים רבים שלא ניתן היה לקבוע את מותם או
לזהותם בצורה קלה.

תשע-מאות(!) יתיקי עגונות הועברו למרן מתוקף
כהנתו כרב הראשי לישראל. הוא מספר על חוויות
קשות מאוד בעת זיהוי הממצאים שהובאו לפניו (חלקי
גוף, שיניים, ועוד), ועל לילות נטולי שינה במשך שנה
ומחצה בשל הקושי הנפשי הכרוך בעבודה הקשה הזו.

בסייעתא דשמיא ובעבודת פרך תורנית ונפשית התייר
מרן את רוב רובן של העגונות סן המלחמה הזו, וברוך
השם אף לא אחד מן התיקים שהותרו על ידו - התגלה
כטעות. עד היום לא שב אף חייל או נערד שמרן התייר
את אלמתנו להינשא.

קרויז שמעיד על גדלותו האדירה של מרן מספר על
כך שבישיבת הממשלה דאז הוגשה שאילתא לפני ראש
הממשלה. "מדוע 900 יתיקי עגונות הועברו לרב עובדיה
יוסף, בעוד שלצידו מכהן רב ראשי נוסף, אשכנזי?
שיחלקו את התיקים חצי-חצי".

תשובתה של ראש הממשלה הייתה חדה וקצרה:
"כאשר הרב עובדיה מתיר, איש לא מהין לערער ולהרהר
אחריו. רק הוא יטפל בתיקים אלו..."

ה' רוצה לָתֵת שְׁפַע

התבודדות
ומעלת התפילה
הספר של
הרב שלום ארוש
052-2240696

היא לתת לו, ומי שאין לו שקלים אין לו בְּסָה לְקַבֵּל אֶת הַשְּׁפַע. וְתַבּוֹת הַתְּפִלָּה בַּפְּרָטִיּוּת, הֵן כְּמוֹ חֲתִיכוֹת שֶׁל שֶׁק שֶׁתּוֹפְרִים אַחַת לְאַחַת, אוֹ כְּמוֹ חֲטָיִים שֶׁעַל יָדָם אוֹרְגִים אֶת הַשֶּׁק. עוֹד תְּפִלָּה - עוֹד חֲתִיכֵת שֶׁק לְקַבֵּל בּוֹ אֶת הַשְּׁפַע, עוֹד תְּפִלָּה - עוֹד חֲתִיכֵת שֶׁק, וְכַשֵּׁי כִּבְר שֶׁק גָּדוֹל וְחֻזָּק, אֵד מְקַבְּלִים אוֹצְרוֹת... וְכָכָל שֶׁהָאָדָם מִתְּפַלֵּל יוֹתֵר, יִהְיֶה לוֹ שֶׁקִּים - כְּלָיִם - גְּדוֹלָיִם יוֹתֵר וְהָא יִקְבֵּל יוֹתֵר שְׁפַע.

כְּאִשֶּׁר הָאָדָם מִתְּבוֹנֵן עַל הַתְּפִלָּה כָּה, הָא יוֹצֵא מִהִגְיֵשָׁה הַשְּׁלִילִית שֶׁלּוֹ לְחַיִּים, שֶׁחוֹשֵׁב לְשִׁמּוֹעוֹת וְהַצָּרָה לְהַתְּפַלֵּל הֵם עֵנֶשׁ. אֶלְמָ אֲדַרְבְּהָ, הָא נִהְיָה מֵאֵד מְכַל הַעֵינָן, שֶׁהִנֵּה יֵשׁ לוֹ עֲבוּדָה נְאֻה אֶקְרִי, לְכַתּוֹת כְּלָיִם עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ וְלִקְבֵּל אֶת כָּל הַשְּׁפַע שֶׁלּוֹ יִשְׂרָאֵל מְאֻלְקִים, שֶׁשְּׁפַע כִּזָּה הָא מְבָרָךְ וְאֶתְקַן. בְּכָל פַּעַם שֶׁהָא צָרִיךְ מִשָּׁהוּ, הָא הוֹלֵךְ וְאֶתְפַּלֵּל בְּסִבְכָּנוֹת, וְבוֹנֵה כְּלָיִם וְ"תּוֹפֵר שֶׁקִּים", עַד שֶׁמְקַבֵּל מִה שֶׁבִּקֵּשׁ.

וְמִצָּא, שֶׁאֵי אֶפְשֶׁר לְקַבֵּל שְׁפַע כְּלֵי תְּפִלָּה מִשְׁתֵּי סְבוֹת: א - כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה הָאָדָם חוֹזֵר בְּתִשְׁבָּה עַל עֲוֹנוֹתָיו, שֶׁאֵד הָא יִכּוֹל לְקַבֵּל שְׁפַע. ב - עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בּוֹנִים כְּלָיִם שֶׁבְּתוֹכָם יִקְבֵּל אֶת הַשְּׁפַע. וְנִמְצָא, שֶׁאֵי שֶׁלּא מִתְּפַלֵּל הָא מוֹנֵעַ אֶת הַתְּעַנּוּג שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרָךְ הָא לְהַשְׁפִּיעַ, וְהָא מְבַטֵּל אֶת תְּכִלֵּת הַבְּרִיאָה.

דְּבַרְתִּי עִם אִישׁ אֶחָד, וְסִפֵּר לִי שֶׁבְּהַתְּבַדְּדוֹת שֶׁלּוֹ הָא לֹא מְבַקֵּשׁ כְּלָיִם, רַק מוֹדֵה קֶצֶת וְכֵד. אֶמְרֵתִי לוֹ, שֶׁבְּזָה שֶׁהָא לֹא מְבַקֵּשׁ מִה' יִתְבָּרַךְ כְּלָיִם, הָא מוֹנֵעַ מִתְּעַנּוּג מִהַקְּדוֹשׁ בְּרָךְ הָא. כִּי "וְיִתֵּן מִשְׁתַּעֲנֵג לְרוּחָה לִינֵק, הַפָּרָה רוּחָה לְהִינִיק", וְהַקְּדוֹשׁ בְּרָךְ הָא בְּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם, בְּשִׁבִיל לְהַשְׁפִּיעַ רַב טוֹב לְיִשְׂרָאֵל. וְהִרְבֵּה יוֹתֵר מִסָּה שֶׁהָאָדָם רוּחָה שְׁפַע, הַקְּדוֹשׁ בְּרָךְ הָא רוּחָה לְתַת לוֹ שְׁפַע.

כְּאִשֶּׁר הַקְּדוֹשׁ בְּרָךְ הָא מְשַׁפֵּיעַ רַב טוֹב לְיִשְׂרָאֵל, אֵצִי מִתְּנַגֵּה מְלַכּוֹת, שִׁיזְדַּעִים כְּלָם שֶׁמְלַכּוֹת בְּכָל מְשָׁלָה, וְעַל יְדֵי זֶה נִכְפָּרִין הַקְּלָפוֹת תַּחַת הַשִּׁכְיָה, שֶׁפּוֹרְשׁוּ שְׁאִין רַע בְּעוֹלָם. כְּשֶׁאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי מְצַלִּים, וְיֵשׁ לוֹ שְׁפַע וְבִרְכָה, כָּל הַגּוֹיִים מוֹדִים שֶׁה' מְלָךְ וְמִלְכּוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. כִּי זֶה בְּרָר לְגוֹיִים, שְׁאִין שׂוֹם טַעַב בְּהַצְלָחָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֶלְמָ כָּל הַצְּלָחָתָם הִיא מִה' יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שְׂרָאִים בְּחַשׁ, שֶׁאֶרְצֵ יִשְׂרָאֵל הִיא מִהַקְּטַנּוֹת שֶׁבְּאַרְצוֹת, וְכָלֵם רַק מִתְּעַסְקִים עִם הַיְהוּדִים וְאִסְתַּפְּלִים עֲלֵיהֶם, וְזֶה מִשׂוֹם שֶׁהַגּוֹיִים מְרִינִים הֵיטֵב אֶת הַקִּיּוּדוֹת שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל.

וְאִיךְ מוֹרִידִים אֶת הַשְּׁפַע? עַל יְדֵי הַתְּפִלוֹת. כִּי הַתְּבּוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה הֵן כְּלָיִם לְקַבֵּל הַשְּׁפַע. עַל דְּרָךְ מְשָׁל, הַתְּפִלָּה הִיא כְּמוֹ שֶׁקִּים שֶׁבְּהֶם הָאָדָם יִכּוֹל לְהִכִּיל אֶת הַשְּׁפַע שֶׁה' נוֹתֵן לוֹ. כִּי שֵׁשׁ לוֹ שֶׁקִּים יִכּוֹל לְמַלֵּא אוֹתָם בְּכָל טוֹב שֵׁשׁ לְקַדוֹשׁ בְּרָךְ

האדמו"ר מפיאסצנה זי"ע הי"ד ד' השון

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

קו האמונה
02-6444250

ראיתי יהודי זקן מנקה את הרחוב, פניו היו יפות אך גופו שבור לגמרי, השכינה הייתה נסוכה לו על הפנים, ניגשתי אליו ואמרתי לו, "שלום עליכם!" ענה לי במבטא פולני: "עלייכם שלום", שאלתי אותו יהודי יקר, "אומר לי, מאיפה אתה?" "מפיאסצ'קה", הוא ענה. התרגשות גדולה אפפה אותי. פעם ראשונה שאני פוגש ניצול משם."

הרה"ק רבי קלונימוס קלמיש שפירא - נולד בעיר גרודזיסק ונקרא בשם סבו הרה"ק בעל ה"מאור ושמש". גאון נגלה ובנסתר היה. ענותן מופלא. מלומד בניסים היה ורבים נושעו מברכותיו. כשהיה שומע על בחור שנקרא לשמש בצבא הפולני היה מוכן לפזר עליו את כל הונו היה מוציא עליו מחוץ רב לשוחד, עושה תחבולת שונות ואינו נח ואינו שקט עד כי ישוחרר.

האם פעם אחת ראית את רבי קלונימוס קלמן? שאלתי. השיב: "ראיתי אצלו למדתי כל ילדותי. בגיל אחת עשרה הגעתי לאושוויץ. חשבו שאני בן שבע עשרה. שלחו אותי למחנה עבודה. אין לי אף אחד, אני לבד בעולם."

אמרתי לו: "ידידי, אני חסיד של רבי קלמן אולי תואיל לומר לי משהו בשמו." הוא הביט בי ואמר: "אחרי המחנות אתה באמת חושב שאנחנו עוד זוכרים? אך דבר אחד אני זוכר שאמר לנו שוב ושוב ולא אשכח כל החיים." מתוך האש לוחש לי ואומר "הדבר הכי גדול בעולם הוא לעשות טובה למישהו אחר!"

בשנת ה'תרפ"ג הקים ישיבה בשם 'דעת משה' ע"ש חותנו. בעוד שהוא וביתו חיו תמיד בצמצום ודחקות, היה מעמיד על עצמו חובות רבים נוספים מחמת עול החזקת הישיבה בריוון ובכבוד, אף על גופו ובריאותו לא חס. בשנת ה'ת"ש הנאצים ימ"ש הפציצו את וורשה ופגעו בבני יחידו. לאחר מספר שעות התפוצץ פגז ליד ביה"ח שהרג את כלתו. בנו נפטר ל"ע ביום השני של חג סוכות. באהבה רבה הצדיק עליו רבינו את דינו, ומפני קדושת החג הבליג על יגונו, ואפילו אנהה קלה לא הוציא מפיו הן בעצם יום החג והן בשבת שחל למחרתו. זמן קצר לאחר מכן נפטרה גם אמו. למרות בקשות חוזרות ונשנות סירב להצעת הבריחה והעדיף להישאר עם חסידיו בגטו עד הסוף. כתביו הוטמנו בבור, ולאחר המלחמה נמצאו בדרך נס ע"י גוי, שחפר בגטו וכך הובאו לדפוס. נלקח למחנה העבודה בבוד"ץ באזור לובלין וב-ד' בחשוון ה'תש"ד העלו את רבינו עם רוב אנשי הגטו על מוקד משרפות הכבשן. חי כ-54 שנים.

המשפט השגור בפיו והיה אומר בכל הזדמנות: "הדבר הכי חשוב בחיים זה לעשות טובה ליהודי אחר".

סיפור שסיפר רבי שלמה קרליבך זצ"ל אודות הרבי מפיאסצנה, וזה לשון הסיפור: לפני כמה שנים, בתל אביב,

"אלה תולדת נח
נח איש צדיק
תמים היה בדורותיו"
נתאחד כולם יחד
ונאמר התיבה אחת
↓
אני אוהב כל יהודי
I love every Jew
לרכישת סיטקרים ומוצרים נוספים:
050-9931931

מדור משתנה

דגנים מלאים

חיזוק מערכת העיכול: בדגנים המלאים יש שפע של ויטמינים ומינרלים התורמים לבריאות הגוף, מונעים מחלות ומחזקים את מערכת העיכול. שיפור מצב הרוח: הפחמימות המלאות עוברות תהליך עיכול וספיגה איטיים ומעלות את רמת הסרטונין במוח ובכך תורמות לתחושת שובע ממושכת וגם למצב רוח טוב ולרגיעה

רעיונות להכנסה לתפריט:

- דייסת קוואקר/גרנולה.
- קינואה כתוספת או כסלט
- אורז מלא ארוך/עגול/בסמטי מלא.
- לחם מלא/לחם שיפון/לחם כוסמין
- קוסקוס מלא במקום רגיל.
- גריסים במרק.
- קוואקר במרק להסמכה (לא מרגישים בטעם)
- כוסמת בלביבות
- בארוחות ביניים שלבו בייגלה מקמח מלא, פריכות מאורז מלא, פופקון, גרגרי תירס משקית קפואה

ברכת בריאות איתנה!

כמעט כולנו נמשכים לסוכר, רובנו פונים לסוכר הזמין: ממתקים, שוקולדים וכדומה. המשיכה לסוכר היא בעצם בקשתו של הגוף לאנרגיה. בגלל העיבוד הרב שעוברות הפחמימות הפשוטות (קמח לבן, אורז לבן, סוכרים ומאפים) הן נכנסות לזרם הדם כמעט מיד לאחר האכילה, דבר הגורם לעלייה חדה ברמות הסוכר שלאחריה גם יש נפילה חדה ורצון לעוד סוכר. הדגנים המלאים לעומת זאת מתעכלים ומתפרקים הרבה יותר לאט והסוכרים שבהם נספגים בדם בקצב קבוע למשך שעות ארוכות. דבר המספק לגוף אנרגיה ארוכת טווח.

כאשר רוב התזונה מתבססת על דגנים מלאים, בסייעתא דשמיא המשיכה לסוכר פוחתת פלאים! דגנים מלאים הם דגנים שלא הוציאו מהם חלקים חשובים ובריאותיים (למשל סובין). בדגנים מעובדים כגון לחם לבן או אורז לבן יש רק עמילן ללא סיבים וערכים תזונתיים.

דגנים מלאים כוללים: לחם מחיטה/כוסמין/שיפון מלא, שיבולת שועל, אורז מלא, בורגול, קינואה, דוחן, כוסמת, גריסים.

תועלות בריאותיות נוספות:

- זירוז חילוף החומרים: הסיבים שבדגנים המלאים מזרזים את קצב חילוף החומרים, ספיחת רעלים החוצה: הדגנים המלאים סופחים החוצה עודפי רעלים שיש במזון ומקלים על הכבד האחראי על חילוף החומרים בגוף, לעבוד בצורה יעילה ומהירה יותר. (ובדרך זו בעצם על הפחתת רמות סוכר וכולסטרול בדם)

מיוחד ל- ד' חשון

ביום שאילת הגשמים תפתח את המחסומים

"גדול יום
הגשמים
שאפילו פרוטה
שכניס
מתברכת בו"

(מסכת תענית)

הרב שלום ארוש שליט"א מברך אותך בשפע של פרנסה: 02-5308000

ביננו מבחוץ להשיב אל הלב

ואילו המכשירים של המטוס מראים הפוך, והאמת שהוא טס הפוך, וברגע שהוא הרים את הסטיק לנסוק למעלה אז הוא נכנס לתוך הכינרת, ומאז הצבא קבע שבטיסה, מאמינים רק למכשירים, לא לפי מה שאתה רואה, אם המכשירים מורים לך שאתה באיזה כיוון מסוים, אתה חייב להאמין למכשירים.

ואתו דבר ממש הוא גם בתורה, שהתורה אומרת שכל התכלית היא עבודת ה', לעשות רצונו בפשיטות, ושלקיים מצוותיו זה דבר גדול שאי אפשר לתאר, שדוד המלך אומר טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, צריך להאמין רק לתורה ורק לדוד המלך, שכל אות שאתה אומר בתורה זה דבר עצום, יותר ממיליונים. צריך להאמין. כי היצר הרע מחליש את האדם ומקרר אותו, שמה זה טוב, זה רק מצוות מיוחדות, אבל לברך שהכל, והיהדות הפשוטה, ולומר פסוק בתורה זה כלום.

ולמה אתה נשבר שאתה רואה שיש לך יצר הרע, כי אפילו אם אדם יעבוד ה' 1000 שנה בלי יצר רע זה כלום, ממש כלום, כל המעלה שלך זה שיש לך יצר הרע, ואתה בכל זאת עובד את ה', ואתה נלחם בו, ה' רוצה את המלחמה הזאת, ואם אתה בכל זאת מתגבר, יש לך מעלה יותר גדולה, כי העולם הזה מלא בשאלות, וגם לא מראים לאדם את הדרגה שלו, בשביל שיהיה לו בחירה, נכון אתה צועד ליעד שלך אבל לך יש משקולות, ואם תגיע ליעד עם כל המשקולות האלו שיש לך אזיקים, שהם המניעות והקשיים והניסיונות והחסרונות שיש לך, אתה מקיים את התכלית שבשבילה נבראת.

לכן אדרבה, אדם שלמשל מתעבב לו הדיוג והוא רואה את כולם מתחתנים, והוא צועק לה', מוריד דמעה, הוא, כן הוא, יכול להביא ממש את הגאולה.

הפרשה מספרת על נח שבנה תיבה במשך 120 שנה, וכל הזמן ה' חיכה והיה סבלני, אולי הרשעים באותו דור יחזרו בתשובה. צריך התבוננות בפרשה ולראות, כמה ה' סבלני וארך אפיים איתנו, ואנו צריכים להידמות לה', מה הוא סבלני, תהיה גם אתה סבלני, תהיה סבלני עם הילדים, נכון הילד עשה משהו רע, תבנה איתו מסלול לאט לאט, איך לצאת מהרע שלו, תכניס בו רצון לעשות טוב, מריבוי הטוב הרע במילא יפול, תבנה גם אתה מסלול, איך לצאת מכל התאוות של העולם הזה, ותלך לאט לאט אבל בטוח, כי ה' יודע באמת מי זה כל אחד ואחד. וה' מסתיר לאדם את הדרגות שהוא נמצא.

כמו שבתחילת הפרשה נח מקבל תארים גדולים, "צדיק תמים היה בדורותיו", ואילו אחר כך ה' שמודיע לו שהוא מביא מבול, אומר לו כי אותך צדיק לפני, איפה תמים, איפה כל השבחים?

אלא באמת השבחים הם אמיתיים, רק ה' העלים מנח את דרגתו, כי ה' לא מראה לאדם את דרגתו ומה הוא זוכה, כי העולם נקרא עולם מלשון העלמה הוא מעלים את האמת כדי שיהיה בחירה,

אומר הבעל שם טוב, שאפילו אדם שנמצא בשוק ותרווד בפרנסתו ומוכר באיזה בסטה בשוק, ועוצר להתפלל מנחה, אפילו יחיד, מלאכי מעלה מקנאים בו. רק לא מראים לאדם כדי להשאיר לו בחירה. שאדם עושה איזה מצווה הוא רץ פרסאות למעלה. לכן אל תיתן לעולם להטעות אותך.

היה מקרה שטייס אחד טס בשמי הארץ והגיע לכינרת, והשתקף לו הכינרת מול העיניים כמו השמיים, והוא רואה למעלה כחול ולמטה כחול ונדמה לו שהכינרת זה השמיים,

הרב שלום מזור
מהמרצים הבכירים
של
"חוט של חסד"
058-4180994

חיזוקון

מתחזקים בשמירת שבת

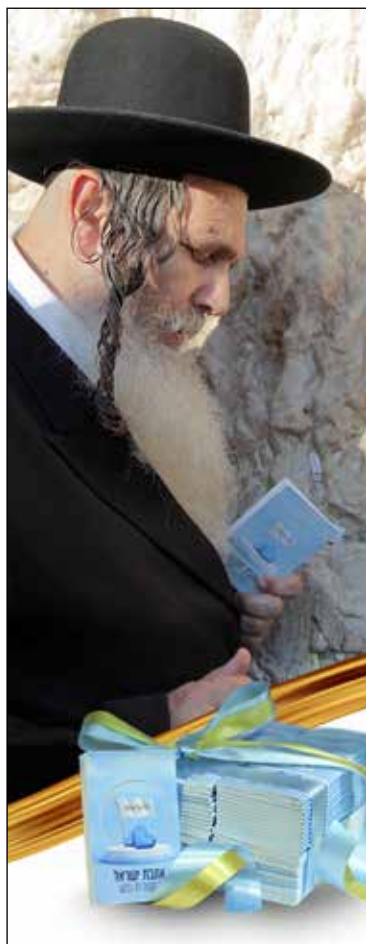
כבוד
זעונג
השבת

מצוה שיענג
את עצמו בהנאת גופו.
על כן, לא יצער גופו
ללכת יחף, בפרט
בימי החורף הקרים.
וכן לא יקרא בספרים
ועלוניים המצערים אותו,
וכל כיוצא בזה.

(בהלכה ובאגדה)

לקבלת מטרים מחזקים 052-6672221

אהבת ישראל במסירות נפש

זה כל מה
שעם ישראל
זקוק!

זכות גדולה להפיץ במליונים
052-2240696

כמה חדרים היו בתיבת נח?

תשובה פרשת וילך: משה אומר לישראל 'חזקו ואמצו' (פס' כ"ו), משה אומר ליהושע 'חזק ואמץ' (פס' ז'), ה' אומר ליהושע 'חזק ואמץ' (פס' כ"ג וברש"י)

הזוכה: חיים פ. אשדוד.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

מפתח לתודה

שלום לכם קוראים יקרים

שמי שמעון ואני רוצה לספר את הסיפור תודה שהיה לי, אני בן 14 ובעזרת השם עולה לישיבה קטנה.

בתקופת בין הזמנים רציתי ללמוד תורה בבית המדרש, אני משתדל לעשות את זה כך יום.

באחד הימים, בית המדרש היה סגור, התאכזבתי כי בבית מאוד קשה לי להתרכז, ואני לא מצליח באמת ללמוד.

אז ניסיתי להתקשר לגבאי של בית המדרש, ולבקש ממנו את המפתח, או שלפחות יגיד לי איפה אני משיג משהו שמחזיק בידו את המפתח.

והוא, בחפץ לב ובמאור פנים עזר לי למצוא מפתח לבית המדרש, הוא רק הזהיר אותי- שלא ילך לאיבוד צרור המפתחות, הוא חשוב מאוד.

כמובן שהסכמתי ושמחתי שאוכל גם היום ללמוד את לימוד הבוקר הקבוע שלי.

אבל אתם בטח מתארים לעצמכם מה קרה- אני ישבתי ולמדתי אך לפני שיצאתי רציתי לנעול את הדלת אך המפתח איננו, חיפשתי בכל מקום- מהכיסים ועד לרצפה ואפילו בתוך ספר הלימוד, אך המפתח לא נמצא.

ממש נלחצתי, לא ידעתי איפה אני אמצא אותו, וגם לא רציתי שהגבאי יכעס או אפילו יתאכזב בלב, לא ידעתי מה לעשות.

ואז עלה בי רעיון- אני יגיד להשם תודה! עמדתי ליד דלת בית המדרש והתחלתי לומר תודה על הצרור שאבד ועוד תודה על זה שבכלל זכיתי ללמוד היום, וגם כמה פעמים מזמור לתודה.

ותוך כדי שאני אומר תודה, העיניים שלי נופלות על מקום בשטיח, ואני רואה את צרור המפתחות מונח שם, בנחת ורועע.

שמחתי ונרגעתי, שאכן המפתחות נמצאו, וגם שמחתי שזכיתי- שאני יכול לומר תודה לה' והשם תמיד מושיע, וגם אם נראה שלא, התודה גורמת להבין ולהרגיש שהכל לטובה.

אמרתי תודה ומצאתי את המפתחות

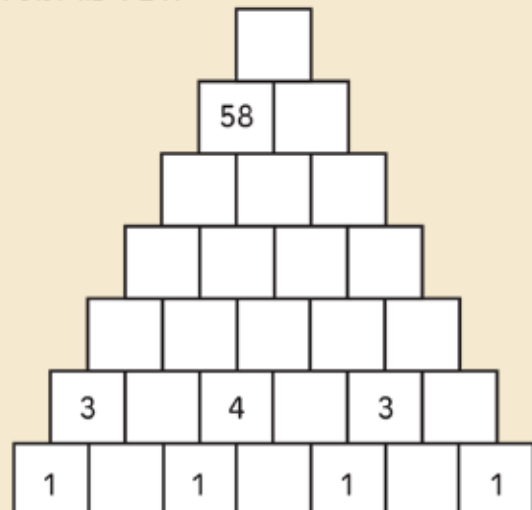
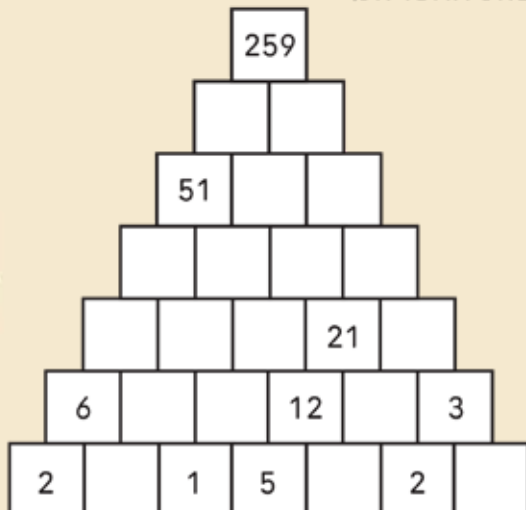

פתרונות יש לשלוח למייל: al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252 | יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

עשיון

פירמידות

כל משבצת שווה לסכום של שתי המשבצות שמתחתיה השלימו את המשבצות החסרות.

בדיחות הדעת

אדם דוהר על סוס ביער. לפתע מגיע לנחל ורוצה לחצות אותו לגדה השנייה, אך פוחד שאולי המים עמוקים מידי. לפתע רואה בצד איש טיפש, שואל אותו הרוכב: תגיד, האם המים עמוקים?

הטיפש: הנחל לא עמוק תעבור. נכנס האמי עם סוסו אל הנחל וטובעים שניהם. באפיסת כוחות נחלץ האיש מן המים, ושואל את הטיפש לפני איך אמרת שהמים לא עמוקים?! הטיפש: לפני חמש דקות עבר פה ברווז והמים הגיעו לו עד המותניים.

העלון מוקדש להצלחת ראובן חיים בן ברוריה הצלחה בלימוד ובהכל

להקדשת העלון: 052-5308000

כישלון חרוץ עם הילד השני! אחר כך הגיעו "ילד מספר שלוש", "ארבע", "חמש" ו"שש" כשלכל אחד מהם אופי שונה ונבדל מאחיו. לאחר שהתייעצתי רבות באנשי חינוך הבנתי שאהיה אם מוצלחת הרבה יותר, אם במקום לכפות על ילדי דרישות להתנהגות אחידה, התחלתי להבין את השוני בניהם ואת המיוחדות שבכל אחד מילדי. הגישה החדשה איפשרה לי לזהות את תכונות האופי המיוחדות של כל אחד מילדי על מעלותיו וחולשותיו, וכך נתאפשרה לי לבנות ציפיות מציאותיות עבור כל אחד מילדי, עד שבביתנו בע"ה "הרמוניה משפחתית" מתוך השוני של כל אחד מילדי...

ניסיון של אמונה

עלינו להפנים, כי ה' לא עותן לנו שום ילד "בטעות" ח"ו, וכל דבר מושג ומדוקדק מאיתנו יתברך ולכן אל לנו לְרַטֹּן: "איפה טעיתי", "כמה נכשלתי", "למה ה' מעניש אותי בילד כזה". ילד שונה הוא ניסיון, אך ילד קשה הוא ניסיון גדול מאוד; ועלינו לעשות ממש מסירות נפש גדולה ומאמצים רבים, כדי לראות תוצאות חיוביות. ובכן, עם כל הרשמים הללו, בחנו את השוני של כל אחד מילדיכם וצאו לדרך...

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל לייעוץ טלפוני ללא תשלום בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

משפחה אחת, ילדים שונים פרק ג'

"דוד, נו תכפתר כבר את החולצה, אתה תאחר לבית הספר" מזרזת גב' כהן את בנה בן השבע. "דוד, מה יהיה איתך, משה אחיך היה מכפתר חולצה כבר בגיל שלוש ואתה בן שבע ומתעסק איתה כבר חמש דקות..." "אני כבר לא יכולה עם הטקס הזה כל בוקר, תן לי אני אכפתר לו..."

פס יצור משפחתי

אמא של דוד, כבר לא מסוגלת לחוות מיד בוקר את טקס כיפתור החולצה של דוד. בסדרה הנוכחית "משפחה אחת-ילדים שונים" נתמקד בע"ה בנושא: הפנמת המציאות שבכל משפחה גדלים ילדים שונים, עם אישיות שונה, דעות שונות, רצונות שונים וטבעים שונים. אכן רצוננו "לייצר" חינוך-ילדים כמו על פס יצור, שכולם יתנהגו באותה צורת התנהגות ואת כולם נחנך באותו סגנון חינוך, זה גם היה מקל מעלינו את עבודת החינוך והיינו פנויים להשקיע יותר בילדים, אך...

למה זה לא מסתדר כמו הקודם

המציאות מלמדת אותנו, שהורים רבים שהתאמצו מאוד לחנך את ילדם הראשון ובאמת הצליחו, כאשר התחילו עם השני הם מרגישים שהם קצת תקועים. כל מה שהלך די בקלות עם הבכור לא מסתדר כלל עם הבא בתור ובוודאי לא עם הבאים אחריו. ההורים המתוסכלים כלל לא מבינים מה קורה כאן: "עד שסיגלנו שיטת חינוך שעבדה באופן יוצא מן הכלל עם הבכור, פשוט לא מסתדר עם האחרים". ובאמת צריך להבין איפה נוצר השוני, למה הילד השני לא מוכן לקבל את ההדרכה ושיטת החינוך של הוריו, הרי אצל הבכור השיטה הייתה ממש "סיפור הצלחה".

השקפה של תורה

חכמינו הקדושים למדו אותנו: "כְּשֶׁם שְׂאִין פְּרָצוּפוֹתֶיךָ וְדָמִין זֶה לְזֶה כִּי אֵין דַּעְתָּן שְׁוִין זֶה לְזֶה, אֶלָּא כֹּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ דַּעָה בְּפִי עֶצְמוֹ" (מדרש רבה במדבר פרשה כא).

או כפי שאומרים העולם "כשם שפרצופיהם שונים

כך דעותיהם שונות". כשם שאנו מבינים שיש הבדל מהותי בין ילד בגיל שנה לילד בגיל שש, וכשם שאי אפשר לצפות מילד בגיל שנה שידע לאכול לבד בלי ללכלך את סביבתו, כך צריך להבין שישנם ילדים עם אופי שונה וטבעים שונים. וכפי שמפרש המלבי"ם את הפסוק: "חֲנֹךְ לְנַעַר עַל פִּי דָרְכּוֹ גַם כִּי יִזְקֶינָה לֹא יִסָּר כְּקָדָה" (משלי כב/ו): "מצוה שיהיה החינוך על פי דרכו ולפי הרשמים שיש בו, אל מה שהוא מוכן אליה, כי כל אדם מסוגל מטבעו לעניין אחר..." ואף אצל יעקב אבינו מצאנו, שבשיחה עם בניו קודם פטירתו קרא לכל שבט ושבט בשם שונה וכינה כל בן בתכונות אחרות כגון נפתלי-איילה, דן-נחש, יששכר-חמור, יהודה-אריה וכו'. לכל בן גילה יעקב אבינו שה' יתברך נתן לו תפקיד אחר ומשימה אחרת בעולם לפי הטבעים והתכונות שהוא טבע רק בו.

"השוואות" לא אצל הילדים!

לכן, אי אפשר לחנך את כולם בשווה, ובוודאי שאין כל תועלת בהשוואה בין הילדים. השיטה שהצלחתם בה בחינוך ילד אחד אינה ערובה לכך שתצליח גם בילד אחר. עלינו לדעת, שהקב"ה טבע בכל נשמה ונשמה כוחות וטבעים שונים. ולכל אחד נתן מטרות ויעודים אחרים שאותם הוא צריך להגשים בחיים. ואין ילד הדומה לחברו ואף לא לאחיו התאום, עיין ערך יעקב ועשו.

הגישה החדשה

קראתי פעם סיפור, על רבנית אחת אשת חינוך ידועה, שנסעה ביחד עם אישה וששת ילדיה. הרבנית התרשמה מאוד מההתנהגות הנהדרת שהפגינו הילדים זה כלפי זה וכמובן כלפי אימם, למרות שלכל אחד הייתה אישיות שונה ומיוחדת משלו. לשאלת הרבנית כיצד הצליחה האם לחנך כך את ילדיה? השיבה האם: "הִרְבֵּה פִּים זָרְמוּ בְּבִקְרִי עַד שֶׁהִצְלַחְנוּ לִהְיוֹת לְהַרְמוֹנִיָּה מִשְׁפַּחְתִּית שְׂכּוֹז. הִילֵד הָרִאשׁוֹן שְׁלִי הָיָה מֵה שְׂכּוֹלִים מְכֻנִּים "הַתִּינוֹק הַמוֹשְׁלֵם" רְגוּעַ, שָׁקֵט, שְׁלוֹ, פְּשׁוּט תַּעֲנוּג! הַמִּצִּיאוֹת טַפְחָה עַל פְּנֵינוּ בְּאוֹפֵן מַפְתִּיעַ כְּאִשֶּׁר נוֹלַד הִילֵד הַשֵּׁנִי, שֶׁנִּטָּה לְהִתְעַצֵּב בְּמַהִירוֹת, הָיָה בַעַל מִצְבֵּי רוּחַ מִשְׁתַּנֵּם, רִגִּישׁ וְבְאוֹפֵן כִּלְלִי- יֵלֵד קֶשֶׁה! אוֹתָן הִטְכִּינִיקוֹת שֶׁבָּהֵן הִשְׁתַּמְשֵׁתִי בְּגִידוֹל הִילֵד הָרִאשׁוֹן דִּי בְּהַצְלָחָה, נִחְלוּ

כך האור יכבוש כל חושך

להדליק את החושך כל אחד יכול-

גם אתה!

איך? אנחנו כבר נמצא לך את הדרך

058-4180994

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ג חשון תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 5:39 תל-אביב: 5:54 חיפה: 5:45 מוצאי שבת: ירושלים: 6:51 תל-אביב: 6:52 חיפה: 6:51 ר"ת: 7:47

פרשת נח

איסור גזל

שלא להכשל באיסור גזל מכל אשר לרעהו!

נלמד מהפסוק: "כי מלאה הארץ חמס מפניהם" (ו-יג)

ואמרו חז"ל: "בא וראה כמה גדול כחה של חמס. שהרי דור המבול עברו על הכל ולא נחתם גזר דינם עד שפשטו ידיהם בגזל שנאמר כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ" (סנהדרין קח.). וכן מובא במדרש: דור המבול ע"י שהיו שטופים בגזל, לפיכך לא נשתייר מהם פליטה (בראשית רבה לח-ו).

ידועה הקושיה: מדוע לא נחתם גזר דינם של דור המבול אלא על הגזל? הלא השחיתו בעבירות חמורות אחרות ובמיוחד שהיו פרוצים בעריות?!

ביאר זאת המגיד מדובנא רבי יעקב קראנץ זצ"ל: באמת יש חילוק בין גזל לשאר עבירות: למשל כאשר שופט צדק שהרצועה בידו יראה אדם אוכל בשר חזיר בראש חוצות ילקה אותו בקצף גדול. אין ספק שכעסו הוא מצד מדת הדין המפעמת בו. אולם אם אותו שופט ילך ברחוב העיר, ויראה בן בליעל החומס מעני מרוד את פרוסת לחמו היחידה ומניחו למות מרעב, אין ספק שיכחו גם כן השופט מכה רבה. אך כעסו זה נובע ממתד הרחמים שנכמרו על העני המסכן, לא פחות משהו כועס על ההשחתה שבגזילה.

מעתה מובן ההבדל בין גזל לשאר עבירות: בכל העבירות מדת הדין מקטרגת עליהם במרום, וכנגדה מדת הרחמים מלמדת סנגוריא. אבל על הגזל לא רק מדת הדין מקטרגת עליו, אלא גם מדת הרחמים המתעוררת על הנגזל ותובעת למצות את הדין עמו, ובזה נחתם גזר דינו.

לדעת חז"ל (ברכות ו) גם אי החזרת שלום נחשבת ל"גזילת העני מבינתם" (ישעיה ג-יד), כי עני שאין לו מאומה, מה כבר אפשר לגזול ממנו אם לא את ה"שלום", כאשר העני נותן שלום ולא מחזירים לו שלום. ובספר קב הישר (ח"ב פרק פד) האריך בענין זה על גודל העוון כאשר עני נותן שלום לעשיר ואו כל מכובד אחר) והלה אינו רוצה אפילו להביט בפניו של העני ועושה עצמו כאינו רואהו וכאינו שומע שנקרא גזלן. עיי"ש.

"הדבר כרוך באיסור גזל"

כאשר עמד רבינו הגרא"מ שך זצ"ל לפני ניתוח גורלי, ביקשו בני הבית לדבר אודותיו עם הרופאים שטיפלו בו, להסביר להם מי הוא... כדי שיזכה למיטב הטיפול ולתשומת הלב הראויה. אך הרב שך לא הסכים לכך באומרו: "אסור לבקש מן הרופא שיתמסר אלי יותר, שכן הדבר יבוא על חשבון חולים אחרים, ובוזה אני עובר על איסור גזל, כי אני גוזל מהחולים, שמונעים מהם את זמן הטיפול שלהם. ברצוני לקבל טיפול בדיוק כמו כל חולה אחר."

כמו כן סירב הרב שך לקבל חדר פרטי בבית החולים. הוא טען, כי במדה מסויימת גם דבר זה נעשה על חשבונם של אחרים, והיה צריך לסדר לו חדר באופן שלא ידע שחדר זה שמור במיוחד בשבילו, ויחשוב שאין חולה נוסף להכניס לחדר...

היה זה מחזה רגיל לראות את הרב שך הולך בעצמו למכולת. כל תושבי האיזור זוכרים זאת. הוא עמד בתור כמו כולם. בעל המכולת, כמובן, רצה להקדים לשרת אותו לפני כולם, אך הרב שך סירב, למרות העובדה שכל העומדים בתור הסכימו, הוא אמר שאינו שונה מכולם ועליו לעמוד בתור כמו כולם.

וכשרצו להקדים את תורו לפנות לפני הילדים, אמר: "זה וודאי אסור! מבוגרים יכולים למחול, אבל ילדים לאו בני מחילה הם וממילא הדבר כרוך באיסור גזל".

הלמות עמלים

נקי כפים ובר לבב...

מקורבו של הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א מספר שכאשר חתן רבי גרשון את בנו, ישב עמו אותו מקורב בסיום החתונה, ופתח עמו יחדיו את מעטפות הצ'קים שהביאו האורחים. רבי גרשון פתח כל צ'ק בנפרד. הוא הביט על הצ'ק הראשון, עיין בשם הנותן ושאל בפליאה "מאיפה יש לו לתת?" וקרע מיד את הצ'ק!

וכך עבר רבי גרשון למעטפה השניה. הוא עיין בשם הנותן ושוב שאל: "מה בכלל הענין שלו לתת לי?" ושוב קרע את הצ'ק. את השלישי פתח ולבסוף אמר: "נו, ניחא! אותו עוד אפשר להשאיר"... וכך על זה הדרך מיין וניפה את כל הצ'קים.

עוד סיפר אחד מתלמידיו שכאשר רצה להוציא ספר מחידושי רבי גרשון וביקש לפנות לנדיבים שיתרמו להוצאת הספר, הציב לו רבי גרשון שלושה תנאים: (א) שיודע מראש לתורם שהספר ייצא לאור גם אם הוא לא יתרום. (ב) שלא יעז לשכנע את התורם לתרום בגלל טיב הספר. (ג) גם לאחר שימלא את שני התנאים הראשונים שיגש אליו, והוא יחליט האם ליטול כסף מאותו תורם או לא.

מתוך מאמר

עלון השבוע פרשת נח הוקדש לעילוי נשמת
הרב שלמה בן ר' חיים ריינגר ז"ל נלב"ע כ"ה תשרי
מרת פייגע (פני) בת ר' יששכר דוב הכהן ע"ה נלב"ע ג' חשון

לנהוג בענוה ובעניעות עם

הזולת!

נלמד מהפסוק: "זשם אחיו יקטן" (י-כה)

וכתב רש"י: "יקטן - שהיה עניו ומקטין עצמו, לכן זכה להעמיד כל המשפחות הללו". גם על נח מבואר בגמרא (עבודה זרה ו: ובפירוש רש"י שם) שהיה עניו ושפל רוח. ויתכן כי מסיבה זו ניצל מן המבול ככתוב: "ונח מצא חן בעיני ה'". וזאת מחמת ענוה שהיתה בו ככתוב במשלי (ג-לג) "ולענוים יתן חן" וכפירוש הגר"א: ולענוים השומעים חרפתם ואינם משיבים, מכניעים את עצמם לכל אדם בעולם ואין רודפים אחר הכבוד, "יתן חן". הקב"ה יתן חינו בעיני הבריות. ושנינו באבות (פ"ג-ג): "כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו".

היעבץ ז"ל בפירושו (על מסכת אבות) כתב כי רק מי שהוא רחוק מהש"ת וממלאכיו ומחסידיו מתגאה על מי שלמטה ממנו. אמנם הצדיקים אשר הש"ת לנגדם תמיד, ישפילו עצמם לנגדו עד עפר, כי בהיטם במעלת הש"ת ובמלאכיו ובחסידיו אשר מעולם ישפלו מאוד בעיניהם, ואחד מי"א כללי התורה הוא נבזה בעיניו נמאס ואת יראי ה' יכבד.

למען כבוד שמים, רשאים אף התלמידי חכמים לבזות את עצמם, כפי שהובא מהחפץ חיים על הפסוק: "כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר..." (במדבר טו-לא). ואמר החפץ חיים: נחרץ משפטו של האדם בכרת, על אשר ביזה את דבר ה'.

והוסיף החפץ חיים: אנחנו הוזהרנו לכבד את ה' ואת דבריו, לקדש שם שמים ברבים, ורשאים אנו אפילו לבזות את עצמנו למען כבוד שמים, כמאמר ז"ל (במד"ר ויקרא) יחזקאל בן בוזי, בן ברכיה שמו, ונקרא בן בוזי, בן שמבזה את עצמו על כבודו של מקום.

החיד"א ז"ל (בספרו דבש לפי) מונה את המעלות הטובות שישנן למי שיש בו מדת הענוה: האחת, שדומה כאילו מקריב כל הקרבנות כמו שנאמר זבחי אלוקים רוח נשברה (תהלים נא). והשניה, שנמחלין לו כל עוונותיו. והשלישית, שנעשה צינור שדרכו עובר כל השפע לעולם. וזוכה שהש"ת מפרנסו בשפע ואינו בא לידי עניות. והרביעית, שהשכינה שורה עליו וכולם מתיראין מפניו, כמו שנאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". והחמישית, שזוכה לבנים ולארץ ישראל. והשישית, תפלתו אינה נמאסת וזוכה לגן עדן. ועניו בגימטריה כעדן, כיון שזוכה לגן עדן.

בעל הפני מנחם המחיש פעם במעשה שהיה, את הבנת הפסוק "זבחי אלוקים רוח נשברה". וכן את הנאמר "לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה", מהו באמת "לב נשבר" שבא מתוך ענוה אמיתית: מעשה בעשיר קמצן שביקש להעניק כלי יקר מתנה לקרובו. ואולם הכלי התנפץ לשברים. מה עשה אותו קמצן? הוא הורה למשרתו לעטוף את השברים ולהעביר את המתנה ליעדה. מתוך השערה שהמקבל יבין שהמתנה נשברה מתוך טיטול הדרך.

ואולם המשרת שלא הבין כוונת אדונו, ארז במעטפת מתנה את כל חלק וחלק מהשברים בנפרד, וכשהגיעה המתנה נתגלה קלונו של העשיר הקמצן.

עפ"י מעשה זה אמר ה'פני מנחם: באמת "אין שלם מלב שבור" אלא שהבעיה היא שאת ה"לב נשבר" שלנו אנו עוטפים בעטיפות הגאווה והראות לכל: ראו נא איזה "לב נשבר" מהודר ומפואר יש לנו...

"על עבודת פרך שכזו..."

פעם הגיע אחד ממחברי הספרים אל הגאון רבי עקיבא אייגר זצ"ל כדי לקבל את הסכמתו על חיבוריו. לאחר שסיים רע"א את כתיבת ההסכמה, רכן לארץ כדי ליטול מעט עפר ליבוש הדיו.

הביע מחבר הספר את תמיהתו: "אמנם אותי לא רצה להטריח, אך מדוע לא ציוה למשרתו לעשות זאת?"

השיב רע"א בענוותנותו: "על עבודת פרך כזו שכבודו יחשבני לאדם גדול ויבקש ממני הסכמה לספרו, על כך לא נטלתי את המשרת שישרתני". חוט המשולש

ענוה ושפלות

פעם בערב שבת קודש מברכים אלול, שמעו האורחים שבאו להסתופף בצילו של כ"ק האדמו"ר רבי מאיר מפרימישלאן זצ"ל, כיצד נאנח הוא מנהמת לבו ברוב ענותנותו: "הנה כבר הגיעה ובאה "שבת מברכים אלול", ו"מאיר" עדיין לא עשה תשובה... ובאיזה פנים יערוך "שולחן" לקהל..."

במוצאי ש"ק, נכנס לבית המדרש והכריז, כי כל האורחים שהגיעו לשבת רשאים לנסוע לדרכם לחיים ולשלום, ואל יכנסו אליו עם קוויטלאך לקבל ברכת פרידה... והטעם לכך משום ש"מאיר" עשה "חשבון הנפש" ורואה שכבר עברה שבת מברכים ועדיין לא עשה תשובה...

"דבר חיים" מנדבורנא

"היאך יעלה על הדעת אחרת..."

פעם ישב הצדיק רבי מאיר מטיקטין זצ"ל בבית המדרש בעירו, והקשיב לדרשתו של מגיד, נודד דרכים, שהוכיח את הקהל על עבירות שבידם. כאשר סיים המגיד את דברי תוכחתו, ניגש אליו רבי מאיר ותלונה בפיו: "מה לו למר לבייש אותי לעיני קהל ועדה ולהוכיחני על עבירות שבידי?"

נבהל המגיד ואמר: "חלילה להעלות על הדעת שהתכוונתי לכבודו..." השתומם רבי מאיר: "וכי היאך יעלה על הדעת אחרת, והלא אני יודע שכולם כאן צדיקים ורק אני החוטא..."

חס"מ

"מאשפות ירים אביון..."

מספר תלמיד משיבת באר יעקב: היה זה לפני שנים רבות בשמחת תורה. התלמידים שרו ופיזזו מסביב לראש הישיבה הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, הבחנתי שאינו שר את מילות השיר אלא ממלמל דברים אחרים... כתלמיד קרוב ניגשתי אליו לאחר ההקפות ושאלתי לפשר אמירתו.

רבי משה שמואל התחמק באצילות וביטל את הענין. אך משהפצרתי וטענתי כי "תורה היא וללמוד אני צריך" נעתר לי ואמר כי באותה שעה חזר ושנה לעצמו את הפסוק "מאשפות ירים אביון" שחלילה לא יכשל בגאוה...

כאשר לפני שנים מספר הגיע לליקווד שבארה"ב וראה שלטים ומודעות ברחובה של עיר המתארים אותו בתארי כבוד מופלגים, הזדעזע והצטער על כך מאוד, עד שאמר למקורביו שמתבייש לצאת לרחוב וכי רצונו לשוב לארץ ישראל...

הלמות עמלים

"אדם חייב להיות עניו..."

בהיות הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל נער כבן אחת עשרה שנים כבר סיים גמרא רש"י ותוספות של ב' סדרים מהש"ס - נשים ונזיקין. באחד הימים ביקר בביתו דודו הגאון רבי אליהו פיינשטיין זצ"ל ("מח"ס הליכות אליהו). כאשר נכנס הנער משה לחדר, עמד הגאון רבי אליהו בפניו מלוא קומתו באומרו: "בפני ילד היודע שני סדרים בש"ס חייבים לעמוד!"

כשראה זאת אביו של רבי משה, הגאון רבי דוד זצ"ל, שילח מיד את בנו מהחדר וציוה עליו שילך וישמש את האורחים. לימים סיפר רבי משה, כי מיד כשסגר את דלת החדר הספיק לשמוע כיצד אביו קורא אל רבי אליהו בהתרגשות: "אתה מבקש להרוג את בני - להוכיחו לבעל גאוה!"

מני אז החל רבי משה להבין את משמעותה העמוקה של חובת הענוה, אדם חייב להיות עניו אף שכבר בעודו ילד יודע הוא שני סדרים בש"ס. כיון שאינו רשאי להחזיק שום טובה לעצמו.

מאן מלכי רבן

להכיר טובה למטיבו ולא להיות כפוי טובה !
נלמד מהפסוק: "וירד ה' לראות את העיר... אשר בנו בני האדם" (פרק יא-ה)

וכתב רש"י: בני האדם - אלא בני מי, שמא בני מורים וגמלים: אלא בני האדם הראשון שכפה את הטובה ואמר האשה אשר נתת עמדי. אף אלו כפו בטובה למרוד במי שהשפיעם טובה ומלטם מן המבול". [ואף שנולדו אלו לאחר המבול. אך פשוט וברור שכל אדם בר-דעת היודע להכיר בטובה, מכיר הוא בכל הטוב שקדמו וגרמו לכל הטוב שזכה בו. שאם הקב"ה לא היה ממלט אבותיהם מן המבול, לא היו אלו קיימים].

טעון ביאור: מה שייכות ישנה לכפיית הטובה של בני דור הפלגה לאותה כפיית טובה של אדם הראשון, ומה ראו חז"ל לקשר בין שניהם?!

עמד על כך הגה"צ רבי נתן צבי פינקל זצ"ל - **הסבא מסלבודקה** (בספרו **אור הצפון** ח"א) וכה כתב: גדלותו הנשגבה של אדם הראשון, יציר כפו של הקב"ה, שהיה מלא חכמה עד מאד, כפי שהקב"ה העיד עליו ואמר למלאכי השרת: חכמתו מרובה משלכם (ב"ר יז-ד). ואף לאחר שחטא ונכשל בעץ הדעת, אין לשער גדלותו ותוקף דעתו למעלה להשכיל, עד שאברהם אבינו "האדם הגדול בענקים", נתאוה להקבר במערת המכפלה מפני שאדם הראשון קבור שם.

ואם כך פני הדברים, יש לשאול, מדוע נענש בעונשים כה נוראים, שגורש מגן עדן ונקנסה עליו מיתה לו ולכל דורותיו הבאים אחריו עד סוף כל הדורות? **אלא**, שלאמיתו של דבר, כבר אמרו חז"ל (ע"ז ה.) על התנצלותו זו שאמר "האשה אשר נתת עמדי" שכאן כבר בטובתו של מקום. והיינו, בזה שהדגיש ואמר "אשר נתת עמדי" הייתה כאן כפירה בטובה, כלומר: בתוך עומק לבו של אדם הראשון היתה איזו שהיא פגיעה בהכרת טובתו של מקום.

מעתה נבין כי נטיה זו כנקודה קטנה וככתם דק בתוך לבו של אדם הראשון יציר כפוי של הקב"ה, הכתה שורש פורה ראש ולענה בכל המין האנושי. מכאן נבין את הקשר לדור הפלגה.

שכן לאחר כמה דורות, בדור הפלגה, אחר שהשפיע להם הקב"ה רוב טובה, מרדו בו ובנו מגדל לעלות השמימה ולהקים שם עבודה זרה וכו' הרי שכל המקור לעבודה זרה נעוץ בדיבור של אדם הראשון שאמר "אשר נתת עמדי", נמצא שבנטיה קלה זו בתוך עומק לבו של אדם הראשון, נעוץ השורש שממנו יצאה המרידה הגדולה של כל הדור ההוא כנגד הקב"ה.

להכיר טובה עד כלות...

גדול היה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל במדת הכרת הטוב. מפעם לפעם במסיבות סיום בישיבה, היה משנן באזני האברכים עד כמה יש להכיר טובה לנשותיהם שמוסרות עצמם לנהל את הבית ולגדל את הילדים כדי שיוכלו הם לשבת וללמוד בשקידה. לא אחת הכריז במסיבות אלו, שהישיבה העמידה בכוונה יותר עוגות ומפיונים, כדי שכל אחד יקח עוגות לרבנית שלו (וכלשונם).

לאחר שנקבע תאריך לשמחת נישואיו של תלמיד ששימשו במסירות ובנאמנות, התברר שהיא תערך יום לאחר שהישיבה עורכת דינר גדול בארה"ב. רבי נתן צבי הורה להזדרז לשוב מיד לאחר הדינר כדי להספיק להכיר טובה לתלמידו ולשמוח עמו כראוי.

ואכן הוא הגיע לחתונה היישר משדה התעופה כשהוא באפיסת כוחות אחר טיסה מפרכת במיוחד, אולם הכרת הטובה גרמה לו להתגבר על חולשתו הגדולה. הוא רקד והרקיד בחתונה זמן רב.

פעם ביקר בארגנטינה והשתתף בחתונה של אחד מידידי הישיבה. עסקנים מקומיים הציעו לו שהיות ויהיו בחתונה גבירים רבים שהגישה אליהם קשה, מחמת שהם עסוקים מאוד, או שאינם מקבלים קהל אלא לעתים נדירות וכדומה, לכן הציעו שיכניסו אותו באמצע החתונה לחדר צדדי ושם יכניסו אותם אליו אחד אחד. להערכתם יוכל להשיג שם סכום גבוה לישיבה.

למרבה הפלא סירב רבי נתן צבי להצעתם ואמר: הרי מצד הכרת הטובה לנדיב זה אני משתתף בחתונה, איני רוצה להרוס לו את החתונה, על ידי שאפתח פה משרד לקבלת קהל, לכן לא אבה לשמוע על שום הצעה בענין.

בכל נפשך

אחדות ושלום

לרדוף אחר השלום והאחדות ולהתרחק מן המחלוקת!

נלמד מהפסוקים: "הן עם אחד ושפה אחת לכולם... ומשם הפיצם ה'" (פרק יא-ו,ט)

וכתב רש"י (מהמד"ר): וכי איזו קשה של דור המבול או של דור הפלגה: אלו [=דור המבול] לא פשטו יד בעיקר ואלו [=דור הפלגה] פשטו יד בעיקר להלחם בו, ואלו נשטפו, ואלו לא נאבדו מן העולם!! אלא שדור המבול היו גזלנים והיתה מריבה ביניהם לכך נאבדו. ואלו היו נוהגים אהבה ואחדות ביניהם שנאמר שפה אחת ודברים אחדים. למדת ששנאוי המחלוקת וגדול השלום.

הגרא"א דסלר זצ"ל כתב (בספרו **מכתב מאליהו** ח"ג) על הכח הכביר שיש ברצון המאוחד של בני אדם. רואים אנו זאת מדור הפלגה שאם כל האנושות מתאגדת ומתאחדת. אך ורק כדי להשיג כל טוב העולם הזה, ואף כדי לפרוק עול מלכות שמים, ניתן להם ע"י הבורא הכח והיכולת לכך, וכפי שנאמר "הן עם אחד ושפה אחת לכולם... ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות!" ואז אורבת בזה סכנה לתכלית הבריאה, ולכן הפיצם ה'.

ומוסיף הרב דסלר, שמה שרואים פעמים הרבה שאין רצונו של אדם מתגשם, אין זאת אלא משום שרצונותיהם של אחרים מתנגדים לרצונו, אבל אילו כל בני אדם היו מאוחדים בשאיפה אחת, לא היה דבר עומד בפני רצונם. לכן גזר ה' שלעולם לא יוכלו כל בני אדם להתאגד שלא לשם שמים: "הבה נרדה ונבלה שם שפתם"... לא יכול להיות אחדות ושלום של קיימא בין האומות.

לעומת זאת כאשר "יעשו כולם אגודה אחת לעשות רצון ה' בלבב שלם" - רק אז יהיה שלום בעולם. **הגה"צ רבי חיים פרידלנדר** זצ"ל היה אומר, כי מהותו של כלל ישראל, גם אם מעלתו היא באחדות, מ"מ אינו בדוקא על דרך שיויון. שכן יש כהנים, לוויים, ת"ח, ויש פשוטי עם, כפי שאמרו חז"ל (ויק"ר ל-ג) שזה רמוז בד' מינים. וע"י אחדותם כאחד מכפרים זה על זה, כי כל אחד הוא חלק מהכלל, ומועיל לכלל.

הכלי יקר מעיר כי שנת השמיטה אשר בה אין בעלות על תבואת השדה והכרם, שנה שבה העשיר והרש שוים בקיומו של הפסוק "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך ולתושבך הגרים עמך".

שנה זו היא הגורמת לאחדות ולשלום שכן ריב מצוי כאשר "זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי". לא כן בשנת השמיטה. בכך באה לידי ביטוי נאדר בקודש מצות ה"הקהל" שנצטוו ישראל "מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסיכות".

"לשמור על רוח האחדות..."

בתשרי תרפ"ה נבחר הרכב חדש ל"וועד הקהילה" דפוניבז' עם התכנס הועד החדש לישיבתו הראשונה ביקש הגאב"ד הגאון רבי **יוסף שלמה כהנמן** זצ"ל בדברי ברכתו לשמור על רוח האחדות ולהמנע מפירוד לבבות באשר "יש בה ערובה טובה להצלחת הפעולות המעשיות של קהילתנו".

ואכן במהלך חודשי החורף הבאים נוכחו אנשי ועד הקהילה לראות עד כמה צדק הרב דמתא, הוא הרב מפוניבז', כשתבע מהם לשמור על האחדות, כי רק בכוחם המאוחד יכלו לעמוד כנגד אותה כנופיה של בריונים מאנשי הצבא שהשתוללו בחוצות העיר והתכוונו לזרוע הרס בבתי המסחר היהודים וע"י האחדות הצליחו לגבור עליהם... **הרב מפוניבז'**

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

סיפור בשתי דמויות

הדמות הראשונה עמדה להשיא את אחד מבניה, ואז אמרתי לעצמי: קשה לך להגיע לחתונה, זה כרוך בטיסה למדינה אחרת, בהוצאות רבות, בהקדשת זמן ומאמץ. אבל הכל כדאי! הפעם אוכל להפתיע אותו ולהוכיח לו את הכרת-טובתי, זה שווה!

התייעצתי עם רעייתי שתחי', אשר הבינה עד כמה חשוב הדבר לליבי והיא דחפה אותי להוציא את התוכנית לפועל.

כאשר התקרבותי - בלב פועם ונרגש - לאולם החתונות חלפה בראשי המחשבה: 'אבל תיקח בחשבון שאתה כאן לא בן-יחיד. יגיעו עוד מאות רבות לשמוח ולברך את הדמות המכובדת!'

אבל באמת שלא היו לי ציפיות מיוחדות. רק רציתי לאחל לו מזל-טוב, לברך אותו בשפע-טוב ושיידע שטרחתי טרחה מרובה להגיע ממרחקים על מנת להכיר לו מעט טובה. נכנסתי לאולם, איתרתי אותו וניגשתי אליו ביד מושטת ובמאור-פנים גלוי.

הוא אפילו לא ראה אותי.

אולי היד שלו הושטה בתנועה טכנית קדימה, אבל המוח והלב שלו היו טרודים לגמרי. הוא שוחח עם בניו בקשר לאיזה ענין שקשור לתזמורת.

טוב, הנחתי לו.

חלפו כמה דקות. הוא כבר התמקם בצד אחר של האולם. ניגשתי אליו שוב, אך כמעשהו בראשונה כן באחרונה. לא זוכר מה הטריד אותו הפעם, אך שוב לא זכיתי שהוא יביט בפני האורח שבא מרחוק. כעבור זמן ניסיתי בשלישית, אלא שהפעם הוא כבר היה טרוד בוויכוח עם מישהו, עד שחששתי שרוב ספינותיו טבעו ביים...

תכל'ס. לא הייתי מאושר מ"היחס החם" לו זכיתי, אך אמרתי "גם זו לטובה". קמתי והלכתי וכעבור זמן נשכח ממני הכל.

* * *

חלפו מאז שנים ויום אחד נחרדתי: הזוג שהתחתן באותו ערב לא זכה לזש"ק, ונבהלתי לחשוב אולי בשלי הסער הזה? מיד פניתי בתחינה לבורא-עולם שיפקוד אותם לטובה, ושחלילה לא ייענש שום אדם בסיבתי.

וברוך השם - הם אכן נפקדו וזאת בתום שבע שנות נישואים. מזל טוב!

הסיפור הבא הגיע אלינו בלב-דומע-ושמח מבעל המעשה שיחיל. כל מילה בו אמת, והוא חותם עליו בשמו המלא. מסיבות מובנות החלטנו שלא לחשוף את השם.

על מנת שהקורא יחוש את הסיפור ברושם המלא שלו, אנסה תחילה להציב בפניו שתי דמויות.

דמות ראשונה: אדם מכובד, ת"ח וירא-שמים, תופס משרה תורנית נחשקת והינו דמות מרכזית אשר קולה נשמע בבואה אל הקודש בכל נושא וענין. דעתו מוצקת וידיו עסוקות במעשי-חסד בכל כוחו ולמעלה מכך. גם העזר-כנגדו כיוצא בו. הוריו, ולמעלה בקודש, כולם משועי-ארץ אשר זכו לתורה וגדולה על שולחנם.

דמות שניה: ילד יתום, אשר זכה להיות נע-ונד מעיר לעיר, וממוסד למוסד. מטבע הדברים משפחות רבות מקרבות אותו. בין הדמויות שקירבו אותו הייתה הדמות הראשונה המתוארת לעיל. היתום היה מוזמן לשבתות בביתו, ומעבר למוזון הפיזי גם סעד בעל-הבית את האורח במוזון רוחני, בהדרכה לחיים, וכו'.

וכעת לגוף המעשה.

* * *

למי שעדיין לא קישר, הדמות השנייה זה אנוכי הקטן.

הימים והשנים חלפו, והקב"ה עזר לי להקים בית ומשפחה. מאותו רגע ניסיתי לשכוח את העבר, ולשמוח בהווה. אך כמובן שבשכחת העבר לא כלולים כל היקרים שעמדו לצדי בשעת דוחקי. ידעתי שלעולם לא שייך להחזיר טובה לאלו שהיטיבו עימי, אך שלכל-הפחות ידעו עד כמה אני רוצה להחזיר להם טובה!

התחושה הזו כל-כך עטפה אותי, עד שפירשתי שזו הכוונה "אסיר" תודה, כלומר שאתה מרגיש נתון בבית-האסורים מפני שאין לך אפשרות להחזיר את הטובה שאתה כל-כך רוצה להחזיר לכולם - - -

אבל יום אחד נפלה לפתחי ההזדמנות!

* * *

**היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il**

ליקוטים וסיפורים נפלאים - נח

"אלה תולדות נח נח" (ו, ט)

נח חי חמישים ושמונה שנה בחיי אברהם אבינו. השנים העיקריות בחייו של נח היו אותן חמישים ושמונה השנים בהן זכה לראות את אברהם אבינו ולחיות בצוותא עמו.

נח זכה להיקרא "צדיק תמים" מכח אותן השנים בהם חי עם אברהם אבינו שנקרא "תמים", שנאמר (יז, א) "התהלך לפני והיה תמים".

זהו שאומר הכתוב: "אלה תולדות נח נח" - עיקר חייו של נח היו אותן נ"ח השנים בהן חי עם אברהם אבינו.

(חתם סופר)

"אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו" (ו, ט)

איתא בקדושת לוי מהרב הקדוש מברדיצ'וב זי"ע, אלה תולדות נח - נח, כל המעשים טובים שעשה נח היו כדי לעשות נחת רוח לשם יתברך.

על ידי מדת התמימות מגיעים לדרגת עשיית המעשים לשם שמים, ואיך מגיעים למדה זו שכל מעשיו יהיו לשם שמים, לעשות נחת רוח להש"ת, על ידי צדיק תמים היה, שמקיים 'תמים תהיה עם ה' אלקיך' (דברים יח יג), וכפירוש רש"י שם - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות, שאם יצרו מעמיד לו חשבונות איך תוכל לעמוד בזה והלא כל כך הרבה פעמים נכשלת, צריך לילך בתמימות ולבטוח בה' ולא לחקור אחר העתידות.

(ברכת אברהם)

"נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" (ו, ט)

יש מרבותינו דורשים אותו לשבח... ויש שדורשים אותו לגנאי (רש"י)

אצל צדיקים איתא (חגיגה טו). זכה צדיק נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן.

זקני הרב הצדיק רבי נחום מטשערנוביל זי"ע שאל,

מדוע יש דורשים על נח לגנאי והלא כתיב 'צדיק תמים'? ואמר שמה שאמרו שנוטל חלקו וחלק חברו, הוא לאו דוקא בגן עדן, אלא גם בעולם הזה, וזה היה אצל נח שהיה מוכיח אותם ולא שמעו לו והיה נוטל חלקו וחלק חברו. וזה הפירוש, צדיק תמים בדורותיו, שהיה נוטל את חלקם, ולכן דרשו את נח הצדיק לגנאי.

(אביר יעקב)

"קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם" (ו, יג)

לא נחתם גזר דינם של דור המבול אלא על הגזל (סנהדרין קח ע"א).

בחור משיבת פוניבו' נכנס לביתו של מרן הסטייפלר זצ"ל לקנות ספר "קהילות יעקב". בטעות

החזיר לו הסטייפלר פחות מידי

עודף. משהבחין בדבר - מיהר ללכת לשיבת פוניבו', טיפס

את המדרגות הרבות, אך כיון שלא ידע מי הבחור, שלח

לקרוא לנכדו, ר' אבא ברמן, מסר לידו את יתרת הכסף,

ואמר לו: "בחור מהישיבה קנה אצלי זה עתה ספר. אני מבקש ממך שתברר מיהו

הבחור ותחזיר לו את הכסף". כעבור שעה קלה שב ר' אבא

לסטייפלר ואמר לו כי בסיעתא דשמיא מצא את

הבחור והשיב לו את העודף, אך ברצונו לשאול שאלה:

"מדוע צריך היה הסבא לטרוח כל כך, ללכת כברת

דרך ולטפס במדרגות, כדי להגיע אלי לשיבה, בה בשעה שאני נמצא אצל הסבא מספר פעמים ביום, ויכול היה

להמתין ולתת לי את הכסף בבואי אליו?"

ענה לו הסטייפלר: "אם המרחק מביתי לשיבת פוניבו' נקרא רחוק - מה תאמר על המרחק שיש לרדת מהשמים עד לכאן? זה הרבה יותר רחוק..."

רבותי! מצמרר! לוויים כספים ושוכחים להחזיר! צריך להיזהר!

(יחי ראובן)

"צהר תעשה לתבה"

(ו, טז)

וברש"י: צהר יש אומרים חלון ויש אומרים אבן טובה.

"שִׁפְהָ אָחַת וּדְבָרִים אֲחֵדִים" (יא, א)

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף מְאוֹסְטְרָהָא: הַבְּעַל שֵׁם טוֹב הַק' הַכְרִיזוּ כִּי הוּא "אוֹמֵר אֲמַת".

נִכְדוּ, רַבִּי בְרוּךְ מִפְּנֵי יוֹבֹב אָמַר: "אֲנִי אֲנִי אוֹמֵר שְׁקֵר".

וְאֲנִי אוֹמֵר - אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף - "אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁאֲנִי אוֹמֵר שְׁקָרִים, אֲבָל אֲנִי לִפְחוֹת יוֹדֵעַ זֹאת".

בְּנֵי שֶׁל ר' יַעֲקֹב יוֹסֵף, ר' אַבְרָהָם, הוֹסִיף כֵּן: "וְאֲנִי מִבְּקֵשׁ, שְׁלִפְחוֹת אֲדַע שֶׁהַשְּׁקֵר רוֹדֵף אוֹתִי,

כְּשֵׁם שֶׁנֶּאֱמַר בְּפֶסוּק: 'שְׁקֵר רָדְפוּנִי עֲזָרְנִי' (תְּהִלִּים קיט, פו) - עֲזַר לִי לְדַעַת כִּי הַשְּׁקֵר הוּא 'רוֹדֵף',

וְהוּא רוֹדֵף אוֹתִי!"

(נְקֻדוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינְקָא)

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש

רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - נח

שהמלאך ציזה את לוט "אל תביט אחרריך", מכיוון שלוט לא ניצל בזכות עצמו (אלא בזכות של אברהם אבינו ע"ה) אינו רשאי לראות במפלת אחרים, ולפ"ז לאלו שדורשים לגנאי, נאסר עליו לראות במפלתן של אנשי דורו, שהרי אינו ניצל בזכות עצמו, וא"כ לא היה רשאי לעשות חלון בתיבה שלא לראות דרכו במפלתן, ולשיטתם הוצרכו לפרש שהיה אבן טובה שהאירה לו בפנים, אבל לפי אלו שדורשים לשבח וניצל בזכות עצמו, שפיר מפרשים שעשה חלון שהרי רשאי היה לראות במפלתן.

"תחתיים שניים ושלישים תעשה" (ו, טז)

בראשית ימי הנסיעה ברכבת התחלקו הנסיעות לג' מחלקות. מחלקה ראשונה הייתה מחלקה מפוארת עם כיסאות מרופדים, מרחב נאה ושירות אישי לנוסעים. מטבע הדברים היה מחיר הנסיעה במחלקה ראשונה מופקע כטיסה במטוסי זמננו. במחלקה השנייה היו מושבים סבירים ללא שירות אישי וללא מרחב, כעין האוטובוסים של ימינו. ובמחלקה השלישית - בה היו כרטיסים זולים מאוד - היו ספסלי עץ נוקשים בצדדים ושטח אמצעי שבו היו בערבוביה חיות ותרנגולות, בני אדם וסלי קניות, תיקי נסיעות ומה לא...

באחת הפעמים נסע רב מסוים ברכבת וקנה כרטיס פשוט למחלקה השלישית. הצטנע הרב בפינה ולמד. עבר לידו משכיל אחד שתהה כדי לקנטרו: "רבי, תמהני על צדיק כמוך שנוסע במחלקה שלישית". השיב הרב: "עלי אין זו תמיהה. שכן ישנן דרגות של צדיקים. צדיקים דרגה א', צדיקים דרגה ב' וצדיקים כמוני - דרגה ג'. לפיכך נוסע אני במחלקה השלישית. אולם תמהני עליך, כיצד חצוף מדרגה ראשונה כמוך נוסע בקרון המחלקה השלישית..." (במחשבה תחילה)

כתב בפרדס יוסף, יש לפרש שהמחלוקת תלויה במחלוקת שהביא רש"י לעיל: נח איש צדיק תמים היה בדורותיו - יש מרבותינו דורשים אותו לשבח וכו' ויש שדורשים לגנאי, שלפי הדורשים לשבח, הרי ניצל נח בזכות עצמו, ולפי הדורשים לגנאי - ניצל נח בזכות הדורות שעתידיים לצאת ממנו.

כך גם הובא בדרשות מהר"י מינץ, שנח, מצד צדקתו, לא היה ראוי להנצל, אבל מכיון שברחמי ה' ברוך הוא ראה לתת שם ושארית למין האנושי - הוצרך, כביכול, להציל את נח, כי לא היה בדורו צדיק ממנו! 'ויצאה לנו מזה' - 'הבטחה גדולה לגאולתינו העתידה, אף אם לא נהיה ראויים אליה מצד זכויותינו... כי בהיות שישראל הם תכלית הבריאה, כמו שדרשו:

'בראשית ברא - בשביל ישראל שנקראו ראשית', אם כן היה משורת הדין שכאשר יחטאו ישראל ויקצוף הקב"ה עליהם יקצוף על כל בני אדם, כי כולם לא נבראו אלא בשביל ישראל... וכשילקו ישראל בחטאם, היו ראויים האומות להלקאה עמהם, עם כל זה, כשחטאו ישראל וקצף הקב"ה עליהם, היה עליהם הקצף 'במעט' - דהיינו: שדן אותם כיחידים שחטאו, כי הם המעט, ולא בכלל העולם 'ובשעת הגאולה, שימשוך עליהם חסדו, ידון אותם בעולם בכלל, כי אם ח"ו לא ירחם עליהם, תהיה כוונת הבריאה האדם בטלה, ולכן הוכרח כביכול לרחם עליהם ולהושיעם. אף על פי שאינם ראויים להגאל מצד צדקתם, כדי שתתקיים בהם כוונת בריאת האדם, כי הם עיקר העולם ותכליתו. אמנם לאשר זה דבר רחוק אצל השכל, להאמין שירחם על ישראל ויגאל אותם עם היותם חוטאים ובלתי ראויים להגאל, כדי שתתקיים בהם כוונת הבריאה. אמר: "כי מי נח זאת לי", ובזאת הביא ראייה מנח שניצל מהמבול, אף על פי שלא היה ראוי להנצל - כיון שרצה הקב"ה להחיות פליטה למין האנושי... ע"כ דברי מהר"י מינץ.

ממשיך בעל הפרדס יוסף, והנה בהפיכת סדום מצינו

חֲנוּךְ = דְּגִירָה = פְּרֻדוֹקֵס !

לתרנגולת יש משימה לא פשוטה בכלל: לדגור על הביצים עד שיוצצו האפרוחים הקטנים.

מצד אחד, עליה לעטף את הביצה מכל כוון שהוא, לכסות אותה לגמרי כדי שלא תפגס אפלו טפת רוח צוננת ושהם הביצה לא יכרח - ומצד שני עליה להזהר שלא לרבוץ על הביצים בצורה חזקה מדי, שלא יסדקו הביצים חלילה, ושלא ינזקו.

התרנגולת קבלה בינה מיוחדת - לדעת לאן בין הרכות הנדרשת ובין הפסוי המלא.

אומר הר"ק רבי שלומק'ה מזויעה: **חֲנוּךְ יְלָדִים הוּא כְּמוֹ מְלֹאכֶת הַדְּגִירָה!**

בחנוך כמו בדגירה נדרש האזון הקריטי: מצד אחד לסגור את הבית הרמטית מכל רוח זרה, לפקח עין על הלך הרוח של הילד ולשמר עליו מכל נזק גשמי ורוחני - ומצד שני לא ללחץ עליו חזק מדי, לא לחסם את האויר לנשימה...

.....

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - נח

"באתי לסגור את העסקה של חמש המליון שבקשת..." מיד נזכרתי בסיפור הנפלא על רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל, באותו ויכוח האם טבעם של בעלי החיים ניתן לשנוי: המלך עשה סעודה, והחתול היה המלצר, המגש פרוש על ידיו וכו' וכו', עד שקפץ העכבר לעיני החתול, או אז השליך החתול את הכל מידי, לכד את העכבר, והצטנף בפניו לאכילת הטרף... ומדוע נזכרתי בסיפור זה? מפני מה שאני ראיתי, הוא היפוכו של הסיפור עם ר' יהונתן. כי בעוד שעל חתול מאולף הרואה עכבר ושב להתנהג כחתול שמענו, אך לראות כסף ולשוב להתנהג כבן אדם - זהו חזיון נפלא וחדוש מחודש, הפלא ופלא!

באותו מעמד למדתי לקח נפלא, עד כמה הכסף מסמא את עיני האדם ומהתל בו, וזכה העשיר שהנחיל לנו התבוננות נפלאה!
(דורש טוב' - הגדה של פסח)

"וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה" (ז, כג)

רש"י בפרשת עקב על הפסוק "ואת כל היקום אשר ברגליהם" פירש: זהו ממונו של אדם שמעמידו על רגליו. ויש לדון, מדוע העניש הקב"ה את אנשי דור המבול בשני עונשים - גם מיתה וגם ממון, הרי אמרו חז"ל דאין אדם מת ומשלם, והתוספות במסכת ע"ז דף ע"א כותב שגם אצל גויים יש את הדין של "קים ליה

בדרבה מיניה" (-) כאשר מגיעים לאדם שני עונשים על מעשה אחד, או על שני מעשים שנעשו בו זמנית, הוא מקבל רק את העונש החמור), ואם כן, כיון שהיו חייבים מיתה, איך יתחייבו גם ממון, שאבד כל היקום שהיה להם. מתוך הרב רחמים ניסים יצחק פלאגי בספרו "חלק יפה" שההלכה היא "שקים ליה בדרבה מיניה", אומרים רק כאשר אדם חייב מיתה בידי אדם אבל במיתה בידי שמים אין את הדין הזה, והואיל והמבול הוא מיתה בידי שמים לכן אבד גם ממונם.

"מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו" (ז, ב)

הרה"ג רבי יענקל'ה גלינסקי זצ"ל שאל את רבי חיים קנייבסקי שליט"א, כיצד כתבה התורה על בעלי החיים הטהורים שהגיעו לתיבת נח: "שבעה שבעה איש ואשתו", וכי אצל בעלי החיים יש מושג של "איש ואשתו"? השיב לו רבי חיים שליט"א: כיון שהם לא קלקלו כאשר השחית כל בשר את דרכו על הארץ - ממילא הם עלו בדרגה והגיעו למדרגת אדם. אם מתנהגים שונה מכולם, אזי מתעלים למעלה מיוחדת. (יחי ראובן)

"מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה" (ז, ח)

הבה ונראה עד כמה גדולה השפעת תאות הממון על האדם: בקרתי אצל עשיר אחד. הגביר, שהיה ידידי, לא התבייש מפני, והתנהג כהרגלו בביתו גם בעודי שוהה בביתו. באותו יום ארע שאחד מבני ביתו סרח לאדונו... ותעל חמתו באפו, ומכיון שכאמור לא היה מתאפק בפני, ראיתי את להבת הכעס במלוא עוזה: פניו אדמו, אגרופיו נקמצו, והנה לפתע נפרש לפני פלא של ממש.

יהודי כלשהו נוקש על הדלת. אותו גביר מתקרב ומציץ מבעד לחור וכשרואה במי המדובר, נושם נשימה עמוקה, פותח בזריזות את הדלת, ובין רגע ארשת פניו התהפכה מן הקצה אל הקצה - "שלום עליכם ר' יענקל'ה!"... הושיט את ידו - בארשת פנים חביבה ובמין נעימות שלא תתואר... סערת הכעס שככה, נעלמה כלא היתה. ואני עומד ותמה, היתכן? האם הגביר פשוט עומד לפני, או שמא אחד מל"ו צדיקים השולט עד כדי כך ביצריו, עבור הקבלת פני יהודי כלשהו. לא ראיתי מחזה כזה מימי!

עודני מהרהר בלבי, ואזני שומעות את הדו שיח הבא, מפי האורח:

.....
ואיך עושים זאת, זו הרי משימה קשה ועדינה כל כך! ויתכן שרק לשכוי נתנה הבינה הזו - ולנו לא...
אלא, הדרך להגיע לאזון הוא רק על ידי תפלה והתבודדות! לבקש מהבורא ית"ש, שייתן בנו את הכח והמח לאזון, ואת הדרך הנכונה לחנוך מבלי לקלקל...
וזהי המשימה! כאשר אתה רואה שמשוהו מתחיל לזנוף, אָחַד מֵהַיְלָדִים מְזַמֵּר זְמִירוֹת זָרוֹת, אָחַד הָאֶפְרוֹחִים פּוֹזֵל הַצֵּדָה, או שאָחַד הַבְּיָצִים מְחַלֵּק לוֹ הַחוּצָה מֵהַחֲמֻמָּה הַבֵּיתִית, מה תַעֲשֶׂה? האם תַּפְקִיר אֶת הַבְּיָצָה לְקֵר וְלִנְכוּר? האם תַּחַנְאֵשׁ וְתֹאמַר - 'אֵין לִי כָּבֵד בּוֹחַ לְשֹׁמֵר עָלָיו'? הָאֵם תִּנְהַג בְּהַפְקָרוֹת, תִּקַּח מִקַּל וְתִשְׁבֵּר אוֹתוֹ עַל גְּבוּ לְאוֹת חֲנוּךְ (וּבְכֵךְ תִּרְסַק אֶת הַבְּיָצָה לְלֹא תִקְנָה)?
.....

לע"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר **משה אליעזר**
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - נח

"ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ" (ט, ב)

הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל סיפר, שאמו הישישה של הגאון רבי אשר צימרמן זצ"ל, שהיה מהפוסקים המפורסמים בניו יורק, ספרה לו מרישומי ביקורו של הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל בביתם.

"בצעירותי" - היא סיפרה - "בעלי היה יוצא לכפרים ולעיירות הסמוכות, לעסוק במכירת סחורות. הוא היה שב אל ביתנו רק לקראת שבת, כשבאמתחתו דמי פדיון הסחורה, וכך היינו מתפרנסים מידי שבוע.

אני הייתי נשארת בבית לבדי עם ילדי הרכים, ולא אחת הייתי נתקפת בפחדים, מחשש שיכנסו אלינו עוברי אורח לא רצויים. משום כך הביאו אל הבית כלב שמירה, שעמד תמיד ליד הדלת השקופה, ואימת שהיה מתקרב אל הבית אדם זר, הוא היה פותח בנביחות רמות, וכך יכולתי להבחין מי ומי המתקרבים אל הבית, והרגשתי בטוחה יותר".

לאחר דברי ההקדמה, המשיכה אמו של רבי אשר צימרמן לספר: "רבי אלחנן וסרמן היה ידיד גדול של בעלי, וכשהיה מגיע לאמריקה כדי לאסוף תרומות לשיבתו בברנוביץ, היה בא לבקר בביתנו. והנה כאשר רק התקרב רבי אלחנן אל הבית, זינק מיד הכלב אל דלת הכניסה, הוא קפץ אל החלק העליון כדרכו, אך הוא נדבק אל דלת הכניסה ונאלם דום, הוא לא חרץ את לשונו ולא

בְּנֵי אָדָם, הַתְּנַגְּלִית תְּשִׁיב אֶת הַבִּיצָה לְמִקּוּמָהּ, אֲתָה תַעֲטֹף אֶת הַיֶּלֶד מִחֶרֶץ שֶׁאֵת וּבְיָתֶר חֵם, תּוֹךְ הַקֶּפֶדָה מְרַבָּה לֹא לְחֻנֵּק וְלִסְדֵּק חֲלִילָהּ, שֶׁאֵז עֲלוּלִים לְהִגִּיעַ לְתוֹצְאָה גְרוּעָה יוֹתֵר. וְאֵנוּ... אָנוּ נִבְקֵשׁ רַחֲמֵי שָׁמַיִם מְרַבִּים, שֶׁהַנּוֹתֵן לְשִׁכּוּי בִּינָה, יִפְקַח אֶת עֵינֵינוּ, יִכּוֹן אֶת מַעֲשֵׂינוּ, וְיִדְרִיכֵנוּ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר נִלְךָ בָּהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא נִגִּיעַ לְתוֹצְאוֹת הָרוֹת אֶסוֹן... נִבִּין שֶׁהַכֹּל מֵאֵתוֹ יִתְפַּרֵּר, וְהוּא הַנֶּתֶן לָךְ כֶּחַ לַעֲשׂוֹת חֵיל, וְלִהְרַבּוֹת חֲלִילִים לָהּ וּלְתוֹרָתוֹ.

(נְקֻדוֹת שֶׁל אֹר - סְפִינְקָא)

השמיע אף נביחה אחת. נדהמתי מהמראה הלא שגרתי הזה, התקרבתי אל הדלת כדי לפתוח אותה, אך הכלב נשאר דבוק על הדלת, בלי קול ובלי נוע. "שעה שלמה ישב אצלנו רבי אלחנן, דיבר על הא ועל דא, התעניין בשלומנו ובקורות אותנו, וכל אותה העת הכלב נשאר דבוק ותלוי על חלקו העליון של הדלת, ולא הוציא מפיו אף קול. "רק לאחר שיצא רבי אלחנן מהבית, ננער הכלב מתרדמתו, ירד מהדלת ושב להתנהג כאילו לא ארע דבר..."

"ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה" (ח, יא)

"אומר אני שזכר היה" (רש"י). שאל הגאון רבי אייזל חריף: מנין לו לרש"י שהייתה זו יונה ממין זכר?

והוא מתרץ: יום שלם עפה היונה ועלה זית מוחזק היטב בפיה הסגור, וכיוון שתשעה קבים של שיחה נטלו הנשים (קידושין מט, ב), מוכרח להיות שיונה זו ממין זכר הייתה, רק כך ייתכן שיום שלם לא פצתה את פיה... (במחשבה תחילה)

"ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ" (ט, ב)

בגמרא (שבת קנא:): אומר רב פפא: אריה אינו מתנפל על שני בני אדם. שואלת הגמרא והרי ראינו כבר שהתנפל על שני בני אדם? "דאמר רמי בר אבא: אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה, שנאמר 'אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו'". שואל רבי יעקב לוברבוים מליסא, בעל "נתיבות המשפט": למסקנת הגמרא שהדבר תלוי בשאלה האם האדם נראה כאדם או כבהמה, הרי גם אדם אחד יכול להיראות אדם, ומדוע כתבה הגמרא בהווא אמינא שרק על שניים אינו נופל? מתרץ ה"נתיבות", שלמסקנת

הגמרא בנראה כאדם ולא כבהמה, מונח ההסבר מדוע על שניים אריה אינו מתנפל. שכן שניים האמורים כאן, אינם אלא אדם אחד המורכב משני חלקים: גוף ונשמה. אם הנשמה שלו חיה וקיימת ויש לה נוכחות ממשית ממש כמו גופו, הרי שהוא מוגדר "אדם" ומוראו על חית הארץ. אך באם חלילה הוא מורכב רק מחלק אחד, לנשמתו אין נוכחות מעשית, הרי שהבהמה רואה בו שווה ערך אליה, "נמשל כבהמות נדמו" ואין לה ממה לירא....

(במחשבה תחילה)

{ אז נדברו }

פרשת נח תשפ"ב | לסדר: "זה ינחמנו" | גליון מספר: 529

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון
בשירות פקס באמצעות
שיחת טלפון:

☎ 0795319191

רוצה שעוד אנשים יקראו
כמוך, את העלון?

קדימה!

זה זמן להצטרף לשתופות
בהו"ק להחזקת העלון..

ותהפוך שותף קבוע
בזכויות החזקת העלון!

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק: בנק פאני

סניף 182

חשבון 747815

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

תודה מראש!!!

בית כנסת חניכי ישיבת תיבת נח... חסר צענטער...

הפרשה שלנו- פרשת נח היא פרשה של אחדות!!! אנחנו פוגשים בפרשה שלנו שני סוגים של איש אחד בלב אחד.. סוג אחד של אחדות הוא בסוף הפרשה: ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים... אחדות גמורה... כולם ביחד... כולם תמימי דעים... כולם כאיש אחד בלב אחד... וכמובן שם מתגלה הכח של האחדות שהקב"ה בכבודו ובעצמו מעיד: "ועתה לא יבצר מהם כל אשר יכלו לעשות" שה' ברא כח כזה עצום באחדות שכשעובדים עם אחדות ניתן לפעול למעלה מהטבע... עד כאן סוג אחד של אחדות!!

אבל אסור לשכוח שבפרשה שלנו אנחנו פוגשים עוד סוג של אחדות שכמעט אף אחד לא שם לב אליו: **וישאר אך נח ואשר איתו בתיבה!!!** סיפור עצוב... כל העולם כולו נמחה ונמחק... אף אחד לא נשאר... ומי היחיד שנשאר??? וישאר רק נח!! נח ובניו שנשארו נאמנים לה'...

גם כאן התקיים "ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים"!! מה אפשר לעשות... כעת כל הארץ וכל היקום כולו מסתכם בחמשה אנשים שכולם נשארו נאמנים לה' ולכן הם ניצלו... כעת גם כאן כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים!!

עכשיו בינינו: איזה אחדות יותר עוצמתית? האם האחדות שהייתה בתיבת נח... ש-תוק תוק כאן גרים באחדות משפחת נח... או האחדות של "ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים"?? נו... מה אתה אומר?? מה בכלל השאלה... ברור כשכל הארץ היתה שפה אחת ודברים אחדים זה... זה הרי החלום הנצחי של העולם... שאם יום אחד כלונו נחיה בשלום אין לך פרס נובל לשלום גדול מזה... יש כאלו שעדיין לא התייאשו מלחלום את החלום הזה שנכון ל-4000 שנה האחרונות זה עדיין לא קרה... לעומת זאת עם כל הכבוד לנח ואשר איתו בתיבה... סו"ס מדובר במשפחה אחת מצומצמת של חמש נפשות שנשארה לבד לבד בתיבה... מה תרצה... שגם הם יריבו??? זה בכלל לא מרגש שמשפחה מצומצמת חיה בהבנה והדדיות... נכון??? אז זהו!!! שבמבחן התוצאה מה"ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים..." מזה יצא כל הפירוד והאנטישמיות שיש בעולם שה' הפיץ ופיזר אותם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו. ואילו!! מ"כאן גרה משפחת נח"?? מהתיבת נח הזו הגיע חיים לעולם

כלפי מה הדברים אמורים??? אנחנו מייחלים מתי כבר "יעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם..." מתי יכירו וידעו כככלל יושבי תבל כי לא תכרע כל ברך... מתי כל העולם יהיו שפה אחת ודברים אחדים להמליך את ה' ויטו שכם אחד לעבדך... מתי? מתי? מתי זה יקרה???

אז מתי זה יקרה אנחנו לא יודעים... וזה גם לא תלוי בנו... זה יקרה כשיעלה רצון לפנינו... **אבל יש דבר אחד שכן תלוי בי!! וברך!!!** וישאר אך נח ואשר איתו בתיבה!!! אני וביתי נעבוד את ה'... יש לכל אחד ואחד מאיתנו הרבה הרבה סיבות ממש הכרחיות להיכנס לתוך תיבת נח... להינעל שם מבפנים עם כמה אנשים בודדים... ולהכריז ביחד: אנו החלטנו לעשות אגודה אחת לעבדך בלבב שלם!!! כמה אנשים יהיו שם בעולם הזה?? ממש לא משנה... אם זה יהיה קהילה של אלף משפחות... מה טוב... ואם זה יהיה קהילה קטנה... או בית כנסת קטן גם טוב... ואם גם את זה תחפש ולא תמצא... והמנוס היחיד שישאר לך זה רק אתה ובני הבית שלך... אז וישאר אך נח ואשר איתו בתיבה... זה גם מספיק!!! ה-נח הזה ובני המשפחה המצומצמת שלו שקיבלו על עצמם עול מלכות שמים... זה לבד הספיק לרבש"ע להחיות זרע על פני כל הארץ ו-לו למענם!!! אבל בשביל זה צריך נכונות להיכנס לתיבה!!! בשביל שה' יציל את כל העולם בשביל משפחה אחת שעשתה אגודה אחת לעשות רצונו בלבב שלם... זה רק בתנאי שלמשפחה הזו יש נכונות לחיות בעולם משלה!!! להינעל בתוך תיבת נח משלה...

הזוה"ק בפרשת נח אומר: שאם תקום כנישתא חדא- בית כנסת אחד שיחליטו שם האנשים להיעשות אגודה אחת לעשות רצונו יתברך בלבב שלם... מיד הגאולה מגיעה... לא צריך יותר מכנישתא חדא... ולא כתוב גם כמה אנשים צריכים להיות בבית הכנסת הזה... סו"ס לנח לא היה מנין (עכ"פ של גברים) בבית כנסת שע"י חניכי ישיבת תיבת נח... וזה היה מספיק!! וכעת מגיע המשפט האחרון והממצה: **מי שיבין את זה יהיה לו כח להישאר בתיבה!!!** יש הרבה ששואלים: איך מקבלים כח להישאר בתיבת נח?? איך מקבלים כח לעמוד מול דור המבול שהפקרות חוגגת... הרשת כ"כ קורצת... ואנחנו מחזיקים בשיניים בשארית כוחותנו להישאר בתיבת נח?? איך מחזיקים מעמד?? ומה התשובה??

אם נבין שנח בתיבה שלו הצליח לעשות מה שכל הארץ שפה אחת ודברים אחדים לא יכלו לעשות!!! נח ובניו ובני ביתו שהיו בתיבה הצליחו להביא חיים לכל העולם... ואילו כל הארץ בשפה אחת ודברים אחדים הביאו רק רוע לעולם... אם נבין איזה כח יש לתיבת נח שלנו... אם נבין שאנחנו לא סגורים בתוך איזה מרתף טחוב... אלא אנחנו נמצאים בועידת האו"ם שלשלם שינוי מביאה שלום וטובה לעולם... אם נבין שמחוץ לתיבת נח הזו יש רק מבול ואבדן... נקבל כח להישאר באותה תיבת נח... ויום אחד במהרה ממש יתקע ה' בשופר גדול ויכריז: צא מן התיבה... ואז נצא ונראה במו עינינו ש... ש... ש... שלא הפסדנו כלום!!!!

היכוננו!!! מסכת ראש השנה בפתח.. כך נמתיק את מר חשוון

יום שני בשבוע הבא ליל ז' במרחשוון... נא לשמור ערב זה פנוי! במערב הזה מתחילים להזכיר ותן טל ומטר... אבל רגע... לפני שמתחילים ותן טל ומטר... שעה אחת לפני כן (או אח"כ) מתחילים מסכת ראש השנה במסגרת לימוד דף היומי... אז רגע רגע... דבר ראשון: תן לי לנחש לבד מה ההסתייגות הראשונית שלך ממסכת ראש השנה?? נ... מה הקשר עכשיו ראש השנה... רק עכשיו סיימו עם הימים הנוראים... לפני חודש כבר היה ר"ה... ובדיקת בחודש חשוון נזכרנו להתחיל ללמוד ראש השנה? זה... זה... זה לא נדבק... לא קשור עכשיו!

אז דבר ראשון: רק לשבר את האוזן: במסכת ר"ה יש 34 דפים!!! ומתוכם אולי שבע או שמונה דפים מדברים על ראש השנה... חוץ מזה מסכת ראש השנה מדברת על שלל סוגיות... ובגדול אפשר לומר שמסכת ראש השנה היא מסכת שיותר שייכת לראש חודש מאשר לראש השנה!!! כן... אני בעד... יש לי משהו עם ר"ח... אני כל הזמן מחפש בנרות איזה הלכות חג בחג אפשר להדביק על ראש חודש... (ר"ח זה יום כזה מעניין שמי שאוהב את היום הזה מחפש חומר סביבו...) אז תדע שמסכת ראש השנה... אם היא כבר מסכת של חג מסוים... אז היא בעיקר המסכת של ראש חודש!!! (ההרואי: שהמשנה אומרת: ארבעה ראשי שנים הם... והגמ' מקשה שלכאורה יש יותר מארבע? ורב אשי מתרץ: שהמשנה מזכירה רק את ארבעה ראשי שנים שהם **בארבע ראשי חדשים!!!** משמע שהראש חודש פה הוא החתן הראשי) מי שמאוד ירצה ויכול לעשות איזשהו מין חלוקה... לחלק את כל המסכת לפי ראשי חדשים... זה יוצא שכל ר"ח מקבל שלוש דפים...

על כל פנים בלימוד של מסכת ר"ה יש מצוה מיוחדת שאין אותה בשום מסכת אחרת:

הגמ' בשבת (עה.) אומרת: אמר ר' שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: **מנין שמצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות** שנא: "ושמרתם ועשיתכם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" איזוהי חכמה ובינה שהיא לעיני כל העמים?? הוי אומר זה חישוב תקופות ומזלות... כתוב כאן שיש עניין מיוחד בלימוד ובקיאיות (עכ"פ מינימלית) בנושא של תקופות ומזלות... כלומר: מעבר למצות תלמוד תורה שיש כאן!!! יש פה גם ערך תורני נוסף לרכוש בקיאיות בנושא הזה מדין "חכמתכם ובינתכם לעיני העמים"... **ומסכת ראש השנה זה המקום!!!** ובינינו... אם יום אחד חלמת לרכוש את החכמה הזו... אז בבקשה... למה לא עכשיו?? כעת זו ההזדמנות... כעת שמתחילים מסכת ראש השנה... (כאן המקום להבהיר: שהנושא של חישוב תקופות ומזלות זה אמנם סוגיה יחסית די נקודתית במסכת ר"ה... וגם סה"ס רק נגיעה בעלמא... אבל עדיין... **זה המקום!!!** לומר: אין מקומות אחרים בש"ס בנושא הזה... כלומר: אם אתה מחפש מאיפה להיגיה לסוגיה של חישוב תקופות ומזלות אז תדע שזה המקום...) אני מוכרח להודות בכנות שאמנם למדתי מסכת ראש השנה אבל להבין משם את חישוב תקופות ומזלות... לזה עדיין לא זכית... כל פעם שניסיתי רק להתחיל... ראיתי כוכבים... אבל אולי הפעם... אולי בזכות דף היומי...

אגב: במאמר המוסגר: למה דווקא חישוב תקופות ומזלות... למה דווקא זה מייצג את חכמתכם ובינתכם לעיני כל העמים? וכי במסכת ביצה ועירובין ופסחים אין מספיק חכמה??

והתשובה היא פשוטה: יש לעיני כל העמים!!! ו---יש לעיני כל ישראל!!!

כשיש לנו עסק עם ישראל... הרי משה רבינו יכול אפילו להראות שברי לוחות לעיני כל ישראל והיהודי ימשיך להאמין... ימשיך לדבוק בתורה הקדושה... את היהודי אתה יכול להעמיד מול דופן עקומה ולבוד... ולהיודי יש אמונה שאם כך זה הלכה למשה מסיני... אז כך גזרה **חכמתו** יתברך העליונה גם אם לא רואים בעיניים... זה עיניים נוסח לעיני כל ישראל!!!

אבל כשאנחנו מדברים על- **לעיני כל העמים...** אוהו... כשיש לך עסק עם גוי... ואתה רוצה להראות לו את חכמת ובינת התורה... אתה לא יכול להביא לו משהו שידרוש ממנו אמונה... הוא צריך לראות כאן ועכשיו שזה אכן ככה!! לכן אם אנחנו באמת רוצים להראות את חכמתכם ובינתכם שלעניני כל העמים... כאן צריך להראות להם את הכוכבים ואת המזלות ומגיע חכם בישראל ואומר לגוי... תדע לך... בעוד שלוש ימים יופיע פה כוכב שבתאי!!! הגוי מגיע אחרי שלושה ימים... והופה... הנה... זה נכון... אני רואה את זה!!! איך ידעת? זה עיניים של גוי!!! גוי צריך לראות חכמה בעיניים... אתה צריך להראות שצדיק גזר והנה ה' קיים... הנה זה קורה... אין לו סבלנות להמתין שאז... אז ימלא שחוק פינו...

אשרינו שחכמתנו ובינתנו האמיתית היא דווקא בחוקי התורה שגזירה היא מלפניו ולא רואים בעיניים ונדרש מאיתנו להאמין שכה זה והן יראת ה' היא חכמה...

עכ"פ אנחנו לקראת המסכת שאחד מהנושאים שלה זה חכמתכם ובינתכם לעיני העמים... ---

אבל אדרבה... דווקא ההסתייגות הטבעית והנורמלית מללמוד מסכת ראש השנה בחודש מר חשוון... **אבל לא!!!** למה לברוח מראש השנה?? אל תשכח שאם כבר מדברים על מזלות הרי מזל חודש חשוון עקרב... ומה המאפיין של עקרב? **שהוא הולך אחורה!!!** הוא צועד ברוערס כמו אדם שעוזב את ארון קודש בהכנעה... כן... הזוה"ק אומר שחשוון נקרא חשוון על שם שרחושי מרחשן שפוותיה... עדיין השפתיים מרחשות את התפילות של הימים הנוראים... כלומר: כל המהות של חודש חשוון זה שאנחנו עדיין באמצע פירוק החבילות והמטענים של ירח האיתנים... חודש חשוון צועד אחורה... אנחנו עדיין עם הפנים לחודש תשרי ואנחנו צועדים אחורה... אנחנו עדיין לא מפנים עורף ומתחילים את השנה... אז אין הכי נמי... לומדים מסכת ראש השנה... כן... ניפגש עם השופר ועם תפילות הימים הנוראים... לא נורא... מילא זה היה בחודש שבט או אייר... זה באמת היה רחוק... אבל כעת אני עדיין מפזם לעצמי את ארשת שפתינו... מבין ומאזין מביט ומקשיב... בינינו... עכשיו אני הרבה יותר פנוי רגשית להתחבר לתפילות הימים הנוראים מאשר בשעת מעשה... (מי שמבין מה אמרתי מבין...) כן... יש כאלו שמפריע להם האפרוריות של חודש חשוון... אין בחודש הזה שום חג... גם בלוחות שנה המצויירים הרי בחודש חשוון יש או תמונה של גשם וסוודרים או תמונה של קבר רחל... זהו!!! חוץ מזה אין לחודש הזה "מה להציע"!! אופ... איזה מר... מר חשוון... אז זהו שלא!!! הסיבה שהחודש הזה הוא לא חגים ואירועים... כי אנחנו עדיין לא פנייים רגשית לחג הבא... תן לנו לעכל את ראש השנה יום כיפור וסוכות... תן לי ללמוד מסכת ראש השנה... ולהמשיך לנגן את היום הרת עולם... תן לי לפגוש את וה' פקד את שרה... ואת והאלוקים ניסה את אברהם... בפרשיות הבאות... זו ההפתעה של חודש חשוון הקרוב!! המתקיות של מסכת ראש השנה עוד תצבר בזכרוננו ברקע הסתייגות של מר חשוון... שנה הבאה בלוחות השנה- כשנדפדף לעמוד של חשוון נראה שם תמונה של מסכת ר"ה... פרטים יבואו... נא לא לשכוח: מסכת ר"ה נגמרת כבר בחודש כסליו... אין זמן להתלבט...

המלצה שלי: שנת השמיטה זו הזדמנות נפלאה לדיאטה!!! סליחה... לתזונה נכונה... אני לדוגמא אוהב לאכול שטויות... כשמביאים לי סלט ירקות בריא... אני בדרך"כ משאיר חצי ויותר... ויש לציין שלא עוזר שכנועים... כידוע: אוכל זה נושא קשה... אם לא מתחשק לי לאכול משהו... שום דבר לא יעזור... אנחנו מסוגלים להתקע בנושא של אוכל במשך שנים... אבל הפעם לשם שינוי אשתי הגישה לי סלט ירקות ואמרה לי מילה אחת: זה ירקות של יבול נכרי!!! ולא יאומן... היהודי גמר את הכל... כי... כי זה שמיטה!!! ולא סתם גמרת את הכל... היה לי גם גישמאק בזה... אני זוכה לאכול ירקות של שמיטה... למחרת אני כבר לבד הכנתי את הסלט... כי זה... זה שמיטה!!!!

האמת היא שהכל התחיל מזה שמישהו התקשר אלי בלחץ באמצע חג הסוכות... אני צריך דחוף ריבת אתרוגים... כידוע: זה סגולה לכל מיני דברים... ניסיתי לעזור לו... חיפשתי פה חיפשתי שם... (עקרונית הייתי מוכן להתן חלק מהאתרוג שלי ולתת לו בשביל ריבה כרבי הינא בשעתו שמטביל ביה ונפיק ביה אבל שכחתי להתנות...) בסוף אמרתי לו: עזוב!!! ריבת אתרוגים זה סגולה בשביל שאר השנים... אבל עכשיו אנחנו בשנת השמיטה... לך לחנות הירקות הקרובה (שעשית שם שליחות כדון...) ותקח מלפפון או עגבניה של יבול נכרי ותביא אותם למי שצריך... הם סגולה הרבה יותר גדולה מריבת אתרוגים!!!

כי תבין: האתרוג של מצוה התקדש רק ברגע שנטלתי אותו (ונהי עליו חליות השענא ואתקציא למעוה...) אבל העגבניה הזו היא קדושה בחפצא!!! היא עצמה גדלה באדמה קדושה... כל הוייתה קדושה שביעית... ועוד איזה קדושה... קדושה כזו שאפילו גוי לא יכול להפקיע את הקדושה שלה (עכ"פ לאותם שיטות) ותופסת את דמיה... ואני מוכרח לומר: כבר הצעתי את הסגולה הזו לכמה אנשים בקשיי עיכול וכדו' ותקשיב... זה עובד... (אני לא לוקח אחריות על הסגולה כי אני גם לא לוקח עליה אחוזים... אבל אני כן לוקח אחריות ששנת השמיטה חביבה מאוד בעיני ה'... וה' בהחלט רוצה אותנו מעורבים בנושא... לא עומדים מבחזין...) אני בטוח שאם ישאלו את מרן שר התורה שליט"א והוא יסכים שזה סגולה לכל דבר!!! וכמובן! אסור לשכוח שכעת זה רק מקדמה לקראת **פירות** שמיטה שיופיעו בקיץ הקרוב... סו"ס עם כל הכבוד למלפפונים והעגבניות של שמיטה... סו"ס הם יבול נכרי... והם רק התקדשו בקדושת השמיטה... אבל הפירות...?? זה כבר בכלל... זה פירות שקיימו בהם את כל הלכות שמיטה!!! זה פירות שבעליהם השמיטו את השדה והקפידו על דיני שמור ונעבד... כאלו פירות בטח יכולים לפעול ישועות... תבדקו זאת בעצמכם... (אין צורך לתרום תוך כדי לעלון אז נדברו... הסגולה תעבוד גם בלי זה... וגם התרומות יגיעו בלי קשר... אולי בזכות אדמת השמיטה שעליה אני דורך...) קדימה בני חוץ לארץ... כבר עכשיו תתאגדו לכה"פ לקראת הקיץ הקרוב... תבואו לאכול מפריה ולשבוע מטובה ואתם תראו ישועות... אבל מי שזוכה להקפיד לפי שיטת החזו"א לנהוג קדושת שמיטה גם ביבול נכרי אז הנה... יש גם עכשיו!!! מה שבטוח... לאכול סלט ירקות של שמיטה כיום זה לא רק עניין של בריאות... זה כבר גם שטייגן... אם הבעל יאלץ לגמור צלחות של סלט... זה כבר כדאי... את המקפצה של התזונה הנכונה הזו לא יהיה לכן בשנה הבאה... נא לקפוץ על ההזדמנות

נקודה למחשבה בסוגיית חובת ההשתדלות...

נצל את שבוע זה שעדיין העלונים לא מגיעים לבחורים וננסה להעלות נקודה מסויימת מאחת הסוגיות המורכבות שבאורח החיים היהודי...

ובכן דבר ראשון: יש לי קושיה פשוטה: אנחנו חוננו בכל מה ששייך לענייני פרנסה שצריך בשה"כ לעשות חובת השתדלות ולא צריך לצאת מגדרו וכו' וכו'... **השאלה שלי:** שהגמ' בב"מ (ק"י) מדברת על השכיר יום שצריך לשלם לו בזמן כי "אליו הוא נושא את נפשו..." אומרת הגמ' מפני מה נעלה זה בכביש ונתלה באיך ובמסר את עצמו למיתה... לא על שכרו?? **ואני עומד ושואל:** לפי מה שאנחנו חוננו שבייחס לפרנסה צריך לעשות רק חובת השתדלות וכו'... אז אני שואל אותך: האם חובת השתדלות של בן אדם זה ללכת ולסכן את עצמו ולטפס על אילנות גבוהים ולמסור את עצמו למיתה כי בנפשו יביא לחמו?? אני יודע שכזה מאמץ חריג עד כדי סיכון זה כבר מחוץ לגבולות חובת ההשתדלות **אז למה?? למה אותו שכיר יום ככה עושה?** סו"ס זה השכיר יום הקלאסי שעליו התורה מדברת... הייתי מצפה שלפני שהתורה תגיד לי לשלם לו בזמן... קודם כל שהתורה תזנוף בו שזה לא חובת ההשתדלות לקחת כאלו עבודות שמסכנות אותו?? **אנה... מה אתה אומר על השאלה הזו??**

אז אני לא יודע... הנושא עדיין לא ממש לגמרי מבורר אצלי... אבל תרשה לי להציע תשובה שנראית לי כעת: אני חושב שיש לנו טעות יסודית בנושא של **חובת השתדלות!!!** חובת השתדלות זה מושג ששייך לאדם שרוצה להרויח כסף... או יותר נכון חושב קדימה מה יהיה בעתיד... וכאן יש כל מיני שיקולים כמה להשקיע... כמה להתאמץ... עד כמה להכניס את הראש בזה. וכאן אנחנו מגיעים ואומרים לו: אדוני... יש גבול! תעשה השתדלות! אל תשתגע... אבל כשמדובר בבן אדם רעב ללחם... הוא השאיר בבית ילדים רעבים ורועדים מקור... הוא כעת צריך להביא לחם הבייתה... כאן לא שייך **חובת השתדלות!!!** כאן יש פסוק שאומר: "כל אשר לאיש יתן בעד נפשו!!! **בנפשו יביא לחמו...** בן אדם שיש לו בנים וביתו ריקם... הוא יהפוך את העולם... יסכן את עצמו... יטפס על עצים ועל פיגומים והעיקר שיהיה לי להביא לחם לפי הטיפ... שנחיה ולא נמות ברעב...

כאן לא שייך לעשות שיקולים של "חובת השתדלות!!!"

ומה ההוכחה הכי פשוטה שלי?? יש רשימה של אומניות שהגמ' בפסחים אומרת בפירוש שהם לא רואים סימן ברכה!!! אחד מהם שכר סופרים... זאת אומרת: הגמ' בפירוש אומרת שאין סימן ברכה במשכורת של סופר סת"ם... ואני שואל אותך: אם ככה... אז למה יש כ"כ הרבה סופרי סת"ם...? הרי סו"ס מי שכתב את המזוזות שלי הוא צריך להיות ירא שמים וממילא הוא גם אמור מסתמא להיות מאמין לדברי חז"ל... אם ככה: למה בכלל הוא לא הלך להיות סופר... הרי חז"ל הכינו אותו מראש שהוא לא הולך לראות בזה סימן ברכה...??

מה התשובה?? שוב על אותו משקל: סימן ברכה זה להתעשר... זה להרויח... זה שיפור דיוק... זה להיות איש אמיד... מה שנקרא "וברך פרי בטןך ופרי אדמתך דגן תירושך ויצהרך שגר אלפיך ועשתרות צאנך..." הסופר שכתב את המזוזות שלי הוא מעולם לא חיפש להתעשר... הוא לא מחפש ברכה בנכסים שלו... **הוא בשה"כ רוצה לחיות!!!** הוא בשה"כ רוצה שיהיה לו כסף לקנות לחם וחלב ולשלם מים וגז וארננה ולחיות בלי חובות... בשביל זה לא צריך ברכה!!! ברכה זה ברכת העסק... שהעסק ישגשג ויפרח ויהיה פה רווחים... אני לא מחפש לפרוח... לא בקשתי לפתוח מרפסת... אין לי עיניים גדולות... אני בשה"כ רוצה לחיות...

הבנת את הרעיון?? יש שני סוגים של אנשים שרוצים להתפרנס!!!!

יש אחד שרוצה להרויח כסף!!! ויש אחד שרוצה בשה"כ לחיות!!!

מי שרוצה להרויח כסף... הההלו... פה יש שיקולים של חובת השתדלות... החריצות שקר... לא בכל מחיר הולכים... לא משתגעים... יש דברים שאין בהם סימן ברכה... בקיצור: כשרוצים להרויח... כאן צריך לעשות חושבים מה בגדר השתדלות ומה לא... ממה יש ברכה וממה אין...

אבל בן אדם שצריך להביא לחם הבייתה ולשרוד את המינימום של החיים כאן לא שייך חובת השתדלות... כאן גם אין צורך בסימן ברכה... אני לא מחפש ברכה... אני מחפש בשה"כ לחיות...

כלפי מה הדברים אמורים???

לא פעם ולא פעמיים יצא לי לדבר עם בן אדם שחייב כסף לאנשים!!! וכידוע: מי שהוא בעל חוב ולא משלם בפשיעה הוא בגדר "לווה רשע ולא ישלם" ואותו אחד לא משלם... ולמה?? כי אין לו... ואז מגיע אותו מטעם קופת הצדקה או מטעם הרווחה ושואל אותו: למה אתה לא מנסה להזיז את עצמך?? אתה לא עושה כלום... לא מזיז את עצמך... רק צובר עוד ועוד חובות... לאן פניך מודעות???

ותנחש מה הוא עונה?? הוא עונה בחצי נמנום: ניסיתי פה... ניסיתי שם... עשיתי **חובת השתדלות...** ו... ובסוף ראיתי שזה לא חובת ההשתדלות שלי!!! **אתה קולט את עוצמת הטעות???**

מה הקשר חובת השתדלות בכזה מקום?? אתה חייב כסף!!! אתה לווה רשע!!! אתה חייב להביא אוכל הבייתה!!! איך חובת השתדלות הגיעה לכאן?? יש פה רק התנערות וחוסר אחריות משועת!!!

אתה צריך לקום בארבע לפנות בוקר כמו אבא חלקיה... לחרף את נפשך ולטפס על הפיגום הכי מסוכן כדי לעמוד בהתחייבויות שלך...

חובת השתדלות נכונה כשאתה יושב רגל על רגל וחושב מה יהיה עם היחידת דיוק שאני רוצה לקנות בשביל לחתן את הבת שלי בעוד כך וכך שנים... כאן שייך להגיד חובת השתדלות... בשביל זה לא צריך

להפוך את העולם... החריצות שקר... אבל אם יש לך חובות!!! יש לך מחויבות! אתה חייב להפוך את העולם... אתה חייב להיות שכיר יום ואליו הוא נושא את נפשו ולחרף את נפשך כדי לעמוד במטלות שמוטלות עליך... **רגע... שאלה לי אלך:** בעוד חודשיים מגיע חנוכה... וקיי"ל: שאפילו עני שואל על הפתחים או מוכר כסותו ולוקח שמן להדליק... ואני שואל אותך: נראה לך שזה חובת ההשתדלות ללכת להשתגע ולשואל על הפתחים כמו איזה קבצן בשביל נרות חנוכה?? נראה לך שחובת ההשתדלות המוטלת עליך זה למכור את הפראק של יו"ט בשביל נרות חנוכה?? מה התשובה?? זה באמת לא חובת ההשתדלות!! זו חובת חובת!!! (בלי להוסיף השתדלות...) מוטל עליך החובה להדליק נר חנוכה וזה צריך לקרות כאן בערב הזה!!! אתה כעת צריך להפוך את העולם כדי שזה יקרה.

אה... אבל מה יקרה אם הפכתי את העולם... דפקתי בכל הדלתות והתחננתי שיתנו לי שמן להדליק ואף אחד לא ענה לי... או שכולם טרקו עליך את הדלת בבושת פנים... וחזרת בפחי נפש הבייתה ונעבאך נעבאך אין לך כעת שמן להדליק... כעת לא נותר לך אלא להרים ידיים ו... **ואז מה תגיד?? איך תגיד את הנאום ההפסד??**

אז בדור שלנו אתה יודע מה הוא יגיד... אני אגיד לך בדיוק מה תהיה הנוסחה... הוא יגיד... מצטער... עשייתי את **חובת ההשתדלות...** דפקתי בכל הדלתות... ואין... **אז זהו שלא!!! המשפט הזה פשוט לא נכון!!!**

לא עשית חובת השתדלות... **עשית הההכלל!!!** איפה לא הייתי... אצל מי לא דפקתי... **ואנאסתי...** חזרתי בידיים ריקות... זו הגירסא הנכונה... בקיצור: יש לנו איזה עירוב פרשיות... החובת השתדלות נכנסה לנו לכל מיני מקומות שבהם צריך לעשות הההכלל... לא חובת השתדלות... ממש לא... **תבין:** אני מכיר את היהודי הזה שדאג לך להלוואה... ואני גם מכיר את הערב שהסכים לחתום לך... נראה לך שכשהם נתנו לך את ההלוואה הם עשו רק חובת השתדלות?? הההיית רוצה... הנששמה שלהם יצאה בשביל לארגן לך את ההלוואה הזו... (אם הם היו מסתפקים בחובת השתדלות הם היו מהר מאוד מכניסים אותך לרשימת דחיה ובזו היתה מסתיימת חובת ההשתדלות שלהם כלפך) הם עשו הההכלל בשביל לדאוג לך להלוואה ולערבים צדיקים שחתמו בלב דופק... ואילו אתה?? אתה יושב לך בבית רגל על רגל כי אתה לא בטוח שחובת ההשתדלות שלך להתאמץ טיפ טיפה יותר ממה שהתרגלת בשביל להפסיק להיות רשע וכעורב... **איזה מין אבסורד זה???**

בקיצור: לא בכל מקום זה נכון להכניס את חובת ההשתדלות!!!

מה שבן אדם חייב לעשות. זו חובה גמורה שהיא לא שייכת להשתדלות...

היהדות בהחלט מקבלת תירוץ של אונס גמור!!! יהודי התאמץ... עשה הכל... ומה נעשה... בסוף הוא נאנס והרים ידיים... בשביל זה אנחנו יהודים רחמנים בני רחמנים... וכי ימנך אחיך ומטה ידו

אתה מבין את הטעות של אותו אחד???

ברגע שהוא עמד מול יהודי בעל מדרגה בענייני חובת ההשתדלות!!! הוא פתאום קיבל רגלים קרות... לך תדע... אולי יש פה משהו לא אמין... אני אדבר איתו על כסף... והוא יענה לי במנוחים של חובת השתדלות...

אז זהו!!! שזה לא עובד ככה!! לרבי עקיבא היו ניסים ונפלאות איך הוא החזיר את ההלוואה לאותה מטרונתא... הבת של המלך השתגעה וזרקה את כל התכשיטים לים והגלים הביאו אותם עד פתח ביתה של אותה עשירה. **זה לא סתירה** לרגע שרבי עקיבא מצידו התארגן והצטייד עם מלא הסכום הנדרש להחזר ההלוואה! ר"ע לא "בנה" על איזה בת של מלך שתחליט להשתגע... זה כבר הפתעות שאם הרבש"ע רוצה הוא יעשה... אבל רבי עקיבא מצידו יחזיר ובזמן!!!

כעת אתה קולט על מה אני מדבר??

כשמכניסים את חובת ההשתדלות לחובות האחרים שמוטלים על כתפנו **לא רק שזה לא מחזק אותנו באמונה ובטחון...** אלא אדרבה. זה הופך את כל העסק לחובבני ולא רציני... **שתבין:** למי יש בטחון בה?? דווקא למי שכן יש עליו עול!!! יש עליו מטלה!!! והוא משליך על ה' יהבו... אבל מי שמעיקרא בכלל לא בתמונה... אין עליו שום עול... הוא לא צריך לפרנס משפחה... הכל אצלו מתחיל ונגמר בחובת השתדלות... כזה אחד בכלל לא מגיע למקום של בטחון!!! כי אין לו בשביל מה!!! אין לו מה להשליך... כי אין לו בכלל יהבו... אדרבה... דווקא כשהבנתי והפנמתי שמוטל עלי עול ריחיים על צווארו... אני צריך לפרנס משפחה... דווקא אז לראשונה פגשתי את ההרגש של הבטחון... שהנה... יש עלי עול... מוטלת עלי משימה כבידת משקל שחייבת לקרות... ו... ואשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי... והנה... עזרי מעם ה'... ה' עזר. פתאום פגשתי את התחושה הנפלאה של אברך בן תורה שמוכן להקריב למען התורה... כן... יש עלי עול של פרנסה ובכל זאת אני מוכן להצטמצם בחיי הרווחה למען התורה... כאן פגשתי את השור לעול וחמור למשא של כל שנשאו לבו וכו'... (וכמובן שאח"כ מגיעים הפתעות משמים... הניסים המוכרים שיש לכל אברך כולל... אבל זה כבר לא קשור לנושא...) אבל כל זמן שלא הפנמתי שיש עלי עול!!! אלא רק חובת השתדלות... ולפרנס משפחה זה לא החובת ההשתדלות שלי... אז אין עלי אחריות... אין פה לא בטחון כי זה לא מוטל עלי... ואין פה גם הקרבה למען התורה... כי זה לא קשור אלי... הבנת את הנקודה??

קבל את הדברים בערבון מוגבל... רק לעורר את הנושא בתור סוגיה...

לא חובת ההשתדלות שלך... אל תשתגע... רגע... ואם הוא יגיד שכבר יש לו בת בשידוכים והוא חייב כסף... האם כאן כן נסכים שזה חובתו ולא חובת ההשתדלות?? לא יודע... לא ברור... ומה יקרה הוא יגיד לנו שהיא כבר תקועה חמש שנים בשידוכים וכל ההצעות יורדות על... על... על המצפה לשכר אשתו אין רואה סימן ברכה לעולם... (גם זה שם בפסחים נ לא לפרוס) מה נגיד לו? זה כבר באמת מסובך... וא"א לתת בזה הגדרות ברורות... כי זה כבר באמת מסור לשיעור קומה הרוחני של כל אחד ואחד ואיפה הוא מעמיד את עצמו באמונה ובטחון... (וגם איפה הוא מעמיד את עצמו בניעה לרשימת התברית... זה כבר עוד סוגיה)

עוד נקודה אחת אחרונה: מישהו פעם אמר לי שהוא מכיר יהודי קדוש בעל מדרגה נשגב. והוא באמת אוהב בשיעור קומה גבוה מאוד באמונה ובטחון... כשאותו צדיק צריך משהו הוא לא עושה שום דבר... הוא מתפלל לה'... וכל פעם מתמלאות משאלות לבו מכיוון בלתי צפוי... (בקיצור: הוא מסוג האנשים שהמכתב מאליו אומר עליהם שהחובת השתדלות שלהם מסתכמת בזה שהם קונים כרטיס הגרלה...) והנה אותו צדיק מבקש ממנו כעת הלוואה לצורך עניין חשוב... **מגיע אלי אותו אחד בשקט ואומר לי:** לא נעים לי להודות... אבל... אבל אני מפחד להלוות לאותו צדיק... למה?

כי תכל'ס... הרי אני לא אוהב במדרגת הבטחון שלו... אני לא אוהב בבטחון הגמור הזה שכסף נוחת מהשמים... ותכל'ס... אני יודע את המצב הכלכלי שלו שבדרך הטבע אין לו מאיפה להחזיר... רק מה?? **הוא!!! הוא** בעל מדרגה... **הוא** מוריד מהשמים... **הוא** קונה כרטיס הגרלה וזה עובד... מה אעשה שאצלי זה לא עובד... ואם אני אתן לו הלוואה הלב שלי דופק... כי תאר לעצמך שאני אשאל אותו איפה הכסף... והוא ילך לקנות כרטיס הגרלה... ותאר לעצמך שהפעם זה לא יעבוד (כנראה בגלל העבירות שלי) ואז הוא ירים ידיים ויגיד לי: מצטער... עשיתי את חובת ההשתדלות שמוטלת למדרגה שלי... וזהו... מציתי... אני מצידו סיימתי... אין לי מאיפה להחזיר לך... מה אני אעשה איתו??? (מילא אתה... אתה תלך ותתרוצץ ותגלגל ותביא מפה ומשם... אבל הוא לא כזה... הוא מביא מהשמים... ותכל'ס אני לא אוהב שם... לא אוהב במדרגה שלו... והלב שלי דופק)

אמרתי לו: יש לך טעות!!!! אתה מעררב בין **חובת ההשתדלות** לבין **חובת האחרונה**... כשאותו צדיק צריך כסף בשביל לפתוח עוד ארגון חסד חדש... כאן הוא מפעיל את חובת ההשתדלות... ואצלו חובת השתדלות זה להקיש על שערי שמים ולפעול בחלונות הגבוהים שלו... אבל ברגע שהוא **חייב לך כסף!!!** כעת פריעת בעל חוב זה לא חובת השתדלות... זו חובה גמורה!!! עכשיו: אין הוא בדיוק יחזיר... לא יודע... זה גם לא עניינך... יתכן שהוא יתפלל... יתכן שהוא גם יקנה כרטיס הגרלה... אבל זה לא משנה... מה שבטוח **אתה תראה את הכסף!!!** כי... במקרה הגרוע מכל... אם הכסף משום מה לא יגיע מהשמים... אותו צדיק יפסיל כליו וילך להיות שכיר יום כמו אבא חלקיה בשעתו בשביל לעמוד בהתחייבויות... כי אם חלילה וחס הוא לא יעשה את זה... אז הוא לא צדיק!!! אם הוא יתנער ממך בטענה שהוא עשה את חובת ההשתדלות שלו והוא לא הצליח להוריד כסף מהשמים... אז התבלבלת!!! אין לך עסק עם צדיק... כי צדיק הוא לווה וכן משלם...

והחזקת בו... בשביל זה יש מצות ולא תהיה לו כנושה... בשביל זה זוכרת כי עבד היית בארץ מצרים... היהדות מתחשבת במצבי אונס... אבל לעמוד מול אדם אדיש... שאיפה שהוא צריך טיפ טיפה להזיז את עצמו במה שהוא לא לגמרי מתחבר... הוא פתאום נזכר לשלוח את היסוד של חובת ההשתדלות... **הרי זה עזות... וגם אין חילול ה' גדול מזה...**

זה פשוט לוקח את האחריות הבלתי מתפשרת שמוטלת על כתפו של יהודי לעמוד בדיבורו... והופך את זה להמלצה של חובת השתדלות...

רק לשבר את האוזן: קי"ל: מי שעושה מלאכה בערב שבת אחר חצות לא רואה סימן ברכה... **יש לי קושיה:** כתוב בפירוש בגמ' שבכניסת שבת היו תוקעים שש תקיעות... שלוש להבטיל את העם ממלאכה שבשדות... אני לא מבין: סיכמנו שמי שעושה מלאכה בע"ש אחר חצות לא רואה סימן ברכה... אז למה אתה עובד בשדה עד כניסת שבת???

אתה יודע למה?? כי היהודי הזה חייב כסף!!! לא מעניין אותו ברכה... הוא בסה"כ רוצה להפסיק להיקרא לווה רשע ולא ישלם... כזה אחד הולך לעבוד אחרי חצות של יום ששי... והוא באמת לא רואה ברכה בכסף הזה... בטח שלא רואה... הכסף הזה אפילו "לא ראה פני הבית..." הכסף הזה הלך ישירות לבעל חוב... מי דיבר על סימן ברכה... הוא בסה"כ רוצה לסלק קללות מעל ראשו... בסה"כ רוצה לסגור חובות...

ואתה יודע למה חבר שלי לא מבין את זה?? אתה יודע למה עד היום הוא לא מחזיר הלוואות?? אתה יודע למה הוא לא מתאמץ להזיז את עצמו כדי לעמוד בהתחייבויות שלו?? כי הכניסו לו בראש שכסף זה משהו שהולך עם המלצות של סימני ברכה... כסף זה משהו כזה ששייך לחובת השתדלות... ממילא הכל נהיה כזה חובבני... הוא לקח הלוואה בתור חובת השתדלות... המלווה בא לשאול מה עם הכסף... למה?? כי זה החובת השתדלות של המלווה... להתעניין מה שלום הכסף... ואז הלווה ענה לו מתוך שינה: שלעת עתה מסתמן שחובת השתדלות החליטה שכעת אין לו בדיוק מאיפה להחזיר... ואם ככה זה נראה אתה יכול להמשיך לחכות שהוא יחזיר לך... אז אנחנו פה בשביל להציל את כבודה של האמונה ובטחון ולהסיר ממנה תיקים פליליים שכאלו ולהכריז: אין פה שום שייכות לחובת השתדלות!!! יש כאן רק חוסר אחריות בלעדית!! ולמצולם אין כל קשר לכתיבה...

אז כמובן שפרטי הסוגיה של חובת ההשתדלות זה משהו הרבה יותר מורכב וארוך... ובמאמר הזה אני בעיקר מתמקד **במה לא!!!** איפה לא נכון להכניס את המושג חובת השתדלות... אבל איפה כן?? כאן זה כבר באמת סוגיה לא פשוטה... יהודי שיבא ויגיד: אני חחחחייב להפוך את העולם בשביל לקנות יחידת דיור כי... כי עוד חמש עשרה שנה הבת שלי חלילה לא תתחתן אם לא יהיה לי כסף... ברור שכאן המקום כן להגיד לי: אדוני... זה

זה אמנם כמעט נגמר במכות... אבל רק כמעט...

זה היה צפוי... אף אחד לא חשב שזה יראה אחרת... השנה כשהיינו בסוכות בבית המקדש אבא הזמין כמו כל שנה את הגר והיתום ואלמנה שיצטרפו יחד אלינו לאכילת שלמי שמחה... אבל יש עוד אחד!!! יש את הלוי... "השמר לך פן תשכח את הלוי כל יומיך על אדמתך..." ומשום מה השנה אבא הביא את ר' אליקים הלוי שהוא אמנם תלמיד חכם עצום ועובד ה' מופלג אבל כלונו יודעים שהוא אחד מהתלמידים המובהקים של הבית מדרש של בית שמאי... ובית שמאי ובית הלל... כמה שיש ביניהם חילוקי דעות... אבל ביום טוב...??? זה בכלל... זה מטפס לשיאים... ממילא נוצר מין מוסכמה כזו שלכל הפחות ביום טוב בית שמאי ובית הלל שומרים מרחק אחד מהשני... כל אחד מתכבד בביתו... בקהילתו... (רק לשבר את האוזן: אם כיום יש מנהג שבפסח לא מתארחים אצל אנשים זרים... ולמה???)

בגלל שיש מנהגים שונים... אז תכפיל את זה בפי עשר בייחס לעשרות המחלוקות שיש בין בית הלל לבית שמאי במסכת ביצה...) כסוויות המחלוקות שיש בין ב"ש וב"ה ביום טוב זה כ"ז הרבה... בכ"ז הרבה פרטים... שהם פשוט לא יכולים לחיות תחת קורת גג אחת... והנה!!! למרות הכל אבא השנה החליט להזמין דווקא את ר' אליקים וכל משפחתו... אוה אוה... מה הולך להיות כאן?? ר' אליקים הוא אדם מאוד שארף ותקיר... אין לו בעיות... הוא לא נושא פנים לאף אחד... גם אם אבא מפרנס אותו והוא הגב הכלכלי שלו וכמעט את כל המעשרות שלנו אנחנו נותנים לו... כל זה לא מפריע לר' אליקים... שאם הוא רואה משהו שלא נראה לו נכון בבית שלנו... הוא מיד מוכיח... מוחה בתוקף ולא נושא פנים... ודווקא מהסיבה הזו אבא כ"כ מעריך של ר' אליקים... ר' אליקים נזף באבא שלנו ללא

רחם... ואבא כל הזמן מוסיף אהבה על אהבתו... (אבא טוען שאם הנביא מלאכי מוכיח את שבט הלוי "שחתם ברית הלוי" משום שהלוי אחראי על האמת הצרופה ללא כחל ושרק "ואתן לו מורא ויראני" שהלוי מפתח רק מהרבש"ע ולא מאף אחד אחר... ואילו "אתם סרתם מן הדרך הכשלתם רבים בתורה שחתם ברית הלוי" בזה שאתם מחניפים לעם ישראל שהם מפרטים אתכם ומוכינים לעגל בשבילם פינות בהלכה... טוען אבא שר' אליקים הוא סמל ודוגמה לאחד שואמן לבית הלוי ועליו נאמר בהמשך הפסוק "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבקות הוא ואכמ"ל עיי"ש...) ור' אליקים הגיע... ועם ששת ילדיו שכל אחד מהם עוד יותר פרועמר מאבא שלו...

ואל תשאל... העסק היה נפיץ... כמעט בכל פסיעה היה פה התלקחות חדשה... אין מספיק מקום ביריעה לפרט את מוקדי ההתלקחות... רק כמה דוגמאות... בערב יום טוב אבא אמר שהוא יוצא לרפת וללול ולשובך לעשות כמה הכנות אחרונות לקראת החג... ר' אליקים מיד נדרך... אני מגיע איתך... בסיידר??? אין בעיה... תבא... מי רואה אותם יוצאים ולא יוצא... כלונו הלכנו איתם... אנחנו והבנים של ר' אליקים... אבא מתקרב לשובך... מסתכל מרחוק... מסמן מרחוק ומכריז: זה זה אני נוטל למחר...

ר' אליקים מיד מזעיק פנים... לא!!! זה לא מקובל עלי... כזו הכנה מספיקה רק לפי בית הלל... לפי בית שמאי זה עדיין מוקצה... צריך לנענע בידיים את הגוזלות!!! התחילו שם ויכוחים אל תשאל... הויכוח הסתעף להאם יש ברירה או אין... זה הגיע עד המשנה באהלות של חשב להוציא... אפילו הגוזלות כבר נבהלו והתחילו לפרוח... היה להם נס שהם לא חלפו מעל הראש של אבא שלנו... הם היו עלולים להישרף... (ס"ט אבא שלנו הוא מתלמידיו של הלל הזקן שעל תלמידו הגדול נאמר שכל עוף הפורח מעליו מיד נשרף...) אבא נכנע... אין בעיה... אבא מיד הגיש את הסולם של השובך לר' אליקים... בבקשה... תעלה... תנענע מה שאתה חושב...

אבל הופה!!! אבא רק הגיש את הסולם... שוב התפתח ויכוח ער... שוב ר' אליקים צריך להבין: מה... יש לך רק סולם אחד לכל השוכים? אין אני אוליך את הסולם משובך לשובך... שוב נכנסו פה למחלוקת חריפה בין ב"ש לב"ה... האם חיישינן למראית העין ברה"י דאמרין להטיח גגו הוא צריך... ויכוחים שלימים מה בדיוק המחלוקת בין ב"ש לב"ה... ואל תשכח שאנחנו עדיין נמצאים רק בשובך...

ואז הגענו ללול של התרנגולים!!! דווקא שם נהיה מין איוון מעניין... פה פתאום ב"ש מקילים וב"ה מחמירים... אבא הגיע ללול ומיד הביע מורת רוח... אוי... היום התרנגולות הטילות רק חמש עשרה ביצים... אנחנו צריכים הרבה יותר... עוד מעט שקיעה... מגיע יום טוב וזהו... מה שהם יטילו מחר לא נוכל להשתמש... כי הרי ביצה שנולדה ביום טוב אסורה... כאן דווקא ר' אליקים אמר... אל תדאג... אתם תאכלו את הביצים של היום... אנחנו ניקח את הביצים של מחר... ב"ש סוברים שביצה שנולדה ביו"ט מותרת... אבל כאן הגיע תורו של אבא להזדעק!!! אין על מה לדבר!!! אצלנו ביצה שנולדה ביו"ט היא אסורה בחומרה שכזו... שאם היא מתערבת באלף כולם אסורות... ואסור גם לטלטל אותה ביו"ט... ס"ט ר' אליקים... אתה מתארח אצלי... מספיק לי שתיקח את הביצה שנולדה ביו"ט ותניח אותה ע"ג הצלחת שלי... זה מבטל כלי מהיכנו!!! אני לא מסכים... ואח"כ המשכנו לדקר הנעוץ והלא נעוץ... גם שם ב"ש מפתיעים בקולא שלהם וב"ה מחמירים...

אבל בדרך כלל זה ההיפך... בקיצור... איפה שלא תרצה... בכל פינה ביו"ט היה לנו התנגשויות!!!! אם זה בשחיטה של העגל תילת לכבוד יום טוב... אז אבא כצפוי לקח את העור והניח אותו על הריצפה כדי שהציבור ידרכו עליו ויהיה כאן עיבוד כלאחר יד (היתר מיוחד שב"ה התירו כדי שלא ימנעו משמחת יום טוב) אבל ר' אליקים והבנים שלו בקנאות הלכו בדרכא אחרינא... ב"ש אוסרים!!!

אבא באופן טבעי הפריש את הזרוע לחיים וקיבה וביקש ממני שאני ארוץ מהר לר' ירמיה כהן... לתת לו את המתנות לשמחת יום טוב... ואני רואה שר' אליקים מתכווץ... לפי ב"ש אין מוליכין חלה ומתנות לכהן... ושוב התפתח ויכוח שלם... מה נכון... מה לא נכון... שלא תבין לא נכון: כל הויכוחים האלו היו בסה"כ ריית הפתיחה לקראת החומר הנלמד בחול המועד... כל הויכוחים שנידונו כאן ביו"ט... זה הולך להיות הסוגיות הבערות בבית המדרש במשך ימי חול המועד... אנחנו לא מפספסים שום ויכוח!!! הגיעו לכאן מכל ירושלים... כל מי שרק שמע שאבא ור' אליקים הולכים להתרועע במשך כל היום באותה קורת גג הגיעו לכאן לעשות שימוש... כן... כמו להבדיל אלפי הבדלות כשיש מסיבת עיתונאים שמתגודדים סביב איזה עימות מסעיר בין שני פוליטיקאים... אז להבדיל בין האור לחושך... כשאבא שהוא תלמיד מובהק לב"ה ור' אליקים מגדולי תלמידי ב"ש... כשהם מחליטים להעביר יו"ט שלם אחד במחיצת השני... זה מתכון בדוק לחידושי תורה מסעירים!!! ודברי תורה שמתחדדים בפלוגתא שבין ב"ש וב"ה... עומדים כאן עשרות צורבא מרבנן ובולעים בשקיקה כל סערה נוספת שמתרחשת בין התלמידי חכמים שנעשים אויבים זה לזה בהלכה...

כן... במשך כל היום טוב היה פה הרבה צעקות... הרבה ויכוחים... מי מדבר על השלמים שאבא סמך ור' אליקים לא הסכים לסמוך... היה פה הרבה רייעד... היו אפילו רגעים שזה היה נראה שזה הולך להיגמר במכות... אבל בסוף חג הסוכות זה באמת הסתיים... אבל אתה יודע איך?? ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל... זה התקבל בשידוך המשותף בין שני התלמידי חכמים הנעשים אויבים זה לזה בהלכה ואינם זדים משם עד שנעשים אוהבים זה לזה... מה אתה חושב... בעיצומה של סעודת האירוסין היו כמה וכמה ויכוחים סוערים בין אבא לר' אליקים... כי בנטילת ידיים לסעודת מצווה אבא הניח את המפה דווקא על הכסת ור' אליקים הזדעזע כי לפי ב"ש צריך להניח דווקא על המפה... ובמים האחרונים שוב אבא ביקש שקודם יטאטאו את הריצפה ורק אח"כ יביאו מים אחרונים ור' אליקים רצה ההיפך... נו... מי יכריע? בסוף ר' אליקים הכריע... ס"ט הוא אבי החתן... צריך לתת כבוד לחתן... ס"ט אם החתן מבית שמאי... הולך לקום כאן בית על טהרת בית שמאי... מה שבטוח אשרי העם שככה לו...

אבאלע... שגרה!!! אין יותר חגים!!!

העולם שלנו מתחלק לשני סוגים של אנשים... אלו שאוהבים שגרה ואלו ששונאים שגרה... אז אלו שאוהבים שגרה... כעת הגיעה עונת החגים שלהם!!! הנה... הגיע עכשיו חורף ארוך ארוך... יום שכולו ארוך... יום שכולו טוב... חג ממושיך של שגרה!!! אנחנו מבצעים אתכם לרגל החג הממשמש ובא... אבל במקביל!!! כידוע... שיש מצוה לשמח את העניים בחג ולא לשכוח אותם ולעזוב אותם לאנחות... אז בבקשה... אל תשכחו אותנו... אנחנו שונאי השגרה... שכעת הסתיימו החגים ומתחילה השגרה שלכם... פ' בהתחלה כ"כ מאיימת עלינו... אל תדאגו!!! אנחנו לא ננכע כ"כ מהר... בשביל זה אנחנו כאן... אלו ששונאים שגרה הם אנשים קצת מקוריים... התפקיד שלהם זה לעשות עקשן ומממצב ולהרטיב את היובש של החיים... על זה נאמר שאחד הדברים שה' נתן לירח זה את הכוכבים... הכוכבים דואגים שליחה לא יהיה עצוב... זה לא יהיה עוד חודש ועוד חודש... תדעו לכם: אתם צריכים אותנו!!!

אבל אנחנו לא פחות צריכים אתכם... סו"ס גם מי ששונא שגרה... בסופו של דבר ימים לא שגרתיים מומינים באופן טבעי חוסר ישוב הדעת ובסופו של דבר גם מי שאוהב בין הומנים יום אחד רוצה לסיים אותו... וגם מי שאוהב את החגים וכל כולו התלהמות דקדושה מירח האיתנים... בסופו של דבר מבין שעבודת ה' הברשית והעיקרית מחכה לנו דווקא ביום שאחרי!!! ביום יום...

יש משפט שכעת אומר אותו רק בקצרה... (זה נושא חשוב שצריך להרחיב בו דווקא ביהם לבחורים שבשבוע זה לא מקבלים את העלון) **ניגש אלי בחור ושאל אותי: מה עושים??? מעכשיו עד פסח אין שום חגים... שום מועדים... הכל נהיה חורף אחד ארוך ועוד מעובר???**

אמרתי לו: ההיפך הגמור!!! למי שיוודע... ע"פ פנימיות השנה מתחלקת לשני חלקים... מניסך ועד תשרי זה דודי לי ואני לו... ואילו מנתשרי ועד ניסן זה אני לדודי ודודי לי... מה הכוונה? ש' מניסך ועד תשרי זה ה' בונה אותנו!!! הכל יוזמה של ה'... ה' הוציא אותנו ממצרים... ה' נתן לנו את התורה... ה' נתן לנו לוחות ראשונות... ואז מגיע ת"ב קרא עלי מועד לשוב בחורי... גם זה משמים... בקיצור: דודי לי ואני לו!!! הוא מתחיל... הוא יתברך היוזם של החגים... והנה!! מגיע ראש השנה ומכאן ואילך מתהפכת קערה על פיה... אנחנו ממליכים את ה'... אנחנו חוזרים בתשובה... אנחנו היוזמים... אנחנו עושים חגים לה'... אני לדודי ודודי לי!!! זה מתחיל ממני... אנחנו בונים לו סוכה... חנוכה ופורים זו יוזמה נטו שלנו... זה תקנת חז"ל... שובב"ם זו יוזמה שלו... (רוב רובם של היו"ט שבמגילת תענית זה דווקא בחורף) החורף זו עונה שעשירה בחגים... אבל איזה חגים... חגים שלנו!!! חגים שאנחנו יזמנו לה'...

ממילא אמרתי לאותו בחור: אם תבא אלי באמצע הקיץ ותגיד לי אוי... כעת אין חגים באופק... אין לי מה לענות לי... הקיץ זה החגים שה' יזם!!! ואם ה' החליט שכעת אין חגים אז אין!!! אבל הגעת אלי בתחילת החורף... בחורף זה לא בעיה... בחורף אנחנו קובעים את החגים... אם אתה תחליט כעת ועכשיו שאתה תופס את עצמך לידיים ומחליט להתחזק בנושא מסוים בעבודת ה' אז הנה הג!!! אתה עושה את החג... אתה ממליך את ה'... אתה פה מקדש ישראל והומנים... ממילא גם למי שלא אוהב שגרה... ברוך הבא לעונת החגים... המושכות בידנו... אנחנו נקבע האם החורף הזה יהיה רטוב או יבש... חם או קר...

אוגוסטער זינטר...

ברוך הבא לכביש הערבה... הערבה הדרומית...

ברשותך קורא יקר: אם כבר מדברים על שמיטה... אולי כעת זו הזדמנות להעלות נושא מרתק (שעל פניו לא אמור לעניין את רוב הקוראים... אבל תתאזר בסבלנות... דווקא נראה לי שזה כן מעניין...) אני רוצה לדבר לא פחות ולא יותר על מקום שנקרא "הערבה הדרומית"!!! כידוע: בדרום **מדינת** ישראל כיום יש אזור נרחב מאוד שלמייעשה הוא לא **ארץ** ישראל... אבל הוא כן שייך לטריטוריה ולתחום השיפוט של **מדינת** ישראל!!!

נו... מה יש לי כבר לדבר על זה?? הרי אם סו"ס זה חוץ לארץ אז מה יש כבר לדבר על חוץ לארץ?? זה כמו לדבר על טורקיה ועל ניו יורק??

אז זהו!! שתתפלא לשמוע שדווקא כל האזור הזה של הערבה הדרומית ודרום הנגב עד אילת... למרות שהאזור הזה הוא מנוגב ומיושב והוא חוץ לארץ גמור ולכאורה לא אמור להיות לנו שום רגש מיוחד אליו... **אבל יש!!! יש באזור הזה כן משהו מאוד מיוחד!!!**

לפחות תשע עשרה שנה הם היו שם!!! במקום הזה!! ב-קדש ברנע שזה נקרא איל פארן... מקומות שומצאים כיום תחת הכיבוש הציוני אבל מחוץ לגבולות א"י... (כן... היקוות שמגיעים היום מפארן ויש עליהם פולמוס שלם האם זה חו"ל או שזה א"י וזה שאלה של שמור ונעבד... שם באזור הזה ישראל התעכבו במדבר י"ט שנה... ותשוב בקדש ימים רבים כימים אשר ישבתם...) כן שכן... נכון אמנם שזה לא ארץ ישראל... נכון שאני נזהר שלא להגיע לשם כדי לא לצאת מגבולות א"י הליה... **אבל עדיין!!** עדיין שם במקום הזה ידן כן לזור דעה והם למדו שם את כל התורה כולה אשר שם משה לפני הבני ישראל... זה היה שם!!! אז שוב... אמנם ארץ ישראל זה לא!!! אבל אם משהו יגיע מאמריקה ובטעות הוא יעמוד שם ויקרא מתוך קינות לת"ב: "מי יתנני משוטט במקומות אשר נגלו אלוקים לחוֹזֵיך וציריך... אבחר לנפשי להשתפך במקום אשר רוח אלוקים שפוכה על בחיריך..." אני לא אוכל לגמרי למחות בו ולהגיד לו... לא... זה לא כאן... כי... כי תכלס' סו"ס אבותינו היו שם... ואכן שם נגלו אלוקים לחוֹזֵיך וציריך... שם עם ישראל זכו לציצוק השגות הכי נשגבות ע"י משה ואהרן...

אבל לא לזה חתרת... סו"ס אני לא מדרוך טיולים ובוודאי לא מחוץ לגבולות ארץ ישראל... **אז מה כן?? מה כן חשוב לדעת אודות אזור זה?**

ובכן: צריך לדעת שעל האזור הזה!!! כן... האזור הזה של דרום הנגב והערבה (שכל בין הזמנים אהנו עומדים עם מפות ומתקשרים לרבנים ושואלים עד איפה כן מותר לנוסע...) תתפלא לשמוע שעל האזור הזה יש כמה וכמה נבואות ממוקדות מה יהיה שם **באחרית הימים**... אז באופן כללי יש לדעת שהאזור הזה נקרא בלשון הנביאים: **מדבר העמים!** (עייני רש"י מסעי ל"ד ג') והושע הנביא כבר מתנבא שלעתיד לבא ה' יביא אותנו לשם... **"לכן אנוכי מפתיה והולכתיה המדבר ודברתי על לבה, ונתתי לה את כרמיה משם ואת עמק עכוור לפתח תקווה"**, והמפרשים במקום במארים: שהכוונה היא למדבר העמים... כן... לאזור הזה של הערבה הדרומית... שלעתיד לבא ה' יביא אותנו לשם... כלומר: זה יהיה אזור נגיש לנו ויהיה לנו אפשרות להגיע לשם בלי דרכון ובלי מעבר מס... ועל זה כתוב: **ונתתי לה את כרמיה משם...** ה' יביא אותנו לשם... יעדיפו להביא סחורה דווקא משם (עכ"פ בשנת השמיטה...) **כיצור: במלים אחרות: היבוא של סחורה מהערבה הדרומית כבר מוזכר בנביא!!!** הנביא כבר מכין אותנו שהקב"ה עתיד להביא לנו את האזור הזה ואנחנו עתידים לקחת משם סחורה... עד כאן ברור?? אבל עדיין... לא זה מה שמרגש אותי... מה שמרגש אותי בעיקר זה המשמעות העמוקה שמסתתרת מאחורי המקום הזה שנקרא מדבר העמים... (שמוזכר כמה וכמה פעמים בנביאים ביחס לאחרית הימים...)

כשהנביא יחזקאל מזכיר את אותו מדבר העמים הוא מתנבא: **"והבאתי אתכם אל מדבר העמים ונשפתי אתכם שם פנים אל פנים כאשר נשפתי את אבותיכם בדבר ארץ מצרים כן אשפט אתכם נאם ה' אלוקים"!!!**

מה כתוב כאן?? אז הראו לי ראב"ד מנהיל שאומר (במסכת עדיות): שכמו שבארבעים שנה הראשונות של כלל ישראל... ה' הביא אותם למדבר העמים ושם העמיד אותם בניסיונות של דור דעה!! כך בודו האחרון... בארבעים שנה האחרונות שלפני הגאולה ה' יחזיר את עם ישראל שוב לאותו מקום!!! עם ישראל שוב ימצאו את עצמם שוב באותו מדבר העמים... ושוב ה' יעמיד אותם בניסיונות כמו שהיו אז ביציאת מצרים... **זאת אומרת: בא נתרגם את זה למילים פשוטות:** האזור התמים הזה של הערבה הדרומית שכולנו יודעים שהוא אמנם שייך לכיבוש הציוני אבל הוא חוץ לארץ גמור... סו"ס **והבאתי אתכם!!** ה' הביא אותנו לשם... נתן לנו את האזור הזה... (הסחורה שמגיעה משם לא צריכה לעבור מעבר מס... זה אפילו לא שטח A ב 6) וה' הולך להישפט איתנו שם כמו שהוא נשפט עם ישראל ביציאת מצרים!!!

וכאן צריך להבין מה... מה הנושא?? מה זה המשפט הזה שה' הולך להישפט איתנו... ו... זה עוד כמו שהוא נשפט עם ישראל כשיצאו ממצרים... על איזה משפט מדובר?? איפה מצונו שה' נשפט עם ישראל ביציאת מצרים?? ואיפה אנחנו פוגשים את המשפט הזה כאן ועכשיו??

והעניין היא כך: ממש בקצרה:

במשך ארבעים שנה שעם ישראל היו במדבר!! אנחנו יודעים מאוד מאוד טוב מה היה **בשנה הראשונה והשניה** ליציאת מצרים... כל התקריות... כל הסיפורים... הכל קרה אז... חטא העגל... מדגלים... עדת קורח... מתן תורה... משכן... הכל קרה בשנה הראשונה והשניה ליצי"מ... כמו כן מפרשת חוקת ואילך... כל מה שקרה זה משנת ה-38 ואילך!!! מיתת אהרן ומרים, נחשים הרשפים... מי מריבה... חטא פעור... כל זה קרה משנת ל"ח ואילך... בקיצור: מתוך ארבעים שנה שעם ישראל היו במדבר אנחנו יודעים רק מה התרחש בשנתיים **הראשונות** ובשנתיים **האחרונות** שחזק מזה בכל השלושים השש שאמצע **ארץ לנו שום מידע מה היה!!!** (סימון ד' תלות שצריך להניח מתוך מ' תלות תודה) נו... אבל במת מה היה שם?? מה עבר על עם ישראל במשך שלושים ושש שנים תמימות במדבר?? מה התרחש בשנה הראשונה והשנייה ליציאת מצרים... מה קרה בשנה החמש עשרה והעשרים תשע והשלושים שלוש...??

כלום!!! אין מידע!!! נו... אז מה באמת היה???

אני אגיד לך מה היה... בכל השלושים ושש שנה האלו עם ישראל היו מוקפים בענני כבוד... יסובבנהו יבוננהו יצרנהו כאישון עינו... מצד אחד עם ישראל מחובקים ועטופים בכל השפע שבעולם... מן וברא וענני כבוד... אבל! מצד שני לא היה להם הכי כף... סו"ס עם ישראל כעת נמצאים בתקן של נזופים למקום... סו"ס אנחנו די... די תקועים במדבר... תחשוב מה זה להיות תקועים תשע עשרה שנה באיזה קדש ברנע!!! לא פה ולא שם... אל תשכח שבמצב האידיאלי היינו אמורים להיות כבר ממוזמן ממוזמן בארץ ישראל... אבל לא!!! אנחנו תקועים כאן...

ולגיד לך שבה לי להישאר כאן?? לא!!! ממש לא!!! רגע... למה?? מה... אתה סובל? רע לך?? יש לך קשיי פרנסה?? חם לך?? אין מים??

לא!!! יש לי הכל... מן... באר... ענני כבוד... יש לי הכל...

נו... אז מה חסר לך?? מה פירוש מה חסר לך?? מה... אתה לא מבין מה חסר לי... לא!!! אני לא מבין... אני שומע שיש לך הכל... יש לך מן... יש לך משה רבינו ואהרן הכהן... יש לך משכן... יש לך ענני כבוד... מה חסר??

אוי... אם אתה לא מבין מה חסר לי... לך תשאל את דור 2021 והם יסבירו לך... המצב שלהם די מזכיר את המצב שלנו!! גם להם יש לחם כמעט בחינם... ומים זורמים להם בברז ולא צריכים לשאוב מהבאר... הענן של המכונת כביסה הדיגיטלית מכבס להם את הבגדים... (כן... באמת רצייתי לחדש שגם כשהענן היה מכבס להם את הבגדים במדבר... יתכן שהיה צריך ללחוץ על איזהוה כפתור... סו"ס לכל אחד היה את השעה שלו מתי הוא החליט שמתאים לו כעת שהענן יעשה לו את השירות הזה... והאם כביסה צבעונית או צמר וכו'... מסתמא גם שם היה משהו בסגנון של חלצנים... אולי חלצני מחשב...) לך תשאל את דור 2021 למה הם מסתובבים עם פנים נפולות... הרי גם הם חיים בניסים והם אוכלי מן... גם הם חייבי בשפע לא נורמלי... גם להם יש שפע ורוחני לא נורמלי... יש להם את כל היידישקייט פרוסה לפניהם... בתי מדרשות מוארים... ספרים מאירי עיניים ומאויירים ומבוארים... ממש שימה לפיהם... יש להם יש הכל בכל כל... ובכל זאת הם לא שבעי רצון...

נו... באמת למה לזור דעה לא היה ככזה כפי במדבר???

כי... כי נכון... נכון שיש לי הכל... אבל תן לי עצמאות... תן לי לעשות מה שמתחשק לי... תן לי ללכת קדימה אחורה ימינה ושמאלה איך שבה לי... **אבל לא!!! תכלס... אני לא מעזי!!!** מספיק מה שקרה לנו פה בחטא המרגלים והמעפילים... כעת אף אחד לא מעזי לזוז פסיעה אחת ולצאת מהחיבוק של ה'... אף אחד לא מעזי לצאת מהחיבוק האהוב של הענני כבוד... אבל עדיין... סו"ס בא לי לצאת... תשחרר...

וזה!!! זה המשפט שה' נשפט עם ישראל במדבר!!!

במשך שלושים ושש שנים הקב"ה **נשפט** עם ישראל **פנים אל פנים!!!** מצד אחד נשפט זה לשון תקיף ודין... (מלשון דיבר איתו משפטים...) אבל מצד שני הוא נשפט איתם פנים אל פנים... לשון חיבה... איך זה הולך בידה? אם ה' בא איתם משפטים. אז איך זה הולך עם פנים אל פנים?

העניין הוא פשוט: שבמשך שלושים ושש שנים ה' מעמיד את עם ישראל בפני עובדות!!! זה מה שיש... אני רוצה אתכם כאן... עמוד הענן ניצב כאן כבר י"ט שנה... נו... אתם מוכנים להישאר בחיקי... מוכנים להיות מחובקים בצילי... או שאתם רוצים ללכת... היה שם המון אהבה... היה פה ענני כבוד... יסובבנהו יבוננהו יצרנהו כאישון עינו... היה פה פנים אל פנים... **אבל היה פה גם משפט ומבחן!!!** אתה מוכן לקבל את החיבוק הזה או שאתה מנסה להתנער ממנו?? אתה מוכן להישאר בצלו של הקב"ה במשך שלושים ושש שנה או ש-ד... תעזוב אותי... תשחרר אותי?? זה המשפט שה' נשפט עם ישראל בערבה הדרומית לפני 3000 שנה!! והנביא יחזקאל מכין אותנו שבאחרית הימים אנחנו שוב הולכים לחזור לאותה סיטואציה בדיק... **ה' שוב יחזיר אותנו לאותו מצבו!!!** ה' יביא אותנו כאן לארץ ישראל... ירעיף עלינו כל טוב... יחבק אותנו וישפיע עלינו את כל השפע שלו בעולם...

רוחני וגשמי... אבל הוא יצפה יאחינו שנשאיר בצלו ולא נברח!! שלא ננסה להתנער מהחיבוק שלו... ואני לא צריך לספר לך שאנחנו נמצאים עמוק עמוק בתוך הניסיון הזה... (אגב: רק כדי לסגור פניה: סו"ס אנחנו הרי מתגוררים בארץ ישראל עצמה ולא בערבה הדרומית... אז למה זה נקרא שה' הביא אותנו לארץ העמים?? למה מכל ארץ ישראל הנביא מתמקד דווקא באותה ערבה דרומית שתכלס היא מחוץ לגבולות א"י?? אז איך שני מבין את זה... אדרבה... הנביא מתכוון כאן לרמוז שהיה שלב שה' אמנם יביא אותנו לארץ ישראל... אבל לא יהיה כ"כ ארץ ישראל... זה יהיה מצב בנינים לא אידיאלי שמכונה כיום מדינת ישראל... והמקום שהכי מבטא את המצב בנינים הזה זה אזור כזה שהוא למייעשה חוץ לארץ ובכל זאת הוא בתחום שיפוט ארץ ישראל!! זה כמו שמון ר' יואל מטסטמאר זיע"א היה מקפיד להגיע בהפלגה לא"י בשביל לזכות להיות ברצועת הים שסמוכה לחופי ארץ ישראל שהיא מצד אחד בתוך החוט שמנתה מטורו אמנם וכו' ומאידך זה מחוץ לגבולות הכיבוש הציוני... **אז על אותו משקל הכין ההפוך**... מקום שהוא לא ארץ ישראל והוא כן תחת הכיבוש הציוני הוא הכי מבטא את התקופה הזו שה' יביא אותנו אמנם לארץ ישראל... אבל זה יהיה תחת שלטון של הפקרות וחילוניות וחוסר גבולות ור"ק) והנה אנחנו כאן... עמוק עמוק במדבר העמים... גם מבחינה גאוגרפית אנחנו בתחום שיפוט של מדבר העמים ואוכלים את הסחורה שלו... והכי הכי: אנחנו נמצאים עמוק עמוק בתוך ניסיונות שמאוד מזכירים את סוג הניסיונות שעם ישראל עברו במ' שנה במדבר...

לא חסר לנו כלום!!! יש לנו הכל... יש לנו מוסדות תורה משגשים ופורחים... בתי המדרש ב"ה מפוצצים... אף אחד לא מפריע לך לעשות רצון ה'... מי שרוצה להיות בחור ישיבה זה מובן מאליו... מי שרוצה להיות אברך נותנים לו אפילו מילגה... (אנחנו כבר נולדנו לתוך זה ולא מבינים מה המשמעות... אבל אם תוציא יהודי מלפני מאה שנה מהקבר ותספר לו שהיום בחור ישיבה זה כמעט חוק חינוך חובה הוא יהיה בטוח שהוא נפל בטעות בדורו של חזקיה...) **ואז!!! מגיעים כל מיני פיתויים...** והרבה פיתויים... בודו שלנו יש לך את הכל בלחיצת כפתור... אתה יכול להגיע לאן שאתה רוצה ואתה יכול להשיג הכל... רק תצא מהענני כבוד ויש לך הכל... כן... אנחנו נמצאים עמוק עמוק במדבר העמים... מדבר זה מקום שמסמל חוסר הגדרה... הכל פתוח ולכל כיוון... במדבר אין מסלול מסוים... אין קדימה אחורה ימינה ושמאלה... כל האופק פרוש לפניך וקדימה... אתה יכול ללכת לכל כיוון... (זה הסיבה שמדבר הוא מתכון בודק ל"תלך ותצע במדבר... **ותצע** במדבר בישימוך דרך... מי שאין לו מצפן במדבר הוא מאבד לגמרי את השליטה במדבר...) זה הניסיון של דורנו... יש לך היום כטלנוגה הכי מתקדמת... אתה רק לוחץ על הכפתור ונכנס... בבת אחת אתה עומד מול כל האפשרויות ולכל כיוון... אתה יכול לרדת ברגע אחד עד שאלו תחתית ובאותה מידה יכול לעשות את הדברים הכי נפלאים... וה' מעמיד אותנו במדבר הזה!!! ורוצה אותנו שם!!! שנשאיר מולו פנים אל פנים... ולא ננסה לפזול ימינה ושמאלה... שנמשיך לקבל ממנו את המן ולא ניקח את זה ממחוזות לא כשרים... שנקבל ממנו את המידע... שעמוד הענן יגלה לנו מה שבחורים ובסדקים ולא הקבוצות הוואצפ... האם אנחנו הולכים לעמוד בניסיון הזה?? אנחנו נחליט!!! עכ"פ זו בודאי נקודה למחשבה מול העלי חסה בשנה הקרובה שיבואו אלינו היישר מהערבה הדרומית- מדבר העמים...

גיליון מס' 444 פרשת נח
תשפ"ב שנה עשירית

לקראת השנה החדשה הבעל"ט
בואו והקדישו את יקיריכם ע"ג הגליון
והיו שותפים בהפצת תורתו של
רבינו רשכבה"ג מרן שר התורה שליט"א
ניתן לפנות למס' 053-3145900

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

והיה לך ולהם לאכלה (ו, כא)

אמר מו"ר שליט"א: לכאורה תיבת "לאכלה" מיותרת, אך הנה יש ספר "מנחה בלולה" (קדמון, היה הכהן רפפורט הראשון שמקובלנו שהם מיוחסים), ורוצה לחדש שכמו שבשביעית כתוב "לאכלה" ודרשינן לאכלה - ולא להפסד, הוא הדין מה שכתוב אצל המן (שמות ט"ז, ט"ו) "אשר נתן ה' לכם לאכלה" היינו שאסור להפסידה. ולפי"ז יש לומר גם כאן אצל נח דכתיב "לאכלה" היינו ולא להפסד.

ונשאל מו"ר ממה שאמרו במדרש תנחומא (סי' ב') בנח שהיה זן ומפרנס הבהמה: "דבילה היו כולן אוכלין כמ"ש והיה לך ולהם לאכלה", והרי פליגי בגמרא אם מאכל אדם לבהמה הוי הפסד. והשיב מו"ר כי המג"א (או"ח סי' קע"א סק"א ע"ש במחה"ש) פוסק שמותר לבהמה, ועוד כי מה שאכלו הבהמות היה מקולקל.

שאלה: הרי ר"ע לומד זאת מוהיה לך ולהם לאכלה, משמע שהמדובר על אותו מאכל, והאוכל שהוא אכל הם אכלו. תשובה: אפשר קאי על הסוג אוכל, ועוד כי מה שנשאר מהם, אכלו הבהמות.

שאלה: בפסוק הנ"ל "ואתה קח לך וגו' והיה לך ולהם לאכלה", מדוע ברישא דקרא לא כתיב "קח לך ולהם" כנאמר בסיפא דקרא.

תשובה: לקח לעצמו, והם אכלו שיריים ממאכלו. אכן בחז"ל איתא שהביא לכל אחד מאכלו הראוי לו, ולכן יש לומר לפי מה שכתבו התוס' (ע"ז ו', א' ד"ה השתא) בשם מד"ר והיה לך ולהם לאכלה - הם טפלים לך ואי אתה טפל להם, ולכן הדגיש קודם "לך" - שאתה עיקר והם טפלים לך.

מכל הבהמה הטהורה וגו' (ז, ב), וברש"י: "העתידה להיות טהורה לישראל, למדנו שלמד נח תורה". שאלה: הנה הקשו מניין ההכרח שלמד נח תורה, הרי במסכת זבחים (קט"ז, א') אמרו שכל שהתיבה קולטתו אותו שלא חטא או שמאליהן באו, וא"כ י"ל שגם לגבי שבעה טהורים באו מאליהם שבעה שבעה והתיבה קלטתם.

תשובה: ממה נפשך, אם באו מאליהם למה הוצרך לצוותו מה יכניס, וע"כ שהוא מצידו היה מצווה להכניסם, ורק שהיה נס שבאו לבד, ואם לאו הנס היה יודע כיצד להכניסם, וע"כ שלמד תורה. (ועי' מהרש"א בח"א זבחים קט"ז, א' ד"ה אמר.) (דרך שיחה)

וציותי את ברכתי

הלכות שביעית ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א
כיצד אוכלים פירות שביעית (א)

והיתה שבת הארץ לכם לאכלה

א. אמרה התורה והיתה שבת הארץ לכם לאכלה, והוא הדין שמותר לשנות או לסוך שהם בכלל אכילה. ויש לנהוג בפירות שביעית כפי שהדרך לנהוג בהם תמיד, ויבואר להלן בס"ד.

אין מצוה בעצם האכילה

ב. כתב החזו"א שאין מצוה באכילת פירות שביעית, וממילא אם אינו מעוניין לאכול, מותר להניחם שירקבו מעצמם. אך כמובן שלא יזרוק אותם לאשפה כל עוד ראויים למאכל.

בדרך אכילתן

ג. מהמקרא והיתה שבת הארץ לכם "לאכלה" דרשו חז"ל - ולא להפסד, משום כך אסור לשנות את הפירות מצורת ברייתן, אלא יש לאוכלן דרך אכילתן הרגילה אצל אנשים. ולכן, דבר שרגילים לאכול חי כבריתו, כגון רוב פירות האילן אסור לרסקם, אבל אלו שרגילים לרסקם כגון בננות, עגבניות, תפוחי אדמה, גזר סלק, תפוחי עץ - מותר.

דרכו לבשל תמיד

ד. פרי שאוכלים אותו רק כשהוא מבושל או אפוי כגון חיטין, אסור לאוכלו חי וכן שמן שאין דרך ללגום בפני עצמו אלא לתת במאכל או משקה, אסור לאוכלו בפני עצמו.

ירקות במרק

ה. מותר לתת במרק ירקות לבישול כדרכו כל השנה, אבל לא יסחוט את הירקות לתוך התבשיל להוציא מימיהן אלא יכניסם למרק כרגיל. וכן פירות שרגילים לבשלם ולהכין ריבה מותר.

ו. שום, וכן בצל, מותר לאוכלו בין חי ובין מבושל, שכן רגילים תמיד.

(מתוך ספר "שיח השמיטה" הלכות שביעית עם פסקי רבינו שליט"א)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושונ"ת מרבינו.

הגאון רבי יהושע הכהן כ"ץ זצ"ל

הגרי"י כץ זצ"ל (במרכז התמונה יושב עם טלית) בשיעור משניות הקבוע שאחרי תפילת ותיקין

מרגלית יקרה נעקרה השבוע מהיכלה של בית הכנסת 'לדרמן' בשיכון חזון איש בני ברק, וממנין 'ותיקין' בפרט, עם הסתלקותו בשיבה טובה של הגאון הצדיק רבי יהושע הכהן כץ זצ"ל, שקבע את מקום תפילתו במנין ותיקין במשך קרוב ליובל שנים, במנין הראשי בו התפלל להבחל"ח רבינו שליט"א. וגם זכה לברך אותו מידי בוקר בברכת כהנים.

עוד טרם התחילה התפילה, כבר היה ניתן להבחין ברבי יהושע זצ"ל כשהוא מוכן על מקומו, ומיושב בדעתו במלא הרצינות להתחיל את עבודתו שלב. גם בשנים האחרונות שהתקשה מאוד בהליכה, היה יוצא מספר שעות (!) טרם זמן התפילה, מביתו, כדי שלא להפסיד את המקום הקבוע בבית הכנסת.

קשר מיוחד היה לו עם להבחל"ח רבינו שליט"א, כאשר היה ממכריו, וגם היו קוראים בקביעות מידי יום ביחד, עשרה פרקי תהילים מתוך ה'תהילים מקלף' לפני שחרית, יחד עם קבוצה מצומצמת ממתפללי בית המדרש.

עובדא מענינת בלתי ידועה, אירעה עם המנוח זצ"ל. היה בזה בשנת תש"מ בערך, באותה עת עמדה פרשיה ציבורית על הפרק, כשרבינו מרן הסטייפלר ביקש מבנו רבינו מרן שליט"א, לברר מה דעתו המדויקת של מרן הגרי"ש אלישיב, היות ונאמרו לו בזה מספר שמועות. בעקבות זה רבינו הגר"ח שליט"א חיפש לשוחח בענין עם חמיו מרן הגרי"ש.

מכיון שהיה זה יום שישי אחרי צהרים, והזמן היה דחוק, הציע מאן דהוא שמרן שליט"א ישוחח במכשיר הטלפון עם חמיו שליט"א. באותה תקופה המכשיר לא היה מצוי בכל בית, אך בביתו של הגר"ח יהושע ז"ל היה מכשיר טלפון (עם ה'מחוגה' המפורסם).

מרן שליט"א פנה איפה לחתנו הגאון הגדול רבי שרגא שטינמן שליט"א, שהתגורר דלת מול דלת בשכנות לרבי יהושע, וביקש שיסייע לו בענין.

ואכן, השנים הגיעו למשפחת כץ, כשרבי שרגא מחייג במכשיר ומן הצד השני משיב מרן הגרי"ש, השנים שוחחו מספר רגעים, וכך הובררו הדברים (מפי מרן הגר"ח שליט"א).

בהלוייתו של רבי יהושע זצ"ל שיצאה סמוך ממש לכניסת שבת, השתתפו רבים מתושבי האזור, תלמידיו ומוקירו זכרו. מפאת הזמן הקצר כמעט שלא נישאו הספדים, הספד קצר נשא הגאון רבי מרדכי אריאל שליט"א בשם מתפללי בית הכנסת 'לדרמן', הוא עמד על דקדוק ההלכה של המנוח זצ"ל והיראת שמים שלו המופלגת. ת.נ.צ.ב.ה.

יפה מראה

ויסכרו מעינת תהום וארבת השמים ויכלא הגשם מן השמים (ח' ב')

בגמרא (תענית דף ח') מסופר על אממר, שהתבטא ואמר שהיה יכול להתפלל שיפסיק לרדת גשם, כי זה מפריע להולכים לבית המדרש ללמוד, כי יש שלוליות בדרך, אלא שאינו עושה כיון שאנשים צריכים את הגשם.

ורואים שכאשר יורד הגשם אמנם יש בזה ברכה גדולה אבל הוא קושי גדול לבריות. אמנם, הנהגת האדם צריכה להיות שעד כמה שהוא יכול לא לוותר על שום מצוה, עם כל הקושי.

וסיפר נהגו הקבוע של רבינו, הר"ר ישעי' אפשטיין שליט"א, שלא פעם היו יוצאים מן הבית בימי גשם וכפור, בשביל להיות סנדק בברית, ולא אחת היה שואל את רבינו, אולי כדאי לוותר היום כי הכפור חזק וגם הגשם יורד ללא הפוגה, ורבינו היה מבטל את כל הדברים, והיה אומר, כי לא קורה כלום אם יורד קצת גשם בחוץ... ולא הפסיק מסדר יומו כהוא זה.

רחוב רשב"ם סמוך למעונו של רבינו מוצף בגשמים עזים

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310